

การพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

นางสาวกฤษณา คิตติ

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2547

ISBN 974-17-6549-5

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A DEVELOPMENT OF THE EVALUATION MODEL OF THE
STUDENT-CENTERED LEARNING MANAGEMENT

Miss Krissana Kiddee

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy in Educational Measurement and Evaluation

Department of Educational Research and Psychology

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2004

ISBN 974-17-6549-5

กฤษฎณา คิตติ : การพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
(A DEVELOPMENT OF THE EVALUATION MODEL OF THE STUDENT-CENTERED
LEARNING MANAGEMENT). อ.ที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี,
อ.ที่ปรึกษาฯ: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา สุวรรณเขตนิคม, 350 หน้า, ISBN 974-17-6549-5

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่ครอบคลุมบริบทด้านสภาพแวดล้อม/บรรยากาศของการเรียนรู้ ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิตของการเรียนรู้ 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ 3) เพื่อประเมินประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งสิ้น 1,271 คน ประกอบด้วย ครู 31 คน นักเรียน 930 คน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พิจิตร เขต 1 และผู้ปกครองของนักเรียน 310 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบประเมิน แบบวัดทัศนคติและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติภาคบรรยาย การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย และวิเคราะห์ความเที่ยงโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนด้วยวิธีของฮอยท์ (Hoyt's Analysis of Variance) ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ตัวบ่งชี้การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) สภาพแวดล้อม/บรรยากาศของการเรียนรู้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 7 ตัว 2) ปัจจัยเบื้องต้นของการเรียนรู้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 6 ตัว 3) กระบวนการเรียนรู้ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 15 ตัว และ 4) ผลผลิตของการเรียนรู้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 7 ตัว

2. รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย 1) เป้าหมายของการประเมิน 2) สิ่งที่มีประเมิน 3) วิธีการประเมิน และ 4) วิธีการตัดสิน การประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู สิ่งที่มีประเมินได้แก่การจัดการเรียนการสอนของครู วิธีการประเมินใช้การเก็บข้อมูลตามตัวบ่งชี้ใน 4 องค์ประกอบ โดยแหล่งผู้ประเมินประกอบด้วย การประเมินตนเอง การประเมินโดยเพื่อนครู นักเรียน หัวหน้าหมวดวิชา ผู้ช่วยผู้อำนวยการ และผู้ปกครอง ส่วนวิธีการตัดสินใช้การเปรียบเทียบข้อมูลจากการประเมินกับเกณฑ์สัมบูรณ์ที่พัฒนาโดยผู้เชี่ยวชาญ

3. จากการประเมินประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า 1) ครูมีพัฒนาการของการจัดการเรียนการสอน โดยค่าเฉลี่ยผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนครั้งที่ 2 สูงกว่าค่าเฉลี่ยผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนครั้งที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) โดยภาพรวมครูมีทัศนคติที่ดีต่อการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียยอมรับว่าการประเมินนี้มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ทั้งทางด้านการปฏิบัติและด้านงบประมาณ และ 4) ผลการประเมินมีความถูกต้อง

ภาควิชา.....วิจัยและจิตวิทยาการศึกษา..... ลายมือชื่อ.....
สาขาวิชา.....การวัดและประเมินผลการศึกษา.... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา.....2547..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาฯ.....

4384604327: MAJOR EDUCATIONAL MEASUREMENT AND EVALUATION

KEY WORD: EVALUATION MODEL, STUDENT-CENTERED LEARNING MANAGEMENT

KRISSANA KIDDEE: A DEVELOPMENT OF THE EVALUATION MODEL OF THE STUDENT-CENTERED LEARNING MANAGEMENT. THESIS ADVISOR: ASSOC.PROF. SIRICHAJ KANJANAWASEE, Ph.D., THESIS CO-ADVISOR: ASST.PROF. SUWATTANA SUWANKETNIKOM, Ph.D. 350 pp. ISBN 974-17-6549-5

The purposes of this research were 1) to develop the indicators of student-centered learning management 2) to develop the evaluation model of student-centered learning management and 3) to evaluate the effectiveness of using the evaluation model of student-centered learning management. The research samples were 1,271 persons that consisted of 31 teachers, 310 parents of the students and 930 students in the school under the Pichit Educational Service Area Offices 1. The data were collected through the evaluation forms, attitude scales and interview schedule. The quantitative data were analyzed through descriptive statistics, t-test and ANOVA. The reliability was calculated by the method of Hoyt's analysis of variance. The qualitative data were analyzed by contents analysis.

The major findings were as follows:

1. The indicators of student-centered learning management consisted of 4 factors: 1) the atmosphere or the surroundings of learning consisted of 7 indicators 2) the fundamental input of learning consisted of 6 indicators 3) the learning process consisted of 15 indicators and 4) the learning output consisted of 7 indicators.

2. The evaluation model of student-centered learning management consisted of 1) the goal of evaluation 2) the objects of evaluation 3) the methods of evaluation and 4) the methods of judgement. The evaluation process would be running for the goal of evaluation, to develop the learning management of the teachers; the objects of evaluation were the learning management of the teachers; the methods of evaluation using by collecting data of the indicators in 4 factors. The sources of the evaluation were: self-evaluation, evaluated by the head of the department, the director's assistants, peer, students and the parents of the students. The judgement method was comparing between the informations from the evaluation and the absolute criteria developing by the experts.

3. The effectiveness of using the evaluation model of student-centered learning management were as follows: 1) the teachers had the development in learning management which the higher mean of the second evaluation than the first evaluation at .01 level significantly 2) the teachers had the positive attitude towards the evaluation of student-centered learning management 3) stakeholder accepted the possibility of both practical and budget management and 4) the evaluation results were accurate.

Department ...Educational Research and Psychology..... Student's signature

Field of study..Educational Measurement and Evaluation..Advisor's signature

Academic year2004.....Co-advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความสำเร็จอย่างสูงของรองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้ความรู้ คำปรึกษา แนะนำ และให้แนวคิดที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่าน ด้วยความเคารพอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา สุวรรณเขตนิคม อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ และให้แนวคิดที่เป็นประโยชน์ เป็นอย่างดีมาตลอด

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ครู-อาจารย์ ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ เป็นแบบอย่างทางความคิดและจริยธรรมที่ดีงาม

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านอาจารย์ละเอียด จุฑานันท์ อาจารย์กิ่งแก้ว อารีรักษ์ อาจารย์ ดร.ผดุงชัย ภูพัฒน์ ผู้บริหารโรงเรียนพิจิตรพิทยาคม โรงเรียนสากเหล็กวิทยา โรงเรียนเนินปอรัชนกชนูทิศ และโรงเรียนตาคีลีประชาสรรค์ และครู-อาจารย์ของโรงเรียนทั้ง 4 โรงเรียน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้กรุณาให้ความร่วมมือ และอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างดียิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่า ช่วยตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณวิไลลักษณ์ คิตดี คุณสาโรช ยกให้ คุณแสงทอง ภูศรี คุณอนงค์ ทิพย์เกตุ คุณวรรณช มงคลบุตร ที่ให้ความช่วยเหลือ ช่วยติดต่อประสานงานระหว่างดำเนินการวิจัย

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และบุพการีทุกท่าน ที่ให้กำลังใจและสนับสนุน ส่งเสริมผู้วิจัยอย่างดียิ่งมาตลอด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญแผนภาพ	ฉ
สารบัญแผนภูมิ	ฐ
บทที่	
1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	6
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
ตอนที่ 1 การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	10
ตอนที่ 2 การประเมินการสอน	51
ตอนที่ 3 การประเมินแบบ 360 องศา	64
3 วิธีดำเนินการวิจัย	
ตอนที่ 1 การพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ	81
ระยะที่ 1 การสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	83
วิธีดำเนินการวิจัยสำหรับการวิจัยในระยะที่ 1	84
ระยะที่ 2 การสร้างและพัฒนารูปแบบการประเมินจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	88
วิธีดำเนินการวิจัยสำหรับการวิจัยในระยะที่ 2	89

สารบัญ (ต่อ)

ตอนที่ 2	การประเมินประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการประเมินการจัด การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	90
	กลุ่มตัวอย่าง	91
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	92
	การวิเคราะห์ข้อมูล	93
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
ตอนที่ 1	ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ	94
ตอนที่ 2	ผลการพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ	139
ตอนที่ 3	ผลการประเมินประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการประเมินการจัด การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	151
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
	สรุปผลการวิจัย	166
	อภิปรายผลการวิจัย	170
	ข้อเสนอแนะ	176
	รายการอ้างอิง	179
	ภาคผนวก	
	ภาคผนวก ก ผู้ทรงคุณวุฒิในการวิจัย	188
	ภาคผนวก ข หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย	194
	ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	203
	ภาคผนวก ง องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การตัดสินการจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (ฉบับร่างครั้งที่ 2 และฉบับย่อ)...	258
	ภาคผนวก จ กรอบแนวคิดการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ และคู่มือการใช้รูปแบบการประเมินการจัด การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	279
	ภาคผนวก ฉ ตัวอย่างผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 (รายบุคคล)	339
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	350

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	กรอบตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตัวบ่งชี้เกี่ยวกับครู และตัวบ่งชี้เกี่ยวกับผู้เรียน	46
2	สรุปรูปแบบการประเมินการสอน จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	59
3	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามโรงเรียน	92
4	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาความเป็นไปได้ และการยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง	92
5	ประเด็นที่ศึกษา เครื่องมือ การวิเคราะห์ข้อมูล และเกณฑ์การแปลผล	95
6	องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การตัดสินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (ฉบับร่างครั้งที่ 1)	98
7	จำนวนความถี่และผลการตรวจสอบความครอบคลุมขององค์ประกอบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	109
8	จำนวนความถี่ และผลการตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ลักษณะการจัดชั้นเรียน และเกณฑ์การตัดสิน	110
9	จำนวนความถี่ และผลการตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ การจัดสรรพื้นที่ชั้นเรียน และเกณฑ์การตัดสิน	111
10	จำนวนความถี่ และผลการตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ บรรยากาศการเรียนรู้ และเกณฑ์การตัดสิน	112
11	จำนวนความถี่ และผลการตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ การวางแผนการเรียนรู้ และเกณฑ์การตัดสิน	113
12	จำนวนความถี่ และผลการตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ การเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ และเกณฑ์การตัดสิน	114
13	จำนวนความถี่ และผลการตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ บทบาทของผู้สอน ในกระบวนการเรียนรู้ และเกณฑ์การตัดสิน	115
14	จำนวนความถี่ และผลการตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ สัดส่วนของเวลาที่ใช้พูด และเกณฑ์การตัดสิน	116
15	จำนวนความถี่ และผลการตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ ลักษณะกิจกรรมที่ผู้สอนจัด และเกณฑ์การตัดสิน	117

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
16	จำนวนความถี่ และผลการตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ พฤติกรรมของผู้สอนในการดำเนินกิจกรรม และเกณฑ์การตัดสิน	118
17	จำนวนความถี่ และผลการตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ลักษณะการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของผู้เรียน และเกณฑ์การตัดสิน	119
18	จำนวนความถี่ และผลการตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ พฤติกรรมของผู้เรียนในการร่วมกิจกรรม และเกณฑ์การตัดสิน	120
19	จำนวนความถี่ และผลการตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้การประเมินการเรียนรู้ และเกณฑ์การตัดสิน	121
20	จำนวนความถี่ และผลการตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ผลที่คาดหวังในตัวผู้เรียน และเกณฑ์การตัดสิน	122
21	คะแนนการจัดลำดับความสำคัญขององค์ประกอบการจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	123
22	คะแนนการจัดลำดับความสำคัญของตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบสภาพแวดล้อม/บรรยากาศของการเรียนรู้	124
23	คะแนนการจัดลำดับความสำคัญของตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบปัจจัยเบื้องต้นของการเรียนรู้	125
24	คะแนนการจัดลำดับความสำคัญของตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบกระบวนการเรียนรู้	125
25	คะแนนการจัดลำดับความสำคัญของตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบผลผลิตของการเรียนรู้	126
26	องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การตัดสินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (ฉบับปรับปรุง แก้ไข เพื่อนำไปใช้ประเมินการจัดการเรียนการสอนฯ)	128
27	ค่ามัธยฐาน (Median : Mdn) และพิสัยระหว่างควอไทล์ (Inter quartile Range : IR) จากการประเมินรูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	147
28	ร้อยละของน้ำหนักความสำคัญของผู้ประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (กรณีผู้ประเมิน 5 แหล่ง)	149

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
29	ร้อยละของน้ำหนักความสำคัญของผู้ประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (กรณีผู้ประเมิน 6 แห่ง)	150
30	คะแนนการพัฒนา (Growth Score) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูที่เข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนฯ จำนวน 31 คน	152
31	จำนวนและร้อยละของครูจำแนกตามระดับผลการพัฒนา	153
32	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูที่เข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบการประเมินฯ ระหว่างครั้งที่ 1 กับครั้งที่ 2	153
33	ค่าความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน 5 แห่ง และค่าความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน 6 แห่ง จากการประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2	154
34	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทัศนคติต่อการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	155
35	จำนวนและร้อยละของครูที่เข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำแนกตามระดับทัศนคติต่อการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	157
36	การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนทัศนคติต่อการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ระหว่างโรงเรียน 3 โรง (ขนาดเล็ก, กลาง และใหญ่)	157
37	การทดสอบรายคู่ระหว่างคะแนนทัศนคติต่อการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู ที่มาจากโรงเรียนต่างกัน ทดสอบโดยวิธีของเซฟเฟ้ (Scheff)	157
38	ค่าความตรงตามสภาพ (Concurrent Validity : r_{xy})	163

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	24
2	รากของการประเมินแบบ 360 องศา	65
3	กรอบแนวคิดของการประยุกต์ใช้การประเมินแบบ 360 องศา	70
4	ขั้นตอนการดำเนินการพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	82
5	โมเดลเชิงตรรกะ (logic model) ของความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กับผลผลิตที่เกิดขึ้น	86
6	โมเดลตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	87
7	รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	140
8	แหล่งผู้ให้ข้อมูลในการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	142
9	ขั้นตอนการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	143

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1 ลำดับความสำคัญขององค์ประกอบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	123
2 ลำดับความสำคัญของตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบสภาพแวดล้อม/บรรยากาศของการเรียนรู้	124
3 ลำดับความสำคัญของตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบปัจจัยเบื้องต้นของการเรียนรู้	125
4 ลำดับความสำคัญของตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบกระบวนการเรียนรู้	126
5 ลำดับความสำคัญของตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบผลผลิตของการเรียนรู้	127
6 น้ำหนักความสำคัญของผู้ประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แต่ละแหล่ง (กรณีผู้ประเมิน 5 แหล่ง)	149
7 น้ำหนักความสำคัญของผู้ประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แต่ละแหล่ง (กรณีผู้ประเมิน 6 แหล่ง)	150

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเรียนการสอนที่ผ่านมามีมาตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ยังเน้นการเรียนการสอนที่ยึดตัวครูเป็นศูนย์กลาง ครูเป็นผู้มีอำนาจในชั้นเรียน ครูยังคงยึดมั่นว่าตนเองเป็นผู้รู้มากที่สุด ผู้เรียนมีหน้าที่รับและปรับตัวให้สอดคล้องกับเนื้อหาความรู้และวิธีการของครู (ประเวศ วะสี, 2543) กระบวนการเรียนการสอนยังเป็นพฤติกรรมถ่ายทอดเนื้อหาสาระของความรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยอาศัยแบบเรียนหรือตำราที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน เรียนด้วยวิธีท่องจำ หรือจำ หรือนำความรู้ที่ครูบอกไปตอบใส่กระดาษคำตอบ แล้วครูประเมินผลว่า ใครคือคนเก่ง สอบได้หรือสอบตก พฤติกรรมของผู้เรียนจะท่องได้เป็นนกแก้วนกขุนทอง แต่จะให้คิดเอง ทำเอง แก้ปัญหาเองไม่ได้เพราะจะมีความรู้ในวงจำกัดอยู่ในสิ่งที่ครูบอกหรือที่สอนเท่านั้น สำหรับการสอนจะเป็นการสอนเน้นทฤษฎีมากกว่าให้ลงมือปฏิบัติ ไม่เน้นกระบวนการให้ผู้เรียนได้พัฒนาในด้านการคิดวิเคราะห์ การแสดงความคิดเห็น และการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนขาดคุณลักษณะช่างสงสัย ช่างคิด และใฝ่หาคำตอบ เน้นการสอนหนังสือมากกว่าการสอนคน นอกจากนี้ยังขาดการเชื่อมโยงภูมิปัญญาท้องถิ่นกับเทคโนโลยีที่ทันสมัย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543) จึงกล่าวได้ว่าการสอนที่เน้นครูเป็นศูนย์กลางได้ถึงขีดจำกัดทางศักยภาพ กระบวนทัศน์ในการจัดการเรียนรู้จำเป็นต้องเปลี่ยนจากที่เคยเน้นบทบาทของครูมาเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

จากสภาพการเรียนการสอนดังกล่าว ทำให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเรียนรู้ นักการศึกษา ครูอาจารย์ ผู้บริหารการศึกษา ผู้เรียน และกลุ่มบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ได้ร่วมกันคิดหาวิธีการว่าจะทำอย่างไร ผลผลิตทางการศึกษาจึงจะมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพสูงสุดในตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการคิด เขียน ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตัวหลักสูตร และแนวทางเทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอน ให้เอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อให้เป็น “ทรัพยากรมนุษย์” ที่มีคุณค่าและสมบูรณ์แบบ คือสามารถเรียนรู้โดยการชี้นำตนเอง (self – directed learning) ด้วยการนำเอาความรู้ และประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต พึ่งพาตนเองได้ เนื่องจากใฝ่หาความรู้ได้เอง และใช้ความรู้ทางสร้างสรรค์เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ปรับตัว ปรับใจและปฏิบัติตนให้อยู่ในสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงได้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

จากหลักการและแนวคิดดังกล่าว จึงได้เกิดมีแนวคิดและแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่คาดว่าน่าจะมีเอื้อประโยชน์ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนสูงสุด นั่นคือ “การจัดการเรียนการสอนที่เน้น

ผู้เรียนเป็นสำคัญ (student-centered)” ซึ่งเชื่อว่าวิธีจัดการเรียนการสอนแบบนี้จะสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีความคิดสร้างสรรค์ ตลอดจนมีทักษะในการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นผู้ที่มีคุณภาพ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543)

การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีใช้ของใหม่ ถ้ามองย้อนกลับไปจะเห็นว่า เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 เป็นหลักสูตรพุทธศักราช 2521 แนวคิดเรื่องการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นับเป็นแนวคิดหลักของการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรฉบับดังกล่าว ได้มีการส่งเสริมให้ครูเปลี่ยนแนวการจัดการเรียนการสอนจากการบรรยายบอกเล่ามาเป็นการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งต่อมาแม้ว่า หลักสูตรฉบับปี พ.ศ. 2521 จะได้รับการปรับปรุงอีกครั้งหนึ่งในปี พ.ศ. 2533 แล้วก็ตามแต่แนวคิดในเรื่องการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญก็ยังคงอยู่เช่นเดิม ต่อมาประมาณปี พ.ศ. 2538 เมื่อมีการปฏิรูปการเมืองเกิดขึ้น วงการศึกษาก็ได้มีการเคลื่อนไหวให้มีการปฏิรูปการศึกษาอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งส่งผลให้มีพระราชบัญญัติการศึกษาเกิดขึ้น จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้บัญญัติสาระแนวทางการปฏิรูปการศึกษาไทยไว้ในหมวดความมุ่งหมาย (หมวด 1) และแนวทางการจัดการศึกษา (หมวด 4) ว่า การศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ในการจัดการศึกษาจะต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543)

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้บัญญัติแนวทางการจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้เกี่ยวข้อง ผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาต่างพยายามที่จะทำออกมาเป็นรูปธรรมเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ แต่จากการศึกษารายงานผลการตรวจราชการโรงเรียนประจำปี งบประมาณ พ.ศ. 2542 ของผู้ตรวจราชการทั้ง 12 เขตการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการพบว่าโรงเรียนทั่วไปยังมีวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบเก่าที่มุ่งสอนตามตำรา (วีรนุช ปิณฑวณิช, 2543) แม้ว่าจะมีความพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนการสอนที่ครูเป็นศูนย์กลาง (Teacher-Centered Learning) ไปในแนวที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-Centered Learning) มากยิ่งขึ้น แต่ก็ยังประสบความสำเร็จไม่มากเท่าที่ควร (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2547) จากข้อมูลนี้จึงเป็นเครื่องชี้ชัดว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ยังไม่สามารถดำเนินการใดๆ เพื่อปรับเปลี่ยนและพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนของครูได้เท่าที่ควร

คำว่า “ผู้เรียนเป็นสำคัญ” (student – centered) สำหรับครูยังคงมีความเข้าใจสับสนใน

ความหมายและแนวทางปฏิบัติที่หลากหลาย เนื่องจากการดำเนินงานเพื่อการปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมายังไม่มีความชัดเจนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แม้ว่าสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.) จะพยายามรวบรวมองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 และมีโครงการอบรมให้ตัวแทนของกรมต้นสังกัดต่างๆ นำไปขยายผลให้ความรู้แก่ครูมาแล้วหลายโครงการก็ตาม แต่ก็ยังไม่ประสบผล สำเร็จมากนัก เนื่องจากทั้งผู้ให้และผู้รับการอบรมต่างก็ยังไม่มีความเข้าใจพอทั้งในเรื่องแนวคิดทฤษฎีและการปฏิบัติ ทำให้ผู้รับการอบรมไม่สามารถนำไปขยายผลได้ (วีรนุช ปิณฑวณิช, 2543) เมื่อครูยังมีความเข้าใจอย่างหลากหลายในหลักการ แนวคิดตลอดจนวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงทำให้แต่ละคนลังเล และไม่แน่ใจว่าแนวทางที่ตนปฏิบัติอยู่นั้นเป็นแนวทางที่ถูกต้องหรือไม่ ไม่มีความชัดเจนในเรื่องแนวคิด หลักการ ความหมาย ตลอดจนตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และแนวทางปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงทำให้สอนแบบเก่าๆ กลับมาเป็นแนวทางหลักในการจัดการเรียนการสอนของครู

เมื่อสภาพการเป็นเช่นนี้ การประเมินการจัดการเรียนการสอนเพื่อการปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น เพราะการที่บุคคลได้ทราบผลการกระทำของบุคคลนั้น น่าจะปรับปรุงพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น กว่าผู้ที่ไม่ทราบผลการกระทำของตน และนอกจากจะทำให้เพิ่มคุณภาพของงานแล้ว ยังอาจช่วยให้เกิดแรงจูงใจในการทำงานให้บรรลุผลตามเป้าหมายอีกด้วย ดังที่ไพฑูริย์ ลินลาวัฒน์ (2524 :189) ได้กล่าวไว้ว่า การที่จะปรับปรุงและพัฒนากิจการใดๆ ให้ดี และมีประสิทธิภาพ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมองและประเมินสภาพปัจจุบันของ สิ่งนั้นก่อน เพื่อที่จะเทียบดูว่าสิ่งที่มีอยู่ในปัจจุบันกับสิ่งที่ดีควรจะเป็นแตกต่างกันมากน้อยอย่างไร จะแก้ไขปรับปรุงอย่างไร เช่นเดียวกับการสอนถ้าต้องการจะปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้น ก็ควรประเมินดูว่าขณะนี้สภาพเป็นเช่นไร มีปัญหาและอุปสรรคอะไรบ้าง เพื่อที่จะดำเนินการปรับปรุงให้เหมาะสมต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับ อุทุมพร ทองอุไทย (2518: 85 อ้างถึงใน นิราศ จันทระจิตร, 2534) ได้เสนอแนวคิดไว้ว่า การประเมินผลการสอนจะช่วยทำให้ผู้สอนได้เห็นภาพสะท้อนว่าตนเป็นครูอย่างไร ทำหน้าที่ได้ครบถ้วนและเต็มความสามารถแล้วหรือยัง มีส่วนใดบ้างที่บกพร่องและต้องแก้ไขเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายในการสอน สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2524 : 79 - 91) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการประเมินการสอนไว้ว่า การประเมินผลการสอนเป็นกิจกรรมที่ผู้สอนทุกคนยอมรับว่ามีความสำคัญ และเป็นประโยชน์ในอันที่จะส่งเสริมคุณภาพของผู้เรียน และถือว่าเป็นหน้าที่ที่ผู้สอนควรจะแสวงหาข้อติชมเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนในทุกรูปแบบ เพื่อปรับปรุงการสอนของตนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น กิจกรรมการประเมินการสอนจึงเป็นกิจกรรมสร้างสรรค์สมรรถภาพในการสอนของครูผู้สอน และย่อมส่งผลไปยังคุณภาพของผู้เรียนอีกด้วย ซึ่งสอดคล้อง

คล้องกับแนวคิดของ ศิริชัย กาญจนวาสี (2543) ที่กล่าวว่า การประเมินการสอนเป็นกลไกอย่างหนึ่งในระบบประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องกับระบบการกำกับติดตามและตรวจสอบปัจจัย กระบวนการและผลการสอน เพื่อเป็นข้อมูลป้อนกลับสู่ระบบการพัฒนาคุณภาพการเรียนและการสอน สำหรับการประเมินการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หรือการประเมินการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั้น ศิริชัย กาญจนวาสี (2543) ได้เสนอแนวคิดสำหรับการประเมินการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่าเป็นกระบวนการตัดสินคุณค่าของสาระการเรียนรู้และพัฒนาการด้านความรู้ ทักษะและคุณธรรมของผู้เรียน โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์หรือมาตรฐานตามเป้าหมายการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ การประเมินการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั้น ผู้สอนจะต้องคิดวางแผนการดำเนินกิจกรรมบนพื้นฐานของการตอบคำถาม 4 คำถามหลัก ได้แก่ (1) ประเมินไปทำไม (Why) เป็นการกำหนดจุดมุ่งหมายของการประเมิน (2) ประเมินอะไร (What) เป็นการระบุว่าต้องการเน้นการประเมินการเรียนรู้ด้านใดและด้วยน้ำหนักความสำคัญระดับใด (3) ประเมินอย่างไร (How) เป็นการเลือกวิธีการวัดและวิธีการประเมินให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการระบุเครื่องมือที่ใช้วัดลักษณะของข้อมูลที่ต้องการ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล และ (4) ตัดสินผลด้วยวิธีใด (Judgement Method) หรือผู้สอนจะเลือกใช้เกณฑ์อะไรในการตัดสินผลการเรียนรู้

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินการสอนของครู พบว่า มีงานวิจัยในประเทศไทย ที่ทำวิจัยเกี่ยวกับการประเมินการสอน ดังนี้ สิทธิธา มณีแสง (2526) ได้ทำวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ของผลการประเมินการสอนของอาจารย์ระหว่างหัวหน้าภาควิชา อาจารย์ผู้สอน และนักศึกษาวิทยาลัยครู โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของผลการประเมินการสอนของอาจารย์ระหว่างหัวหน้าภาควิชา อาจารย์ผู้สอน และนักศึกษาวิทยาลัยครู ทำการประเมินโดยหัวหน้าภาควิชา ผู้สอน และนักศึกษา วิโรจน์ คำเนิ่งคุณากร (2529) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างผลการประเมินประสิทธิภาพการสอนของครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่ประเมินโดยตนเอง เพื่อนร่วมงานและนักเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินประสิทธิภาพการสอนของครูผู้สอน ที่ประเมินโดยตนเอง เพื่อนร่วมงานและนักเรียน ทำการประเมินโดย ครูผู้สอน เพื่อนครู และนักเรียน นิราศ จันทจร (2533) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการประเมินการสอนสำหรับครูประถมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการประเมินการสอนสำหรับครูประถมศึกษา โดยยึดแนวคิดการประเมินตามแบบจำลองของ สเต็ก (Stake) ทำการประเมินโดยผู้วิจัย ต่อมา มณฑาทิพย์ มณีอินทร์ (2539) ได้ทำทำวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้รูปแบบของแฮมมอนด์ (Hammond) เพื่อประเมินการเรียนการสอนวิชาคอมพิวเตอร์ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินของแฮมมอนด์ ประเมินการเรียนการสอนวิชาคอมพิวเตอร์ รูปแบบการประเมินใช้แนวคิดการประเมินตามวิธีการ

ของแฮมมอนต์ โดยมีมิติที่มุ่งประเมิน 3 มิติ คือ ด้านสถาบัน ด้านพฤติกรรม และด้านการจัดการเรียนการสอน ทำการประเมินโดยผู้วิจัย ต่อมา ศุภมาศ การะเกตุ (2542) ได้ ทำวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบความเที่ยงและความคลาดเคลื่อนอย่างเป็นระบบ ในการในการประมาณค่าของมาตรประมาณค่าแบบลิเคอร์ท์ และมาตรประมาณค่าแบบยึดพฤติกรรมในการประเมินการสอนของครู โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความเที่ยงและความคลาดเคลื่อนอย่างเป็นระบบ ในการในการประมาณค่าของมาตรประมาณค่าแบบลิเคอร์ท์ (Likert) และมาตรประมาณค่าแบบยึดพฤติกรรมในการประเมินการสอนของครู ทำการประเมินโดยผู้วิจัย และในปีเดียวกัน มนูญ ศิวารมย์ (2542) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการประเมินแบบ 360 องศา เพื่อพัฒนาการสอนของครูสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากระบวนการประเมินแบบ 360 องศา เพื่อพัฒนาการสอนของครูสังกัดกรมสามัญศึกษาและเพื่อศึกษาประสิทธิผลของการประเมินแบบ 360 องศา ทีมผู้ประเมินประกอบด้วย ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชา เพื่อนร่วมครู ครูผู้ถูกประเมินและนักเรียน และงานวิจัยเรื่องสุดท้ายเป็นงานวิจัยของ ชัยลิขิต สร้อยเพชรเกษม (2547) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทีมผู้ประเมินประกอบด้วย ครูผู้ถูกประเมินและเพื่อนครู โดยรูปแบบการประเมินการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูฯ ประกอบด้วยโครงสร้างที่สัมพันธ์กัน 4 องค์ประกอบ คือ (1) เป้าหมายของการประเมิน (2) สิ่งที่มีมุ่งประเมิน (3) วิธีประเมิน และ(4) วิธีการตัดสิน ในส่วนของวิธีการประเมินนั้น กำหนดให้ผู้ประเมินแต่ละคนประเมินการจัดกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง และของเพื่อนครู โดยใช้แบบสอบถามและแบบประมาณค่าจากการสังเกตการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครู จากการศึกษางานวิจัยดังกล่าว พบว่ารูปแบบการประเมินตลอดจนตัวบ่งชี้หรือมิติที่มีมุ่งประเมินจะมีประเด็นที่ต่าง ๆ กัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ จุดมุ่งหมายของการประเมิน เมื่อศึกษาจุดอ่อนและจุดแข็งของการประเมินแต่ละแบบ พบว่า การประเมินแบบ 360 องศา มีจุดแข็งที่น่าสนใจและสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่เน้นการประเมินตนเองและการทำงานเป็นทีม จุดแข็งของการประเมินแบบ 360 องศา มีดังนี้ (1) ข้อมูลย้อนกลับที่ได้จากผู้ประเมินหลายแหล่งทำให้ช่องว่างและอคติลดน้อยลง เพราะว่าผู้รับผิดชอบต่อข้อมูลย้อนกลับต้องเกี่ยวข้องกับผู้คนมากมาย (Vinson, 1996) (2) บุคลากรทุกคนในหน่วยงานจะมีอิทธิพลต่อกันและกันมากกว่าผู้บริหารเพียงคนเดียว ดังนั้นข้อมูลย้อนกลับจึงมีคุณค่าและไม่ถูกโต้แย้ง (Edwards, 1996) (3) สามารถนำผลการประเมินไปใช้ในกิจกรรมการบริหารทรัพยากรมนุษย์ เช่น การฝึกอบรมวางแผนเพื่อการพัฒนา การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมการประเมินผลการปฏิบัติงาน การเลื่อนและจัดตำแหน่ง เป็นต้น (4) เป็นการวัดการปฏิบัติงานปัจจุบันที่เป็นปกติวิสัย (current typical

performance) (5) ไม่มีการฝึกอบรมผู้ประเมินก่อนทำการประเมิน เป็นการประเมินภายใต้สถานการณ์ที่ไม่ถูกจัดกระทำ และ (6) สามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมขององค์กร ให้เป็นระบบเปิดมากขึ้น สร้างความรู้สึกร่วมกัน รองรับแนวการบริหารแบบ TQM และแนวทางการทำงานแบบทีมได้เป็นอย่างดี (วิระวัฒน์ ปันนิตามัย, 2540)

จากประเด็นดังกล่าวข้างต้น หากมีวิธีการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างมีระบบ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลแล้ว จะช่วยให้ครูและผู้เกี่ยวข้องได้ทราบข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการกำกับ ติดตามและตัดสินใจทางด้านการบริหารได้อีกด้วย

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีคำถามวิจัยดังนี้

คำถามวิจัย

1. ตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เป็นระบบที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีอะไรบ้าง
2. รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรเป็นอย่างไร
3. ประสิทธิภาพของการใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญควรพิจารณาจากอะไรบ้าง และผลการใช้เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะดังนี้

1. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่ครอบคลุมบริบทด้านสภาพแวดล้อม/บรรยากาศของการเรียนรู้ ปัจจัยเบื้องต้นของการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ และผลผลิตของการเรียนรู้
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. เพื่อประเมินประสิทธิภาพของการใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ตามทฤษฎี ซึ่งครอบคลุม 4 องค์ประกอบ แต่ละองค์ประกอบมีตัวบ่งชี้ที่สำคัญ ดังนี้

1) องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อม / บรรยากาศของการเรียนรู้ ได้แก่ ตัวบ่งชี้ลักษณะการจัดห้องเรียน การจัดสรรพื้นที่ชั้นเรียน และบรรยากาศการเรียนรู้

2) องค์ประกอบด้านปัจจัยเบื้องต้นของการเรียนรู้ ได้แก่ ตัวบ่งชี้การวางแผนการจัดการเรียนรู้ และการเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้

3) องค์ประกอบด้านกระบวนการเรียนรู้ ได้แก่ ตัวบ่งชี้บทบาทของผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ สัดส่วนของเวลาที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ลักษณะกิจกรรมการเรียนการสอน พฤติกรรมของผู้สอนในการดำเนินกิจกรรม ลักษณะการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของผู้เรียนและพฤติกรรมของผู้เรียนในการร่วมกิจกรรม

4) องค์ประกอบด้านผลผลิตของการเรียนรู้ ได้แก่ ตัวบ่งชี้การประเมินการเรียนรู้และผลที่คาดหวังในตัวผู้เรียน

2. การประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โดยรูปแบบของการประเมินยึดหลักการ แนวคิดการประเมินแบบ 360 องศา ซึ่งเป็นการประเมินโดยใช้ข้อมูลจากหลาย ๆ แหล่ง ในการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญครั้งนี้ ใช้ข้อมูลจากแหล่งผู้ประเมิน 6 แหล่ง ได้แก่ การประเมินตนเองของครูผู้สอน การประเมินจากเพื่อนครู การประเมินจากหัวหน้าหมวดวิชา การประเมินจากนักเรียน การประเมินจากผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน และการประเมินจากผู้ปกครองของนักเรียน

3. ในการประเมินประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการประเมิน ใช้การประเมินตามแนวคิด Theory Driven Evaluation โดยการสร้างโมเดลเชิงตรรกะ (logic model) ของความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่เชื่อมโยงระหว่างปัจจัย และกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญกับผลผลิตที่เกิดขึ้น

4. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเพื่อทดลองรูปแบบการประเมิน ได้แก่ ครู-อาจารย์ และ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงปีที่ 6 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พิจิตร เขต 1 สำหรับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นครู-อาจารย์ และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงปีที่ 6 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดพิจิตร เขต 1 ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ 1 โรงเรียน ขนาดกลาง 1 โรงเรียน และขนาดเล็ก 1 โรงเรียน โดยกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการอาสาสมัคร เหตุผลที่ต้องใช้วิธีนี้เนื่องจากการประเมินแบบ 360 องศา เป็นการประเมินโดยบุคลากรหลายฝ่าย จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือ สนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียน และบุคลากรในโรงเรียนทุกฝ่าย ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของการประเมินที่บรรลุผลสำเร็จด้วยดี

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง กระบวนการพัฒนา ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมของผู้เรียน โดยยึดผู้เรียนเป็นแกนกลางของการ สร้างและพัฒนาความเจริญงอกงาม สร้างการมีส่วนร่วมรู้ ร่วมคิด ร่วมกระทำระหว่างผู้เรียนกับ ผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้สอนด้วยการใช้ยุทธวิธีที่หลากหลายและยืดหยุ่น คำนึงถึงความสามารถ ที่แตกต่างกันของผู้เรียน โดยผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้ร่วมวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นผู้ กระตุ้น ส่งเสริมความคิดและอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม พัฒนาตนเอง อย่างเต็มที่สอดคล้องกับศักยภาพ ความต้องการ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียน

ตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอน หมายถึง ตัวแปรที่บ่งบอกหรือสะท้อนให้เห็นถึง สภาพแวดล้อม สภาพการจัดการเรียนการสอน กระบวนการและผลของการจัดการเรียน การสอน

รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง โครงสร้างของความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบสำคัญ 4 องค์ประกอบ ในการประเมินการจัดการ เรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญคือ 1) เป้าหมายของการประเมิน 2) สิ่งที่มีมุ่งประเมิน 3) วิธีการ ประเมิน และ 4) วิธีการตัดสิน โดยยึดหลักการ แนวคิดของกระบวนการประเมินแบบ 360 องศา ซึ่งมีลักษณะสำคัญคือ 1) เป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการประเมิน เพื่อการปรับปรุง พัฒนาการจัดการเรียนการสอน 2) สิ่งที่มีมุ่งประเมิน ประเมินตามตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์จากหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครอบคลุมองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบที่สำคัญ ประกอบด้วย (1) องค์ ประกอบด้านสภาพแวดล้อม/บรรยากาศของการเรียนรู้ (2) องค์ประกอบด้านปัจจัยเบื้องต้นของการ เรียนรู้ (3) องค์ประกอบด้านกระบวนการเรียนรู้ และ (4) องค์ประกอบด้านผลผลิตของการเรียนรู้ 3) วิธีการประเมิน ในการประเมินการจัดการเรียนการสอนครั้งนี้ มีแหล่งผู้ให้ข้อมูล 6 แหล่ง ประกอบด้วยการประเมินตนเอง การประเมินเพื่อนครู การประเมินจากหัวหน้าหมวดวิชา การ ประเมินจากผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ การประเมินจากนักเรียน และการประเมินจากผู้ปกครอง โดยมีขั้นตอนของการดำเนินการประเมิน 7 ขั้นตอน คือ(1) การสร้างการยอมรับของหัวหน้า สถานศึกษาในการใช้กระบวนการประเมินแบบ 360 องศา (2) การสร้างการยอมรับของครูผู้สอน (3) การออกแบบการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ ซึ่งประกอบด้วยการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของ เครื่องมือและการกำหนดน้ำหนักของข้อมูลส่วนต่าง ๆ (4) การเตรียมการประเมิน (5) การ ประเมินครั้งที่ 1 (6) การประเมินครั้งที่ 2 และ (7) การรายงานผลการประเมิน และใช้ระบบถ่วง น้ำหนักคะแนนความสำคัญขององค์ประกอบ 4) วิธีการตัดสิน ใช้การเปรียบเทียบข้อมูลจากการ ประเมินกับเกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute Criteria)

การประเมินแบบ 360 องศา หมายถึง การตัดสินคุณค่าที่ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินคุณค่า ในการวิจัยครั้งนี้ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจาก 6 แหล่ง ได้แก่ การประเมินตนเอง การประเมินจากเพื่อนครู การประเมินจากหัวหน้าหมวดวิชา การประเมินจากนักเรียน การประเมินจากผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน และการประเมินจากผู้ปกครอง โดยมีขั้นตอนของการดำเนินการประเมิน 7 ขั้นตอน คือ (1) การสร้างการยอมรับของหัวหน้าสถานศึกษาในการใช้กระบวนการประเมินแบบ 360 องศา (2) การสร้างการยอมรับของครูผู้สอน (3) การออกแบบการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ ซึ่งประกอบด้วย การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ และการกำหนดน้ำหนักของข้อมูลส่วนต่าง ๆ (4) การเตรียมการประเมิน (5) การประเมินครั้งที่ 1 (6) การประเมินครั้งที่ 2 และ (7) การรายงานผลการประเมิน และใช้ระบบถ่วงน้ำหนักคะแนนความสำคัญขององค์ประกอบ

ประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง ระดับการบรรลุผลตามเป้าหมายของการใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามจุดมุ่งหมาย ซึ่งพิจารณาจาก 1) ผลการประเมินจากทุกแหล่งในแต่ละครั้ง สามารถนำไปใช้ประโยชน์ตามจุดมุ่งหมาย 2) ทักษะของผู้ถูกประเมิน 3) ความเป็นไปได้ทางด้านการปฏิบัติและทางด้านงบประมาณ 4) การยอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้อง และ 5) ความถูกต้องของผลการประเมิน

โมเดลเชิงตรรกะ หมายถึง โครงสร้างของความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่เชื่อมโยงระหว่างสภาพแวดล้อม/บรรยากาศของการเรียนรู้ ปัจจัยนำเข้า (input) และกระบวนการ (process) ที่สามารถนำไปสู่ผลผลิต (output) ที่คาดหวัง ซึ่งสภาพแวดล้อม/บรรยากาศของการเรียนรู้ ประกอบด้วย ลักษณะการจัดห้องเรียน การจัดสรรพื้นที่ชั้นเรียนและบรรยากาศของการเรียนรู้ ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย คุณลักษณะของผู้เรียน คุณลักษณะของผู้สอน และความรู้/ทักษะกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่วนกระบวนการ ประกอบด้วย กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผลผลิตที่คาดหวัง คือผลการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งประกอบด้วยการสร้างองค์ความรู้/ทักษะ และพัฒนาการขององค์ความรู้/ทักษะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ตัวบ่งชี้ในการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. ได้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. ได้สารสนเทศในการปรับปรุง พัฒนาการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
4. ได้สารสนเทศในการปรับปรุง พัฒนา การจัดการเรียนการสอนของคุณ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้วิจัยขอเสนอโดยจำแนก เนื้อหาออกเป็นตอน ๆ ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตอนที่ 2 การประเมินการสอน

ตอนที่ 3 การประเมินแบบ 360 องศา

ตอนที่ 1 การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ประวัติความเป็นมาของแนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

จากการศึกษาความเป็นมาของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในวงการ ศึกษาของโลกที่ผ่านมา ได้มีความพยายามเปลี่ยนแปลงจากการจัดการเรียนการสอนที่เน้นครูเป็น ศูนย์กลาง เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ สำหรับการ ศึกษาของประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน ในการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงหลักสูตรทุกครั้งที่ผ่านมา (พ.ศ. 2503, พ.ศ. 2521 และ พ.ศ. 2533) มีความพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียน การสอนที่ครูเป็นศูนย์กลางไปในแนวทางที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หรือเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากยิ่งขึ้น แต่ยังไม่ประสบความสำเร็จไม่มากนัก ทิศทางการเปลี่ยนแปลงของการจัดการเรียนการสอนดัง กล่าว อยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีการศึกษาแนวก้าวหน้า (progressive education theory) ทฤษฎีนี้ไม่ใช่ทฤษฎีใหม่ นักปรัชญา นักการศึกษาในอดีตได้เสนอแนวคิดนี้มาเป็นเวลานานแล้ว พื้นฐานแนวคิดของนักปรัชญานักการศึกษาได้ นำเสนอไว้ ดังนี้

Pertolzze (Pertolzze, 1826 อ้างถึงใน ศิริชัย กาญจนวาสี, 2543ก) เสนอแนวคิดว่าการ ศึกษาเป็นกุญแจสำคัญของการพัฒนาเงื่อนไขทางสังคม การเรียนรู้สิ่งใดก็ตามต้องเตรียมเด็ก ให้มีความพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งนั้นเสียก่อน

นอกจากแนวคิดของ Pertolzze แล้วยังมีนักปรัชญา นักการศึกษาอีกหลายคน เช่น Froebel (1840) John Dewey (1916, 1938, 1940) Kilpatrick (1918) Rousseau (1962) และ Carl Rogers (1969) เป็นต้น

Froebel (Froebel, 1840 อ้างถึงใน ศิริชัย กาญจนวาสี, 2543ก) ให้แนวคิดว่า เด็ก คล้ายพืชที่กำลังงอกงาม ต้องการความอบอุ่นและแสงสว่าง การเรียนรู้ไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นอย่าง อัตโนมัติ

แต่เกิดจากการจัดกระทำอย่างมีขั้นตอน (unfolding) บนพื้นฐานของความรู้ความเข้าใจเดิมที่มีอยู่ ด้วยความสนุกสนาน จึงควรส่งเสริมการเรียนรู้จากการเล่น (play) จะทำให้เด็กสนใจและเรียนรู้ได้มากขึ้น ผู้สอนควรรู้จักกิจกรรม แนะนำการเล่น และพัฒนาเครื่องเล่นต่าง ๆ ให้แก่เด็ก

John Dewey (1916, 1938, 1940) เป็นผู้บุกเบิกคนสำคัญเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (student – centered learning) Dewey มีแนวคิดว่าการศึกษาเป็นฟังก์ชันหนึ่งของสังคม โรงเรียนจึงมีปฏิสัมพันธ์กับสังคมอยู่ตลอดเวลา ครูที่ดีจะต้องนำประสบการณ์ ความสนใจและปัญหาจากสังคมภายนอกเข้ามาแทรกในกิจกรรมของโรงเรียน ครูจะต้องเข้าใจความต้องการและความสนใจของเด็ก ตระหนักในการสร้างผู้เรียนให้เกิดความงอกงามและพัฒนาการ (growth and development) ตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน หลักสูตรไม่ใช่ศูนย์กลางของการเรียนรู้แต่ศูนย์กลางของการเรียนรู้อยู่ที่ตัวเด็ก (child-centered) เด็กเป็นศูนย์กลางในสิ่งที่เขาต้องการเรียนรู้

แนวคิดพื้นฐานจากทฤษฎีของดิวอี้ (Dewey's theories) ซึ่งมีจุดมุ่งหมายทางการศึกษาที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล และพัฒนาผู้เรียนให้มีอิสระทางความคิดและนำผู้เรียนไปสู่สังคมอย่างเต็มที่ การเรียนรู้เกิดจากประสบการณ์ตรงของผู้เรียนมากกว่าการถ่ายทอดความรู้และค่านิยมผ่านทางหนังสือและการสอนใช้วิธีการบรรยาย John Dewey ยังเน้นว่า การศึกษาควรจะสนับสนุนให้ผู้เรียนเรียนรู้โดยตรงด้วยตนเอง และมีความรับผิดชอบตนเอง ความรู้ที่ให้ผู้เรียนจะต้องมีความสัมพันธ์กันทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และต้องตรงกับความต้องการ จุดมุ่งหมายและความสามารถของผู้เรียน นอกจากนี้การศึกษาจะต้องเป็นการนำเอาองค์ความรู้ทั้งหลายและความรอบรู้ พัฒนาความเป็นมนุษย์ และช่วยให้สังคมมีความก้าวหน้าขึ้น ปรัชญาของดิวอี้ มีพื้นฐานความเชื่อว่า ความนึกคิดที่แตกต่างกันเป็นสิ่งสำคัญและเป็นสิ่งที่ต้องแลกเปลี่ยนความคิดซึ่งกันและกัน

แนวคิดสำคัญ ๆ ที่ Dewey ได้เสนอไว้มีดังนี้

1) ธรรมชาติของเด็ก

ครูควรรู้จักธรรมชาติของเด็ก ว่าเด็กมีธรรมชาติของความกระตือรือร้น อยากรู้ อยากเห็น ตรงไปตรงมา ชอบคิด และมีความคิดสร้างสรรค์ในตัวเองทุกคน ครูจึงควรสะท้อนธรรมชาติของเด็กให้เด็กแสดงพฤติกรรมที่เป็นธรรมชาติของเขาออกมา

2) เอกัตตะบุคคลของเด็ก

ครูควรเข้าใจเอกัตตะบุคคลของเด็ก เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล เด็กแต่ละคนมีความต้องการ ความสนใจและความถนัดต่างกัน ครูต้องยอมรับความแตกต่าง และความหลากหลายของเด็ก ถือว่าเด็กทุกคนมีศักดิ์ศรี และยอมให้เด็กเป็นตัวของตัวเอง มีเสรีภาพและมีความอิสระ

3) บทบาทของครู

3.1) ครูควรเป็นผู้ร่วมวางแผนการเรียนรู้กับเด็ก (co-planner) ร่วมกันกำหนดเป้าหมายที่พึงประสงค์ และกระบวนการเรียนรู้

3.2) ครูควรเป็นผู้กระตุ้น (motivator) ให้เด็กทุกคนกระตือรือร้น สนใจ ตั้งใจ ใฝ่รู้ และพัฒนาตนเอง

3.3) ครูควรเป็นผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) ให้แก่เด็กเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ เกิดความงอกงามและพัฒนาการ

Kilpatrick (Kilpatrick, 1918 อ้างถึงใน ศิริชัย กาญจนวาสี, 2547) เป็นนักการศึกษาสำคัญอีกท่านหนึ่งที่ทำให้แนวคิดพัฒนาการศึกษาแนวก้าวหน้า สืบต่อกันมาจาก Dewey Kilpatrick ให้แนวคิดว่าการจัดการเรียนการสอนควรเน้นให้ผู้เรียนบรรลุผลสำคัญ 5 ประการ ดังนี้ 1) มีความรู้ที่ถาวร 2) มีความเข้าใจและเกิดทักษะระดับสูง 3) สามารถปฏิบัติและเรียนรู้อย่างมีความสุข 4) มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ต่อไป 5) มีเจตคติที่ดีต่อองค์กรทางสังคม

Kilpatrick เชื่อว่า ผลการเรียนรู้ดังกล่าวจากโรงเรียน จะช่วยทำให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองดี ตื่นตัว คิดและทำอย่างชาญฉลาดสามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้

Rousseau (Rousseau, 1962 อ้างถึงใน ศิริชัย กาญจนวาสี, 2543) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า เด็กทุกคนมีลักษณะของความเป็นผู้บริสุทธิ์ วัฒนธรรมชาติจะช่วยพัฒนาเด็กให้งอกงามก้าวหน้าตามความต้องการและความสนใจ ควรให้เด็กมีความเป็นอิสระเป็นตัวของตัวเอง และควรขจัดสิ่งที่เป็นอุปสรรคขวางกั้นความเจริญงอกงามให้หมดสิ้นไป พร้อมทั้งให้หลักว่า เด็กแต่ละคนมีธรรมชาติ และแบบแผนเป็นของตัวเอง ดังนั้นจึงต้องให้เด็กมีอิสระภายใต้การควบคุมสิ่งแวดล้อม ที่ออกแบบให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ สิ่งที่จะให้เด็กเรียนรู้ควรกำหนดด้วยความเข้าใจในขั้นตอน และพัฒนาการตามธรรมชาติของเด็ก รากฐานความคิดดังกล่าว ต่อมาได้พัฒนาเป็นแนวคิดสำคัญ ๆ ทางการศึกษาหลายอย่าง เช่น การเรียนรู้เป็นรายบุคคล (individualized learning) การเรียนรู้แบบสืบค้น (discovery learning) การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (child-centered learning)

นอกจากนักปรัชญา นักการศึกษาดังกล่าวแล้ว ยังมีนักการศึกษาอีกท่านหนึ่งคือ Carl Rogers (1951, 1975, 1995) ที่กล่าวถึง ผู้เรียนเป็นสำคัญในแนวทฤษฎีของโรเจอร์สเอง คือ “client-centered therapy” ซึ่งมีแนวคิดว่าการศึกษาคงจะต้องเข้าใจความต้องการของผู้เรียนในการสอนจะต้องให้ความสนใจทางด้านจิตใจของเด็ก นอกจากนี้ต้องให้ความสนใจกับบุคลิกภาพและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและกระบวนการเรียนรู้ ครูจะต้องสนับสนุนการพัฒนาความคิดของผู้เรียนที่หลากหลาย ครูต้องสนใจชีวิตของผู้เรียนให้มีความสัมพันธ์กันทั้งภายในและภายนอก

นอกโรงเรียน โดยให้ผู้เรียนมีความรู้เรื่องสังคม วิธีการสอนจะเน้นยุทธศาสตร์ทางกระบวนการคิด เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม เป็นการเรียนรู้ที่ร่วมมือกันและมีการเคลื่อนไหวตลอดเวลา

โดยสรุป อาจกล่าวได้ว่าทฤษฎีการศึกษาแนวก้าวหน้า (progressive education theory) ก่อให้เกิดกระแสการเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนแบบประเพณีนิยม มาเป็นการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (learner-centered learning) ระบบการเรียนการสอนแบบประเพณีนิยมเป็นการสอน (หนังสือ) ที่เน้นเนื้อหาวิชาเป็นหลัก (subject-centered) กระบวนการสอนยึดครูเป็นศูนย์กลางของการกำหนดวัตถุประสงค์ การสอน และการประเมินผล สำหรับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้ผู้เรียนเป็นตัวตั้ง ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ สร้างและพัฒนาองค์ความรู้ให้เกิดขึ้นที่ตัวเด็กผู้สอนทำหน้าที่ร่วมวางแผน กระตุ้นจัดประสบการณ์ ส่งเสริมความคิด และอำนวยความสะดวกที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับศักยภาพ ความต้องการของผู้เรียนโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง จะช่วยผลักดันผู้เรียนให้บรรลุผลสูงสุดตามศักยภาพของตนเอง

ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีทฤษฎีการเรียนรู้ที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม (behavioral theories) ทฤษฎีปัญญานิยม (cognitive theories) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (social learning theories) และทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (constructivist - theory) ซึ่งทฤษฎีการเรียนรู้ทั้ง 4 ทฤษฎีนี้มองการเรียนรู้ในมุมมองเดียวกัน แต่มีจุดเน้นที่แตกต่างกันดังนี้ (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2543)

ทฤษฎีการเรียนรู้แบบพฤติกรรมนิยม

นักจิตวิทยาพฤติกรรมนิยม ได้แบ่งพฤติกรรมของมนุษย์ออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) พฤติกรรมที่เกิดขึ้นโดยสิ่งเร้า (respondent behavior) เมื่อมีสิ่งเร้าพฤติกรรมตอบสนองก็จะเกิดขึ้นซึ่งสามารถจะสังเกตได้ 2) พฤติกรรมโอเปอเรนต์ (operant behavior) เป็นพฤติกรรมที่บุคคลหรือสัตว์แสดงการตอบสนองออกมา (emitted) โดยปราศจากสิ่งเร้าที่แน่นอน และพฤติกรรมนี้มีผลต่อสิ่งแวดล้อม (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2533)

นักจิตวิทยาพฤติกรรมนิยม (behaviorism) ที่มีชื่อเสียงในกลุ่มนี้ได้แก่ ธอร์นไดค์ (E.L. Thorndike) พาฟโลฟ (Pavlov) กัททรี (E.R. Guthrie) และสกินเนอร์ (B.F. Skinner) ทฤษฎีนี้สนใจศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ที่สามารถสังเกตได้จากภายนอก โดยเน้นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมหรือสิ่งเร้าที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ โดยมองว่าพฤติกรรมการเรียนรู้เกิดจากการตอบสนองต่อสิ่งเร้า และมีการให้แรงเสริมเป็นตัวช่วยเพิ่มโอกาส หรือความถี่ของพฤติกรรมที่ต้องการ ทฤษฎีนี้เชื่อว่าการเรียนรู้เกิดจากพลังกระตุ้นจากภายนอกในรูปของการให้รางวัลและการลงโทษ ผู้เรียนมีบทบาทคอย

รับ (passive) สิ่งเร้าและปฏิสัมพันธ์ ส่วนผู้สอนมีบทบาทในการควบคุมและกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมที่คาดหวังด้วยการให้รางวัลหรือลงโทษ (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2547)

ข้อตกลงเบื้องต้น (Assumption) ของทฤษฎีพฤติกรรมนิยม มีดังนี้

- 1) พฤติกรรมทุกอย่างเกิดขึ้นโดยการเรียนรู้และสามารถจะสังเกตได้
- 2) พฤติกรรมแต่ละชนิดเป็นผลรวมของการเรียนรู้ที่เป็นอิสระหลายอย่าง
- 3) การเสริมแรง (Reinforcement) ช่วยทำให้พฤติกรรมเกิดขึ้นได้

ทฤษฎีการเรียนรู้แบบปัญญานิยม

นักจิตวิทยาปัญญานิยม (cognitivism) มีชื่อเสียงในกลุ่มนี้ได้แก่ นักจิตวิทยาชาวเยอรมัน กลุ่มเกสตัลท์ (Gestalt Psychologist) เช่น โคห์เลอร์ (Kohler) คอฟคา (Koffka) แวร์ไธเมอร์ (Wertheimer) รวมทั้งนักจิตวิทยารุ่นใหม่ เช่น เพียเจท์ (Piaget) บรูเนอร์ (Bruner) และ กานเย (Gagne) ทฤษฎีนี้สนใจศึกษาระบวนการคิด และการใช้เหตุผลภายในตัวบุคคล โดยมองว่าการเรียนรู้เกิดจากการใช้สติปัญญาและเหตุผลของผู้เรียน และเป็นผลมาจากการที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมในกระบวนการเรียนรู้นั้น สิ่งเร้าที่สำคัญคือสิ่งเร้าที่ผู้เรียนรับรู้ และการรับรู้เป็นปัจจัยสำคัญของการเรียนรู้ ผู้เรียนอาจจะเกิดการหยั่งรู้ในการแก้ปัญหาและแก้ปัญหาได้ทันทีโดยไม่ต้องเสริมแรง (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2543; สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2533) ทฤษฎีแนวนี้เชื่อว่าการเรียนรู้เกิดจากการพัฒนากลยุทธ์ของการรับข่าวสาร จัดเก็บข่าวสาร และการนำข่าวสารออกมาใช้ ผู้เรียนต้องตื่นตัว (active) ในการพัฒนากลยุทธ์ที่จะสร้างความเข้าใจอย่างมีความหมาย ส่วนผู้สอนถือเป็นผู้ร่วมกระบวนการพัฒนากลยุทธ์และการใช้กลยุทธ์อย่างมีความหมาย (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2547)

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม

นักจิตวิทยาการเรียนรู้ทางสังคมที่มีชื่อเสียงในกลุ่มนี้ ได้แก่ แบนดูรา (Bandura) รอส (Ross) เม็นลอฟ (Menlove) ทฤษฎีนี้สนใจศึกษาระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม โดยเน้นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและตัวผู้เรียน โดยทฤษฎีนี้มองว่าการเรียนรู้เกิดจากการสังเกต การเลียนแบบจากตัวแบบหรือการแสดงพฤติกรรมที่เหมือนตัวแบบโดยมีแรงจูงใจว่าการเลียนแบบจะนำมาซึ่งผลประโยชน์สำหรับการเรียนรู้จากการสังเกต ประกอบด้วย 2 ชั้น คือ ชั้นการรับมาซึ่งการเรียนรู้ (acquisition) ซึ่งเป็นกระบวนการทางปัญญาและชั้นการกระทำหรือการแสดงออก (performance)

ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์

จิตวิทยาการเรียนรู้ของ John Dewey ก่อให้เกิดแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้ที่เรียกว่า ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (constructivism) แนวคิดนี้เชื่อว่า ความรู้ไม่ได้มาจากการค้นพบจาก

ภายนอกหรือสิ่งแวดล้อม แต่เป็นความรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้นภายในจิต จากการทำความเข้าใจหรือให้ความหมายกับเหตุการณ์ ประสบการณ์ หรือสารสนเทศ โดยอาศัยความรู้เดิม ความเชื่อ ทฤษฎี และความคาดหวังของตนในการการแปลความหมาย เพื่อทำความเข้าใจต่อสถานการณ์นั้น ๆ นักจิตวิทยาการเรียนรู้แนวคอนสตรัคติวิสต์ ที่มีชื่อเสียงในกลุ่มนี้ได้แก่ Dewey Piaget Vygotsky และ Ausubel ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เน้นที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้ควบคู่ไปกับการทำความเข้าใจความรู้อื่น โดยอาศัยประสบการณ์ของตนเองที่สะสมมาเป็นพื้นฐาน นอกจากนี้ Dewey (Lambert & Walker, 1995) เชื่อว่าการเรียนรู้เป็นความพยายามเชิงสังคม เป็นการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน (co-operative learning) ซึ่งเน้นความสำคัญของการสร้างความรู้โดยกลุ่มคน ในมุมมองของ Ausubel (1963) ได้เห็นด้วยกับแนวการเรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ โดยตั้งทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมาย (meaningful verbal learning) ขึ้นมีจุดเน้นว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนมีพื้นฐาน และนำมาเชื่อมโยงเข้ากับความรู้ใหม่ ดังนั้นการเรียนรู้สิ่งใหม่จะมีความหมายกับผู้เรียน เมื่อมีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ใหม่กับโครงสร้างความรู้เดิมที่มีอยู่ ถ้าผู้เรียนเรียนในสิ่งที่ไม่เคยมีพื้นฐานมาก่อนจะกลายเป็นการเรียนรู้แบบท่องจำ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ มีแนวคิดพื้นฐาน ดังนี้

1) ความรู้เป็นสิ่งที่สร้างขึ้นโดยตัวผู้เรียน ผู้เรียนจะพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาและสภาพการณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเอง มากกว่าที่จะรับมาจากการสอนจากผู้สอน ผู้เรียนไม่ใช่กล่องที่ว่างเปล่าที่คอยรับการถ่ายทอดจากผู้อื่น แต่สามารถสร้างความรู้ได้โดยอาศัยประสบการณ์เดิมของผู้เรียน (Driscoll, 1994) หรืออาจกล่าวได้ว่าผู้เรียนสร้างระบบความเข้าใจด้วยตนเองมากกว่าการส่งผ่านหรือการถ่ายทอดจากผู้สอน (construct their own understanding)

2) การเรียนรู้ใหม่สร้างบนฐานของการเรียนรู้ที่ผ่านมา (prior understanding) กล่าวคือ ความรู้ที่ผู้เรียนสร้างขึ้นจะมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง การเรียนรู้ตามกรอบแนวคิดผู้เรียนสร้างความรู้เองนั้นยอมรับทั้งข้อมูลที่มีอยู่เดิม และข้อมูลที่เกิดขึ้นใหม่ (Anderson, p.28, 1990 cited in Driscoll, 1994) การพัฒนาความรู้ต่าง ๆ เกิดขึ้นตั้งแต่ผู้เรียนยังไม่ได้เข้าสู่โรงเรียน ซึ่งบางแนวคิดอาจจะถูกต้องและสอดคล้องกับความเป็นจริง แต่บางแนวคิดอาจคลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริง เช่น การเรียนรู้ของเด็กเกี่ยวกับโลกและดวงอาทิตย์ตามประสบการณ์ของเด็กนั้น เด็กเห็นว่าโลกแบนมีดวงอาทิตย์และเมฆเคลื่อนตัวผ่านโลกตลอดทั้งวัน เด็กจึงมีความเชื่อว่าโลกแบนและมีดวงอาทิตย์หมุนรอบโลก จะเห็นได้ว่าการสร้างความรู้ของเด็กในเรื่องนี้ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง ต่อเมื่อเด็กได้รับข้อมูลเพิ่มเติมจากสภาพแวดล้อม และมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพิ่มเติม ความรู้ในเรื่องนี้ของเด็กจึงจะมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปสู่แนวคิดใหม่ กล่าวคือ เมื่อความรู้เดิมและประสบการณ์ใหม่ ไม่สอดคล้องกันจึงเกิดภาวะไม่สมดุล (disequilibrium)

เด็กจำเป็นต้องปรับความรู้เดิม และประสบการณ์ใหม่ให้เกิดความสัมพันธ์ซึ่งสามารถทำได้โดยการเปิดรับประสบการณ์ใหม่ และมีการสะท้อนประสบการณ์นั้นออกมา (Zahorik, 1997)

3) การเรียนรู้เกิดขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (social interaction) กล่าวคือ การที่ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น จะเป็นการเปิดโอกาสให้ได้ทำความเข้าใจกับแนวคิดต่าง ๆ และทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเป็นผู้ประเมินความเข้าใจของตนเองด้วย (Lunenberg, 1998) การที่ผู้เรียนได้มีโอกาสทำงานร่วมกันนั้น ไม่ใช่เพียงเพื่อให้ผู้เรียนช่วยเหลือกัน หรือแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันเท่านั้น แต่การที่ผู้เรียนได้ร่วมมือกันทำงานยังช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ นอกจากนี้วิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของผู้เรียนที่เกิดขึ้นจะเป็นการเสริมประสิทธิภาพของการทำงานให้สูงขึ้นด้วย (Brown et al., 1989 cited in Driscoll, 1994)

4) การเรียนรู้ด้วยประสบการณ์จริงสร้างเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย (meaningful learning) จากแนวคิดพื้นฐานทางด้านการเรียนรู้ตามกรอบแนวคิดนี้ พบว่าการเรียนรู้มีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ เป้าหมายของการเรียนรู้ เงื่อนไขสำหรับการเรียนรู้ และวิธีการสอน ซึ่งกล่าวโดยสรุปได้ดังนี้

(1) เป้าหมายของการเรียนรู้ (learning goals) ตามกรอบแนวคิดทฤษฎีนี้ให้ความสำคัญกับเป้าหมายของการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น ได้แก่ การใช้เหตุผล ความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา การเก็บจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การคิดยืดหยุ่น และความสนใจในความครุ่นคิดโดยอาศัยความรู้ และประสบการณ์ที่มีอยู่แล้วเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ที่สูงขึ้นไป (Driscoll, 1994)

(2) เงื่อนไขสำหรับการเรียนรู้ (conditions of learning) ประกอบด้วย

(2.1) การจัดสภาพแวดล้อมที่ซับซ้อนสำหรับกิจกรรมทางการเรียน (complex learning environments) ทักษะของกลุ่มผู้เรียนสร้างความรู้เอง เชื่อว่าถ้าผู้เรียนได้เรียนรู้จากกิจกรรมที่ง่าย ๆ แล้วเมื่อเขาได้พบกับปัญหาที่ยากหรือซับซ้อนในชีวิตจริง เขาจะหนีออกจากปัญหานั้น ดังนั้นจึงควรจัดสภาพการเรียนที่ซับซ้อน โดยการให้ผู้เรียนได้เผชิญกับปัญหาหรือสภาพการณ์ที่แท้จริง (authentic tasks) (Driscoll, 1994; Marshall, 1992 cited in Woolfolk, 1998) ทั้งนี้สภาพการณ์หรือปัญหาที่สร้างขึ้นสำหรับการเรียนควรมีความสัมพันธ์กับผู้เรียน

(2.2) การจัดเตรียมเพื่อให้ผู้เรียนได้มีการทำงานร่วมกัน การที่ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสร่วมมือกันทำงานนั้น ไม่ใช่เพียงเพื่อให้ผู้เรียนได้ช่วยเหลือกันหรือแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันเท่านั้น แต่การที่ผู้เรียนได้ร่วมมือกันทำงานยังช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และวิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของผู้เรียนแต่ละคนที่เกิดขึ้นนั้นจะเป็นการเสริมประสิทธิภาพของการทำงานให้สูงขึ้นด้วย (Brown et al., 1989 cited in Driscoll, 1994) การส่งเสริมให้มีการอภิปรายและการมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบถือเป็นสิ่งที่มีความสำคัญสำหรับการเรียนรู้ (Woolfolk, 1998)

(2.3) การเตรียมเนื้อหาในการสอนให้สอดคล้องกัน ในสภาพของการเรียนนั้น ควรมีการจัดเตรียมเนื้อหาหรือสื่อการสอนต่าง ๆ ให้สอดคล้องกัน แต่มีการนำเสนอในรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนได้มองปัญหาได้หลายแง่มุม (Driscoll, 1994 ; Woolfolk, 1998)

(2.4) การให้ความสำคัญกับการสะท้อนความคิดของผู้เรียน การสะท้อนความคิดของผู้เรียนนั้น จะเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงความหมายของสิ่งที่ผู้เรียนสร้างขึ้น ซึ่งการที่ผู้เรียนได้รู้ถึงความคิดของตนเองได้นั้น จะทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหา การคิดค้นหรือการสำรวจความรู้ใหม่ ๆ ในระดับที่สูงขึ้นด้วยตนเอง

(2.5) การสอนเน้นความสำคัญที่ตัวผู้เรียน (student-centered) ผู้เรียนไม่ใช่เป็นเพียงฝ่ายรับหรือเป็นผู้ตอบรับ แต่ควรจะได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการออกแบบกระบวนการเรียนการสอนตามความต้องการทางการเรียนรู้ของตน ผู้เรียนจะไม่สามารถเป็นผู้คิดหรือเป็นผู้เรียนได้ถ้าขาดโอกาสในการจัดการกับการเรียนรู้ของตนเอง (Perkins, 1991 Cited in Driscoll, 1994)

(3) วิธีสอน (methods of instruction) วิธีสอนที่ถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเรียนรู้ พอสรุปได้ดังนี้

(3.1) การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์และการออกแบบสื่อต่าง ๆ เช่น microworlds and hypermedia designs ตามชื่อของ microworlds คือ สิ่งเล็ก ๆ แต่เป็นสิ่งที่เป็นการกระทำที่แท้จริง สำหรับการค้นพบและการสำรวจ (Papert, 1981 cited in Driscoll, 1994) ตัวอย่างของ microworlds ได้แก่ โปรแกรมภาษาโลโก (logo) เป็นโปรแกรมที่จะกระตุ้นให้เด็กได้มีการสำรวจและมีการค้นพบด้วยตนเอง โดยมี “เต่า” (turtle) เป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ของเด็ก เป็นการสนับสนุนการเรียนรู้โดยเน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง และเป็นการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อให้เด็กได้ลงมือกระทำกิจกรรมที่แท้จริง

(3.2) การฝึกฝนทางปัญญา(cognitive apprenticeships) การที่ผู้เรียนสามารถเข้าร่วมในกิจกรรมที่แท้จริง ได้ลงมือกระทำจริง ๆ ถือเป็นฝึกฝนทางปัญญาทางหนึ่ง

(3.3) การเรียนรู้จากการทำงานร่วมกัน โดยการใช้คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือ (learning and computer - based tools) เครื่องมือดังกล่าวเรียกว่า Bubble Dialogue ซึ่งสร้างโดย Language Development และ Hypermedia Group เป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถทางภาษา โดยผู้เรียนสามารถสร้างบทสนทนาผ่านตัวละครในคอมพิวเตอร์ของผู้เรียนสามารถสร้างบทสนทนาได้ตามที่ตนเองต้องการ ทั้งที่ผู้เรียนสามารถเปิดเผยต่อผู้อื่นได้ และไม่สามารถเปิดเผยต่อผู้อื่นได้ โปรแกรมคอมพิวเตอร์จะทำหน้าที่เป็นผู้แก้ไข (editing) สะท้อน (reflection) และสนับสนุน (supports) เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดพัฒนาการทางภาษา

บทบาทผู้สอนตามกรอบแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์

การสอนตามกรอบแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ ครูเปรียบเสมือนผู้อำนวยการความสะอาดในการเรียนรู้และมอบอำนาจให้กับผู้เรียนในการสร้างความเข้าใจในเนื้อหาด้วยตนเอง ผู้สอนไม่ควรทำตัวเป็นผู้แนะนำหรือเป็นผู้จัดพฤติกรรมของผู้เรียน Brooks และ Brooks (Brooks & Brooks, 1995 cited in Lunenberg, 1998) ได้อธิบายเกี่ยวกับบทบาทการสอนของครูไว้ 12 ประเด็น ดังนี้

1) ผู้สอนตามกรอบแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ จะต้องเป็นผู้ให้กำลังใจและยอมรับความเป็นอิสระและความคิดริเริ่มของผู้เรียน เพราะความเป็นอิสระและความคิดริเริ่มของผู้เรียนเป็นสาเหตุให้ผู้เรียนได้มีการเชื่อมโยงแนวคิดต่าง ๆ การที่ผู้เรียนเกิดคำถามและสามารถตอบคำถามนั้นได้โดยการวิเคราะห์ แสดงว่าผู้เรียนนั้นเป็นผู้มีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง และสามารถเป็นผู้แก้ปัญหาได้ดีเท่ากับเป็นผู้ค้นพบปัญหา

2) ผู้สอนควรใช้ข้อมูลตามธรรมชาติและแหล่งข้อมูลที่แท้จริง ประกอบกับความชำนาญการสอนตามกรอบแนวคิดผู้เรียนสร้างความรู้เองนั้นเริ่มต้นด้วยการเรียนรู้จากผลของการค้นหาความสัมพันธ์กับปัญหาที่แท้จริง

3) สอนควรใช้คำพูดที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความคิด เช่น ให้จำแนก (classify) ให้วิเคราะห์ (analyze) ให้ทำนาย (predict) และให้สร้างสรรค์ (create) โดยให้ผู้เรียนใช้กิจกรรมทางปัญญา ได้แก่ การวิเคราะห์ (analysis) การแปลความหมาย (interpretation) การจัดประเภท (classification) และการทำนาย (prediction) เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาต่าง ๆ

4) ผู้สอนยินยอมให้ผู้เรียนเป็นผู้นำเข้าสู่บทเรียน เปลี่ยนกลยุทธ์ในการสอนและการเปลี่ยนแปลงเนื้อหา ซึ่งไม่ได้หมายความว่า ความสนใจหรือความไม่สนใจในบทเรียนของผู้เรียนนั้นจะส่งผลให้ประเด็นหลักหรือเนื้อหาตามหลักสูตรจะต้องตัดออกไป แต่หมายความว่าผู้สอนจะนำสิ่งที่ได้จากผู้เรียนในขณะนั้นมาใช้ในการเรียน การที่ผู้เรียนมีความสนใจและมีความกระตือรือร้นเกิดขึ้นนั้น เป็นสิ่งที่มีประโยชน์มากกว่าการเรียนรู้เฉพาะบทเรียน

5) ผู้สอนจะต้องพยายามทำความเข้าใจในทัศนคติของผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความเข้าใจ ก่อนที่จะเริ่มมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแสดงความเข้าใจของผู้สอนออกมา สภาพการณ์ที่ผู้สอนแสดงความเข้าใจของตนออกมาก่อนการถามความเข้าใจของผู้เรียนจะเป็นการจำกัดความคิดของผู้เรียน ผู้เรียนจะยุติการคิดเพื่อรอคำแนะนำหรือรอคำตอบที่ถูกต้องจากผู้สอน

6) ผู้สอนเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม ในการสนทนาทั้งกับผู้สอนและผู้อื่น แนวทางหนึ่งที่จะเปลี่ยนแปลงหรือเป็นแรงเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดความคิดความเข้าใจมากขึ้น คือ การ

ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการอภิปราย การที่ผู้เรียนได้มีโอกาสในการเสนอความคิดของตนเอง ได้รับฟัง และได้สะท้อนความคิดของผู้อื่น ๆ ถือเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้เรียนได้สร้างความเข้าใจใหม่ หรือสะท้อนความเข้าใจเดิมของตนที่มีอยู่

7) ผู้สอนเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ถามคำถาม โดยการกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถใช้คำถามที่ซับซ้อนและใช้คำถามปลายเปิดได้ ถือเป็นการทำทนายให้ผู้เรียนได้แสวงหาไปถึงประเด็นที่ลึกซึ้งและกว้างไกล เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงหรือการปฏิรูปความเข้าใจของตนเอง

8) ผู้สอนควรเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนได้มีการตอบสนอง เมื่อผู้เรียนได้มีการเริ่มต้นในการตอบสนองและมีการตอบสนองบ่อยขึ้น ผู้เรียนจะได้มีโอกาสตรวจสอบและประเมินความเข้าใจและความผิดพลาดของตนเอง เป็นกระบวนการที่นำผู้เรียนไปสู่การสร้างความเข้าใจ ในประเด็นปัญหาและความคิดของตนเอง

9) ผู้สอนจะกระตุ้นให้ผู้เรียนได้มีการโต้แย้งหรือปฏิเสธสมมุติฐานที่ตั้งขึ้น และกระตุ้นให้เกิดการอภิปรายโต้แย้ง จะส่งผลให้ผู้เรียนได้มีพัฒนาการทางปัญญา

10) ผู้สอนจะต้องให้เวลาหลังจากได้ถามคำถามในสภาพของห้องเรียนนั้น มีผู้เรียนบางส่วนที่ไม่ได้เตรียมตัวพร้อมสำหรับตอบคำถาม หรือตอบสนองต่อสิ่งที่มากระตุ้นในทันที ผู้เรียนในส่วนนี้จำเป็นต้องอาศัยเวลา การที่ผู้สอนต้องการคำตอบหรือการตอบสนองจากผู้เรียนส่วนนี้ทันที จะกลายเป็นการยับยั้งความคิดของผู้เรียน และเป็นการบีบบังคับให้ผู้เรียนกลายเป็นผู้ดูแลเหตุการณ์

11) ผู้สอนควรให้เวลาสำหรับผู้เรียนในการสร้างความสัมพันธ์และสร้างสรรค์ ผู้สอนควรจัดเตรียมกิจกรรมสำหรับชั้นเรียนและจัดเวลาที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้สร้างรูปแบบ ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดต่าง ๆ ด้วยตนเอง

12) ผู้สอนควรเอาใจใส่ธรรมชาติความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียน โดยใช้โมเดลวัฏจักรการเรียนรู้ (the learning cycle model) ซึ่งเสนอโดย Atking และ Karplus (Atking & Karplus, 1963 cited in Lunenberg, 1998) เป็นรูปแบบที่อธิบายถึงพัฒนาการของหลักสูตรและการสอน มี 3 ขั้นตอน ได้แก่ การค้นพบ (discovery) การแนะนำโมโนทัศน์ (concept introduction) และการประยุกต์โมโนทัศน์ (concept application) โดยมีสภาพการณ์ดังนี้ (1) ผู้สอนจัดเตรียมโอกาสที่เปิดกว้างสำหรับผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ ในการเลือกเนื้อหาสาระในขั้นนี้เป็น การออกแบบสำหรับให้ผู้เรียนได้กำหนดปัญหา และตั้งสมมุติฐานจากงานหรือข้อมูลที่มีอยู่ (discovery) (2) ผู้สอนจัดเตรียม บทเรียนโดยให้ความสำคัญกับปัญหาของผู้เรียน จัดเตรียมความสัมพันธ์และศัพท์ ใหม่ ๆ ที่มีโครงสร้างตามประสบการณ์ของผู้เรียน เพื่อเป็นการแนะนำโมโนทัศน์ (concept introduction) (3) จัดสภาพการณ์และปัญหาใหม่ เพื่อให้ผู้เรียนได้สะท้อนศักยภาพของตน จากสิ่งที่ได้เรียนรู้มาก่อนหน้านี้ ถือว่าเป็นการประยุกต์ใช้โมโนทัศน์ (concept application)

ศิริชัย กาญจนวาสี (2547) ได้สรุปหลักการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-Centered Principles) ซึ่งมาจากแนวทฤษฎี Constructivism ไว้ดังนี้

- 1) ความรู้ที่ผ่านมาของผู้เรียนเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการเรียนรู้สิ่งใหม่
- 2) ผู้เรียนมีความต้องการที่จะคิดเพื่อสร้างกลยุทธ์การเรียนรู้ของตนเอง
- 3) ผู้เรียนตื่นตัวที่จะมีปฏิสัมพันธ์เพื่อสร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่
- 4) การใช้กิจกรรมสถานการณ์จริงช่วยให้การเรียนรู้มีความหมาย
- 5) การกระตุ้นและแรงจูงใจช่วยสร้างพลังการเรียนรู้
- 6) บริบททางสังคมของห้องเรียนมีผลต่อการเรียนรู้

ทฤษฎีการเรียนรู้ 5 ทฤษฎีที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ผู้เชี่ยวชาญและนักการศึกษาไทย ได้รวบรวมแนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ของไทยและสากล นำมาจัดสาระและกระบวนการ โดยเริ่มจากการวางแนวคิดพื้นฐานกระบวนการเรียนรู้ 5 ประการ คือ 1) แก่นแท้ของการเรียนการสอนคือการเรียนรู้ของผู้เรียน 2) การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกแห่งทุกเวลา ต่อเนื่องยาวนานตลอดชีวิต 3) ศรัทธาเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีที่สุดของการเรียนรู้ 4) ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดี ด้วยการสัมผัสและสัมพันธ์ 5) สาระที่สมดุลเกิดขึ้นจากการเรียนรู้คือความคิด ความสามารถ และความดี จากแนวคิดพื้นฐานดังกล่าวได้กลายมาเป็นทฤษฎีการเรียนรู้ 5 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความสุข ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพ และทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาลักษณะนิสัย (คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้, 2543)

ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความสุข

ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความสุข ประกอบด้วย

- 1) ทฤษฎีการสร้างความรักและศรัทธา ทฤษฎีนี้มีแนวคิดว่าการสร้างศรัทธาต่อการเรียนเป็นสิ่งจำเป็น เพราะจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรัก และความสนใจต่อบทเรียน ต่อครูและเพื่อน โดยเน้นว่าศรัทธาจะเกิดจากองค์ประกอบต่อไปนี้คือ (1) การเรียนบนฐานแห่งความรัก (2) บทเรียนที่สนุกและเพลิดเพลิน (3) การส่งเสริมความสนใจและความผูกพัน
- 2) ทฤษฎีการเห็นคุณค่าการเรียนรู้ (learning appreciation) ทฤษฎีนี้มีแนวคิดว่าการเรียนที่มีความหมาย ประกอบด้วยบทเรียนที่เหมาะสมกับวัย และความสนใจ เนื้อหากระชับง่ายต่อการทำความเข้าใจ มีตัวอย่างชัดเจน ใ้ให้คิดและติดตาม และมีคำอธิบายที่ไม่คลุมเครือ (2) เด็กเปรียบเสมือนเมล็ดพันธุ์ที่รอการเจริญเติบโต มีความสามารถพิเศษเฉพาะตัว (3) เด็กจะเกิดความรักและเห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียนเมื่อบทเรียนนั้นสัมพันธ์กับสิ่งที่เคยรู้มาก่อน

3) ทฤษฎีเปิดประตูสู่ธรรมชาติ ทฤษฎีนี้มีแนวคิดที่ว่า (1) บทเรียนในห้องเรียนจะนำเสนอใจเมื่อสภาพห้องเรียนน่าเรียน มีสื่อมีกิจกรรมที่หลากหลาย นักเรียนได้สัมผัสและเรียนรู้ด้วยตนเอง (2) บทเรียนนอกห้องเรียนจะมาช่วยเสริมการเรียนรู้ เพราะเด็กได้สัมผัสของจริง (3) การนำธรรมชาติมาเป็นบทเรียน (4) ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้กิจกรรมของโรงเรียน ส่งเสริมกิจกรรมที่สัมพันธ์กับชุมชนเพื่อแก้ปัญหาเด็ก

4) ทฤษฎีมุ่งมาดและมั่นคง (willing and firm) ทฤษฎีนี้มีแนวคิดว่าการรู้จักตนเอง รู้จุดดี จุดด้อย ยอมรับสภาวะแห่งตน ไม่ดูถูกตนเอง ใจกว้าง พร้อมจะปรับปรุงแก้ไขตนเอง รู้จักระดับอารมณ์ มั่นใจและตั้งใจจริง ย่อมนำมาซึ่งความสำเร็จ ซึ่งจะนำไปสู่ความภูมิใจ เห็นคุณค่าตนเอง

5) ทฤษฎีชีวิตที่สมดุล (equilibrium of life) เป็นทฤษฎีที่ให้ความสนใจกับการรักษาสมดุลของชีวิต

ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ทฤษฎีนี้มีแนวคิดว่าการเรียนให้รู้ขึ้นที่ใจ ต้องให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ศูนย์กลางของการเรียนรู้อยู่ที่ผู้เรียนโดยมีครูเป็นผู้จัดการให้เกิดการเรียนรู้ สำหรับกระบวนการเรียนรู้ตามทฤษฎีนี้ได้แก่ กระบวนการกลุ่ม (group process) การเรียนรู้แบบสรรค์สร้างความรู้ (constructivism) และการเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจ (cooperative learning)

ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด

ทฤษฎีนี้มีแนวคิดว่าการคิดใด ๆ หากบุคคลมีคุณสมบัติที่เอื้อต่อการคิด นับได้ว่าเป็นพื้นฐานและการเริ่มต้นที่ดี การคิดของบุคคลนั้นจะต้องอาศัยทักษะการคิดจำนวนมากเป็นแกนสำคัญ ซึ่งทักษะการคิดเหล่านี้จะช่วยพัฒนากระบวนการคิดแบบต่าง ๆ ที่จำเป็น เช่น กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการตัดสินใจ กระบวนการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นต้น

ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพ : ศิลปะ ดนตรี กีฬา

ทฤษฎีนี้มีแนวคิดว่าการศึกษาศิลปะ ดนตรี และกีฬา ประกอบด้วยหลักการ 3 หลักการ คือ หลักความเหมือน หลักความต่าง และหลักความเป็นอันหนึ่ง หลักการทั้ง 3 หลักการจะต้องอยู่ด้วยกันขาดอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ได้ ความเหมือนคือแม่แบบ หลักของความเหมือนประกอบด้วยการเลียนแบบและการทำซ้ำ ส่วนความต่างเป็นความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงความจำเจ เพื่อให้ทันกับเหตุการณ์ และความเป็นอันหนึ่งเป็นอันเดียวกันเป็นเสมือนฐานทางวัฒนธรรม

ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาลักษณะนิสัย : การฝึกฝน ภาว วาจา ใจ

ทฤษฎีนี้มีแนวคิดว่าการพัฒนาลักษณะนิสัยนั้นจะต้องพัฒนาโดยการฝึก กาย วาจา และใจ เพื่อให้เป็นคนมีความสุข ครอบครัวยอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติ และสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน

ความหมายของการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

จากการศึกษาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นักการศึกษาได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไว้ดังนี้

กรมวิชาการ (2544) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไว้เป็น 2 แนวทาง คือ ความหมายในเชิงปรัชญา และความหมายในเชิงปฏิบัติการ ดังนี้

ความหมายเชิงปรัชญา การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เอาชีวิตจริงและเงื่อนไขการรับรู้ของผู้เรียนเป็นตัวตั้ง ผู้เรียนเป็นอิสระภาพ ได้รับการส่งเสริมให้พัฒนาเต็มศักยภาพของความเป็นมนุษย์ ทั้งจิตใจ ร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ผู้เรียนได้รับการพัฒนาแบบองค์รวม ได้รับการฝึกให้มีศักยภาพในการสร้างรูปแบบการคิด ผู้เรียนเป็นผู้ทำกิจกรรมการเรียนรู้ได้ถูกต้องแม่นยำด้วยความรู้สึกรู้ที่ดั่งใจ เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ เรียนรู้จากการปฏิบัติของตนเอง คิดอย่างมีระบบและมีวิจารณญาณ อยู่ร่วมกับคนอื่นอย่างมีความสุข เรียนรู้ตลอดชีวิตและเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

ความหมายเชิงปฏิบัติการ กรมวิชาการได้ให้ความหมายเชิงปฏิบัติการของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบ่งได้เป็น 3 ด้าน ได้แก่ (1) ความหมายเชิงปฏิบัติการด้านผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง ได้พัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ ศึกษา ค้นคว้า ทดลองและแสวงหาความรู้ด้วยตนเองตามความถนัด ความสนใจ และใช้หลักการเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน ผู้เรียนมีผลการเรียนรู้ได้มาตรฐานตามที่หลักสูตรกำหนด มีความรู้สึกชื่นชมยินดีในผลการปฏิบัติของตนเอง สามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปพัฒนาคุณภาพชีวิตของตน สังคมและส่วนรวม (2) ความหมายเชิงปฏิบัติการด้านครูผู้สอน การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้จัดหรือครู ผู้สอนดำเนินการให้สอดคล้องกับผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสามารถทางด้านปัญญา วิธีการเรียนรู้ โดยบูรณาการ คุณธรรม ค่านิยมอันพึงประสงค์ วางแผนการจัด กิจกรรม และประสบการณ์การเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ให้ผู้เรียนได้พัฒนาสติปัญญา อารมณ์ และทักษะการปฏิบัติ ส่งเสริม สนับสนุนการนำความรู้ไปใช้ในแหล่งความรู้ที่หลากหลายและเชื่อมโยงกับชีวิตจริง และ (3) ความหมายเชิงปฏิบัติการด้านการจัดการเรียนการสอน การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้สนับสนุนการเรียนรู้มีส่วนร่วม โดยส่งเสริมให้สถานศึกษา จัดทำสาระของหลักสูตรให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการ

ของผู้เรียน หาวิธีการสนับสนุนส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในสถานศึกษา ให้พัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ครูผู้สอนทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับนักเรียน และสนับสนุนด้านทรัพยากร การลงทุนเพื่อการศึกษา พร้อมทั้งดูแล ตรวจสอบกระบวนการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ (2543) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางว่า เป็นการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย และสามารถนำวิธีเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ อีกทั้งเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

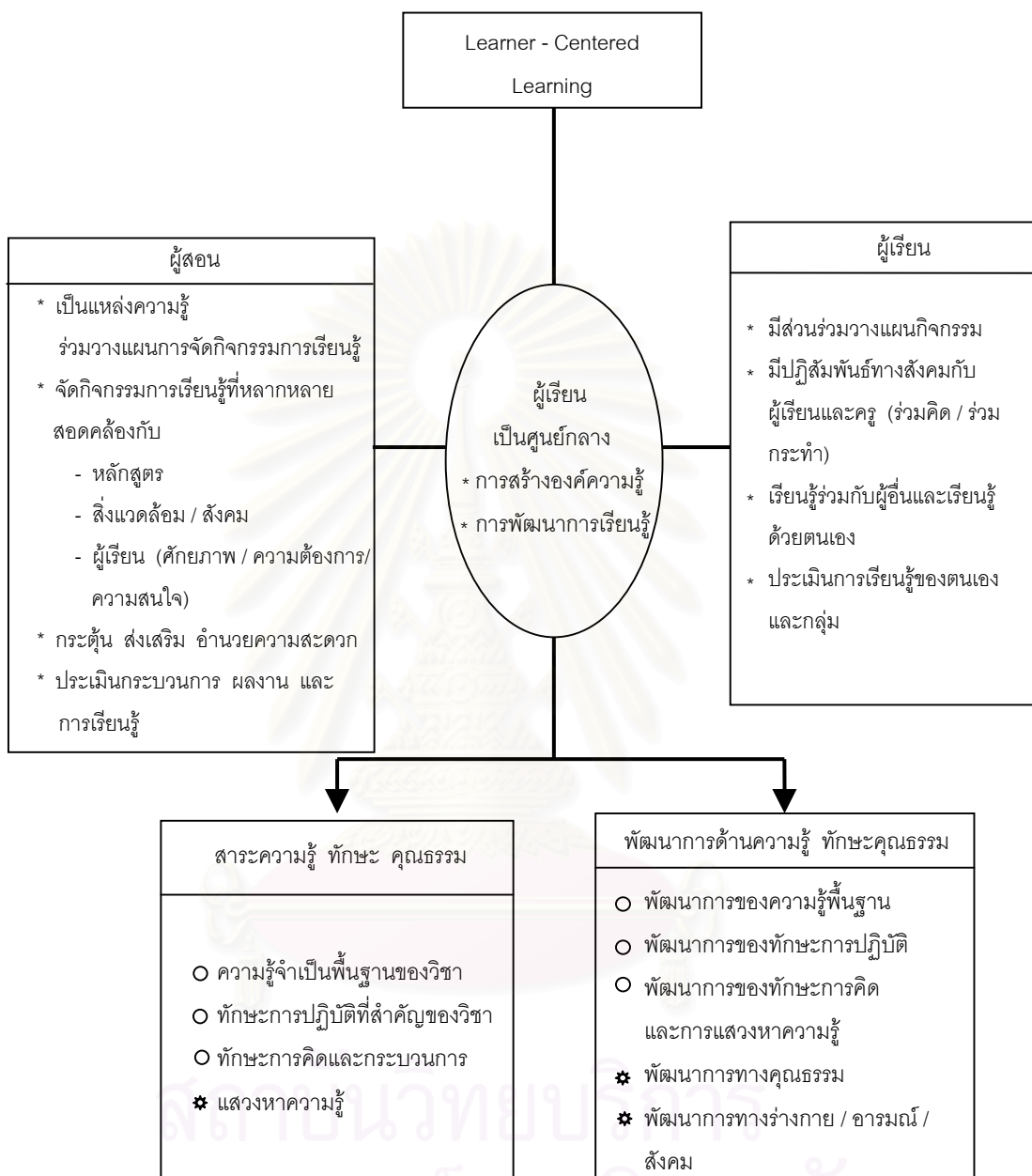
ทิตินา แชมมณี (2543) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่าเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนเป็นจุดสนใจ (center of attention) หรือเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ โดยดูได้จากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งหากผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้นมา ผู้เรียนก็จะเป็นผู้ที่มีบทบาทในการเรียนรู้มาก และควรจะเกิดการเรียนรู้ที่ดีตามมา

วัฒนาพร ระจับทุกซ์ (2542) ได้นิยามความหมายของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่มุ่งจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิตเหมาะสมกับความสามารถและสนใจของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอน

ณัฐวุฒิ กิจรุ่งเรือง และคณะ (2547) ได้นิยามความหมายของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายสอดคล้องกับความสนใจ ความสนใจ และความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดสาระที่จะเรียนรู้ ทำกิจกรรม และปฏิบัติจริง จนค้นพบข้อความรู้และวิธีการปฏิบัติด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ศิริชัย กาญจนวาสี(2547) กล่าวว่า การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง กระบวนการพัฒนาร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมของผู้เรียนด้วยการยึดผู้เรียนเป็นแกนกลางของการสร้างและพัฒนาความเจริญงอกงามสร้างการมีส่วนร่วมรู้ ร่วมคิดร่วมกระทำ โดยผู้สอนทำหน้าที่ร่วมวางแผน จัดกิจกรรมและกระตุ้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ส่งเสริมความคิดและอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ สอดคล้องกับศักยภาพ ความต้องการและความสนใจของผู้เรียน รวมทั้งการติดตามวัดและประเมินการสร้างและพัฒนาการด้านความรู้ ทักษะและคุณธรรม ซึ่งสรุปเป็นกรอบแนวคิดได้ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2543ข)

หมายเหตุ ○ ควรประเมินในระดับรายวิชา
* ควรประเมินในระดับรายบุคคล

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) กล่าวว่า กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด หมายถึง การกำหนดจุดมุ่งหมาย ภาระกิจกรรม แหล่งเรียนรู้ สื่อการเรียน และการวัดประเมินผลที่มุ่งพัฒนา “คน” และ “ชีวิต” ให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้เต็มตามความสามารถสอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน

Arizona Faculties Council (2000) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า การจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่าเป็นการจัดวางตำแหน่งผู้เรียนไว้เป็นศูนย์กลางของการศึกษา โดยเริ่มต้นด้วยการทำความเข้าใจในบริบทของผู้เรียน และต่อเนื่องไปจนถึงผู้สอนประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ การจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนี้ ต้องพยายามจัดให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน โดยเน้นตามความสามารถของผู้เรียน มีความยืดหยุ่น ใช้วิธีการที่หลากหลายและไม่ถูกบังคับด้วยเวลาและสถานที่

นอกจากนี้ Arizona Board of Regents (2000) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า การจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไว้ว่าเป็นยุทธวิธีหนึ่งทางการศึกษาที่มีกระบวนการตัดสินใจและนโยบายทุกระดับ เน้นที่การปรับปรุงการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจะต้องมีความชัดเจนในการใช้ มีเป้าหมายที่สามารถวัดได้ มีผลลัพธ์ที่ต้องการและจะต้องเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับผู้เรียน กิจกรรมเหล่านี้จะนำไปสู่ความเข้าใจในเนื้อหาอย่างลึกซึ้งตลอดจนพัฒนาทักษะของผู้เรียนให้สามารถนำไปใช้ในชีวิตและการทำงานได้

จากความหมายของการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง กระบวนการพัฒนาร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมของผู้เรียน โดยยึดผู้เรียนเป็นแกนกลางของการสร้างและพัฒนาความเจริญงอกงาม สร้างการมีส่วนร่วมรู้ ร่วมคิด ร่วมกระทำระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้สอน ด้วยการใช้อยุทธวิธีที่หลากหลายและยืดหยุ่น คำนึงถึงความสามารถที่แตกต่างกันของผู้เรียน โดยมีผู้สอนเป็นผู้ร่วมวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นผู้กระตุ้นส่งเสริมความคิดและอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม พัฒนานตนเองอย่างเต็มที่ สอดคล้องกับศักยภาพ ความต้องการ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียน

ปัจจัยที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ในการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยส่งเสริมเพื่อให้การปฏิรูปการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ซึ่งปัจจัยที่สำคัญ ๆ มีดังนี้

1) **กลไกและโครงสร้างการบริหารจัดการในโรงเรียน** การปฏิรูปการเรียนรู้ที่ทั่วถึงและต่อเนื่องนั้น ต้องถือว่าการปฏิรูปการบริหารจัดการเป็นหัวใจสำคัญ ที่จะทำให้การปฏิรูปการเรียนรู้เป็นจริงได้ Fennimore (1995) ได้เสนอว่าโรงเรียนที่จะจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรมีองค์ประกอบ 4 ประการ คือ

(1) Institutional Requirement : โรงเรียนต้องมีกฎระเบียบที่ชัดเจนสำหรับนักเรียนและผู้ปกครองต้องปฏิบัติตามและโรงเรียนต้องสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ สนับสนุนเครื่องมือและอุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างเพียงพอ

(2) Teacher Requirements: ครูต้องเป็นผู้มีความสามารถในการจัดกลุ่มนักเรียน จัดหากิจกรรมและวิธีการที่เหมาะสมและดูแลความเรียบร้อยของชั้นเรียน

(3) Group and Peer Requirements: นักเรียนต้องสนับสนุนบรรยากาศในห้องเรียนให้เป็นบรรยากาศทางสังคม และเป็นสถานที่ที่นักเรียนสามารถเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เรียนรู้จากครู เนื่องจากระดับชั้นที่แตกต่างกัน สังคม ความต้องการและความสนใจก็แตกต่างกันด้วย

(4) Development Requirements: นักเรียนจะสนับสนุนบรรยากาศการเรียนการสอนโดยการเลือกทำงานให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งเกิดจากความสนใจและความสามารถของนักเรียน

2) **ผู้บริหารสถานศึกษา** ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจ มีความมุ่งมั่น และเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (อ้าง บัวศรี, 2543)

3) **ครู** เป็นบุคคลที่สำคัญยิ่งในการปฏิรูปการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูจะต้องปรับเปลี่ยนการสอนจากครูเป็นศูนย์กลาง มาเป็นการมุ่งให้ความสำคัญต่อตัวผู้เรียนซึ่งไพทอร์ย สีนลาร์ตัน (2542) เสนอว่าต้องส่งเสริมกระบวนการสอนเชิงสร้างสรรค์ เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีการผลิตและการสร้างผลงาน ต้องเปลี่ยนการสอนให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง (experiential learning) มากขึ้น ครูจะต้องทำหน้าที่เป็นผู้ให้บริการ ชี้แนะ ชี้นำประเด็นต่าง ๆ และที่สำคัญครูจะต้องให้ผู้เรียนรู้จักคิด วิเคราะห์ วิพากษ์ความรู้ต่าง ๆ อย่างเข้มข้น จริงจัง เต็มที่ (critical based learning)

Shearer and Robert Eward (1993) ได้เสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของครู จากการค้นพบในงานวิจัย โดยมีข้อเสนอแนะว่า ลักษณะการเรียนการสอนจะต้องเปลี่ยนเป็นแนวใหม่ ครูจะต้องสอนให้ผู้เรียนสามารถค้นคว้าด้วยตนเองมากกว่าจะป้อนวิชาการ โดยครูต้องสามารถชี้แนะแหล่งค้นคว้าบอกวิธีการค้นคว้าหาความรู้จากแง่มุมต่าง ๆ เช่น ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต รวมทั้งการเข้าฟังการสัมมนาและการวิจัย

Fennimore (1995) ได้เสนอเกี่ยวกับบทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ ดังนี้ (1) ตัดสินใจเลือกทฤษฎีต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม เช่น ทฤษฎีความพร้อม ทฤษฎีพฤติกรรมศาสตร์ ทฤษฎีการพัฒนาจิต และทฤษฎีการเจริญเติบโตทางปัญญา (2) รู้วิธีการว่านักเรียนควรจะเรียนอย่างไร (3) เตรียมการสอนด้วยกิจกรรมที่เหมาะสม (4) เข้าใจจิตใจนักเรียนเป็นอย่างดี (5) สื่อสารเป้าหมายการเรียนรู้กับนักเรียนและผู้ปกครองได้อย่างดี (6) ให้ความสำคัญ

สำคัญและมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ ต่อการประเมินผลกระบวนการเรียนการสอนในชั้นเรียน (7) อธิบายให้นักเรียนทราบความหมายของการประเมินผล และมีข้อมูลเพื่อใช้เป็นเครื่องมือเพื่อให้นักเรียนจะได้เลือกใช้อย่างมีประสิทธิภาพ (8) ประสานงานและสามารถจัดนักเรียนเข้ากลุ่มตามความสนใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Fred. N. Finley (อ้างถึงใน ธนาทิพ ฉัตรภูติ, 2544) กล่าวว่า การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ต้องให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนในสิ่งที่เขาต้องการอย่างแท้จริง โดยครูต้องเข้าใจว่าการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ไม่ได้หมายความว่าผู้เรียนแต่ละคนจะเรียนรู้คนเดียวตามลำพังในทางตรงกันข้ามคำแนะนำจากครู และการจัดกิจกรรมกลุ่มจะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างสนุกสนานมากขึ้น ครูต้องมีความพยายามและขยันมากขึ้นกว่าเดิม เพราะจะต้องออกแบบวิธีเรียนใหม่ ๆ อยู่เสมอด้วยวิธีที่เข้าใจง่าย เนื่องจากการใช้รูปแบบที่ซับซ้อนหรือรูปแบบที่ซ้ำซาก จะไม่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน Finley กล่าวย่ำว่า ครูยังคงเป็นปัจจัยที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยจะมีบทบาทเป็นผู้ช่วยเหลือ แนะนำนักเรียน หรือกล่าวโดยสรุปได้ว่าครูมีบทบาทสำคัญ ดังนี้

1) เตรียมผู้เรียนให้พร้อม (preparation for conceptual change) วิธีการคือ ครูจะต้องสังเกตและรับฟังความเห็นของนักเรียนต่อเรื่องที่จะเรียน เพื่อเป็นการทำความเข้าใจว่านักเรียนแต่ละคนมีพื้นฐานความรู้ในเรื่องดังกล่าวมากน้อยเพียงใด จากนั้นครูต้องพยายามทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกไม่พอใจในความรู้ที่มีอยู่ และอยากค้นหาความรู้ต่อยด้วยตนเอง ทำยที่สุดครูจะต้องเปิดโอกาสให้เด็กได้ศึกษาหาความรู้เองอย่างที่เด็กต้องการ วิธีการเหล่านี้จะทำให้เด็กรู้จักตัวเองว่าเขาต้องการอะไร และรู้จักคิดจะทำอย่างไรจึงจะได้เรียนรู้ในสิ่งที่เขาต้องการ

2) แนะนำองค์ความรู้แลทักษะใหม่ ๆ (introducing new knowledge and skills) ในขั้นตอนนี้ครูจะต้องช่วยให้นักเรียนพบทางที่จะศึกษาความรู้และทักษะที่ต่างไปจากเดิม ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นต่อการแก้ปัญหาหรือช่วยให้สามารถทำงานสำเร็จลุล่วงลงได้ และเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความสามารถทางปัญญาในการทำความเข้าใจกับเรื่องต่างๆ ทำทนายให้นักเรียนเกิดความคิดใหม่ที่ต่างไปจากเดิมและสามารถหาเหตุผลมาอธิบายความคิดของตนเองได้

3) การประยุกต์และบูรณาการ (application and integration) ความรับผิดชอบของครู ในขั้นตอนนี้คือ ช่วยให้นักเรียนเข้าใจความคิดและความรู้ใหม่ ๆ อย่างถูกต้อง สามารถนำความรู้ใหม่นั้นไปบูรณาการเข้ากับความรู้ที่มีอยู่เดิมได้ และทำให้นักเรียนรู้ว่าองค์ความรู้ใหม่ที่ได้มานั้นมีประโยชน์กว่าความรู้ที่มีอยู่เดิมอย่างไร

4) ส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติ (practice) ครูจะต้องหาโอกาสให้นักเรียนนำความรู้ใหม่ที่ได้ประยุกต์ใช้อย่างอิสระ โดยครูจะเป็นเพียงผู้คอยให้คำแนะนำไม่ใช่ผู้ชี้นำ

สิ่งที่กล่าวมาข้างต้นเป็นบทบาทของครู ตามแนวคิดของนักการศึกษาชาวต่างประเทศ สำหรับแนวคิดของนักการศึกษาไทยเกี่ยวกับบทบาทครูที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีดังนี้

ศิริชัย กาญจนวาสี (2543, 2547) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ดังนี้ (1) เป็นแหล่งความรู้ (resource person) (2) ร่วมวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดกระบวนการเรียนรู้ (3) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายสอดคล้องกับเป้าหมายการเรียนรู้ สิ่งแวดล้อม/สังคม ผู้เรียน (ศักยภาพ/ความต้องการ/ความสนใจ) (4) กระตุ้น ส่งเสริม อำนวยความสะดวกให้เกิดการสร้างองค์ความรู้ และทักษะปฏิบัติการขึ้นที่ตัวนักเรียน โดยครูจะต้องมีบุคลิกลักษณะดังนี้ คือ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใจเปิดกว้าง ยอมรับฟังผู้อื่น ตอบสนองได้ไว อดทนต่อความคลุมเครือที่เกิดขึ้น และมีความสามารถในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ (5) ประเมินกระบวนการ ผลงาน และการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2543) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ดังนี้

- 1) ผู้สอนต้องเปลี่ยนกระบวนการทัศน์เกี่ยวกับการเรียนรู้ใหม่ เปลี่ยนวิธีคิด โดยมีความเชื่อว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้
- 2) ผู้สอนต้องมีความเชื่อว่าความรู้เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงและเกิดขึ้นใหม่ตลอดเวลา การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้จะกระตุ้นให้ผู้เรียนค้นพบความรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้จากประสบการณ์ การเรียนรู้ตามสภาพจริง ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นสำคัญของการเรียนรู้
- 3) การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้กระทำ ซึ่งผู้สอนจะยังมีความสำคัญจะต้องมีการวางแผนการเรียนการสอนและการออกแบบกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองและสามารถพัฒนาขึ้นไป โดยอาศัยความรู้ภายในของตนเองกับการเรียนรู้ข้อมูลต่าง ๆ รอบตัวผู้เรียน
- 4) เน้นกระบวนการมากกว่าเนื้อหา กระบวนการเรียนรู้ที่มาจากผู้เรียนจะมีความหลากหลาย ขึ้นอยู่กับศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน โดยเน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลที่ไม่ใช่คุณภาพของการจำ แต่เป็นศักยภาพของความใส่ใจและผลักดันของแต่ละบุคคล
- 5) พัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม เนื่องจากธรรมชาติของผู้เรียนมีศักยภาพที่หลากหลายและซับซ้อน ดังนั้นกิจกรรมการเรียนรู้ต้องให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทุก ๆ คน และ ทุก ๆ ด้าน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ตามความต้องการ ความสนใจ และความพร้อม การออกแบบกิจกรรมจะต้องเหมาะกับผู้เรียน โดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมายหรือความต้องการ ความสนใจผู้เรียน การสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนกระทำ

6) กิจกรรมการเรียนรู้เป็นโครงสร้างแบบเปิดมีความยืดหยุ่นหลากหลาย ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทักษะการคิด ทักษะกระบวนการ ทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม ทักษะการจัดการ ซึ่งทักษะเหล่านี้จะหลอมรวมเป็นทักษะชีวิตของผู้เรียนต่อไป

7) การประเมินในขณะมีการเรียนการสอน เป็นการประเมินที่เป็นธรรมชาติสอดคล้องกับความเป็นจริง ซึ่งเป็นการประเมินที่ทำไม่ได้ง่ายนัก ถ้าผู้สอนไม่เข้าใจกระบวนการเรียนรู้สู่การพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน เพราะการเรียนรู้ยังคงดำเนินอย่างต่อเนื่อง ขณะที่มีการประเมินเป็นการประเมินตามสภาพจริง

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ปัจจัยที่สนับสนุนส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทั้ง 3 ประการดังกล่าว เป็นปัจจัยที่ต้องทำไปพร้อมๆ กัน เมื่อผู้บริหารและครูได้พัฒนาความรู้ความสามารถเกิดความเข้าใจ และสามารถปฏิบัติงานการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ จะเป็นพลังสำคัญทำให้การดำเนินงาน เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มีความก้าวหน้าและต่อเนื่อง

การที่ครูจะจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้นั้น ก่อนอื่นจะต้องมีความเข้าใจที่ถูกต้องว่า “ผู้เรียนเป็นสำคัญ” คืออะไรหรือเป็นอย่างไร ซึ่งความหมายของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้กล่าวไว้ในตอนต้น ส่วนคำว่า “เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ” นั้น หมายถึงการให้ผู้เรียนเป็นจุดสนใจ (center of attention) หรือเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ (ทิสนา แชมมณี, 2543) บทบาทในที่นี้ หมายถึง บทบาทในการเรียนรู้ซึ่งจะต้องดูตรงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ คำว่า “การมีส่วนร่วม” ในที่นี้ไม่ได้หมายความว่าให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมมาก ๆ หรือคำนึงถึงปริมาณโดยไม่ได้คิดว่ากิจกรรมนั้น ๆ สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีเพียงใด และกิจกรรมนั้นช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองมากน้อยเพียงใด เพื่อให้ครูได้มีแนวทางในการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการมีส่วนร่วม ทิสนา แชมมณี (2543) ได้เสนอแนวทางในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ สำหรับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ดังนี้

1) กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีที่ควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางด้านร่างกาย (physical participation) คือ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเคลื่อนไหวร่างกาย เพื่อช่วยให้ประสาทการรับรู้ของผู้เรียนตื่นตัวพร้อมที่จะรับข้อมูลและการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น การรับรู้เป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้ หากผู้เรียนไม่มีความพร้อมในการรับรู้ แม้จะมีการให้ความรู้ที่ดี ผู้เรียนก็ไม่สามารถรับได้ ดังนั้นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียน จึงควรเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวในลักษณะใดลักษณะหนึ่งเป็นระยะ ๆ ตามความเหมาะสมกับวัยและระดับความสนใจของผู้เรียน

2) กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางสติปัญญา (intellectual participation) คือ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเคลื่อนไหวทางสติปัญญา เป็นกิจกรรมที่ทำทลายความคิดของผู้เรียน สามารถกระตุ้นสมองของผู้เรียนให้เกิดการเคลื่อนไหว ช่วยผู้เรียนเกิดความจดจ่อในการคิด สนุกที่จะคิด ซึ่งกิจกรรมจะมีลักษณะดังกล่าวได้จะต้องมีเรื่องให้ผู้เรียนคิด ดังนั้น ครูจึงต้องหาประเด็นการคิดที่เหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้เรียน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ความคิดหรือลงมือทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

3) กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางสังคม (social participation) คือ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัว การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทางด้านสังคม ซึ่งจะส่งผลถึงการเรียนรู้ด้านอื่น ๆ ด้วย

4) กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางอารมณ์ (emotional participation) คือ เป็นกิจกรรมที่ส่งผลต่ออารมณ์ความรู้สึกของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้การเรียนรู้ นั้นเกิดความหมายต่อตนเอง กิจกรรมที่ส่งผลต่อความรู้สึกของผู้เรียนนั้น ส่วนมากมักเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประสบการณ์และความเป็นจริงของผู้เรียน

ทิสนา แชมมณี (2545) กล่าวว่ากิจกรรมการเรียนรู้ใดก็ตาม หากสามารถช่วยให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวร่างกายอย่างเหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะและความสนใจของผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่ทำทลายความคิดสติปัญญาของผู้เรียน สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ความคิดได้อย่างเต็มที่ และช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัวได้อย่างกว้างขวาง กิจกรรมนั้นจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี และหากกิจกรรมนั้นเป็นกิจกรรมที่ส่งผลต่ออารมณ์ ความรู้สึกของผู้เรียนโดยตรง ก็จะช่วยช่วยให้การเรียนรู้ที่มีความหมายต่อผู้เรียนยิ่งขึ้น จะเห็นได้ว่ากิจกรรมการเรียนรู้ที่มีลักษณะดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการรอบด้านของบุคคลทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา สังคมและอารมณ์ ดังนั้นหากครูสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีลักษณะดังกล่าวแล้ว นอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีแล้ว ยังจะช่วยส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของผู้เรียนไปพร้อม ๆ กันอีกด้วย

เทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1. การจัดการเรียนการสอนทางอ้อม (indirect instruction)

การจัดการเรียนการสอนทางอ้อม เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญวิธีหนึ่ง ซึ่งมีแนวคิดพื้นฐานว่า “ยิ่งผู้เรียนมีวุฒิภาวะสูงขึ้น ยิ่งต้องมีความรับผิดชอบที่จะต้องค้นหา ค้นพบข้อความรู้ และสรุปข้อความรู้จากประสบการณ์การเรียนรู้ของตนเองมากขึ้น” ซึ่งแนวคิดนี้ตรงกับ แนวคิดของทฤษฎีconstructivism ซึ่งมีความเชื่อว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้น

ภายในบุคคล บุคคลเป็นผู้สร้าง(construct) ความรู้จากความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่พบเห็นกับความรู้ ความเข้าใจที่มีอยู่เดิมเกิดเป็นโครงสร้างทางปัญญา ซึ่งผู้สอนไม่สามารถปรับเปลี่ยนปัญญาผู้เรียน ได้แต่สามารถช่วยผู้เรียนปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางปัญญาได้ โดยจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนเกิดความขัดแย้งทางปัญญา หรือเกิดภาวะไม่สมดุลทางปัญญาขึ้น ซึ่งเป็นสถานะที่ประสบการณ์ใหม่ ไม่สอดคล้องกับประสบการณ์เดิมผู้เรียนต้องพยายามปรับข้อมูลใหม่ กับประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ แล้วสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่

ตัวอย่าง เทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนทางอ้อม ได้แก่ การเรียนแบบสืบค้น(inquiry) แบบค้นพบ(discovery) แบบแก้ปัญหา(problem solving) แบบสร้างแผนผังความคิด(concept mapping) แบบใช้กรณีศึกษา (case study) และแบบตั้งคำถาม (questioning)

2. การศึกษาเป็นรายบุคคล (individual study)

การศึกษาเป็นรายบุคคลเป็นแนวทางหนึ่งของการเรียนรู้ที่ผู้เรียนแต่ละคนปฏิบัติเพื่อพัฒนาตนเองและฝึกทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต เทคนิคนี้เริ่มต้นโดยครูหรือผู้เรียนเป็นผู้กำหนดปัญหาหรือโครงการตามสาระการเรียนรู้ที่กำหนด โดยผู้เรียนต้องศึกษา วิเคราะห์ สรุป อ้างอิงและสรุป ข้อความรู้อันพื้นฐานของการวิเคราะห์ และประเมินผลกระบวนการ ครูต้องใช้เทคนิคการประเมิน ในด้านการให้ข้อมูลป้อนกลับ และการตรวจแก้งาน โดยใส่ไว้ในสื่อที่ผู้เรียนใช้หรือใช้ร่วมกันไปกับ กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน ครูมีบทบาทช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะและนิสัยการเรียนรู้อย่าง อิสระ โดยจัดสิ่งแวดล้อมในชั้นเรียนให้ส่งเสริมความเป็นอิสระ ให้ผู้เรียนมั่นใจในตนเอง อยากรู้ อยากเห็นและปรารถนาที่จะเรียนรู้ โดยครูอาจจัดชั้นเรียนเป็นศูนย์การเรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ (learning activity packages) หรือใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน

3. การจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยี (technology-related instruction)

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยี ประกอบด้วย (1) สิ่งพิมพ์ ตำราเรียน และแบบฝึกหัด (2) แหล่งทรัพยากรในชุมชน (3) ศูนย์การเรียนรู้ (learning center) (4) ชุดการสอน (instruction package) (5) คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) (6) บทเรียนสำเร็จรูป

4. การจัดการเรียนการสอนแบบเน้นการปฏิสัมพันธ์ (interactive instruction)

การจัดการเรียนการสอนแบบเน้นการปฏิสัมพันธ์ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้น การอภิปราย การแบ่งปันความรู้ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การตอบคำถาม และการ ทำงานกลุ่มย่อย เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีปฏิริยาและตอบสนองต่อความรู้ประสบการณ์และความคิดเห็นของตนเองและเพื่อน ๆ ผู้เรียนจะได้ฝึกการจัดระบบการคิด การโต้แย้งอย่างมีเหตุผล และการพัฒนาพัฒนาทักษะทางสังคม

5. การจัดการเรียนแบบเน้นประสบการณ์ (experiential instruction)

การจัดการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ เป็นวิธีการส่งเสริมการรับความรู้จากประสบการณ์และการสะท้อนความคิดเห็นที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ทั้งด้านเทคนิควิธีการปฏิบัติของผู้เรียนแต่ละบุคคล และกระบวนการเรียนรู้ ผู้เรียนจะได้ตรวจสอบการเรียนรู้ของตน และได้รับประสบการณ์ด้านอารมณ์ความรู้สึกที่จะนำมาปรับปรุงตนเอง

6. การเรียนแบบร่วมมือ (cooperative learning)

การเรียนแบบร่วมมือ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้แก่ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถต่างกัน โดยที่แต่ละคนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการเรียนรู้และในความสำเร็จของกลุ่ม ทั้งโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ รวมทั้งการเป็นกำลังใจให้กันและกัน ความสำเร็จของแต่ละบุคคลคือความสำเร็จของกลุ่ม

เทคนิคที่ใช้ในการเรียนแบบร่วมมือได้แก่ (1) jigsaw (2) teams–games–tournaments (TGT) (3) student teams and achievement divisions (STAD) (4) team assisted individualization (TAI) (5) group investigation (GI) (6) learning together (LT) (7) co-op co-op

7. การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (participatory learning)

การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วยหลักการเรียนรู้พื้นฐาน 2 ประการ คือ (1) การเรียนรู้เชิงประสบการณ์(experiential learning) เป็นการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้จากประสบการณ์เดิม (2) กระบวนการกลุ่ม (group process) เป็นกระบวนการที่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยน และแบ่งปันประสบการณ์ได้สะท้อนความคิด ได้สรุปความคิดรวบยอด ตลอดจนได้ทดลองหรือประยุกต์แนวคิด

8. การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเป็นการนำเอาความรู้สาขาวิชาต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กันมาผสมผสานกัน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเกิดประโยชน์สูงสุด การเรียนการสอนแบบบูรณาการจะเน้นองค์รวมของเนื้อหามากกว่าองค์รวมของความรู้แต่ละรายวิชา และเน้นวิธีการสร้างความรู้ของผู้เรียนมากกว่าการให้เนื้อหาโดยครู

สรุปได้ว่า เทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สำคัญ มีดังนี้คือ (1) การจัดการเรียนการสอนทางอ้อม (2) การศึกษาเป็นรายบุคคล (3) การจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยี (4) การจัดการเรียนการสอนแบบเน้นการปฏิสัมพันธ์ (5) การจัดการเรียนแบบเน้นประสบการณ์ (6) การจัดการเรียนแบบร่วมมือ (7) การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (8) การจัดการเรียน

การสอนแบบบูรณาการ เทคนิคการจัดการเรียนการสอนแต่ละแบบจะมีความแตกต่างตรงหลักการ แนวคิดและรูปแบบ การที่จะใช้แบบใดจะต้องคำนึงถึงความเหมาะสม ความพร้อมในปัจจุบันต่าง ๆ เช่น สภาพชั้นเรียน ตัวผู้เรียน เนื้อหาสาระ วัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น

ตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1. ความหมายและประเภทของตัวบ่งชี้

คำว่า ตัวบ่งชี้ (indicator) อาจมีชื่อเรียกอีกหลายคำ เช่น ดัชนี ตัวชี้ ตัวชี้วัด ตัวชี้ นำ หรือเครื่องชี้วัด เป็นต้น ซึ่งแต่ละคำก็มีความหมายในลักษณะเดียวกันคือเป็นเครื่องแสดง สภาวะหรือชี้สภาพการณ์ที่เกิดขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงไป การเลือกใช้คำใดนั้นขึ้นอยู่กับมติของหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการจัดเก็บข้อมูล สารสนเทศ เช่น ศูนย์ประสานงานและปฏิบัติการของระบบสารสนเทศเพื่อ การศึกษา (ศสช.) ที่พยายามสร้างตัวบ่งชี้ โดยใช้แปลคำว่า indicator เป็น “ดัชนี” และพยายาม สร้างกรอบดัชนีขึ้นเพื่อการวางแผนและพัฒนาศึกษา ชัยพจน์ รั้งงาม ได้ใช้คำว่า “ตัวชี้” ในสาร พัฒนาหลักสูตรเรื่อง “ตัวชี้คุณภาพของการศึกษา” การกีฬาแห่งประเทศไทย ใช้คำว่า “ตัวบ่งชี้” ใน การศึกษาตัวบ่งชี้การพัฒนากีฬาของไทย เช่นเดียวกับสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ใช้คำว่า “ตัวบ่งชี้” ในการพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานของตัวบ่งชี้ด้านการประถมศึกษาของโรงเรียนหรือ สำนักงานสถิติแห่งชาติใช้คำว่า “เครื่องชี้ภาวะ” ในการจัดทำเครื่องชี้วัดทางสังคม (social indicators) สำนักงานประมาณใช้คำว่า “ตัวบ่งชี้” ในการวัดผลการดำเนินงานดังเอกสารที่ปรากฏในข้อตกลงใน การใช้ทรัพยากรสำหรับหน่วยงานนำร่อง เป็นต้น

นักการศึกษาได้ให้ความหมายของตัวบ่งชี้ (indicator) ไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

Webster Dictionary (อ้างถึงใน Johnstone, 1981) ให้ความหมายว่า ตัวบ่งชี้ หมายถึง สิ่งที่ชี้บอกหรือชี้ให้เห็นสิ่งหนึ่งสิ่งใดได้ค่อนข้างแม่นยำบ้างไม่มากก็น้อย (something with points out or point to with more or less exactness)

Johnstone (1981) ได้ให้ความหมายว่า ตัวบ่งชี้หมายถึง สารสนเทศที่บ่งบอกปริมาณ เชิงสัมพัทธ์ หรือสภาวะของสิ่งที่มุ่งวัดในเวลาใดเวลาหนึ่ง ตัวบ่งชี้ไม่จำเป็นต้องบ่งบอกสภาพที่ เจาะจงหรือชัดเจน แต่จะบ่งบอกหรือสะท้อนให้เห็นถึงวิธีการ หรือทางที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ รวมทั้งบอกถึงการบรรลุวัตถุประสงค์ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งเท่านั้น ซึ่งอาจจะเปลี่ยนแปลงได้ใน อนาคตโดยตัวบ่งชี้จะเป็นสิ่งที่บ่งชี้อย่างกว้างๆ ถึงสภาวะหรือสภาพการณ์ที่เราสนใจเข้าไปตรวจสอบ

ศิริชัย กาญจนวาสี (2545) ได้ให้ความหมายว่า ตัวชี้วัดหมายถึง ตัวประกอบ ตัวแปร หรือค่าที่สังเกตได้ซึ่งใช้บ่งบอกสถานการณ์ หรือสะท้อนลักษณะการดำเนินงาน หรือผลการดำเนินงาน เช่น ตัวชี้วัดผลสำเร็จของการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอาจเป็น GPA ของนักเรียน อัตราการสอบเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยได้ อัตราการได้งานทำ เป็นต้น ตัวชี้วัดสภาวะเศรษฐกิจของ

สังคม เช่น ดัชนีราคาสินค้า อัตราดอกเบี้ย อัตราเงินเฟ้อ อัตราการว่างงาน อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เป็นต้น ตัวบ่งชี้เป็นสิ่งที่มีความผูกพันกับเกณฑ์ และมาตรฐานซึ่งใช้เป็นตัวตัดสินความสำเร็จ หรือคุณค่าของการดำเนินงาน หรือผลการดำเนินงานที่ได้รับ

สรุปได้ว่าตัวบ่งชี้ (indicator) หมายถึง สารสนเทศที่บ่งบอกสถานะหรือสภาพการณ์ในลักษณะใดลักษณะหนึ่งของสิ่งที่สนใจ ซึ่งสารสนเทศดังกล่าวอาจอยู่ในรูปของข้อความ ตัวประกอบ ตัวแปรหรือค่าที่สังเกตได้เป็นตัวเลข โดยลักษณะดังกล่าวเป็นการนำข้อมูล ตัวแปรหรือข้อเท็จจริงมาสัมพันธ์กัน เพื่อให้เกิดค่าหรือคุณค่าที่สามารถชี้ให้เห็นถึงสภาพการดำเนินงาน หรือผลการดำเนินงานนั้น ๆ ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งเมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. ประเภทของตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้มีหลายประเภทขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่ใช้ในการจำแนก ซึ่งมี 6 วิธีดังนี้

1) จำแนกตามตัวแปรที่เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) ตัวบ่งชี้ที่เป็นตัวแทน(representative indicators) (2) ตัวบ่งชี้เดี่ยว (disaggregative indicators) (3) ตัวบ่งชี้รวม (composite indicators)

2) จำแนกตามวิธีการแปลผล ได้แก่ (1) การแปลผลแบบอิงกลุ่ม (norm referenced) (2) การแปลผลแบบอิงเกณฑ์ (criterion referenced) (3) การแปลผลแบบอิงตนเอง (self referenced)

3) จำแนกตามลักษณะหรือตามสเกลการวัด ได้แก่ (1) วัดเป็นค่าสัมบูรณ์ (absolute measurement) (2) วัดเป็นค่าสัมพัทธ์ (relative measurement)

4) จำแนกตามช่วงเวลา ได้แก่ (1) ตัวบ่งชี้ที่แสดงค่าในช่วงเวลาหนึ่ง (measurement of stocks) (2) ตัวบ่งชี้ที่แสดงการเปลี่ยนแปลงไปตามช่วงเวลา (measurement of flows)

5) จำแนกตามระดับในการวัด ได้แก่ (1) วัดลักษณะสภาพรวมๆ ทุกระดับ (measurement of overall level) (2) วัดลักษณะการกระจาย (measurement of distribution)

6) จำแนกตามตัวบ่งชี้เชิงระบบ ได้แก่ (1) ตัวบ่งชี้ปัจจัย (input indicators) (2) ตัวบ่งชี้ด้านกระบวนการ (process indicators) (3) ตัวบ่งชี้ด้านผลผลิต (output indicators)

สำหรับตัวบ่งชี้ทางการศึกษาที่สนใจศึกษาคั้งนี้ เป็นตัวบ่งชี้ที่จำแนกประเภทตามตัวแปรที่เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างตัวบ่งชี้มี 3 ประเภท (Johnstone, 1981) ดังนี้

1) ตัวบ่งชี้ที่เป็นตัวแทน (representative indicators) ซึ่งใช้มากในงานวิจัย งานบริหารและงานวางแผน ช่วยชี้หรือสะท้อนให้เห็นแง่มุมของระบบการศึกษา เป็นตัวบ่งชี้ที่วัดได้จากตัวแปรเดี่ยว ตัวอย่างของตัวบ่งชี้ เช่น อัตราส่วนของนักเรียนต่อประชากรการศึกษา อัตราการเรียนต่อของนักเรียนในระดับต่าง ๆ เป็นต้น

2) ตัวบ่งชี้เดี่ยว (disaggregative indicators) เป็นตัวบ่งชี้ที่นำตัวแปรมาแยกย่อยให้เป็นส่วนละเอียดลึกกลงไปเฉพาะเพื่อใช้เป็นตัวแปรใดตัวแปรหนึ่งอธิบายเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จึงไม่เหมาะที่จะนำมาใช้อธิบายลักษณะของระบบการศึกษาโดยรวมได้ ตัวอย่างของตัวบ่งชี้ เช่น อัตราการเรียนต่อระดับปริญญาตรีของเพศหญิงที่มีรายได้สูงต่ำต่างกัน เป็นต้น

3) ตัวบ่งชี้รวมหรือตัวบ่งชี้ผสม (composite indicators) เป็นตัวบ่งชี้ที่เกิดจากการรวมตัวแปรหลาย ๆ ตัวด้วยวิธีการทางคณิตศาสตร์ และมีการถ่วงน้ำหนักของตัวแปรแต่ละตัวคำนวณค่าตัวบ่งชี้รวมออกมา เพื่อให้ได้ตัวบ่งบอกสถานะ หรือภาพรวมของระบบการศึกษา ซึ่งตัวบ่งชี้ประเภทนี้จะช่วยอธิบายสภาพการณ์ของการศึกษาได้ดีกว่าสองประเภทข้างต้น ที่ใช้ตัวแปรเดี่ยว หรือตัวแปรเฉพาะ เช่น GPA ของนักศึกษา (รวมเกรดทุกวิชา) คุณภาพหรือความเป็นเลิศทางวิชาการ เป็นต้น

3. ลักษณะของตัวบ่งชี้

ลักษณะของตัวบ่งชี้ตามแนวคิด ของ Johnstone (1981) สรุปได้ 5 ประการ ดังนี้

1) ตัวบ่งชี้ที่นำมาใช้ในด้านสังคมศาสตร์ อาจไม่จำเป็นต้องบ่งชี้ได้อย่างแม่นยำร้อยเปอร์เซ็นต์ แต่สามารถช่วยชี้ให้เห็นสภาพ หรือสภาพการณ์ที่ต้องการตรวจสอบได้อย่างกว้าง ๆ

2) ตัวบ่งชี้มีความแตกต่างจากตัวแปร ในแง่ที่ว่าตัวบ่งชี้เป็นการรวมตัวแปรหลาย ๆ ตัวที่มีความสัมพันธ์กันเข้าด้วยกัน ทำให้ได้ภาพของระบบในแง่มุมใหม่ที่สามารถอธิบายได้โดยที่ตัวบ่งชี้บ่งบอกถึงภาพสรุป หรือสิ่งที่มุ่งวัดในลักษณะกว้าง ๆ มากกว่าภาพที่เฉพาะเจาะจงในรายละเอียดส่วนย่อย

3) ตัวบ่งชี้จะต้องกำหนดเป็นปริมาณหรือตีค่าเป็นตัวเลขได้ มิใช่เป็นการบรรยายข้อความในการตีความหมายของค่าตัวเลขของตัวบ่งชี้ ต้องนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ จึงจะสามารถบอกได้ว่าตัวเลขที่ได้มีค่าสูงหรือต่ำ ดังนั้นในการสร้างเกณฑ์เพื่อแปลความหมายของตัวบ่งชี้ ต้องมีความชัดเจน

4) ค่าของตัวบ่งชี้เป็นค่าชั่วคราว มีค่าคงที่ ณ จุดนั้น ช่วงเวลานั้น แต่เมื่อเวลาเปลี่ยนไป ค่าตัวบ่งชี้ก็สามารถเปลี่ยนแปลงได้ บางค่าอาจใช้ได้เพียง 1 เดือน หรือ 1 ปี บางค่าอาจใช้ได้ถึง 3 เดือน หรือ 5 ปี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่นำมาใช้ในการตรวจสอบหรือเป็นเกณฑ์ ดังนั้นค่าของตัวบ่งชี้จึงสามารถบอกถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่เปลี่ยนไป ซึ่งอาจเป็นบวกหรือลบก็ได้ และยังสามารถเปรียบเทียบค่าตัวบ่งชี้ในแต่ละสถานการณ์ในช่วงเวลาเดียวกันได้ด้วย

5) ตัวบ่งชี้เป็นหน่วยพื้นฐานในการพัฒนาทฤษฎี โดยการรวมตัวแปรเพื่อสร้างตัวบ่งชี้แล้วนำไปอธิบายทฤษฎีในงานวิจัยต่าง ๆ

4. คุณสมบัติที่ดีของตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้ที่ดี มีคุณสมบัติที่สำคัญดังนี้ (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2545)

1) **ความตรง (validity)** ตัวบ่งชี้ที่ดีจะต้องบ่งชี้ได้ตามคุณลักษณะที่ต้องการวัดอย่างถูกต้องแม่นยำ ตัวบ่งชี้ที่สามารถชี้ได้แม่นยำ ตรงตามคุณลักษณะที่มุ่งวัดนั้นมีลักษณะดังนี้

1.1) มีความตรงประเด็น (relevant) กล่าวคือ ตัวบ่งชี้ต้องชี้วัดได้ตรงประเด็น มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์ หรือเกี่ยวข้องโดยตรงกับคุณลักษณะที่มุ่งวัด เช่น กระดาษลิทมัสเป็นตัวบ่งชี้สภาพความเป็นกรด/ด่างของสารละลาย เป็นต้น

1.2) มีความเป็นตัวแทน (representative) กล่าวคือ ตัวบ่งชี้ต้องมีความเป็นตัวแทนคุณลักษณะที่มุ่งวัด หรือมีมุมมองที่ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญของคุณลักษณะที่มุ่งวัดอย่างครบถ้วน เช่น อุณหภูมิร่างกาย เป็นตัวบ่งชี้สภาวะการมีไข้ของผู้ป่วย เป็นต้น

2) **ความเที่ยง (reliability)** ตัวบ่งชี้ที่ดีจะต้องบ่งชี้คุณลักษณะที่มุ่งวัดได้อย่างน่าเชื่อถือ คงเส้นคงวา หรือบ่งชี้ได้คงที่เมื่อทำการวัดซ้ำในช่วงเวลาเดียวกัน ตัวบ่งชี้ที่สามารถชี้ได้อย่างคงเส้นคงวาเมื่อทำการวัดซ้ำ มีลักษณะดังนี้

2.1) ความเป็นปรนัย (objectivity) กล่าวคือ ตัวบ่งชี้ต้องชี้วัดได้อย่างเป็นปรนัย การตัดสินใจเกี่ยวกับค่าของตัวบ่งชี้ควรขึ้นอยู่กับสภาวะที่เป็นอยู่ หรือคุณสมบัติของสิ่งนั้นมากกว่าที่จะขึ้นอยู่กับความรู้สึกตามอัตวิสัย เช่น การรับรู้ประสิทธิภาพของหลักสูตรกับอัตราการสำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาของหลักสูตร ต่างเป็นตัวบ่งชี้ตัวหนึ่งของคุณภาพหลักสูตร แต่อัตราการสำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาของหลักสูตร จะเป็นตัวบ่งชี้ที่วัดได้อย่างมีความเป็นปรนัยมากกว่าการรับรู้ประสิทธิภาพของหลักสูตร

2.2) มีความคลาดเคลื่อนต่ำ (minimum error) กล่าวคือ ตัวบ่งชี้ต้องชี้วัดได้อย่างมีความคลาดเคลื่อนต่ำ ค่าที่ได้จะต้องมาจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ เช่น คะแนนผลสัมฤทธิ์จากการทดสอบกับคะแนนผลสัมฤทธิ์ จากการตอบตามปฏิกริยาหรือสังเกตอย่างไม่เป็นทางการ ต่างเป็นตัวบ่งชี้ตัวหนึ่งของความสำเร็จของการฝึกอบรม แต่คะแนนผลสัมฤทธิ์จากการทดสอบจะเป็นตัวบ่งชี้ที่น่าเชื่อถือ หรือมีความคลาดเคลื่อนจากการวัดต่ำกว่า

2.3) ความเป็นกลาง (neutrality) กล่าวคือ ตัวบ่งชี้ที่ดีจะต้องบ่งชี้ด้วยความเป็นกลางปราศจากความลำเอียง (bias) ไม่น้อมเอียงเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ไม่ชี้แนะโดยการเน้นการบ่งชี้เฉพาะลักษณะความสำเร็จ หรือความล้มเหลวหรือความไม่ยุติธรรม

2.4) ความไว (sensitivity) กล่าวคือ ตัวบ่งชี้ที่ดีจะต้องมีความไวต่อคุณลักษณะที่มุ่งวัดสามารถแสดงความผันแปร หรือความแตกต่างระหว่างหน่วยวิเคราะห์ได้อย่างชัดเจน โดยตัวบ่งชี้จะต้องมีมาตรฐานและหน่วยวัดที่มีความละเอียดเพียงพอ

2.5) สะดวกในการนำไปใช้ (practicality) กล่าวคือ ตัวบ่งชี้ที่ดีจะต้องสะดวก

ในการนำไปใช้ ให้ได้ดีและได้ผลโดยมีลักษณะดังนี้

(2.5.1) เก็บข้อมูลง่าย (availability) กล่าวคือ ตัวบ่งชี้ที่ดีจะต้องสามารถนำไปใช้วัดหรือเก็บข้อมูลได้สะดวก สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลจากการตรวจ นับ วัด หรือสังเกตได้ง่าย

(2.5.2) แปลความหมายง่าย (interpretability) กล่าวคือ ตัวบ่งชี้ที่ดีควรให้ค่าการวัดที่มีจุดสูงสุด และต่ำสุด เข้าใจง่ายและสามารถสร้างเกณฑ์ตัดสินคุณภาพได้ง่าย

5. ประโยชน์ของตัวบ่งชี้

Johnstone (1981) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของตัวบ่งชี้ทางการศึกษาไว้ ดังนี้

1) เป็นข้อความกำหนดนโยบาย ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบในการวางแผน คือขาดความชัดเจนในการกำหนดวัตถุประสงค์และนโยบาย มักจะระบุในลักษณะที่กว้างมากเกินไป การนำตัวบ่งชี้มา ใช้ในข้อความกำหนดนโยบายจะช่วยให้ทราบสิ่งที่ต้องการให้บรรลุผลตามนโยบายได้ชัดเจนขึ้น

2) ติดตามผลในระบบการศึกษา การใช้ตัวบ่งชี้ทางการศึกษาในการติดตามผลการเปลี่ยนแปลงมีความสำคัญมาก เพราะช่วยตรวจสอบว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นไปในทิศทางที่ต้องการ หรือพึงประสงค์หรือไม่ ซึ่งจะต้องมีการใช้วัดอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง จึงจะสามารถใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาได้

3) พัฒนาการวิจัยเกี่ยวกับระบบการศึกษา ตัวบ่งชี้มีประโยชน์ต่อการพัฒนาการวิจัยโดยเฉพาะตัวบ่งชี้รวม สามารถใช้แทนลักษณะของระบบการศึกษาในงานวิจัย โดยนำไปใช้วิเคราะห์เพื่อศึกษาวิจัยในแง่มุมต่าง ๆ ตามต้องการได้ถูกต้องและน่าเชื่อถือ ดีกว่าการใช้ตัวแปรเดียว หรือตัวแปรย่อยแต่ละตัว ซึ่งถือว่าเป็นพื้นฐานของการวิเคราะห์เท่านั้น

4) จัดกลุ่มระบบการศึกษา ตัวบ่งชี้ช่วยให้การจัดแบ่งกลุ่มในระบบการศึกษามีความตรงและความเที่ยง ทำให้ประเทศที่มีระบบการศึกษาในกลุ่มเดียวกันสามารถใช้ข้อมูลอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันได้ นอกจากนี้การจัดแบ่งกลุ่มยังช่วยให้เห็นถึงลักษณะที่เหมือนหรือแตกต่างกัน ในการศึกษาใช้ในการเปรียบเทียบการศึกษาระหว่างจังหวัด ภายในประเทศหรือระหว่างประเทศได้ ซึ่งดีกว่าการใช้ตัวแปรใดตัวแปรหนึ่ง หรือใช้ตัวแปรแต่ละชนิดหลาย ๆ ตัว การสร้างตัวบ่งชี้รวมจะช่วยลดความผิดพลาดลงได้

5) มีลักษณะเป็นกลาง ตัวบ่งชี้ที่ใช้มีลักษณะของความเป็นกลาง ทำให้สามารถกำหนดปทัสถานในการตัดสินได้ โดยที่ตัวบ่งชี้ไม่ได้มีลักษณะเอนเอียงไปทางใดทางหนึ่ง

6. หลักการพัฒนาตัวบ่งชี้

การพัฒนาตัวบ่งชี้ เป็นกระบวนการในการลดปริมาณและความซับซ้อนของข้อมูลเพื่อให้ได้สารสนเทศเชิงปริมาณ สำหรับบ่งชี้คุณลักษณะของสิ่งที่ต้องการศึกษา หรือผลการดำเนินงานของระบบใดระบบหนึ่ง นอกจากนี้ยังสามารถใช้เป็นตัวแปรคุณลักษณะของสิ่งที่ต้องการศึกษาในการนำไปใช้วิเคราะห์เพื่อศึกษาวิจัยในแง่มุมต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้ถูกต้อง และน่าเชื่อถือมากกว่าการใช้ตัวแปรเดี่ยว หรือตัวแปรย่อยแต่ละตัว ทั้งนี้ตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นจะมีคุณภาพได้จะต้องมีขั้นตอนการสร้าง และขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพที่น่าเชื่อถือ (Johnstone, 1981)

Johnstone (1981) ได้อธิบายวิธีการพัฒนาหรือสร้างตัวบ่งชี้ทางการศึกษาไว้ 3 วิธี คือ

1) การนิยามตัวบ่งชี้เพื่อประโยชน์ของการใช้ (pragmatic definition) การสร้างตัวบ่งชี้ประเภทนี้มี 2 แบบ ดังนี้

1.1) การเลือกตัวแปรจำนวนหนึ่งที่สามารถทำได้หรือที่มีอยู่มาใช้ วิธีการแบบนี้จัดทำตัวบ่งชี้ในลักษณะที่เป็นตัวแทน (representative indicators)

1.2) การนำเอาตัวแปรตัวหนึ่งมาผสมหรือรวมกัน ซึ่งวิธีการรวมกันนี้มาจากข้อสมมุติฐานบางประการ (โดยไม่ได้แสดงหรืออธิบายไว้) ว่าตัวแปรเหล่านั้นมีความสัมพันธ์กัน การรวมตัวแปรประเภทนี้มักกำหนดขึ้น เพื่อใช้ในการวิจัยใดวิจัยหนึ่งโดยเฉพาะ วิธีการนิยามตัวบ่งชี้ประเภทนี้มีจุดอ่อนคือ การเลือกตัวแปรใดตัวแปรหนึ่งหรือการผสมรวมตัวแปรจากข้อสมมุติฐานนั้น มักจะขึ้นอยู่กับข้อพิจารณาของแต่ละบุคคลซึ่งใช้ทัศนคติของตัวบุคคล วิธีนี้จึงมีจุดอ่อนและไม่เป็นที่นิยม

2) การนิยามตัวบ่งชี้โดยอาศัยนิยามเชิงทฤษฎี (theoretical definition) สร้างโดยเลือกกลุ่มตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับสภาวะหรือคุณลักษณะที่สนใจ แล้วจัดลำดับความสำคัญของตัวแปรโดยกำหนดน้ำหนักของตัวแปรตามเหตุผลหรือพื้นฐานทางทฤษฎี เพื่อสังเคราะห์ตัวแปรขึ้นเป็นตัวบ่งชี้

3) การนิยามตัวบ่งชี้โดยอาศัยนิยามเชิงประจักษ์ (empirical definition) เป็นการนิยามโดยอาศัยข้อมูลเชิงประจักษ์ในการจัดกลุ่มความสัมพันธ์ของตัวแปร การกำหนดน้ำหนักของตัวแปรโดยใช้วิธีการทางสถิติเป็นหลัก เช่น การวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) การวิเคราะห์จำแนก (discriminant analysis) และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคอล (canonical correlation analysis) เป็นต้น

เนื่องจากวิธีที่ 1 มีจุดอ่อนมาก การพัฒนาตัวบ่งชี้จึงควรใช้ 2 วิธีหลัง ซึ่งทั้ง 2 วิธีมีสิ่งที่จะต้องคำนึงในการพัฒนาตัวบ่งชี้ 3 ประการ คือ (เจ็จันท์ จงสถิตอยู่ และแสวง ปิ่นมณี, 2530)

1) การคัดเลือกองค์ประกอบตัวแปร หรือกลุ่มตัวแปร (component variables)

การคัดเลือกกลุ่มตัวแปรเพื่อสังเคราะห์เป็นตัวบ่งชี้ เริ่มจากการระบุหรืออธิบายคุณลักษณะของตัวบ่งชี้อย่างชัดเจน โดยอาศัยเอกสารเชิงทฤษฎีหรือจากความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้ตัวแปรหลักที่สำคัญ จึงควรหลีกเลี่ยงตัวแปรจำนวนมาก เพราะทำให้มิติของสิ่งที่มุ่งศึกษา มีความซับซ้อน และยากในการแปลความหมาย โดยทั่วไปถ้าตัวแปรสองตัวขึ้นไป มีความสัมพันธ์กันสูงจะไม่นิยมใช้ตัวแปรเหล่านั้นทั้งหมด เพราะผลที่ได้ อาจจะมีการคลาดเคลื่อน และยังเป็น การไม่ประหยัดควรนำตัวแปรอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์ภายในต่ำแต่มีแนวโน้มว่าสามารถอธิบายสภาพการณ์หรือคุณลักษณะที่มุ่งศึกษาได้ในระดับสูงแทน

2) การสังเคราะห์ตัวแปรองค์ประกอบ

วิธีการสังเคราะห์ตัวแปรองค์ประกอบเข้าด้วยกัน โดยทั่วไปใช้กันอยู่ 2 วิธี คือ การบวกทางพีชคณิต (additive) และการรวมแบบทวีคูณ (multiplicative) ซึ่งมีข้อแตกต่างกัน ดังนี้ (Johnstone, 1981)

2.1) การบวกทางพีชคณิต (additive) มีข้อตกลงเบื้องต้นคือ ความสำคัญของแต่ละตัวแปรสามารถทดแทนหรือชดเชยกันได้ กล่าวคือ ถ้าตัวแปร V_1 มีค่าต่ำสามารถทดแทนได้ด้วยค่า V_2 ที่สูง เป็นผลให้ค่าตัวบ่งชี้ (I) ไม่เปลี่ยนแปลง เช่น กรณีที่ 1 $V_1 = 20, V_2 = 20$ จะมีผลเท่ากับกรณีที่ 2 เมื่อ $V_1 = 5, V_2 = 35$ ตัวบ่งชี้ที่สร้างขึ้นจากการรวมตัวองค์ประกอบ V_1 และ V_2 ดังสมการ

$$I = V_1 + V_2$$

เมื่อ I คือ ตัวบ่งชี้
 V_1 คือ ตัวแปรที่ 1
 V_2 คือ ตัวแปรที่ 2

การรวมตัวแปรองค์ประกอบด้วยวิธีนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบระบบตั้งแต่ 2 ระบบขึ้นไป ว่ามีความแตกต่างกันกี่หน่วยในเรื่องที่ศึกษา

การหาค่าตัวบ่งชี้ในรูปของค่าเฉลี่ยเลขคณิต (arithmetic mean) ของ ตัวแปรหาได้จากสมการ

$$I = \frac{V_1 + V_2 + V_3 + \dots + V_n}{n}$$

กรณีที่ตัวแปร มีค่าน้ำหนักต่างกัน

$$I = \frac{W_1V_1 + W_2V_2 + W_3V_3 + \dots + W_nV_n}{\sum W_i}$$

เมื่อ n คือ จำนวนตัวแปร

$\sum W$ คือ ผลรวมของน้ำหนักของตัวแปรที่ i (V_i)

2.2) การรวมแบบทวีคูณ (multiplicative) มีข้อตกลงเบื้องต้น คือ การเปลี่ยนแปลงค่าของตัวแปรหนึ่ง ตั้งอยู่บนพื้นฐานของอีกตัวแปรหนึ่งไม่อาจทดแทนหรือชดเชยกันได้ กล่าวคือ ตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นจะมีค่าสูงได้ก็ต่อเมื่อตัวประกอบทุกตัวมีค่าสูงทั้งหมด และตัวประกอบประกอบแต่ละตัวจะต้องเสริมซึ่งกันและกัน จึงจะส่งผลต่อค่าตัวบ่งชี้ เช่น จากกรณีตัวอย่างที่กล่าวถึงข้างต้น ตัวบ่งชี้ในกรณีที่ 1 มีค่าเท่ากับ 400 (20x20) ส่วนกรณีที่ 2 มีค่าเท่ากับ 175 (5x35) แสดงว่าค่า V_1 ซึ่งมีค่าต่ำในกรณีที่ 2 ไม่สามารถทดแทนด้วยค่า V_2 ได้ สมการการรวมแบบทวีคูณของ ตัวแปร V_1 และ V_2 เป็นดังนี้

$$I = V_1 \cdot V_2$$

การรวมแบบทวีคูณนี้ มักจะใช้เมื่อต้องการเปรียบเทียบระบบตั้งแต่ 2 ระบบขึ้นไป ว่า ระบบหนึ่งมีค่าตัวบ่งชี้สูงกว่าอีกระบบหนึ่งอยู่ที่เท่า

การหาค่าตัวบ่งชี้ในรูปค่าเฉลี่ยเรขาคณิต (geometric mean) ของตัวแปรหาได้จากสมการ

$$I = (V_1 \cdot V_2 \cdot V_3 \dots V_n)^{1/n} \quad (\text{กรณีที่ตัวแปรมีค่าน้ำหนักเท่ากัน})$$

$$I = (V_1^{w_1} \cdot V_2^{w_2} \cdot V_3^{w_3} \dots V_n^{w_n})^{1/n} \quad (\text{กรณีที่ตัวแปรมีค่าน้ำหนักต่างกัน})$$

การคำนวณค่าในสมการข้างต้น สามารถคำนวณได้ด้วยวิธีการหาค่า Logarithm ดังนี้

$$\log GM = \frac{\sum_{i=1}^n \log V_i}{n} \quad \text{หรือ} \quad \log GM = \frac{\sum_{i=1}^n W_i \log V_i}{n}$$

3) การกำหนดน้ำหนักของตัวแปร (Johnstone, 1981)

การกำหนดน้ำหนักของตัวแปรแต่ละตัว สามารถทำได้โดยให้น้ำหนักของตัวแปรเท่ากันทุกตัว หรือให้มีความแตกต่างกันในแต่ละตัว โดยมีวิธีการหลัก 3 วิธี คือ

3.1) วิธีการตัดสินโดยผู้เชี่ยวชาญ (expert judgment) เป็นการลงความเห็นในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งอาจเป็นนักวิจัยหรือนักวางแผน โดยให้สมาชิกแต่ละคนเสนอค่าน้ำหนักของตัวแปร แล้วจึงพิจารณาหาข้อยุติด้วยการใช้ค่าเฉลี่ย หรือการอภิปรายลงความเห็น หรืออาจใช้แบบสอบถาม เพื่อตรวจสอบดูว่าร้อยละผู้ตอบเห็นด้วยกับความสำคัญของตัวแปรนั้น นอกจากนี้ยังมีวิธีการที่เป็นระบบมากขึ้น เช่น การใช้เทคนิคเดลฟาย(Delphi)สำรวจความคิดเห็นจากกลุ่มคนที่ได้คัดเลือกเป็นพิเศษ โดยการสัมภาษณ์ หรือตอบแบบสอบถามความคิดเห็นได้คำตอบที่ชัดเจน แล้วจึงนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้หาค่าน้ำหนักของตัวแปร

3.2) วิธีวัดจากความพยายามของการได้มาของตัวแปร (measure effort required) โดยพิจารณาจากเวลาที่ใช้หรือค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับตัวแปร ถ้าตัวแปรใดมีการใช้เวลาหรือค่าใช้จ่ายสูง คือ มีการใช้ความพยายามมากกว่าอีกตัวแปรหนึ่ง ตัวแปรนั้นควรมีน้ำหนักมากกว่า (หรือน้อยกว่า) อีกตัวแปรหนึ่ง ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับบริบทของสิ่งที่ต้องการศึกษา

3.3) วิธีการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ (empirical data) เป็นการใช่วิธีการทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ได้น้ำหนักของแต่ละตัวแปร โดยอาจใช้หลักการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) การวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) การวิเคราะห์จำแนก (discriminate analysis) หรือการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิกอล (canonical correlation analysis) เป็นต้น

สรุปแล้ววิธีการกำหนดน้ำหนักของตัวแปรไม่มีหลักเกณฑ์ตายตัวว่าควรใช้วิธีใดจึงจะเหมาะสมที่สุด ขึ้นอยู่กับธรรมชาติของตัวแปร และตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้น ในทางปฏิบัติมักใช้หลักการทางทฤษฎีควบคู่กันไปกับการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ กล่าวคือ ในขั้นวางแผนรวบรวมข้อมูลจะใช้หลักการเชิงทฤษฎีในการระบุคุณลักษณะของสิ่งที่ศึกษาเพื่อคัดเลือกตัวแปร เมื่อได้ ข้อมูลแล้วจะอาศัยหลักการทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อกำหนดน้ำหนักของตัวแปรให้ได้ ตัวบ่งชี้ที่ต้องการที่สุด

6. การตรวจสอบคุณภาพตัวบ่งชี้

การตรวจสอบคุณภาพตัวบ่งชี้ ประกอบด้วยหลักการสำคัญ 2 ประการคือ (1) การตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ภายใต้กรอบทฤษฎี (2) การตรวจสอบด้วยวิธีการทางสถิติ

สำหรับขั้นตอนในการตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้มีดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ตรวจสอบคุณภาพของตัวแปร และการคัดเลือกตัวแปร โดยจะต้องมีกรอบแนวคิดทฤษฎีที่ชัดเจน มีความหมายครอบคลุมในการวัดตัวแปร และความเป็นตัวแทนของตัวแปรมีนิยามเชิงปฏิบัติการที่ถูกต้อง

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาและพิจารณาวิธีการรวบรวมตัวแปรแต่ละวิธี แต่ละเงื่อนไข

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดน้ำหนักของตัวแปรควรเลือกวิธีการที่เหมาะสมกับธรรมชาติของตัวแปร

7. การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง

ในการตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ที่พัฒนาจากทฤษฎี สิ่งสำคัญที่สุดที่จะตรวจสอบว่าโมเดลตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพหรือไม่ต้องดูที่ความตรงเชิงโครงสร้าง เพราะเป็นความตรงที่เชื่อมโยงการวัดในทางปฏิบัติกับการวัดในทางทฤษฎี ดังนั้นการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง

สร้างจึงเป็นวิธีการนำข้อมูลเชิงประจักษ์มาสนับสนุนสมมติฐาน หรือโครงสร้างตามทฤษฎีที่ต้องการทดสอบ

วิธีการในการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างนั้นสามารถทำได้หลายวิธี เช่น หลักการรวมและการจำแนกกลุ่ม วิธีการเปรียบเทียบกับกลุ่มรู้จัก หรือมีหลักฐานอยู่แล้ว วิธีการหาสหสัมพันธ์ของข้อกระทงกับคะแนนรวม วิธีการวิเคราะห์ด้วยทฤษฎีสรุปอ้างอิง วิธีเมทริกซ์ลักษณะหลากหลายวิธี หลายวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบ รวมทั้งการวิเคราะห์หิเมเดลสมการโครงสร้าง (อุทุมพร จามรมาน, 2532; นางลักษณ์ วิรัชชัย, 2538)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตัวบ่งชี้ และตัวบ่งชี้รวมที่ผ่านมาพบว่า มีวิธีการนำข้อมูลที่ได้มาจัดกลุ่มตัวแปรแล้วกำหนดเป็นตัวบ่งชี้โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (delphi technique) การสัมภาษณ์ (interview) การระดมสมอง (brainstroming) และสนทนากลุ่ม (focus group) พบในงานวิจัยของพัชรี ชันอาสาชะวะ (2544) อาทิตยา ดวงมณี (2540) โชคชัย สิริพนมณี (2540) อุไรพรรณ เจนวิทยานนท์ (2536) นอกจากนี้ ยังมีการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์นำมาวิเคราะห์แล้วจัดกลุ่มตัวแปรโดยใช้หลักเกณฑ์ทางสถิติเป็นพื้นฐาน ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบที่เป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (exploratory factor analysis) โดยนำตัวบ่งชี้เดี่ยวมาวิเคราะห์องค์ประกอบโดยใช้โปรแกรม SPSS พบในงานวิจัย ของ ชลันดา อินทร์เจริญ (2538) วิไลวรรณ เหมือนชาติ (2537) กฤตวรรณ โอบนพันธุ์ (2537) ลัดดา ตำนวิริยะกุล (2536) อมรรัตน์ ลาคำเสน (2535) ส่วนการวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (confirmatory factory analysis) นั้นพบในงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2539) สมเกียรติ ทานอก (2539) เอมอร จังศิริพรปกรณ์ (2541) ศักดิ์ชาย เพชรช่วย (2541) และรัชดาภรณ์ สุราเลิศ (2545)

8. ตัวบ่งชี้การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของสำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้พัฒนาตัวบ่งชี้การเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยทำการสังเคราะห์ทฤษฎีการเรียนรู้ 5 ทฤษฎี ได้แก่ 1) ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความสุข 2) ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม 3) ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด 4) ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาลักษณะนิสัย: การฝึกฝน ภาย วาจา ใจ และ 5) ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพ: ศิลปะ ดนตรี กีฬา ภายหลังจากการสังเคราะห์ทฤษฎีดังกล่าวแล้ว ทำให้ได้ตัวบ่งชี้การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งคณะทำงานได้แยกออกมาและจัดหมวดหมู่เป็นตัวบ่งชี้การเรียน จำนวน 58 ตัวบ่งชี้ และตัวบ่งชี้การสอนของครู จำนวน 52 ตัวบ่งชี้ ทั้งนี้ตัวบ่งชี้ ดังกล่าวข้างต้นสามารถแยกเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นตามลำดับชั้นใน

กระบวนการเรียนการสอนคือ ก่อนการเรียนการสอน ระหว่างการเรียนการสอน และหลังการเรียนการสอน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ม.ป.ป.)

หลังจากนั้นศูนย์พัฒนาการเรียนการสอน(พ.คร.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้ให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ทฤษฎี ผู้บริหารหน่วยงานและสถานศึกษาที่เกี่ยวข้อง ครูดีเด่นศึกษานิเทศก์ นักวิชาการศึกษาให้ค่าน้ำหนัก(Weight) แต่ละตัวบ่งชี้ โดยกำหนดว่า ตัวบ่งชี้ที่ต้องทำให้ค่าน้ำหนักเท่ากับ 3 ตัวบ่งชี้ที่ควรทำให้ค่าน้ำหนักเท่ากับ 2 และตัวบ่งชี้ที่นำทำให้ค่าน้ำหนักเท่ากับ 1 และได้พิจารณาจัดกลุ่มบทบาทของนักเรียน บทบาทของครู ตามหลักและกระบวนการเรียนการสอนของโครงการประกันคุณภาพการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ และการจัดกลุ่มตัวบ่งชี้ด้านการสอนของสมาคมการนิเทศและพัฒนาลักษณ์สูตร มลรัฐเวอร์จิเนีย สหรัฐอเมริกา จากนั้นได้นำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์และจัดกลุ่มให้กระชับมากขึ้น ซึ่งผลจากการพัฒนาตามวิธีดังกล่าว ทำให้ได้ตัวบ่งชี้การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต่อไป โดยตัวบ่งชี้เหล่านี้จะเป็นเครื่องตรวจสอบว่าเมื่อใดก็ตามที่เกิดการเรียนการสอนตามตัวบ่งชี้เหล่านี้ เมื่อนั้นได้เกิดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รายละเอียดของตัวบ่งชี้ภายหลังการพัฒนาเป็นดังนี้

ตัวบ่งชี้การเรียนของนักเรียน 9 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

- 1) นักเรียนมีประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 2) นักเรียนฝึกปฏิบัติจนค้นพบความถนัดและวิธีการของตนเอง
- 3) นักเรียนทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม
- 4) นักเรียนฝึกคิดอย่างหลากหลายและสร้างสรรค์จินตนาการ ตลอดจนได้แสดงออกอย่างชัดเจนและมีเหตุผล
- 5) นักเรียนได้รับการเสริมแรงให้ค้นหาคำตอบแก้ปัญหาทั้งด้วยตนเอง และร่วมด้วยช่วยกัน
- 6) นักเรียนได้ฝึกค้น รวบรวมข้อมูลและสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง
- 7) นักเรียนเลือกทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเองอย่างมีความสุข
- 8) นักเรียนฝึกตนเองให้มีวินัยและรับผิดชอบในการทำงาน
- 9) นักเรียนฝึกประเมิน ปรับปรุงตนเองและยอมรับผู้อื่น ตลอดจนสนใจใฝ่หาความรู้อย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้การสอนของครู 10 ตัวบ่งชี้ ที่ได้จัดเรียงตาม ชั้นเตรียมการ ชั้นดำเนิน การสอน และชั้นประเมินผล ได้แก่

- 1) ครูเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ
- 2) ครูจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ปลูกเร้า จูงใจและเสริมแรงให้นักเรียนเกิด การเรียนรู้
- 3) ครูเอาใจใส่นักเรียนเป็นรายบุคคล และแสดงความเมตตาต่อนักเรียนอย่างทั่วถึง
- 4) ครูจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้นักเรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์
- 5) ครูส่งเสริมให้นักเรียนฝึกคิด ฝึกทำ และฝึกปรับปรุงตนเอง
- 6) ครูส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม พร้อมทั้งสังเกตส่วนดีและ ปรับปรุงส่วนด้อยของนักเรียน
- 7) ครูใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกการคิด การแก้ปัญหา และการค้นพบความรู้
- 8) ครูใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง
- 9) ครูฝึกฝนกิจกรรมรายทและวินัยตามวิถีวัฒนธรรมไทย
- 10) ครูสังเกตและประเมินพัฒนาการของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้ถูกกำหนดไว้เป็นมาตรฐานหนึ่งใน มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สถานศึกษา ทุกสถานศึกษา จะต้องได้รับการประเมินทั้งในรูปแบบของการประเมินคุณภาพภายใน และการ ประเมินคุณภาพภายนอก มาตรฐานนี้ได้แก่ มาตรฐานที่ 18 ว่าด้วยเรื่อง การจัดกิจกรรมการเรียน การสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งประกอบด้วยตัวบ่งชี้ จำนวน 9 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

- ตัวบ่งชี้ที่ 1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับ ธรรมชาติของผู้เรียน
- ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิด วิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์
- ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหา ความรู้ แสวงหาคำตอบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
- ตัวบ่งชี้ที่ 4 มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยี และสื่อที่เหมาะสมมา ประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน
- ตัวบ่งชี้ที่ 5 มีการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกและส่งเสริมคุณธรรม และจริยธรรมของ ผู้เรียน
- ตัวบ่งชี้ที่ 6 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนา สุนทรียภาพอย่างครบถ้วนทั้งทางด้านดนตรี ศิลปะ และการกีฬา

ตัวบ่งชี้ที่ 7 ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย การทำงานร่วมกับผู้อื่น และ
ความรับผิดชอบต่อกลุ่มร่วมกัน

ตัวบ่งชี้ที่ 8 มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและ
ต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้ที่ 9 มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรักสถานศึกษาของตน และมีความ
กระตือรือร้นในการเรียน

นอกจากนี้ยังพบว่างานวิจัยของพัชรี ชันอาสาละ (2544) ทำการประเมินความ
ต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยกำหนด
ตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ที่
เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น
สำคัญได้ตัวบ่งชี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้

1) ด้านบทบาทในการจัดการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย 1 ตัวบ่งชี้
ได้แก่ ตัวบ่งชี้ ครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้

2) ด้านพฤติกรรมจัดการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้
ดังนี้

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ครูจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม
ในการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ครูจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้
และพัฒนากระบวนการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ครูจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนสร้างความรู้
ด้วยตนเอง

ตัวบ่งชี้ที่ 4 ครูจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ฝึกฝน
การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้

ตัวบ่งชี้ที่ 5 ครูประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่
หลากหลายอย่างต่อเนื่อง

3) ด้านผลที่เกิดกับผู้เรียน ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

ตัวบ่งชี้ที่ 1 ผู้เรียนรู้วิธีการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้เรียนรู้จักคิดอย่างมีกระบวนการและเป็นระบบ

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ผู้เรียนทำความเข้าใจในเรื่องที่เรียนรู้ด้วยตนเอง

ตัวบ่งชี้ที่ 4 ผู้เรียนประเมินตนเอง

ตัวบ่งชี้ที่ 5 ผู้เรียนรู้เกิดการเรียนรู้

แม้ว่าจะมีตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแล้วก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่เสนอโดยศูนย์พัฒนาการเรียนการสอน (พ.คร.) และตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่ระบุไว้ในมาตรฐานคุณภาพการศึกษาด้านการจัดการเรียนการสอน ดังกล่าวข้างต้นมีข้อสังเกตว่ายังมีข้อสงสัยเกี่ยวกับการตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ในเรื่องความตรง โดยเฉพาะความตรงตามโครงสร้างหรือความตรงตามทฤษฎี (construct validity) ด้วยเหตุผลนี้ ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และนิยามความหมายของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่นักการศึกษา นักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศได้เสนอไว้ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้เป็นกรอบตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 กรอบตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตัวบ่งชี้เกี่ยวกับครู และตัวบ่งชี้เกี่ยวกับผู้เรียน

	องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้หลัก (indicator)	ตัวบ่งชี้ เกี่ยวกับครู	ตัวบ่งชี้ เกี่ยวกับผู้เรียน
การจัด การเรียน การสอนที่ เน้นผู้ เรียนเป็น สำคัญ	สภาพแวดล้อม / บรรยากาศของ การเรียนรู้	ลักษณะการจัด ชั้นเรียน	<ul style="list-style-type: none"> - ครูจัดชั้นเรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง - ครูจัดชั้นเรียนสอดคล้องกับศักยภาพความสนใจของผู้เรียน - มีการจัดชั้นเรียนที่ปรับเปลี่ยนตามกิจกรรมและสถานการณ์ ส่งเสริมให้มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างผู้เรียนกับครูและผู้เรียนกับผู้เรียน 	

ตารางที่ 1 (ต่อ)

	องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้หลัก (indicator)	ตัวบ่งชี้ เกี่ยวกับครู	ตัวบ่งชี้ เกี่ยวกับผู้เรียน
การจัด การเรียน การสอนที่ เน้นผู้ เรียนเป็น สำคัญ	สภาพแวดล้อม / บรรยากาศของ การเรียนรู้	การจัดสรรพื้นที่ ชั้นเรียน	<ul style="list-style-type: none"> - ครูจัดสรรพื้นที่ชั้นเรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิด การสร้างองค์ความรู้ได้ ด้วยตนเอง - ครูจัดสรรพื้นที่ชั้นเรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น - ครูจัดสรรพื้นที่ชั้นเรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง 	
	สภาพแวดล้อม / บรรยากาศของ การเรียนรู้	บรรยากาศการ เรียนรู้	<ul style="list-style-type: none"> - ครูจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ เป็นกันเอง ส่งเสริมการกล้า แสดงออก การร่วมคิด ร่วมกระทำ - ครูจัดบรรยากาศการเรียนรู้ ได้สอดคล้องกับศักยภาพ ความสนใจ ความต้องการของ ผู้เรียน 	
	สภาพแวดล้อม / บรรยากาศของ การเรียนรู้		<ul style="list-style-type: none"> - ครูจัดบรรยากาศการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ด้วยตนเอง - ครูจัดบรรยากาศการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น - ครูจัดบรรยากาศการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการ สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง 	

ตารางที่ 1 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้หลัก (indicator)	ตัวบ่งชี้ เกี่ยวกับครู	ตัวบ่งชี้ เกี่ยวกับผู้เรียน
ปัจจัยเบื้องต้น ของการเรียนรู้ (input)	การวางแผน กิจกรรม	<ul style="list-style-type: none"> - ครูมีความรู้ในหลักการและวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง - ครูวิเคราะห์เนื้อหาและกิจกรรมตามหลักสูตรที่สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้เรียนร่วมวางแผนการสอนและกิจกรรมร่วมกับครู
	การเตรียม กิจกรรม	<ul style="list-style-type: none"> - ครูเตรียมกิจกรรมร่วมกับผู้เรียน - ครูเตรียมกิจกรรมโดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับหลักสูตร - ครูเตรียมกิจกรรมโดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม - ครูเตรียมกิจกรรมโดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับผู้เรียน - ครูเป็นแหล่งความรู้ - ครูเป็นผู้กระตุ้น ส่งเสริมอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้เรียนเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับครู และเพื่อน
กระบวนการ เรียนรู้ (process)	บทบาทใน กระบวนการ การเรียนรู้	<ul style="list-style-type: none"> - ครูเป็นแหล่งความรู้ - ครูเป็นผู้กระตุ้น ส่งเสริมอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้เรียนร่วมคิดร่วมทำกิจกรรมกับเพื่อนและครู
	พฤติกรรมผู้สอน ในการดำเนิน กิจกรรม	<ul style="list-style-type: none"> - ครูร่วมวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียน - ครูกระตุ้น ส่งเสริม อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง - ครูกระตุ้น ส่งเสริม อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดทักษะปฏิบัติด้วยตนเอง 	

ตารางที่ 1 (ต่อ)

	องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้หลัก (indicator)	ตัวบ่งชี้ เกี่ยวกับครู	ตัวบ่งชี้ เกี่ยวกับผู้เรียน
การจัด การเรียน การสอนที่ เน้นผู้ เรียนเป็น สำคัญ	กระบวนการ เรียนรู้ (process)	ลักษณะการมีส่วนร่วม ในกิจกรรม ของผู้เรียน		- ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ จนได้ผลสรุป ขององค์ความรู้ - ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ จนเกิดทักษะ ปฏิบัติของ ตนเอง
		พฤติกรรมผู้เรียน ในการร่วม กิจกรรม		- ผู้เรียนมีความ กระตือรือร้น สนใจทำ กิจกรรมที่ร่วม กันจัดขึ้น - ผู้เรียนได้ร่วมคิด ร่วมทำกิจกรรม กับเพื่อน
	ผลผลิตของ การเรียนรู้ (Product)	การประเมิน การเรียนรู้	- ครูมีความรู้ในหลักการและ วิธีการประเมินตามสภาพจริง - ครูประเมินความรู้ที่ผู้เรียน สามารถพัฒนาขึ้นเอง - ครูประเมินทักษะปฏิบัติที่ ผู้เรียนสร้างขึ้น	- ผู้เรียนประเมิน องค์ความรู้ที่ นักเรียนสามารถ สร้างขึ้นเอง - ผู้เรียนประเมิน ความรู้ของเพื่อน (กลุ่ม)
	ผลผลิตของการ เรียนรู้ (product)	การประเมิน การเรียนรู้		- ผู้เรียนประเมิน ทักษะที่ผู้เรียน สร้างขึ้นเอง - ผู้เรียนประเมิน ทักษะของเพื่อน (กลุ่ม)

ตารางที่ 1 (ต่อ)

	องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้หลัก (indicator)	ตัวบ่งชี้ เกี่ยวกับครู	ตัวบ่งชี้ เกี่ยวกับผู้เรียน
การจัด การเรียน การสอนที่ เน้นผู้ เรียนเป็น สำคัญ	ผลผลิตของการ เรียนรู้ (product)	ผลที่คาดหวังใน ตัวผู้เรียน		<ul style="list-style-type: none"> - ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐาน - ผู้เรียนมีทักษะปฏิบัติที่สำคัญ - ผู้เรียนมีทักษะการคิดและกระบวนการแสวงหาความรู้ - ผู้เรียนมีคุณธรรมพื้นฐาน - ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านความรู้พื้นฐาน - ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านทักษะการปฏิบัติ - ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านทักษะการคิดแสวงหาความรู้ - ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านคุณธรรม

ตารางที่ 1 (ต่อ)

	องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้หลัก (indicator)	ตัวบ่งชี้ เกี่ยวกับครู	ตัวบ่งชี้ เกี่ยวกับผู้เรียน
การจัด การเรียน การสอนที่ เน้นผู้ เรียนเป็น สำคัญ	ผลผลิตของการ เรียนรู้ (product)	ผลที่คาดหวังใน ตัวผู้เรียน		<ul style="list-style-type: none"> - ผู้เรียนมีพัฒนา การทางร่างกาย อารมณ์และ สังคม - ผู้เรียนประเมิน ความรู้ของเพื่อน (กลุ่ม) - ผู้เรียนประเมิน ทักษะที่ผู้เรียน สร้างขึ้นเอง - ผู้เรียนประเมิน ทักษะของเพื่อน (กลุ่ม)

ตอนที่ 2 การประเมินการสอน

ความหมายของการประเมินการสอน

นักวิชาการบริหารงานบุคคล และนักวิชาการทางด้าน การวัดและประเมินผลการศึกษา ได้ให้ความหมายของการประเมินผลการสอนของครู ซึ่งมีลักษณะเป็นการประเมินทางเดียว (One-way Appraisal) หรือการประเมินจากบนลงล่าง (Downward Appraisal) ที่สำคัญดังต่อไปนี้ การประเมินผลการปฏิบัติงาน/การสอน หมายถึง กระบวนการหรือระบบที่โรงเรียนได้จัดขึ้น เพื่อตรวจสอบการปฏิบัติการสอนและคุณสมบัติของครู หรือเป็นกระบวนการที่แสวงหาดัชนีชี้วัดภารกิจหน้าที่ของครูที่ชัดเจน จากนั้นโรงเรียนก็จะมอบหมายให้ผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นเป็นผู้ประเมิน และกำหนดเวลาที่จะประเมิน แล้วสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติการสอนของครูแต่ละคน และนำผลมาวิเคราะห์เพื่อตัดสินใจที่จะจัดการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น(Herman,1973; Lewis, 1973; Harris, 1986; West & Bollington, 1990; Lunenburg & Ornstein, 1991 อ้างถึงใน วิทยา คูวิรัตน์ 2539 :19-20)

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการทางด้านการประเมินผลการศึกษาของไทย ที่ได้ให้ความหมายของการประเมินผลการสอนของครู เช่น สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2524) ได้ให้หมโนทัศน์เกี่ยวกับการประเมินการสอน สรุปได้ดังนี้

มโนทัศน์ที่ 1 การประเมินการสอน หมายถึง การพิจารณาว่าผู้เรียนได้บรรลุจุดมุ่งหมายของการสอนเพียงใด ซึ่งเป็นการประเมินผลการสอนหรือผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนนั่นเอง ตามแนวมโนทัศน์นี้จะสนใจคุณภาพของผลผลิตว่าเป็นไปตามความคาดหวังหรือไม่ โดยพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ซึ่งได้จากข้อมูลที่มีอยู่แล้วตามปกติ คือ (1) คะแนนสอบกลางภาคเรียน (2) คะแนนสอบสิ้นภาคเรียน (3) รายงานประจำวิชา (4) หลักฐานอื่น ๆ ที่แสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ข้อมูลดังกล่าวข้างต้นที่มีอยู่ตามปกติแล้วเป็นข้อมูลไว้แรงสะท้อน สามารถนำมาประเมินได้เลย

มโนทัศน์ที่ 2 การประเมินการสอน หมายถึง การประเมินเพื่อวินิจฉัยจุดเด่นจุดด้อยของกระบวนการเรียนการสอนโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนเป็นสำคัญ นักวิชาการทางการวัดและประเมินผลการศึกษาบางท่าน ยอมรับมโนทัศน์การประเมินการสอนตามแนวนี้ แต่เพียงมโนทัศน์เดียว โดยถือว่าวิธีการหรือกระบวนการที่เหมาะสมแล้วผลที่ดีย่อมตามมาโดยไม่ต้องสงสัยการประเมินการสอนตามแนวมโนทัศน์นี้ จะเน้นพฤติกรรมกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน จะเน้นการประเมินระหว่างการเรียนการสอนกำลังดำเนินอยู่ และจะเน้นที่อาจารย์เป็นผู้ทำหน้าที่ประเมินการสอนของตนเองเป็นหลัก ประกอบกับความคิดเห็นของผู้เรียนในฐานะของผู้รับบริการหรือมีเพื่อนอาจารย์ที่สนิทกันไปสังเกตการสอนเพื่อให้ข้อติชม

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2528) กล่าวว่า การประเมินตามมโนทัศน์นี้เป็นที่ยอมรับสูงมาก แต่ว่าการปฏิบัติอย่างมีระบบนั้นยังเป็นปัญหา เนื่องจากเป็นแนวคิดการประเมินที่มุ่งนำผลมาปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง เมื่อครูอาจารย์ทำบ่อย ๆ อาจเกิดความเบื่อทำให้หยุดประเมิน หยุดปรับปรุง

มโนทัศน์ที่ 3 การประเมินการสอน หมายถึง การประเมินประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนการสอนและผลของการสอนไปพร้อมกัน การประเมินการสอนตามแนวมโนทัศน์นี้ เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนและปรับปรุงผลการสอน หรือคุณภาพการสอนของอาจารย์เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงหลักสูตรและพิจารณาคุณภาพความดีของอาจารย์ จะเห็นว่ามโนทัศน์ที่ 3 นี้ เป็นการรวมมโนทัศน์ที่ 1 กับ มโนทัศน์ที่ 2

มโนทัศน์ที่ 4 การประเมินการสอน หมายถึง การประเมินประสิทธิภาพของการบริหารหรือการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นมโนทัศน์ที่กว้างขวางที่สุดของการประเมินการสอน โดยพิจารณาว่าการเรียนการสอนเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมอื่น และการดำเนินกิจกรรมจำเป็นต้องพิจารณาถึงผลกระทบของกิจกรรมอื่น ข้อจำกัดต่าง ๆ ปัจจัยที่ใช้ในการดำเนินกิจ

กรรมการเรียนการสอน กระบวนการที่ใช้และผลดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนั้น การประเมินการสอนตามแนวมโนทัศน์นี้จึงเป็นการประเมินการสอนทั้งระบบ โดยอาศัยแนวคิดเกี่ยวกับ ปัจจัย กระบวนการ และผลผลิตมาพิจารณา

จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การประเมินผลการสอน คือ กระบวนการหรือระบบที่โรงเรียน ได้จัดขึ้นมา เพื่อตรวจสอบการสอนของครู โดยที่โรงเรียนต้องกำหนดบุคคลที่จะเป็นผู้ประเมิน กำหนดวันเวลาที่ประเมิน สร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำผลการประเมินไปพัฒนาการสอนของครูต่อไปนี้ หรืออีกแนวคิดหนึ่ง คือ แนวมโนทัศน์การประเมิน ผลการสอนจะได้ว่า การประเมินการสอน คือ การประเมินเพื่อเน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของ ผู้เรียน หรือเน้นที่กระบวนการจัดการเรียนการสอน หรือเน้นทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของผู้เรียน และกระบวนการเรียนการสอนของครู อีกนัยหนึ่ง การประเมินการสอน คือการ ประเมินในภาพที่กว้างจะไปเน้นที่ระบบของการประเมินที่ประกอบด้วย ปัจจัย กระบวนการ และ ผลผลิต

วัตถุประสงค์การประเมินการสอน

ในการประเมินผลการสอนของครู จำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์ที่ชัดเจน แน่นนอน เพื่อให้การดำเนินงานการประเมินผลเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ การประเมินผลการปฏิบัติงานสอนที่ละเอียดถี่ถ้วนและเที่ยงตรง จะสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือประกอบการพิจารณา การดำเนินงานในโรงเรียนได้หลายประการ ยุทธศาสตร์ของการประเมินการสอนที่สำคัญสรุปได้ ดังนี้ (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, 2524: 92-103)

- 1) ประเมินผลเพื่อปรับปรุงการสอน แยกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ
 - (1) การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการสอนของอาจารย์เอง (self-improvement)
 - (2) การประเมินผลเพื่อการปรับปรุงบริการด้านการสอน
- 2) ประเมินเพื่อประกอบการพิจารณาความดีความชอบ แยกได้เป็น 3 ลักษณะ คือ
 - (1) การประเมินเพื่อเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการ
 - (2) การประเมินเพื่อเลื่อนเงินเดือนหรือความดีความชอบอื่น ๆ
 - (3) การประเมินเพื่อจัดและคัดเลือกคนสอน
- 3) ประเมินเพื่อให้ประกอบการตัดสินใจของผู้เรียน
- 4) ประเมินเพื่อค้นคว้าและวิจัย

ในการประเมินผลการสอนของครูนั้น จะต้องมีการวางแผนและวิธีการที่ชัดเจน เพื่อจะ ทำให้การประเมินผลเป็นไปตามขั้นตอนและวิธีการอย่างถูกต้อง และก่อให้เกิดประสิทธิภาพใน การประเมินผลการสอนของครูอย่างเต็มที่ กระบวนการประเมินผลการสอนของครูมีขั้นตอน ตามที่ นักวิชาการทางการศึกษาได้ให้ไว้ สรุปได้ดังนี้ (1) จัดตั้งคณะกรรมการประเมินผล

การสอนของครู (2) จัดการประชุมเพื่อชี้แจงให้ครูทั้งโรงเรียนได้ทราบถึงขั้นตอนและวิธีการต่าง ๆ เครื่องมือที่ใช้เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติงาน และวิธีรายงานผลการประเมิน (3) ดำเนินการประเมินผลตามวิธีการและขั้นตอนที่กำหนดไว้อย่างครบถ้วน (4) รวบรวมผลการปฏิบัติงานของครู โดยประมวลผลจากเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (5) นำผลการประเมินให้ครูผู้รับการประเมินได้ทราบ (Heyel, 1963; Bollinton et al.,1990; เมธี ปิณฑานนท์, 2523; พันธ์ หันนาคินนท์, 2526 อ้างถึงใน วิทยา คูวิรัตน์, 2539)

ประโยชน์ของการประเมินการสอน

การประเมินผลการสอนมีจุดมุ่งหมายเพื่อจะนำผลที่ได้จากการประเมินไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้

1) **ด้านการสอน** การประเมินผลการสอนเพื่อนำผลมาใช้ในการปรับปรุงการสอนเป็นการดำเนินการที่จะให้ได้ข้อมูลป้อนกลับ (feedback) แก่ผู้สอน ผู้สอนสามารถจะวิเคราะห์จากข้อมูลนี้ว่าวิธีการสอนของตนเป็นอย่างไร มีจุดบกพร่องตรงไหนเพื่อจะได้ปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้นและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้แล้วยังสามารถนำมาใช้ในการปรับปรุงบริการด้านการสอน เช่น การจัดชั้นเรียน การจัดสภาพแวดล้อมของการสอนได้อีกด้วย

2) **ด้านการเรียน** การประเมินผลการสอนเพื่อนำผลมาใช้ในการเรียนจะเป็นการประเมินในด้านทำให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกวิชาเรียน และเป็นแนวทางให้ผู้เรียนได้ปรับตัวให้เข้ากับสภาพการเรียนของวิชานั้น ๆ

3) **ด้านการบริหาร** การประเมินผลการสอนเพื่อนำผลมาใช้ในการบริหารงานนั้นเป็นการดำเนินงานเพื่อหาข้อมูลให้ผู้บริหารใช้ประกอบการพิจารณาตัดสินใจในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกับการบริหาร เช่น การเลื่อนขั้นเงินเดือน การเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการ การจัดวิชาการสอน และการพัฒนาบุคลากรด้านอื่น ๆ อย่างไรก็ตามก็ดี ข้อมูลที่นำมาใช้ในการบริหารควรเป็นข้อมูลที่ได้มาจากหลาย ๆ แหล่งเพื่อเป็นการให้ความยุติธรรมกับผู้ถูกประเมิน

4) **ด้านการค้นคว้าวิจัย** จุดมุ่งหมายของการประเมินผลการสอนในข้อนี้เป็นจุดมุ่งหมายเชิงวิชาการที่มุ่งเน้นการหาข้อมูล เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางการปรับปรุงหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน การพัฒนาแบบเรียนและอุปกรณ์การสอน

องค์ประกอบทางการสอนที่ควรประเมิน

องค์ประกอบทางการสอนหรือสิ่งที่ควรประเมินในการประเมินการสอนนั้น จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินการสอน ลักษณะครู-อาจารย์ที่ดี และประสิทธิภาพในการสอนของครูอาจารย์ พบว่าองค์ประกอบทางการสอนที่ควรประเมินมีดังนี้

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2524) ได้เสนอว่าสิ่งที่น่าจะประเมินในการประเมินการสอนของครู ได้แก่ (1) คุณภาพของจุดมุ่งหมายการสอน (2) คุณภาพของประมวลการสอน (3) คุณภาพของ reading list (4) คุณภาพของตำราเรียน (5) คุณภาพของเอกสารประกอบการเรียน (6) คุณภาพของนักศึกษา (7) คุณภาพของอาจารย์ (8) ปริมาณและคุณภาพของวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน (9) คุณภาพของห้องเรียน (10) คุณภาพของเครื่องมือประเมินผล (11) ร้อยละของนักศึกษาที่เข้าเรียน/ส่งงาน (12) เวลาที่อาจารย์ให้นักศึกษาพบได้ (13) ภาระงานของอาจารย์ (14) คุณภาพของกระบวนการสอนและพฤติกรรมการสอน (15) ความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอน (16) การรับรู้ตนเองในความก้าวหน้าในการศึกษาของนักศึกษา (17) ความร่วมมือของนักศึกษาในการเรียนการสอน (18) ผลงานของนักศึกษาทั้งในและนอกชั้นเรียน (19) ผลการสอบประจำหน่วยบทเรียน (20) ผลการสอบกลางภาคเรียน (21) ผลการสอบสิ้นภาคเรียน (22) ความคงทนของความรู้หลักจากศึกษาไปแล้ว 1 ภาคเรียน (23) ผลการเรียนในรายวิชาที่สูงขึ้น และ (24) อื่น ๆ

เดือนใจ เกตุษา (2532) ได้เสนอองค์ประกอบทางการสอนที่ควรประเมิน ซึ่งได้จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับลักษณะครู-อาจารย์ที่ดี และประสิทธิภาพในการสอนของครู อาจารย์ พบว่าองค์ประกอบทางการสอนที่ควรประเมิน ได้แก่ (1) โครงการสอน (2) จุดประสงค์ของวิชา (3) การเตรียมการสอน (4) ความสามารถในการสอน (5) ความรับผิดชอบในการสอน (6) เนื้อหาวิชา (7) ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน (8) บุคลิกภาพของผู้สอน (9) การใช้สื่อการสอน (10) การจัดห้องเรียน (11) วิธีวัดและประเมินผล และยังได้เสนอเพิ่มเติมว่าในการประเมินผลการสอนนั้น ผู้วางแผนการประเมินอาจเลือกประเมินเฉพาะบางองค์ประกอบหรือประเมินทุกองค์ประกอบก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการนำผลการประเมินมาใช้เนื้อหาวิชาและสภาพแวดล้อมของการเรียนการสอน

นิราศ จันทระจิตร (2533) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการประเมินการสอนสำหรับครูประถมศึกษา สิ่งที่ประเมินได้แก่ (1) การวางแผนและการเตรียมการสอน (2) บุคลิกภาพและความรู้ความชำนาญทางเนื้อหาวิชา (3) การใช้กลวิธีการสอนทักษะการสอนและสื่อวัสดุอุปกรณ์ (4) การจูงใจและการเสริมแรง (5) การเอาใจใส่ และการให้ความสำคัญแก่ผู้เรียน (6) การจัดชั้นเรียนและการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน (7) การติดตามความก้าวหน้า การประเมินผล และการให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียน

มณฑาทิพย์ มณีอินทร์ (2538) ได้ทำวิจัยโดยการประยุกต์ใช้รูปแบบของแฮมมอนด์ ประเมินการเรียนการสอนวิชาคอมพิวเตอร์ มิติที่ประเมินมี 3 มิติ ได้แก่ (1) มิติด้านสถาบัน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและนักเรียน (2) มิติด้านพฤติกรรม ได้แก่ คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอน เจตคติต่อคอมพิวเตอร์และทักษะปฏิบัติเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ และ (3) มิติ

ด้านการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดระบบการเรียนการสอน เนื้อหาวิชาเกี่ยวกับ คอมพิวเตอร์ วิธีสอน วัสดุ อุปกรณ์และ งบประมาณ

มณูญ ศิวารมย์ (2542) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการประเมินแบบ 360 องศา สำหรับการพัฒนารองของครูสังกัดกรมสามัญศึกษา สิ่งที่ประเมินได้แก่ (1) บุคลิกลักษณะ ของครู (2) การปรับตัวและมนุษยสัมพันธ์ (3) การรักษาวินัย (4) ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม (5) พฤติกรรมการสอน (6) คุณภาพการสอน (7) ความรู้ความสามารถในการสอน (8) ความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน (9) ความสามารถในการวัดและประเมินผล และ (10) ผลงาน

จากเอกสารงานวิจัยของทั้ง 4 ท่านดังกล่าว จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบ ตัวแปร หรือมิติ ที่มุ่งประเมินในการประเมินการสอนของครู จะมีประเด็นที่ต่าง ๆ กัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมาย ของการประเมิน (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2524) อย่างไรก็ตาม องค์ประกอบที่สำคัญในการ ประเมินการสอนของครู ซึ่งพบในทุกงานวิจัย ได้แก่ องค์ประกอบด้านตัวครู การจัดชั้นเรียนและ บรรยากาศในชั้นเรียน เนื้อหาวิชา สื่อวัสดุอุปกรณ์ และการวัดและประเมินผล

รูปแบบการประเมินการสอน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเมินการสอน พบว่ามี งานวิจัยในประเทศไทย ที่ทำวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินการสอน ดังนี้

นิราศ จันทระจิต (2533) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการประเมินการสอนสำหรับ ครูประถมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบการประเมินการสอนสำหรับครูประถมศึกษา มีวิธีดำเนินการวิจัยแบ่งได้เป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนแรกเป็นการพัฒนารูปแบบตามการ ประเมินการสอน ขั้นตอนที่สองเป็นการทดลองใช้รูปแบบการประเมินการสอน ซึ่งประกอบด้วย การนำรูปแบบการประเมินการสอนไปใช้แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปทดลองใช้อีกครั้ง เพื่อปรับปรุง แก้ไขเป็นครั้งที่สอง รูปแบบการประเมินที่พัฒนาขึ้นให้แนวคิดการประเมินตามแบบ จำลองของ ส.ศ.ก. มีกิจกรรม 5 ขั้นตอน คือ (1) ชี้นำ (2) ชี้นำเตรียมการ (3) ชี้นำประเมิน (4) ชี้นำสรุปผล และ (5) ชี้นำปรับปรุงและประเมินทบทวนซ้ำ โดยรายละเอียดของกิจกรรมประกอบด้วย การเสนอแนะความคิดเห็นด้านการประเมินแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องในโรงเรียน การเสริมสร้าง ความรู้สึที่ดีต่อการประเมิน การเตรียมการด้านบุคลากรเพื่อการประเมิน การนำเครื่องมือ ประเมินไปใช้ การสรุปผลการประเมิน การนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการสอนของครู และ การประเมินทบทวนซ้ำ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการประเมินการสอนที่พัฒนาขึ้น เป็นรูปแบบที่มี ประสิทธิภาพทั้งในด้านความเหมาะสม ความชัดเจนและความเป็นไปได้

มณฑาทิพย์ มณีอินทร์ (2539) ได้ทำการวิจัยเรื่องการใช้รูปแบบของแฮมมอนด์ เพื่อการประเมินการเรียนการสอน วิชาคอมพิวเตอร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินของแฮมมอนด์ ประเมินการเรียนการสอนวิชาคอมพิวเตอร์

โดยประเมินจากผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนวิชาคอมพิวเตอร์และนักเรียนที่เลือกเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ รูปแบบการประเมินใช้แนวคิดการประเมินตามวิธีการของแฮมมอนด์ ประกอบด้วย มิติที่มุ่งประเมิน 3 มิติ คือ ด้านสถาบัน ด้านพฤติกรรม และด้านการจัดการเรียนการสอน ผลการวิจัย พบว่า (1) มิติด้านสถาบัน:ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและนักเรียน มีความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์อยู่ในเกณฑ์ที่ดี (2) มิติด้านพฤติกรรม:นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์อยู่ในเกณฑ์ดี นักเรียนมีเจตคติต่อคอมพิวเตอร์ในระดับปานกลาง และมีทักษะในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์สูง (3) มิติด้านการสอน:การจัดระบบการเรียนการสอนเนื้อหาวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ วิธีสอนของครู และความพร้อมของครู อยู่ในระดับดี มีสิ่งอำนวยความสะดวกและงบประมาณในการจัดการเรียนการสอนวิชาคอมพิวเตอร์ อยู่ในระดับพอใช้

มนูญ ศิวารมย์ (2542) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการประเมินแบบ 360 องศา เพื่อพัฒนาการสอนของครูสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากระบวนการประเมินแบบ 360 องศา เพื่อพัฒนาการสอนของครู สังกัดกรมสามัญศึกษา และเพื่อศึกษาประสิทธิผลของการประเมินแบบ 360 องศา โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างครูและนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวน 20 คน และ 630 คน ตามลำดับ ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการประเมินแบบ 360 องศา ที่พัฒนาขึ้นมีลักษณะสำคัญ ดังนี้ (ก) ประเด็นหลักในการประเมินพัฒนาการสอนของครูครอบคลุม 3 ด้าน คือ คุณลักษณะของความ เป็นครู พฤติกรรมการทำงาน/กระบวนการทำงาน/กระบวนการสอน และผลลัพธ์ของงาน (ข) หลักการประเมินมี 4 แบบ คือการประเมินจากบนลงล่าง การประเมินจากล่างขึ้นบน การประเมิน จากด้านข้างและการประเมินตนเอง (ค) แหล่งผู้ให้ข้อมูล มี 5 แหล่ง คือ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ โรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชา เพื่อนร่วมงาน ตนเอง และนักเรียน (ง) เครื่องมือที่ใช้ในการ ประเมินที่ใช้ในการประเมิน คือ แบบประเมินโดยครู แบบประเมินโดยนักเรียน และแบบวัด ทักษะคติต่อการประเมินแบบ 360 องศา และ (จ) การดำเนินการประเมินแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะการออกแบบการประเมิน ระยะการลงมือการปฏิบัติการมี 4 ขั้นตอน ดังนี้ การเลือก ทีมประเมิน การดำเนินการประเมิน การวิเคราะห์ข้อมูลและการรายงานผลการประเมิน และระยะ การประเมินประสิทธิผลของการใช้กระบวนการประเมิน 2) ผลการศึกษาประสิทธิผลของ กระบวนการประเมินแบบ 360 องศา พบว่า การประเมินในภาพรวมจากการเปรียบเทียบผลการ ประเมินครั้งที่ 1 กับครั้งที่ 3 ครูพัฒนาการเพิ่มขึ้นเฉลี่ย ร้อยละ 87.33 โดยร้อยละ 80 ของครูมี ความพึงพอใจ และมีทัศนคติที่ดีต่อการประเมินแบบ 360 องศา นอกจากนี้ กระบวนการ ประเมินนี้สามารถนำไปใช้ในโรงเรียนได้ เพราะผู้บริหารเห็นว่าเป็นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

ที่ช่วยพัฒนาครูได้ตรงประเด็น และผู้บริหารยอมรับว่าการนำกระบวนการนี้ไปใช้มีความสะดวก อีกทั้งครูส่วนใหญ่และนักเรียนทุกคนยอมรับกระบวนการแบบนี้

ชัยลิขิต สร้อยเพชรเกษม (2547) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดกระบวนการเรียนรู้ ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดพิษณุโลก 2 แห่ง จำนวน 29 คน เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินรูปแบบการประเมินได้แก่ แบบประเมินงานประเมินตามรูปแบบการประเมินการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การวิจัยพบว่า (1) รูปแบบการประเมินการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยโครงสร้างที่สัมพันธ์กัน 4 องค์ประกอบ คือ (ก) เป้าหมายของการประเมิน (ข) สิ่งที่มีประเมิน (ค) วิธีการประเมิน (ง) วิธีการตัดสิน กระบวนการประเมินเป็นไปเพื่อสนองเป้าหมายของการประเมินคือ การตัดสินคุณค่าของการจัดกระบวนการเรียนรู้ และการพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครู สิ่งที่มีประเมินได้แก่ การจัดกระบวนการเรียนรู้ของครู ซึ่งมีองค์ประกอบ 2 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านแนวคิดการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด และองค์ประกอบด้านวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด ส่วนวิธีการประเมินนั้นกำหนดให้ผู้ประเมินแต่ละคน ประเมินการจัดกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง ผลของผู้อื่น โดยใช้แบบสอบถามแนวคิดของการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูและแบบประมาณค่าจากการสังเกตการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลการประเมิน และวิธีการตัดสินการจัดกระบวนการเรียนรู้ นั้น ใช้การเปรียบเทียบข้อมูลเชิงปริมาณที่แสดงคุณลักษณะการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครู กับเกณฑ์สัมบูรณ์ซึ่งเป็นค่าคะแนนจุดตัดสินคุณลักษณะการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูที่กำหนดไว้โดยผู้เชี่ยวชาญ และรายงานผลการประเมินกลับไปยังผู้รับการประเมินแต่ละคน ตลอดจนรายงานสรุปภาพรวมของผลการประเมินต่อผู้บริหารโรงเรียน (2) ผลการประเมินรูปแบบการประเมิน โดยการประเมินงานประเมินพบว่า รูปแบบการประเมินการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้นนี้ มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับได้ตามเกณฑ์คุณภาพงานประเมิน 3 เกณฑ์ คือ ภาพของคำถามการประเมิน คุณภาพของวิธีการประเมิน และคุณภาพของผลการประเมิน

จากการศึกษางานวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้สรุปรูปแบบการประเมินการสอน และวิธีดำเนินการได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สรุปรูปแบบการประเมินการสอน จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัย (ปี พ.ศ.)	วัตถุประสงค์	แนวคิด/รูปแบบการประเมิน	มิติ/ตัวแปรที่ประเมิน	ผู้ประเมิน	เครื่องมือ/วิธีการ
นิราศ จันทระจิตร (2533)	เพื่อพัฒนารูปแบบการประเมินการสอนของครูในระดับประถมศึกษา	ยึดแนวคิดการประเมินตามแบบจำลองของสเติร์ก ซึ่งมีรูปแบบการประเมินประกอบด้วยกิจกรรม (1) การเสนอแนวคิดด้านการประเมินแก่บุคลากรผู้เกี่ยวข้องในโรงเรียน (2) การเสริมสร้างความรู้สึที่ดีต่อการประเมิน (3) การเตรียมการด้านบุคลากรเพื่อการประเมิน (4) การนำเครื่องมือประเมินไปใช้ (5) การสรุปผลการประเมิน (6) การนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการสอนของครู และ (7) การประเมินทบทวนซ้ำ	(1) การวางแผนและการเตรียมการสอน (2) บุคลิกภาพและความรู้ความสามารถทางเนื้อหาวิชา (3) การใช้กลวิธีการสอนทักษะการสอนและสื่อวัสดุอุปกรณ์ (4) การตั้งใจและการเสริมแรง (5) การเอาใจใส่และการให้ความสำคัญแก่ผู้เรียน (6) การจัดการชั้นเรียนและการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน	(1) ผู้บริหารโรงเรียน (2) เพื่อนครู (3) ครูประเมินตนเอง	ใช้แบบประเมินที่มีลักษณะเป็นมาตรฐานค่า (rating scales) 5 ระดับ และการสังเกตในชั้นเรียน

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ผู้วิจัย (ปี พ.ศ.)	วัตถุประสงค์	แนวคิด/รูปแบบการประเมิน	มิติ/ตัวแปรที่ประเมิน	ผู้ประเมิน	เครื่องมือ/วิธีการ
มณฑาทิพย์ มณีอินทร์ (2538)	เพื่อประยุกต์ใช้รูปแบบ ของแฮมมอนด์ประเมิน การเรียนการสอนวิชา คอมพิวเตอร์	ยึดแนวคิดการประเมินตาม วิธีการของแฮมมอนด์	(7) การติดตามความ ก้าวหน้า การประเมิน ผล และการให้ข้อมูล ป้อนกลับแก่ผู้เรียน (1) มิติด้านสถาบัน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้สอนและนักเรียน (2) มิติด้านพฤติกรรม ได้แก่ คะแนนผล สัมฤทธิ์ทางการเรียน การสอน เจตคติต่อ คอมพิวเตอร์และทักษะ ปฏิบัติเกี่ยวกับ คอมพิวเตอร์ (3) มิติด้านการจัดการ เรียนการสอน ได้แก่	ผู้วิจัย	(1) แบบสอบถาม ที่มีลักษณะเป็น แบบปลายเปิดและ มาตรฐานค่า (rating scales) 5 ระดับ (2) แบบวัดเจตคติต่อ คอมพิวเตอร์มี ลักษณะเป็นมาตร (3) แบบทดสอบวัดผล สัมฤทธิ์ทางการ เรียนวิชา คอมพิวเตอร์

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ผู้วิจัย (ปี พ.ศ.)	วัตถุประสงค์	แนวคิด/รูปแบบการประเมิน	มิติ/ตัวแปรที่ประเมิน	ผู้ประเมิน	เครื่องมือ/วิธีการ
มัญญ ศิวารมย์ (2542)	เพื่อพัฒนาระบบ การประเมินแบบ 360 องศา สำหรับการ พัฒนาการสอนของครู สังกัดกรมสามัญศึกษา และศึกษาประสิทธิผล ของกระบวนการ ประเมินแบบ 360 องศา	ใช้หลักการแนวคิด กระบวนการประเมินแบบ 360 องศา ประกอบด้วย หลักการประเมิน 4 แบบ คือ การประเมินจากบนลงล่าง การประเมินจากล่างขึ้นบน การประเมินจากด้านข้าง และการประเมินตนเอง	การจัดระบบการเรียน การสอน เนื้อหาวิชา เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ วิธีสอน วัสดุ อุปกรณ์ และงบประมาณ (1) บุคลิกลักษณะของครู (2) การปรับตัวและ มนุษยสัมพันธ์ (3) การรักษาวินัย (4) ความรับผิดชอบต่อ ส่วนรวม (5) พฤติกรรมการสอน (6) คุณภาพการสอน (7) ความรู้ความสามารถ ในการสอน	ประกอบด้วย บุคคล 5 กลุ่ม คือ (1) ผู้ช่วยผู้ อำนวยการ การโรงเรียน (2) หัวหน้าหมวด วิชา (3) เพื่อนครู (4) ตนเอง (5) นักเรียน	มีลักษณะเป็น ข้อสอบชนิด เลือกตอบ 4 ตัวเลือก (1) แบบประเมินการ ปฏิบัติงาน/การสอน โดยครู (2) แบบประเมินการ ปฏิบัติงาน/การสอน โดยนักเรียน ซึ่งมี ลักษณะเป็นมาตร ประมาณค่า (rating scales) 6 ระดับ และแบบคำถาม ปลายเปิด

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ผู้วิจัย (ปี พ.ศ.)	วัตถุประสงค์	แนวคิด/รูปแบบการประเมิน	มิติ/ตัวแปรที่ประเมิน	ผู้ประเมิน	เครื่องมือ/วิธีการ
ชัยลิขิต สร้อยเพชร-เกษม (2547)	เพื่อพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับพื้นฐาน	ใช้แนวคิดการประเมินของศิริชัย กาญจนวาสี (2543) จากการตอบคำถามหลัก 4 คำถามได้แก่ (1) ประเมินทำไม (2) ประเมินอะไร (3) ประเมินอย่างไร และ (4) ตัดสินผลด้วยวิธีใด โดยโครงสร้างของรูปแบบการประเมินประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ (1) เป้าหมาย / วัตถุประสงค์ (2) สิ่งที่มีมุ่งประเมิน (3) วิธีประเมินและ (4) วิธีการตัดสิน	(8) ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน (9) ความสามารถในการวัดและประเมินผล (10) ผลงาน (1) องค์ประกอบด้านแนวคิดในการจัดกระบวนการเรียนรู้ (2) องค์ประกอบด้านวิธีจัดกระบวนการเรียนรู้	ประกอบด้วยตัวครูเองและเพื่อนครู	(3) แบบวัดทัศนคติต่อการประเมินแบบ 360 องศา และ (4) การสัมภาษณ์ครูและนักเรียน (1) แบบสอบถามแนวคิดเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ (2) แบบประเมินค่าจากการสังเกตการจัดกระบวนการเรียนรู้

จากตารางที่ 2 พบว่ารูปแบบการประเมินการสอนที่ใช้ในประเทศไทย มี 3 รูปแบบ คือ (1) รูปแบบที่ยึดแนวคิดการประเมินตามแบบจำลองของสเติก (Stake) (2) รูปแบบที่ยึดแนวคิดการประเมินตามวิธีการของแฮมมอนด์ และ (3) รูปแบบที่ใช้หลักการ แนวคิดกระบวนการประเมินแบบ 360 องศา ซึ่งแต่ละรูปแบบมีจุดแข็งและข้อจำกัดในการประเมินดังนี้

การประเมินตามแบบจำลองของสเติก เป็นการประเมินเพื่อการตัดสินคุณค่า ในแบบจำลองนี้จะแบ่งการประเมินเป็น 2 ส่วน คือ การบรรยายสิ่งที่มุ่งประเมิน กับการตัดสินคุณค่าของสิ่งที่มุ่งประเมิน สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2541) ได้จัดการประเมินตามแบบจำลองของสเติกอยู่ในกระบวนการทัศนการณ์ประเมินเชิงธรรมชาติและมีส่วนร่วม ซึ่งกระบวนการทัศนการณ์นี้มีจุดแข็งในเรื่องการให้ความสำคัญของความเป็นมนุษย์ในการประเมินทางการศึกษา และการตอบสนองของความต้องการของคนกลุ่มต่าง ๆ นอกจากนี้แล้ววิธีการประเมินตามกระบวนการทัศนการณ์นี้ ทำให้ผู้ประเมินมีแนวโน้มที่จะเข้าถึงปัญหาและความต้องการที่แท้จริง และจุดแข็งประการสุดท้ายของกระบวนการทัศนการณ์ก็คือ รูปแบบนี้มีความยืดหยุ่นสูง ทั้งในแง่การกำหนดประเด็นคำถาม และวิธีการประเมิน สำหรับ ข้อจำกัดของกระบวนการทัศนการณ์ในการประเมินเชิงธรรมชาติและมีส่วนร่วมคือ(1) ความถูกต้องของการประเมินขึ้นอยู่กับประสบการณ์และวิจารณญาณของผู้ประเมิน ซึ่งอาจจะเป็นช่องทางที่ทำให้เกิดอคติของผู้ประเมินได้ (Sadler, 1981 อ้างถึงใน สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2541) (2) การประเมินตามกระบวนการทัศนการณ์ต้องใช้เวลา แรงงาน และทรัพยากรเป็นอย่างมาก และ (3) การประเมินตามรูปแบบนี้เน้นให้ผู้ประเมินเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างลึกซึ้ง ซึ่งเป็นวิธีการที่อาจจะเป็นดาบสองคม เพราะการเข้าไปมีส่วนร่วมมากอาจก่อให้เกิดอคติได้ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2541)

การประเมินที่ยึดหลักการแนวคิดและวิธีการของแฮมมอนด์ (Hammond) เป็นการประเมินที่เป็นระบบใช้สำหรับตัดสินคุณค่าทางการศึกษา โครงสร้างสำหรับการประเมินประกอบด้วยมิติ 3 มิติ คือ มิติด้านสถาบัน มิติด้านพฤติกรรม และมิติด้านการสอน สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2541) ได้จัดการประเมินตามวิธีการของแฮมมอนด์ ว่าเป็นกระบวนการประเมินตามวัตถุประสงค์ ซึ่งจุดแข็งของกระบวนการประเมินตามวัตถุประสงค์ คือเป็นกระบวนการที่เข้าใจง่ายและสะดวกในการนำไปปฏิบัติ เป็นการประเมินที่บูรณาการกับแบบการเรียนการสอน สำหรับข้อจำกัดของกระบวนการทัศนการณ์คือ เป็นกระบวนการประเมินที่มีขอบข่ายจำกัดเกินไป การระบุวัตถุประสงค์ที่สำคัญและมีคุณค่าเป็นเรื่องยาก เป็นการประเมินที่ให้ความสำคัญกับการประเมินผลปลายทางมากเกินไป ไม่สนใจการประเมินผลข้างเคียง

การประเมินที่ยึดหลักการ แนวคิดกระบวนการประเมินแบบ 360 องศา (360 degree feedback) เป็นการประเมินที่ครบวงจร โดยอาศัยผู้เกี่ยวข้องรู้เห็นการปฏิบัติงานของบุคคล เช่น ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน หัวหน้างาน และผู้ใต้บังคับบัญชาร่วมกันให้ข้อมูล เป็นการประเมิน

ที่ให้ความสำคัญกับการประเมินทั้งจากบนลงล่าง การประเมินจากล่างขึ้นบน การประเมินจากด้านข้างและการประเมินตนเอง สิ่งที่สำคัญของกระบวนการคือทุกคนในหน่วยงานจะมีอิทธิพลซึ่งกันและกันมากกว่าผู้บริหารเพียงคนเดียว ในการให้ได้มาซึ่งความมั่นใจจากข้อมูลย้อนกลับ (feedback) ของการปฏิบัติงาน (วีระวัฒน์ ปันนิตามัย, 2540; Edwards, 1996; Vinson, 1996) จุดแข็งของกระบวนการประเมินแบบ 360 องศา คือ (1) ข้อมูลย้อนกลับที่ได้จากผู้ประเมินหลายแหล่งทำให้ช่องว่างและอคติลดน้อยลง เพราะว่าผู้รับผิดชอบต่อข้อมูลย้อนกลับต้องเกี่ยวข้องกับผู้คนจำนวนมาก (Vinson, 1996) (2) บุคลากรทุกคนในหน่วยงานจะมีอิทธิพลต่อกันและกันมากกว่าผู้บริหารเพียงคนเดียว ดังนั้น ข้อมูลย้อนกลับจึงมีคุณค่าและไม่ถูกโต้แย้ง (Edwards, 1996) (3) สามารถนำผลการประเมินไปใช้ในกิจกรรมการบริหารทรัพยากรมนุษย์ เช่น การฝึกอบรม วางแผนเพื่อการพัฒนา การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมการประเมินผลการปฏิบัติงาน การเลื่อนและจัดตำแหน่ง เป็นต้น (4) เป็นการวัดการปฏิบัติงานปัจจุบันที่เป็นปกติวิสัย (current typical performance) (5) ไม่มีการฝึกอบรมผู้ประเมินก่อนทำการประเมิน ใช้ประเมินภายใต้สถานการณ์ที่ไม่ถูกควบคุมหรือจัดกระทำ และ (6) สามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมขององค์กรให้เป็นระบบเปิดมากขึ้น สร้างความรู้สึกมีส่วนร่วม รองรับแนวการบริหารงานแบบ TQM และแนวทางการทำงานแบบทีมทำงานอิสระได้เป็นอย่างดี (วีระวัฒน์ ปันนิตามัย, 2540) สำหรับข้อจำกัดของกระบวนการประเมินแบบ 360 องศา คือ (1) กระบวนการประเมินแบบ 360 องศา ขึ้นกับการรับรู้ของคนอื่นต่อพฤติกรรมปฏิบัติงานของบุคคลเป้าหมาย (2) ใช้เวลาผู้ประเมินและเอกสารจำนวนมาก ต้องมีการบริหารจัดการที่ดีจึงจะสำเร็จ (วีระวัฒน์ ปันนิตามัย, 2540)

เมื่อพิจารณารูปแบบ แนวคิด กระบวนการประเมินการ sondung ข้างต้น จะเห็นได้ว่า กระบวนการประเมินแบบ 360 องศา มีจุดแข็งที่น่าสนใจหลายประการ จึงขอเสนอสาระโดยสังเขปเกี่ยวกับกระบวนการประเมินแบบ 360 องศา ในประเด็นที่สำคัญดังนี้

ตอนที่ 3 การประเมินแบบ 360 องศา

ความหมายของการประเมินแบบ 360 องศา

การประเมินแบบ 360 องศา เป็นวิธีการประเมินที่แก้ไขจุดอ่อนของการประเมินแบบดั้งเดิม (traditional evaluation) ที่ผู้บริหารมีอำนาจเด็ดขาดในกระบวนการประเมิน ตลอดจนการพิจารณาตัดสินผลได้ผลเสียของการประเมินด้วยวิธีการนี้ ทำให้ผู้ได้บังคับบัญชาส่วนมากเกิดความไม่พอใจในผลลัพธ์ นักวิชาการทางด้านการประเมินผลจึงได้พยายามหาวิธีต่างๆ เพื่อนำมาแก้ไขข้อบกพร่องของศาสตร์ทางด้านการประเมิน จึงทำให้มีการประเมินแบบ 360 องศาเกิดขึ้น

การประเมินแบบ 360 องศา หมายถึง การประเมินที่ครบวงจร โดยอาศัยผู้เกี่ยวข้องที่รู้เห็นการปฏิบัติงานของบุคคลตามตำแหน่งเป้าหมาย (เช่น นักเรียน เพื่อนครู หัวหน้างาน ผู้บังคับบัญชาที่

สูงกว่าหัวหน้าโดยตรงอีก 1 ระดับ และผู้ปกครองของนักเรียน) ร่วมกันให้ข้อมูล ดังนั้น การประเมินแบบ 360 องศา จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของการประเมินที่ต่ออาศัยสารสนเทศของข้อมูลย้อนกลับจากผู้ประเมินที่หลากหลาย(multi-rater feedback) หรือเป็นการประเมินที่ให้ความสำคัญกับการประเมินทั้งจากล่างขึ้นบน (upward appraisal) และจากบนลงล่าง (downward appraisal) การประเมินแบบนี้ได้ข้อมูลย้อนกลับจากผู้เกี่ยวข้องรอบด้าน (full-circle feedback) และการประเมินจากกลุ่มเพื่อน (peers review) นอกจากนี้การประเมินแบบ 360 องศา ยังมีชื่อเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า การประเมินจากหลายแหล่ง(multi-source assessment) เพื่อใช้เป็นเครื่องวัดการทำงาน ของพนักงานที่มีพื้นฐานมาจากพฤติกรรมการทำงาน สิ่งที่สำคัญของกระบวนการประเมินแบบนี้คือ ทุกคนในหน่วยงานจะมีอิทธิพลซึ่งกันและกันมากกว่าผู้บริหารคนเดียวในการให้ได้มาซึ่งความมั่นใจจากข้อมูลย้อนกลับของการปฏิบัติงาน ดังนั้นข้อมูลย้อนกลับจะมีคุณค่าและไม่ถูกโต้แย้งในระยะเวลาอันยาวนาน (วีระวัฒน์ ปันนิตามัย, 2540 ; Edwards, 1996 ; และ Vinson, 1996)

วิวัฒนาการของการประเมินแบบ 360 องศา

Edward and Ewen (1996) กล่าวถึงวิวัฒนาการของการประเมินแบบ 360 องศา ว่า ได้พัฒนามาจากการสำรวจในองค์กร (organization surveys) การบริหารจัดการคุณภาพโดยรวม (total quality management:TQM) การใช้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการพัฒนา(developmental feedback) และการประเมินการปฏิบัติงาน (performance appraisals) ดังแผนภาพที่ 2 ซึ่งมีรายละเอียดโดยสรุปดังนี้

แผนภาพที่ 2 รากของการประเมินแบบ 360 องศา (The roots of 360 degree feedback)

แหล่งที่มา : 360 degree feedback; Edwards and Ewen (1996 : 25-26)

การสำรวจในองค์กร (organization surveys)

การสำรวจในองค์กร เป็นการประเมินการรับรู้ของพนักงานเกี่ยวกับเรื่องการทำงานและการมอบหมายงานตามหน้าที่ ในระหว่างปี ค.ศ. 1970 ถึง 1980 การสำรวจในองค์กรได้มีเป้าหมายในการประเมิน เพื่อเน้นถึงความพึงพอใจของพนักงาน ที่มีต่อผู้บริหารระดับกลาง ซึ่งผลการประเมินนี้ได้กลายมาเป็นตัวแทนในเรื่องการวัดคุณภาพของผู้นำบริษัทต่าง ๆ เช่น American Airlines, UPS, Houston Lighting & Power และ Whirlpool ได้ใช้วิธีการประเมินแบบนี้ เพื่อพิจารณาความดีความชอบของผู้นำ

การบริหารงานเพื่อคุณภาพรวม (total quality management : TQM)

การบริหารงานเพื่อคุณภาพรวม เป็นสิ่งที่ต้องการนำมาตัดสินใจในเรื่องการปรับปรุงคุณภาพสารสนเทศ ที่ได้จากลูกค้าและผู้ที่ใช้ข้อมูลทันทีทันใด และมีการเพิ่มขึ้นถึงการสำรวจของการให้บริการลูกค้า คุณภาพของสารสนเทศและการสำรวจการให้บริการลูกค้า ได้กลายมาเป็นส่วนหนึ่งของการออกแบบการบริหารงานเพื่อคุณภาพรวมในระยะแรกเริ่ม จากนั้นได้เข้ามามีส่วนสำคัญในแผนกฝ่ายต่าง ๆ ขององค์กร

การใช้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการพัฒนา (developmental feedback)

การใช้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการพัฒนาพนักงาน กลายเป็นที่นิยมกันมากในปี ค.ศ.1980 มโนทัศน์ของการประเมินเพื่อการพัฒนาในสมัยก่อนจะไม่มี จนกระทั่งมีการประเมินจากผู้ประเมินที่หลากหลายจึงได้มีแนวคิดนี้เกิดขึ้น การประเมินเพื่อการพัฒนาจะช่วยให้พนักงานหลีกเลี่ยงข้อผิดพลาดของการทำงานได้ ข้อผิดพลาดของการทำงานมักจะเกิดขึ้นได้เสมอ เมื่อพนักงานมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนต่อรูปแบบ ความรู้ ทักษะหรือความสามารถในการทำงาน เช่น ถ้าผู้บริหารมีรูปแบบการบริหารงานที่ไม่มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลก็จะไม่เน้นการนิเทศ ซึ่งอาจจะส่งผลต่อการทำงานของพนักงานในอนาคต

การประเมินการปฏิบัติงาน (performance appraisals)

การประเมินการปฏิบัติงาน ได้เริ่มขึ้นเมื่อปลายปี ค.ศ.1800 เป็นยุคที่ใช้เครื่องจักรกลเข้าไปช่วยในกระบวนการผลิตของอุตสาหกรรม ยุคนั้นจะมองเห็นคนเหมือนเครื่องจักร (man as machine) ในการประเมินพนักงานจะมีผู้บริหารเพียงคนเดียวเท่านั้น ที่จะทำการประเมินพนักงาน โดยการใช้แบบ ตรวจสอบรายการเพื่อวัดคุณลักษณะ ซึ่งได้มีการพัฒนาและปรับปรุงให้มีรูปแบบที่หลากหลาย ในปี ค.ศ.1960-1970 ได้มีการประเมินโดยยึดวัตถุประสงค์เป็นหลัก (the management by objectives:MBO) โดยการเปรียบเทียบผลงานของบุคคลกับเป้าหมาย และยุทธวิธีขององค์กร ซึ่งเป็นการประเมินที่นิยมกันมาก การประเมินวิธีนี้จะประเมินโดยผู้บริหาร และสนับสนุนให้พนักงานได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนางาน และมีการประเมินตนเองให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่

แต่ละองค์การได้จัดตั้งขึ้น ได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริหารงานจากแนวตั้งมาเป็นแนวราบ มีการทำงานเป็นทีม และมีการประเมินโดยผู้ประเมินที่หลากหลายซึ่งเป็นทางเลือกอย่างหนึ่งของการประเมินในองค์การ

แนวทางการประเมินผลในองค์การ

วีระวัฒน์ บันนิตมัย (2540) ได้กล่าวว่า การประเมินผลในองค์การ ไม่ว่าจะอยู่ในรูปเพื่อการคัดเลือก การพัฒนา การประเมินผลการปฏิบัติงานหรือการให้ออกจากงาน เป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยส่งเสริม รักษากิจกรรมต่าง ๆ ของการบริหารงานทรัพยากรมนุษย์ให้บรรลุวัตถุประสงค์ ตามนโยบายที่กำหนดไว้ โดยสาระแล้ว สิ่งต่าง ๆ ที่เรามุ่งประเมินในองค์การหนีไม่พ้น 3 ลักษณะ หรือที่เรียกว่า 3Ps กล่าวคือ 1) การประเมินว่าบุคคล (person) นั้นมีความรู้ความสามารถ เหมาะกับตำแหน่งงานในองค์การหรือไม่ 2) มุ่งประเมินว่าพนักงานมีพฤติกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงาน เป็นอย่างไร นั้นหมายถึง การประเมินกระบวนการ (process) ของการปฏิบัติงาน และ 3) ประเมินผลผลิต (product) ของการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ วีระวัฒน์ บันนิตมัย ยังได้กล่าวถึงแนวทางการประเมินผลในองค์การที่สอดคล้องกับการประเมินแบบ 360 องศา ดังนี้

1) การประเมินจากบนลงล่าง (downward appraisal) หรือ top-down evaluation เป็นแนวปฏิบัติที่นิยมใช้กันมาก เช่น การให้หัวหน้างานประเมินผู้ใต้บังคับบัญชา การประเมินด้วยวิธีนี้นิยมกันมากในองค์การใหญ่ ที่มีการจัดโครงสร้างหลายระดับ มีพนักงานจำนวนมาก และมีวัฒนธรรมองค์การเข้มงวดเน้นกฎระเบียบ

2) การประเมินจากล่างขึ้นบน (upward appraisal) หรือ bottom-up evaluation , upward feedback หรือ subordinate appraisal วิธีนี้เพิ่งเป็นที่นิยมกันในระยะ 30 ปี ผ่านมา โดยให้ลูกน้องหลาย ๆ คนร่วมกันประเมินหัวหน้า บริษัท IBM เป็นผู้ริเริ่มใช้ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1960 ปัจจุบันมีการใช้กันอย่างแพร่หลาย และเชื่อว่าองค์การต่าง ๆ ในสหรัฐอเมริกาประมาณ 20 % ใช้การประเมินโดยวิธีนี้ องค์การชั้นนำที่ใช้คือ RCA , Pratt & Whitney , Digital , AT&T , Federal Express และ State Patrol ในสหราชอาณาจักร ได้แก่ BT, BP, BMW(GB), WH Smith และ PSC ของแคนาดา ผู้จัดการที่ถูกประเมินด้วยวิธีการนี้มีความรู้สึกที่เป็นบวกกับผลการประเมิน ถึงแม้ว่าบางคนอาจจะตกใจหรือประหลาดใจกับผลที่ได้รับก็ตาม คุณลักษณะที่ประเมินอาจจะครอบคลุมถึงพฤติกรรมของผู้บริหารระดับต่าง ๆ ในด้านการฝึกอบรม การคำนึงถึงคุณภาพ การสร้างความพึงพอใจของลูกค้ำ การสื่อสาร การสร้างทีมงาน ความยุติธรรม และการเพิ่มอำนาจ ผลของการประเมินอาจนำไปใช้ในการฝึกอบรมและการพัฒนาเป็นสำคัญ เพื่อให้หัวหน้างานได้รับรู้ว่า ลูกน้องมองตนเช่นไร มีงานวิจัยใหม่ ๆ ชี้ให้เห็นว่าการประเมินแบบนี้มีส่วนพัฒนา พฤติกรรม การบริหารงานของหัวหน้างาน ตัวอย่างที่พบเห็นในวงการศึกษาคือ การให้นัก

ศึกษาประเมินการบรรยายการสอนของอาจารย์ เพื่อใช้เป็นข้อมูลหนึ่งของการพิจารณาเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการ

3) การประเมินตนเอง (self assessment) พนักงานหรือผู้ปฏิบัติงานเป็นผู้ประเมินผลงานหรือพฤติกรรมการทำงาน และคุณลักษณะต่าง ๆ ของตนเอง ซึ่งปกติอยู่ในรูปไม่เป็นทางการ และมีการประเมินภายในตนเอง (intra individual) ตน (self) ตามที่พนักงานรับรู้ตัวเขาเองอาจจะมีแนวโน้มที่เกินจริง (inflated) หรือต่ำกว่าความเป็นจริงได้ แต่ถือว่าเป็นแหล่งข้อมูลที่ควรรับฟัง

4) การประเมินจากด้านข้าง (lateral appraisal) หรือ peer review องค์การที่มีการจัด โครงสร้างแบบ matrix และการทำงานแบบ cross-functional teamwork ซึ่งเน้นแนวการบริหารแบบใหม่ การทำงานโครงการต่าง ๆ ควรพิจารณาผลการปฏิบัติงานโดยอาศัยเพื่อนร่วมงานเป็นผู้ร่วมประเมิน เพราะจะเป็นที่รับรู้และตระหนักในพฤติกรรมการทำงาน ทักษะความสามารถ จุดเด่น และจุดด้อยของเพื่อนร่วมงานได้ดี ทั้งในด้านส่วนตัวและด้านวิชาชีพของผู้ถูกประเมิน การประเมินแบบนี้นิยมใช้กันในสถาบันอุดมศึกษา (ในต่างประเทศ) เพื่อปรับปรุงการสอนและเป็นข้อมูลให้แก่ผู้บริหารการศึกษา ประกอบการพิจารณาเลื่อนตำแหน่ง การให้รางวัล และการเพิ่มเงินเดือนของคณาจารย์ โดยมีเกณฑ์ให้พิจารณา

5) การประเมินจากหลายแหล่ง (multisource appraisal) หรือ 360 – degree feedback หรือ multisource feedback โดยมีพื้นฐานความเชื่อว่าการที่ได้ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ นั้น จะทำให้ข้อมูลที่ได้รับมีความน่าเชื่อถือ มีความเป็นปรนัย (objectivity) มากขึ้น ดังนั้น การประเมินจากหลายแหล่ง หรือการประเมินแบบ 360 องศา นั้นหมายถึง กระบวนการที่มีการประเมินการปฏิบัติงานของพนักงาน ผู้บริหาร โดยเก็บข้อมูลมากกว่าหนึ่งแหล่ง มีการเก็บข้อมูลทั้งจากตัวผู้ประเมิน (self assessment) และผู้อื่นร่วมประเมิน (others assessment) ดังนั้น แนวทางข้อที่ 1 ถึงข้อที่ 4 จึงเป็นนัยของการประเมินแบบหลายแห่ง

วีระวัฒน์ ปันนิตามัย (2540) ได้กล่าวถึงการประเมินแบบ 360 องศา สรุปได้ดังนี้

1) เป็นที่นิยมใช้กันแพร่หลาย โดยเฉพาะในหมู่องค์กรต่าง ๆ ที่ระบุไว้ใน Fortune 500 หน่วยงาน เช่น AMOCO, FORD, IRS

2) การนำไปใช้หลายหลายรูปแบบ ถือว่าเป็นการประยุกต์ใช้นานาทัศนะและงานวิจัยเชิงประจักษ์

3) การประเมินแบบหลายแหล่ง มักไม่ระบุชื่อสถานภาพของผู้ประเมิน ทำอย่างเป็นความลับ

4) เป้าหมายสำคัญเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาบุคลากรและการเข้าใจตนเองในสายตาของคนอื่นมากกว่า เพื่อกำหนดคำตอบแทน หรือการตัดสินใจเชิงการบริหาร

5) การประเมินแบบ 360 องศา ขึ้นกับการรับรู้ของคนอื่นต่อพฤติกรรมปฏิบัติงานของบุคคลเป้าหมาย

6) เราสามารถนำผลการประเมินไปใช้ เพื่อเกื้อหนุนการริเริ่มเชิงกลยุทธ์ต่าง ๆ ในกิจกรรมการบริหารทรัพยากรมนุษย์ เช่น การฝึกอบรมการวางแผนเพื่อการพัฒนา การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม การเตรียมคนสืบทอดตำแหน่ง การสรรหาคัดเลือก การประเมินผลการปฏิบัติงาน การเลื่อนและจัดตำแหน่ง

7) เป็นการวัดการปฏิบัติงานปัจจุบันที่เป็นปกติวิสัย (current typical performance)

8) เป็นการให้ผู้ประเมินที่รู้จักคุ้นเคยกับผู้ถูกประเมินมาก่อน ซึ่งอาจให้ผลที่ลำเอียงได้

9) ไม่มีการฝึกอบรมผู้ประเมินก่อนทำการประเมิน ประเมินภายใต้สถานการณ์ที่ไม่ได้ถูกควบคุมจัดกระทำ

10) ใช้เวลา ใช้ผู้ประเมินมาก ต้องเตรียมเอกสารมากมาย ปกติมักใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ หลักการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์อาจช่วยในการดำเนินการและการแปลผลได้มากยิ่งขึ้น

11) ต้องมีการวางระบบบริหาร เกื้อหนุนที่ดี เอาจริงเอาจัง จึงจะประสบความสำเร็จ เช่น ผู้บริหารเห็นด้วย มีการใช้เป็นระยะ ๆ ในรอบปี

12) ใช้วัตถุประสงค์ประกอบการปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับความเป็นผู้นำ และมนุษย์สัมพันธ์ได้ดีกว่า ความรู้ทางเทคนิคเฉพาะทาง

13) สามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมขององค์การ ให้เป็นระบบเปิดมากขึ้น สร้างความรู้สึกมีส่วนร่วม แนวการบริหารงานแบบ Total Quality Management (TQM) และแนวทางการทำงานแบบทีมทำงานอิสระได้เป็นอย่างดี

14) ควรใช้ผู้ประเมินหลายแหล่ง จำนวนอย่างน้อยแหล่งละ 3-5 ผู้ประเมิน (raters)

15) ควรมีการกำหนดหาระดับความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน (inter-rater agreement) และความเชื่อถือได้ระหว่างผู้ประเมิน (inter-rater reliability) จากแหล่งเดียวกันและระหว่างแหล่ง ประกอบกับคำประเมินที่ปรากฏ จะทำให้มั่นใจในผลที่ระบุจุดเด่น จุดด้อยของผู้ถูกประเมินมากขึ้น

16) ในด้านการวัด ยังมีงานวิจัยน้อยมากที่ยืนยันคุณสมบัติเชิงจิตมิติ เช่น ความเชื่อถือได้ ความตรงของการประเมินแบบ 360 องศา ในด้านการบริหารยังไม่มีคำตอบที่แน่ชัดถึงผลการประเมินต่อการกำหนดเป้าหมายในการทำงาน การพัฒนาทักษะการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการบริหารการทำงาน เมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่วัดต่าง ๆ

วัตถุประสงค์ของการประเมินแบบ 360 องศา

วัตถุประสงค์ของการประเมินผลการปฏิบัติงานแบบดั้งเดิม เพื่อที่จะนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินเสนอต่อผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจสั่งการ เพื่อพิจารณาส่งเสริม สนับสนุน ให้คำตอบแทนและการลงโทษ สำหรับวัตถุประสงค์ของการประเมินแบบ 360 องศา มีดังนี้

การประเมินแบบ 360 องศา มุ่งวัดการรับรู้ของผู้ประเมิน ต่อคุณลักษณะความเป็นบุคคล (person) และกระบวนการหรือพฤติกรรมการทำงาน (process) ได้ดีกว่าการประเมินผลิตภัณฑ์ (product) การประเมินแบบ 360 องศา เป็นแค่วิธีการ (means) เท่านั้น ไม่ใช่เป็นเป้าหมาย เสร็จสมบูรณ์ทุกอย่างในตัวเอง เป้าหมายสำคัญของการนำการประเมินแบบ 360 องศา มาใช้เพื่อการวินิจฉัยการปฏิบัติงาน (performance diagnosis) เพื่อแสวงหาจุดเด่นและจุดด้อย ในการปฏิบัติงานของพนักงาน หรือผู้บริหารแต่ละคน อันจะนำไปสู่การตัดสินใจของการบริหารงานในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การเลื่อนตำแหน่ง การลงทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ การจัดวางบุคคล เข้าสู่ตำแหน่งเมื่อองค์การมีการปรับปรุงโครงสร้างแนวทางการทำงานใหม่ การโอนย้าย แม้ระยะหลัง ๆ มีผู้คิดประยุกต์นำผลของการประเมินไปใช้เพื่อกำหนดค่าตอบแทนขึ้นเงินเดือนในรอบปี และเงินโบนัสก็ตาม เป้าหมายสำคัญของการประยุกต์ใช้การแจ้งผลแบบ 360 องศา คือ เพื่อการพัฒนาเป็นสำคัญ

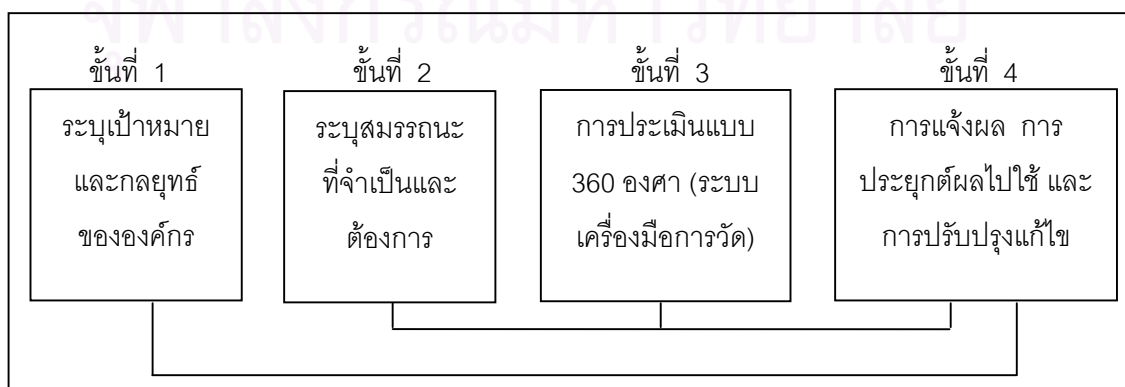
Edwards (1996) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการประเมินแบบ 360 องศา ว่า องค์การหลายแห่งส่วนใหญ่ใช้การประเมินจากหลายแหล่ง เพื่อความยุติธรรมและเพื่อความน่าเชื่อถือในการประเมินการปฏิบัติงาน ขณะที่หลาย ๆ แห่งกำลังใช้ระบบการประเมินจากหลายแหล่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาการทำงาน บางแห่งก็มีการเปลี่ยนแปลงให้ก้าวหน้าขึ้น โดยใช้การประเมินแบบ 360 องศา ในวัตถุประสงค์เพื่อการบริหารการปฏิบัติงานหลังจากที่ใช้เพื่อวัตถุประสงค์ของการพัฒนาการทำงานแล้ว

การประยุกต์ใช้การประเมินแบบ 360 องศา

วีระวัฒน์ ปันนิตามัย (2540) ได้เสนอแนวคิดของการนำวิธีการประเมินแบบ 360 องศา ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์การประเมินผลสรุปได้ ดังนี้

การประเมินแบบ 360 องศา เป็นการประเมินโดยผู้ประเมินหลายคน (multi-raters) จึงนิยมใช้แบบสอบถามและแบบสำรวจพฤติกรรม (performance checklist) เป็นเครื่องมือสำคัญ การประเมินแบบ 360 องศา แสดงดังแผนภาพที่ 3 ดังนี้ (วีระวัฒน์ ปันนิตามัย, 2540: 55)

แผนภาพที่ 3 กรอบแนวคิดของการประยุกต์ใช้การประเมินแบบ 360 องศา

จากแผนภาพที่ 3 อธิบายวิธีการประเมินได้ ดังนี้

ขั้นที่ 1 เป็นการวางโครงสร้างพื้นฐานที่จะบอกว่าประเมินแบบ 360 องศาไปทำไม เพื่อรองรับเป้าหมายใดขององค์กร และจะไปสู่เป้าหมายที่ว่านี้ด้วยวิธีการใด เพื่อที่จะส่งเสริมและสนับสนุนบรรยากาศการทำงานที่เป็นประชาธิปไตย นอกจากนี้จะทำอย่างไรที่จะให้ทุกคนในองค์กรได้เข้ามามีส่วนร่วมในการที่จะก้าวไปให้ถึงจุดหมาย

ขั้นที่ 2 การกำหนดเป้าหมายและกลยุทธ์ ต้องโยงเข้ากับการระบุว่า จะพัฒนาสมรรถนะใดของกลุ่มบุคคลเป้าหมายที่จะได้รับการประเมิน พนักงานควรมีทักษะ ความรู้ ความสามารถในด้านใด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้แต่แรก ทางที่ดีควรใช้วิธีวิเคราะห์งาน (job analysis) เพื่อระบุสมรรถนะที่จำเป็นและเหมาะสมกับตำแหน่ง

ขั้นที่ 3 เมื่อนโยบาย กลยุทธ์ชัดเจน มีการกำหนดตำแหน่งเป้าหมายที่ต้องการจะพัฒนาในการประเมินแบบ 360 องศาแล้ว ต่อมาเป็นเรื่องของการออกแบบเครื่องมือ ควรที่จะให้ผู้บริหารระดับสูงได้เข้าใจและเห็นคุณค่าของเครื่องมือ เพื่อที่จะนำไปพัฒนาบุคลากรในหน่วยงาน นอกจากนี้ อาจจะให้ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการกำหนด/สร้าง/ระบุรายการสมรรถนะที่ต้องการพัฒนา ซึ่งในขั้นที่ 3 ควรพิจารณาในเรื่องดังต่อไปนี้

3.1) การสนับสนุนการมีส่วนร่วมผลักดันอย่างจริงจังของฝ่ายบริหาร เพราะการประเมินแบบ 360 องศา เป็นการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการประเมิน บางคนไม่กล้าประเมินเจ้านาย กลัวผลสะท้อนกลับ

3.2) องค์กรมีแผนการที่จะใช้การประเมิน 360 องศา กับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะเจาะจงอย่างชัดเจนเพื่อการพัฒนา

3.3) มีแผนการปฏิบัติการงานอย่างต่อเนื่องและครบวงจร มีระบบการดำเนินการรักษาความลับ มีกฎกติกาอย่างชัดเจน

3.4) สร้างบรรยากาศของความไว้วางใจ เป็นประชาธิปไตย ขจัดข้อสงสัยระหว่างกันได้

3.5) กำหนดแนวทางการนำผลไปใช้ แนววิธีการแจ้งผล ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปของ 1 ต่อ 1 หรือ เป็นกลุ่ม

3.6) ระบุและอธิบายแนวทางการวัดผลได้อย่างชัดเจนและน่าเชื่อถือ เช่น วัดในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ความรับผิดชอบปัจจุบัน คำนวณน้ำหนักของผลการประเมินตามแหล่งผู้ประเมินการให้คะแนน เป็นต้น

3.7) กำหนดหลักการต่าง ๆ ที่จำเป็นของการประเมินผลไว้อย่างชัดเจน และมีการสื่อสารกันอย่างทั่วถึง เช่น ทั้งพนักงานและองค์กรต่างมีมาตรฐานการปฏิบัติงานของตนที่ควร

ร่วมมือกันยึดมั่นต่อมาตรฐานนั้นอย่างเคร่งครัด หลักของการรับทราบผลการปฏิบัติของตน จุดเด่น จุดบกพร่อง การประเมินอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินแบบ 360 องศา

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินแบบ 360 องศาในประเทศไทยและในต่างประเทศ พบว่ามีเพียงงานวิจัย 4 เรื่อง ดังนี้

Facteau และFacteau (1998) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปฏิกริยาของผู้จัดการต่อการประเมินแบบ 360 องศา ที่ได้รับการประเมินจากผู้ใต้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสัมพันธ์ของปฏิกริยาของผู้จัดการต่อการประเมินแบบ 360 องศา โดยมีสมมุติฐานการวิจัย ดังนี้ (1) การรับรู้ของผู้จัดการต่อการสนับสนุนขององค์กร น่าจะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการยอมรับข้อมูลย้อนกลับจากเพื่อนร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชา (2) การรับรู้ของผู้จัดการต่อการสนับสนุนขององค์กร น่าจะมีความสัมพันธ์ทางบวก ความเชื่อที่ว่าข้อมูลย้อนกลับจากเพื่อนและผู้ใต้บังคับบัญชา จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง (3) การรับรู้ของผู้จัดการ เกี่ยวกับความสามารถของผู้ประเมิน น่าจะสัมพันธ์ทางบวกกับการยอมรับข้อมูลย้อนกลับจากเพื่อนร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชา (4) การรับรู้ของผู้จัดการเกี่ยวกับความสามารถของผู้ประเมิน น่าจะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเชื่อที่ว่าข้อมูลย้อนกลับจากเพื่อน และผู้ใต้บังคับบัญชาจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง (5) การประเมินในภาพรวม น่าจะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการยอมรับข้อมูลย้อนกลับจากเพื่อนร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชา (6) การประเมินในภาพรวม น่าจะสัมพันธ์ทางบวกกับความเชื่อของผู้จัดการ ที่ว่าข้อมูลย้อนกลับจากเพื่อนและผู้ใต้บังคับบัญชาจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง สำหรับวิธีดำเนินการประเมิน ตัวอย่างเป็นผู้จัดการบริษัทที่ดำเนินกิจการทางด้านสาธารณูปโภคจำนวน 220 คน เป็นผู้ชายร้อยละ 70 เป็นคนผิวขาว ร้อยละ 82 อายุเฉลี่ย 45 ปี แต่กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการประเมินอย่างสมบูรณ์มีเพียง 49 คน เท่านั้น เป็นชายร้อยละ 80 คนผิวขาวร้อยละ 84 อายุเฉลี่ย 44 ปี การเก็บรวบรวมข้อมูล มีการประเมิน 3 ครั้ง ห่างกันครั้งละ 3-8 สัปดาห์ กลุ่มตัวอย่างจะประเมินซึ่งกันและกันโดยเป็นเพื่อนร่วมงานกลุ่มละ 4 - 8 คน ผู้จัดการ 1 คน จะถูกประเมินโดยผู้ใต้บังคับบัญชา 15 คน หลังจากได้รับข้อมูลย้อนกลับแล้ว มีผู้จัดการขอลาออกจากโครงการ จำนวน 96 คน ยังเหลือผู้ที่อยู่ในโครงการ 124 คน คิดเป็นร้อยละ 76 การประเมินใช้แบบประเมินจำนวน 27 ข้อคำถามครอบคลุม มิติความสามารถในการปฏิบัติงาน 6 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านความหลากหลาย ด้านการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ด้านนวัตกรรมใหม่ ด้านความเป็นผู้นำ และด้านความเชื่อถือ/ความซื่อตรง แบบประเมินมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ แต่ละด้านคำนวณค่าความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายใน ได้ค่าความเที่ยงตั้งแต่ 0.85-0.98 ผลการวิจัยพบ

ว่า โดยเฉลี่ยผู้จัดการได้รับการประเมินจากทั้งผู้ใต้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานอย่างเป็นทางการเป็นกลาง ($\bar{X} = 3.64$ และ 3.65 ตามลำดับ) แสดงให้เห็นว่า ผู้จัดการมีแนวโน้มที่จะเห็นด้วยว่า ทั้งผู้ใต้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานมีความสามารถในการประเมินการทำงาน และความสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับ และความเป็นประโยชน์ของข้อมูลย้อนกลับที่ได้จากเพื่อนร่วมงานเท่ากับ 0.65 ($p < 0.001$) ปฏิบัติการต่อข้อมูลย้อนกลับจากที่ได้จากผู้ใต้บังคับบัญชา สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 42 ขณะที่ของเพื่อนร่วมงานอธิบายได้ร้อยละ 45 การทดสอบสมมติฐานของการวิจัย ทดสอบโดยการวิเคราะห์ hierarchical multiple regression (Cohen & Cohen, 1983) วิเคราะห์ตัวแปรตาม 4 ตัว ได้แก่ การยอมรับข้อมูลย้อนกลับจากผู้ใต้บังคับบัญชา การยอมรับข้อมูลย้อนกลับจากเพื่อนร่วมงาน ความเป็นประโยชน์ของข้อมูลย้อนกลับจากผู้ใต้บังคับบัญชา และความเป็นประโยชน์ของข้อมูลย้อนกลับจากเพื่อนร่วมงาน ทำการวิเคราะห์ 2 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์ถดถอย โดยใช้เทคนิค enter ขั้นตอนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์ hierarchical regression การวิเคราะห์การยอมรับของผู้ที่มีต่อข้อมูลย้อนกลับ ที่ได้จากผู้ใต้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน ซึ่งเป็นการทำนายการได้รับการสนับสนุนจากองค์กร และความสามารถของผู้ประเมินว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการยอมรับข้อมูลย้อนกลับที่ได้จากผู้ใต้บังคับบัญชา การควบคุมผลกระทบจากการประเมินโดยผู้ใต้บังคับบัญชาในภาพรวม การวิเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1 การประเมินจากผู้ใต้บังคับบัญชาในภาพรวมสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 48 จากการวัดตัวแปรตาม ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐานชี้ให้เห็นว่ายอมรับสมมติฐานข้อ (5) แต่ในการวิเคราะห์ของขั้นตอนที่ 2 เมื่อเพิ่มตัวแปรการได้รับการสนับสนุนจากองค์กรและความสามารถของผู้ประเมินที่เป็นผู้ใต้บังคับบัญชา ค่าที่ได้จะเพิ่มขึ้นน้อยมาก และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น ตัวแปรการได้รับการสนับสนุนจากองค์กรและความสามารถของผู้ประเมิน ไม่สามารถทำนายการยอมรับข้อมูลย้อนกลับจากผู้ใต้บังคับบัญชาที่ทำการประเมินโดยผู้ใต้บังคับบัญชาในภาพรวม ส่วนการยอมรับข้อมูลย้อนกลับจากเพื่อนร่วมงานของการประเมิน โดยเพื่อนร่วมงานในภาพรวมสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 31 ของการวิเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ขั้นตอนที่ 2 ตัวแปรการได้รับการสนับสนุนจากองค์กร และความสามารถของผู้ประเมินที่เป็นเพื่อนร่วมงาน มีความสัมพันธ์กับการประเมินโดยเพื่อนร่วมงานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นตัวแปรการยอมรับข้อมูลย้อนกลับจากผู้ใต้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานได้ผลที่ไม่สนับสนุนสมมติฐานข้อ (1) และ (2) แต่สนับสนุน ข้อ (3) ตัวแปรความเป็นประโยชน์ของข้อมูลย้อนกลับจากผู้ใต้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ในขั้นตอนที่ 1 ผลวิเคราะห์ที่ประเมินโดยผู้ใต้บังคับบัญชาในภาพรวม สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 9 ของความเป็นประโยชน์ของข้อมูลย้อนกลับที่ได้จากผู้ใต้บังคับบัญชา การประเมินในภาพรวม ตัวแปรการยอมรับข้อมูลย้อนกลับจากผู้ใต้บังคับบัญชามีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปร ความเป็นประโยชน์ของ

ข้อมูลย้อนกลับที่ได้จากผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นการยอมรับสมมุติฐานข้อ (4) ผลการวิเคราะห์ในขั้นตอนที่ 2 โดยการเพิ่มตัวแปรการได้รับการสนับสนุนจากองค์กรและความสามารถของผู้ประเมินที่เป็นผู้ใต้บังคับบัญชา ผลลัพธ์ที่ได้สามารถอธิบายความแปรปรวนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ตัวแปรการได้รับการสนับสนุนจากองค์กรมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับตัวแปรการรับรู้ของผู้นำที่มีผลต่อความเป็นประโยชน์ของข้อมูลย้อนกลับจากผู้ใต้บังคับบัญชา ขณะที่ตัวแปรความสามารถของผู้ประเมินที่เป็นผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งมีความสัมพันธ์ค่อนข้างน้อยกับตัวแปรการรับรู้ สำหรับตัวแปรการรับรู้ของผู้นำในเรื่องความเป็นประโยชน์ของข้อมูลย้อนกลับที่ประเมินโดยเพื่อนร่วมงาน จากการประเมินในภาพรวมโดยเพื่อนร่วมงานไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ในการวิเคราะห์ขั้นตอนที่ 2 โดยการเพิ่มตัวแปรการได้รับการสนับสนุนจากองค์กรและความสามารถของผู้ประเมินที่เป็นเพื่อนร่วมงาน ผลที่ได้ก็อธิบายความแปรปรวนเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นจึงไม่มีตัวแปรตัวใดที่ทำนายการรับรู้ของผู้จัดการ ในเรื่องความเป็นประโยชน์ของข้อมูลย้อนกลับที่ได้จากเพื่อนร่วมงาน เมื่อพิจารณาผลลัพธ์ร่วมกับการรับรู้ของผู้จัดการ ในเรื่องความเป็นประโยชน์ของข้อมูลย้อนกลับจากผู้ใต้บังคับบัญชา ผลของการได้รับการสนับสนุนจากองค์กรมีบางส่วนที่สนับสนุนสมมุติฐานข้อที่ (2) ส่วนสมมุติฐานข้อ (4) ไม่ได้รับการสนับสนุนจากตัวแปรความสามารถของผู้ประเมิน และมีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติจากตัวแปรการรับรู้ความเป็นประโยชน์ของข้อมูลย้อนกลับทั้งจากผู้ใต้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน ประการสุดท้ายในการประเมินในภาพรวม ใช้ทำนายได้เฉพาะตัวแปรความเป็นประโยชน์ของข้อมูลย้อนกลับที่ได้จากผู้ใต้บังคับบัญชาเท่านั้น ส่วนจากเพื่อนร่วมงานไม่สามารถทำนายได้ ดังนั้นจึงสนับสนุนสมมุติฐานข้อได้เพียงบางส่วน

Salam และ Cox (1997) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความเป็นผู้นำสัมพันธ์กับการประเมินผลการปฏิบัติงานแบบ 360 องศา อย่างไร โดยมีคำถามวิจัย (1) รูปแบบของความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำและการประเมินการปฏิบัติงานของผู้นำเหล่านี้ จะมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับใครเป็นผู้ประเมิน (2) ความแตกต่างเหล่านี้จะสะท้อนให้เห็นพฤติกรรมของผู้นำที่เป็นประโยชน์มากที่สุดหรือต่อบุคคลที่ทำการประเมินอย่างไร กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้ใต้บังคับบัญชา 526 คน หัวหน้างาน 73 คน ผู้จัดการ(ตำแหน่งสูงกว่าหัวหน้างาน) 37 คน นอกจากนี้จะมีการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง เพื่อจะเป็นบทเสริมในการตีความหมายเชิงคุณภาพด้วยอายุเฉลี่ยของผู้ใต้บังคับบัญชา 40 ปี อายุเฉลี่ยของการทำงาน 14 ปี ผู้ใต้บังคับบัญชา 4 คน จะประเมินหัวหน้างาน 1 คน ด้านการศึกษา ทุกคนจบอย่างต่ำปริญญาตรี วิธีการวัด มีการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ 2 ครั้ง ในช่วงเวลา 10 สัปดาห์ ในช่วงแรกจะเก็บข้อมูลของหัวหน้างานที่ประเมินโดยผู้ใต้บังคับบัญชาก่อนและจะประเมินผลการปฏิบัติงาน ในช่วงที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินผลการปฏิบัติงานจะเก็บจากหลายแหล่ง ได้แก่ จากผู้จัดการ (เหนือหัวหน้างาน) หัวหน้างาน และ

ผู้ใต้บังคับบัญชา (รองจากหัวหน้างาน) เครื่องมือที่ใช้วัดพฤติกรรมของหัวหน้างาน มีชื่อว่า using the leadership strategies questionnaire II (LSQII) การประเมินการปฏิบัติงานจะ ประเมินจาก 3 แหล่ง ได้แก่ การประเมินจากผู้จัดการ การประเมินตนเองของหัวหน้างานและ การประเมินจากผู้ใต้บังคับบัญชา เครื่องมือที่ใช้สำหรับการประเมินจากผู้จัดการเป็นของ Goodale และ Burke (1975) จะถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน 9 มิติ ได้แก่ (1) การวางแผนและการจัดการ (2) ปฏิกริยาที่มีต่อปัญหา (3) ความเที่ยง (4) ความสามารถในการปรับตัว (5) ความสามารถทางด้านการผลิต (6) คุณภาพ (7) การทำงานเป็นทีม (8) การมอบหมายงาน (9) การพัฒนาผู้ใต้บังคับบัญชา ข้อคำถามเป็นมาตรฐานค่า 5 ระดับ ผู้จัดการจะประเมิน 2 ครั้ง เมื่อนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบ ได้องค์ประกอบที่เด่นชัดมี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ประสิทธิภาพระหว่างบุคคล (การมอบหมายงาน การพัฒนาผู้ใต้บังคับบัญชาการทำงานเป็นทีม) ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (ความสามารถในการผลิต) และประสิทธิผลของการเปลี่ยนแปลง (ความสามารถในการปรับตัว ปฏิกริยาต่อปัญหา) ค่าความเที่ยงของแบบวัด เท่ากับ 0.70 เครื่องมือสำหรับการประเมินตนเองและการประเมินจากผู้ใต้บังคับบัญชา ประกอบด้วยข้อคำถาม 4 ข้อ ค่าความเที่ยงจากการประเมินตนเองของหัวหน้างานเท่ากับ 0.87 ค่าความเที่ยงจากการประเมินของผู้ใต้บังคับบัญชาเท่ากับ 0.95 และค่าความเที่ยงของแบบประเมินในภาพรวมทั้งหมด คำนวณโดยวิธีสัมประสิทธิ์ของ James (James, D. & Wolf, 1984) เท่ากับ 0.73 การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้น ตอนแรก จะใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างการบรรยายพฤติกรรมของผู้นำ และการประเมินการปฏิบัติงานที่ตามมา ต่อมาใช้ การวิเคราะห์ถดถอยแบบ stepwise เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของผู้นำ กับตัวแปรตามที่ได้ตั้งไว้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า สหสัมพันธ์ของการประเมินผลการปฏิบัติงานที่วัดจากแหล่งที่แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ กับการประเมินตนเองของหัวหน้างาน ตัวแปรที่วัดจากผู้จัดการมี 3 ตัวแปรย่อย คือ ตัวแปรผลลัพธ์ ตัวแปรระหว่างบุคคล และตัวแปรประสิทธิผลของการเปลี่ยนแปลง ตัวแปรผลลัพธ์ที่แสดงให้เห็นถึง สหสัมพันธ์ทางบวกกับอุดมคติ ($r = 0.26$) การกระตุ้น และความประทับใจ ($r = 0.22$) ตัวแปรระหว่างบุคคลมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับการให้รางวัลที่เป็นวัตถุ ($r=0.25$) การสนับสนุนการให้รางวัลแก่ตนเอง ($r = 0.22$) การสนับสนุนการทำงานเป็นทีม ($r = 0.29$) และการประเมินการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์ทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมการรังเกียจหัวหน้างาน ($r = -0.27$) และตัวแปรการเปลี่ยนแปลงไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ กับตัวแปรพฤติกรรมของหัวหน้างานเลย ในการประเมินตนเองของหัวหน้างานมีตัวแปรเพียงตัวเดียวเท่านั้นที่มีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ความท้าทายของสถานะที่ดำรง อยู่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการประเมินตนเอง ($r = 0.23$) การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า รูปแบบ

ของความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของหัวหน้างานและแหล่งประเมินทั้ง 3 แหล่ง จะแตกต่างกันทั้งในด้านของขนาดและทิศทางของสหสัมพันธ์ ขึ้นอยู่กับว่าใครจะเป็นผู้ประเมิน

Funderburg และ Levy (1997) ได้ทำการวิจัยเรื่อง อิทธิพลของตัวแปรด้านความเป็นส่วนตัวและสภาพแวดล้อมที่มีทัศนคติต่อระบบการประเมินแบบ 360 องศา การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของตัวแปรด้านความเป็นส่วนตัว และด้านสภาพแวดล้อมที่มีทัศนคติต่อระบบการประเมินแบบ 360 องศา กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยพนักงานงานจากบริษัทเอกชนจำนวน 52 คน และพนักงานจากองค์การโทรคมนาคม จำนวน 23 คน โดยมีสมมุติฐานการวิจัย 7 ข้อ ดังนี้ (1) การยอมรับตนเองน่าจะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อระบบการประเมินแบบ 360 องศา สมมุติฐานข้อ (2) แนวโน้มการค้นหาข้อมูลย้อนกลับน่าจะมีสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติของผู้ถูกประเมินโดยระบบการแบบ 360 องศา (3) ความเชื่ออำนาจแห่งตนน่าจะมีสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อการประเมินแบบ 360 องศา (4) รูปแบบของการบริหารน่าจะมีสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อระบบการประเมินแบบ 360 องศา (5) พฤติกรรมความเป็นพลเมืองในองค์การน่าจะมีสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อระบบการประเมินแบบ 360 องศา (6) ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการค้นหาข้อมูลย้อนกลับ น่าจะมีสัมพันธ์ทางลบกับทัศนคติต่อระบบการประเมินแบบ 360 องศา (7) สภาพแวดล้อมของการค้นหาข้อมูลย้อนกลับจะมีสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อระบบการประเมินแบบ 360 องศา สำหรับวิธีดำเนินการวิจัย กลุ่มตัวอย่างมีทั้งหมด 75 คน (พนักงานของบริษัทเอกชนจำนวน 52 คน และพนักงานของโทรคมนาคม จำนวน 23 คน) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบวัดทัศนคติต่อการประเมินแบบ 360 องศา จำนวน 5 ข้อปรับปรุงมาจาก Bernardin และคณะ (Bernardin et al., 1993) มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.97 เครื่องมือวัดตัวแปรทำนาย ได้แก่ แบบวัดการยอมรับตนเองเป็นของ Rosenberg (1965) มีข้อคำถาม 10 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.84 แบบวัดแนวโน้มการค้นหาข้อมูลย้อนกลับ มีข้อคำถาม 2 ข้อ ปรับปรุงมาจาก Ashford (1986) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.86 แบบวัดความเชื่ออำนาจแห่งตนเป็นของ Spector (1988) มีข้อคำถาม 16 คำถาม ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.75 แบบวัดรูปแบบการบริหารเป็นของ Cobb (1986) มีข้อคำถาม 3 ข้อ ใช้วัดรูปแบบของความเป็นผู้นำ ค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.60 และอีก 1 ข้อ นำมาปรับปรุงจำนวน ค่าความเที่ยงใหม่ได้เท่ากับ 0.97 แบบวัดทั้ง 4 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบบวัดพฤติกรรมความเป็นพลเมืองในองค์การ พัฒนาโดย Williams และ Anderson (1991) มีข้อคำถาม 7 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ข้อ 1-3 ใช้วัดเพื่อนร่วมงาน มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.71 ส่วนข้อ 4-7 ใช้วัดผู้ถูกประเมินค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.61 แบบวัดการรับรู้เรื่อง ค่าใช้จ่ายของการค้นหาข้อมูลย้อนกลับ ปรับปรุงมาจาก Ashford (1986) และ Fedor et al. (1992) มีข้อคำถาม 4 ข้อ

มีค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.82 และแบบวัดสภาพแวดล้อมของการค้นหา ข้อมูลย้อนกลับ มีข้อคำถาม 4 ข้อ พัฒนามาจาก Ashford (1986) Levy และ Steelman (1994) มีค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.82 ในการเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่างจะได้รับจดหมายสมัครเข้าร่วมการประเมินแบบ 360 องศา และสองสัปดาห์ต่อมากลุ่มตัวอย่างจะส่งจดหมายกลับคืนมายังผู้วิจัย พร้อมทั้งกรอกข้อความลงในแบบประเมินมาด้วย นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างจะส่งแบบประเมินอีก 3 ชุด ไปให้เพื่อนร่วมงาน 3 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์เพื่อตรวจสอบสมมุติฐานแต่ละข้อ และใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ต่อไป ตัวแปรที่สำคัญที่ ต้องการศึกษาคือ ทศนคติต่อระบบการประเมินแบบ 360 องศา ผลการวิเคราะห์สรุปได้ว่าสมมุติฐานข้อ (1) ได้รับการสนับสนุน เพราะว่าการนับถือตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างนัยสำคัญกับทศนคติต่อการประเมินแบบ 360 องศา ($r = 0.27, p < 0.05$) ดังนั้นสรุปได้ว่า ถ้าบุคคลใดมีการนับถือตนเองสูงก็จะชอบที่จะถูกประเมินด้วยระบบการประเมินแบบ 360 องศา สมมุติฐานข้อที่ (2) สรุปได้ว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.16, ns$) สมมุติฐานข้อที่ (3) สรุปได้ว่าได้รับการสนับสนุน เพราะผลที่ได้มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.28, p < 0.05$) ดังนั้นบุคคลใดถ้ามีความเชื่ออำนาจภายในตนมากเท่าใดก็จะชอบการประเมินแบบ 360 องศาเท่านั้น สมมุติฐานข้อที่ (4) ได้รับการสนับสนุนเพราะมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -0.29, p < 0.05$) ความสัมพันธ์ที่เป็นลบ แสดงว่ายิ่งรูปแบบการบริหารให้มีส่วนร่วมน้อยเท่าใดก็ยิ่งจะชอบระบบการประเมินแบบ 360 องศาเท่านั้น สมมุติฐานข้อที่ (5) ไม่ได้รับการสนับสนุนเนื่องจากข้อมูลการรายงานตนเองของบุคคลมีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญกับการรายงาน โดยเพื่อนร่วมงาน ($r = -0.18, ns$) และข้อมูลพฤติกรรมกรรมการเป็นพลเมืองในองค์กร ที่รายงานจากพนักงานและเพื่อนร่วมงานมีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญกับทศนคติที่มีต่อระบบการประเมินแบบ 360 องศา ($r = -0.23, ns, r = -0.14, ns$) สมมุติฐานข้อ (6) ได้รับการสนับสนุนเพราะมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -0.35, p < 0.01$) ดังนั้นสามารถทำนายได้ว่าการรับรู้เรื่องค่าใช้จ่ายของการค้นหาข้อมูลย้อนกลับ ซึ่งสูงมากเท่าใดพนักงานก็ยิ่งจะไม่ชอบกระบวนการประเมินแบบ 360 องศาเท่านั้น สมมุติฐานข้อ (7) ได้รับการสนับสนุนเพราะมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -0.32, p < 0.01$) ดังนั้น องค์การมีสภาพแวดล้อมในการสนับสนุนการค้นหาข้อมูลย้อนกลับมากเท่าใด ก็ยิ่งจะส่งเสริมพนักงานให้มีทศนคติต่อระบบการประเมินแบบ 360 องศาเท่านั้น การวิเคราะห์เพิ่มเติมเพื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทำนายและตัวแปรผลลัพธ์ โดยการวิเคราะห์การถดถอยแบบ Stepwise 3 ครั้ง ครั้งที่ 1 ใช้เฉพาะตัวแปรทำนายที่เป็นเรื่องส่วนบุคคลเท่านั้น ครั้งที่ 2 ใช้เฉพาะตัวแปรทำนายที่เป็นเรื่องสภาพแวดล้อมเท่านั้น ครั้งสุดท้ายใช้ตัวแปรทำนายทั้งหมด ในการวิเคราะห์ครั้งที่ 1 ตัวแปรส่วนบุคคลที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่เป็นตัวทำนายที่ดีที่สุดคือ ความเชื่ออำนาจแห่งตน ($\beta = 0.28$) ในการวิเคราะห์ครั้งที่ 2 ตัวแปร

สภาพแวดล้อม ได้แก่ การรับรู้ค่าใช้จ่ายของการค้นหา ($\beta = -0.35$) การประเมินตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมเป็นพลเมืองในองค์การ ($\beta = -0.47$) และรูปแบบการบริหาร ($\beta = -0.30$) ซึ่งเป็นตัวทำนายที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ในการวิเคราะห์ครั้งที่ 3 ที่รวมตัวแปรส่วนบุคคลและตัวแปรสภาพแวดล้อม เพื่อตรวจสอบทัศนคติต่อระบบการประเมินแบบ 360 องศา ตัวแปรทำนายที่ดีที่สุดคือ การรับรู้ค่าใช้จ่ายการค้นหา ($\beta = -0.35$) การประเมินตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมการเป็นพลเมืองในองค์การ ($\beta = -0.47$) และรูปแบบการบริหาร ($\beta = -0.30$) ตัวแปรทั้งหมดนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของทัศนคติต่อการประเมินแบบ 360 องศา ได้ร้อยละ 37

มนูญ ศิวารมย์ (2542) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการประเมินแบบ 360 องศา เพื่อพัฒนาการสอนของครู สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากระบวนการประเมินแบบ 360 องศา เพื่อพัฒนาการสอนของครู สังกัดกรมสามัญศึกษา และเพื่อศึกษาประสิทธิผลของการประเมินแบบ 360 องศา โดยศึกษาจากกลุ่มจากกลุ่มตัวอย่างครูและนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวน 20 คน และ 630 คน ตามลำดับ กระบวนการประเมินแบบ 360 องศา ที่พัฒนาขึ้นมีลักษณะสำคัญ ดังนี้ (1) ประเด็นหลักในการประเมินพัฒนาการสอนของครูครอบคลุม 3 ด้าน คือ คุณลักษณะของความเป็นครู พฤติกรรมการทำงาน/กระบวนการทำงาน/กระบวนการสอน และผลลัพธ์ของงาน (2) หลักการประเมินมี 4 แบบ คือ การประเมินจากบนลงล่าง การประเมินจากล่างขึ้นบน การประเมินจากด้านข้างและการประเมินตนเอง (3) แหล่งผู้ให้ข้อมูล มี 5 แหล่ง คือ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชา เพื่อนร่วมงาน ตนเอง และนักเรียน (4) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินที่ใช้ในการประเมิน คือ แบบประเมินโดยครู แบบประเมินโดยนักเรียน และแบบวัดทัศนคติต่อการประเมินแบบ 360 องศา และ (5) การดำเนินการประเมินแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะการออกแบบการประเมิน ระยะการลงมือปฏิบัติกร และระยะการประเมินประสิทธิผลของการใช้กระบวนการประเมิน ผลการศึกษาประสิทธิผลของ กระบวนการประเมินแบบ 360 องศา พบว่า การประเมินในภาพรวมของการเปรียบเทียบผลการประเมินครั้งที่ 1 กับครั้งที่ 3 ครูมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 87.33 โดยร้อยละ 80 ของครูมีความพึงพอใจและมีทัศนคติที่ดีต่อการประเมินแบบ 360 องศา นอกจากนี้ กระบวนการประเมินนี้สามารถนำไปใช้ในโรงเรียนได้ เพราะผู้บริหารเห็นว่าเป็นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่ช่วยพัฒนาครูได้ตรงประเด็น และผู้บริหารยอมรับว่าการนำกระบวนการนี้ไปใช้มีความสะดวก นอกจากนี้ครูส่วนใหญ่และนักเรียนทุกคนยอมรับกระบวนการแบบนี้

จากการศึกษาดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การประเมินแบบ 360 องศา เป็น “คลื่นลูกใหม่” ของการประเมินที่จะให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องมั่นใจได้ว่า ได้ประเมินบุคคลในสมรรถนะที่สอดคล้องกับค่านิยม นโยบายขององค์การเป็นการประเมินที่ทำได้ครอบคลุมทั้งผลการทำงาน และวิธีการ

ปฏิบัติงาน การประเมินแบบ 360 องศา จะให้ผลการประเมินที่มีความยุติธรรม มีคุณค่า และมีความน่าเชื่อถือมากกว่าการประเมินแบบดั้งเดิม เพราะทุกคนในองค์กรรู้ว่าได้มีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของ(ownership) การประเมินแบบนี้ช่วยทำให้ลดอคติของระบบการประเมินลงได้ ส่วนข้อเสียของการประเมินแบบ 360 องศา ก็คือ ต้องใช้เวลาในการประเมินค่อนข้างมาก และต้องเสียค่าใช้จ่ายในเรื่องเอกสารในการดำเนินการมากขึ้น

แม้ว่าการประเมินแบบ 360 องศา จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นในองค์กรต่าง ๆ แต่ในทางกลับกัน ถ้าหากไม่ได้รับความร่วมมือจากทุกคนในองค์กรแล้ว การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ก็ไม่อาจจะบรรลุวัตถุประสงค์ได้ Vinson (1996) ได้ให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินการประเมินแบบ 360 องศา ที่น่าสนใจดังนี้

1) การประเมินจะต้องไม่ลงชื่อเพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ประเมิน คำวิพากษ์วิจารณ์จากผู้เข้าร่วมประเมินจะต้องได้รับอย่างจริงจัง โดยเฉพาะข้อมูลย้อนกลับ และจะต้องให้สัญญากันระหว่างผู้เข้าร่วมประเมินว่า จะให้ข้อคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมา

2) การพิจารณาระยะเวลาที่อยู่ในตำแหน่ง ความตรงของข้อมูลย้อนกลับขึ้นอยู่กับผู้คนที่ทำงานร่วมกันเป็นเวลาพอสมควรเพื่อจะได้รู้ซึ่งกันและกัน ถ้าเวลาที่ทำงานร่วมกันน้อยกว่า 6 เดือน ข้อมูลย้อนกลับจากบุคคลอันดับก่อนๆ ที่ได้ทำงานร่วมกันสามารถยึดถือเป็นเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ (benchmark) เพื่อการประเมินในช่วงต่อไปได้

3) ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการประเมิน ควรที่จะได้ตีความหมายของข้อมูลย้อนกลับ เพราะคนส่วนมากไม่ต้องการที่จะทำในสิ่งที่เขาไม่เข้าใจ เครื่องมือในการประเมินจำนวนมากมีความสลับซับซ้อน ผู้เชี่ยวชาญควรที่จะอธิบายการให้คะแนนการนำเสนอผลลัพธ์ที่ได้เหมาะสม

4) การติดตามผลเป็นส่วนที่จำเป็นของกระบวนการประเมิน พนักงานควรที่จะได้พัฒนาแผนปฏิบัติการในด้านที่ได้รับคะแนนต่ำ จากผลการประเมินในระยะแรก และมีการติดตามประเมินการปรับปรุงใน 6 เดือนต่อมา

5) การประเมินแบบ 360 องศา ไม่ควรใช้ในการพิจารณาเพื่อขึ้นเงินเดือน หรือเพื่อการส่งเสริมจุดประสงค์ที่สำคัญก็เพื่อจะมีการพัฒนากระบวนการทำงานหรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้ดีขึ้นกว่าเดิม

6) อนุญาตให้ผู้ประเมินเขียนข้อความบรรยายได้เท่ากับการประเมินแบบตัวเลข สิ่งเหล่านี้สามารถทำให้ผู้ประเมินระบุและให้ข้อมูลย้อนกลับที่มีความหมายมากต่อผู้รับข้อมูล

7) ต้องทำให้มั่นใจได้ว่า เครื่องมือในการประเมินมีความเที่ยง มีความตรง และมีพื้นฐานมาจากวิธีการด้านสถิติ

8) เพื่อหลีกเลี่ยงการสำรวจแบบเหนื่อยหน่าย (survey fatigue) ไม่ควรใช้เครื่องมือในการประเมินแบบ 360 องศา แบบฟอร์มเดียวกับพนักงานหลาย ๆ คนในเวลาเดียวกัน ควรจะสลับเปลี่ยนแบบฟอร์มหลาย ๆ ฉบับต่อกลุ่มผู้ประเมิน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 3 ประการ คือ ประการแรก เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประการที่สอง เพื่อพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และประการที่สาม เพื่อประเมินประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รายละเอียดของวิธีดำเนินการวิจัยแบ่งได้เป็น 2 ตอน แต่ละตอนจะสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 การพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตอนที่ 2 การประเมินประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ขั้นตอนของการดำเนินการวิจัยแสดงดังแผนภาพที่ 4 โดยมีรายละเอียดของวิธีดำเนินการวิจัยแต่ละขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 การพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

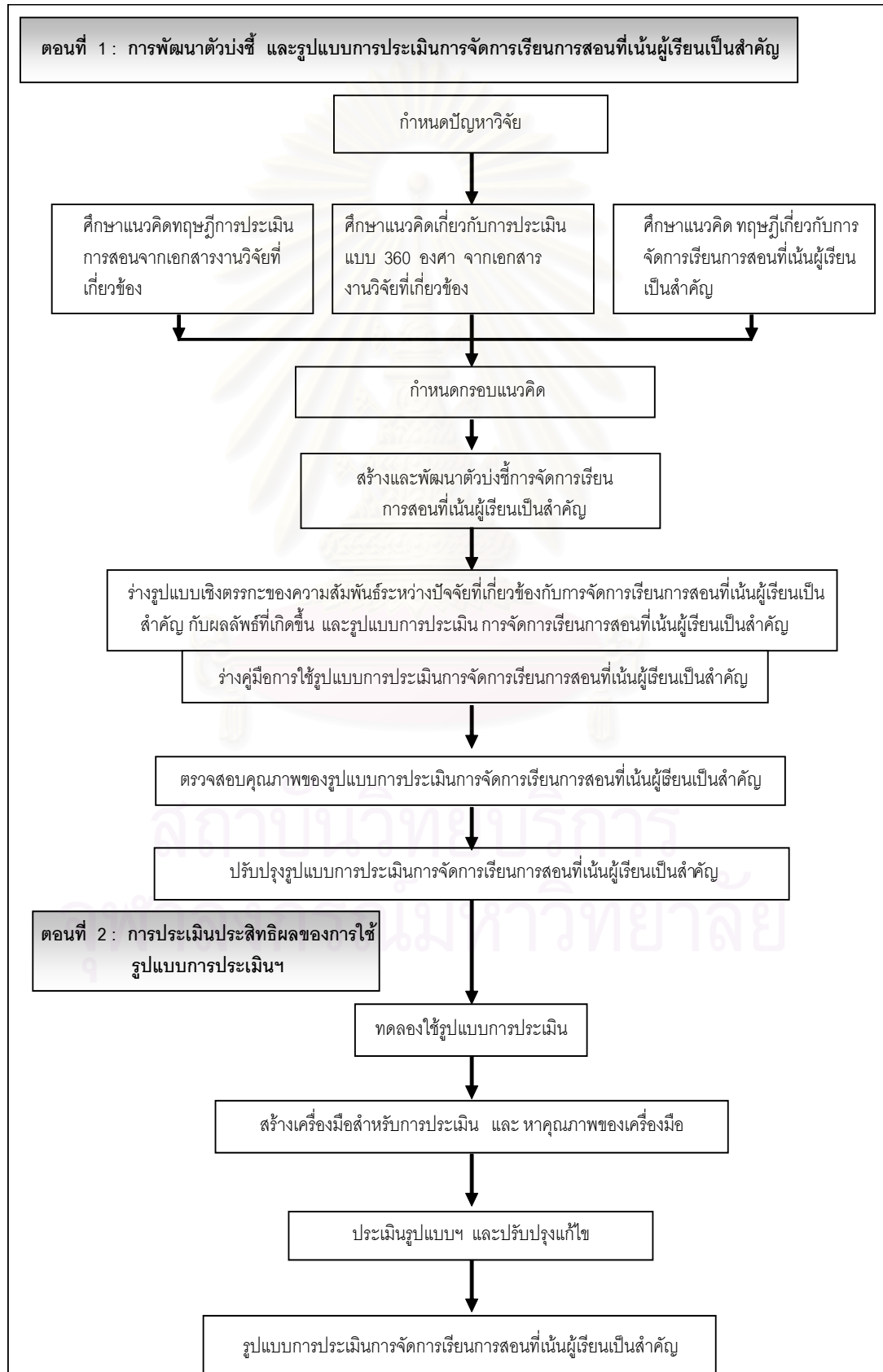
วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่ครอบคลุมบริบทด้านสภาพแวดล้อม/บรรยากาศของการเรียนรู้ ปัจจัยเบื้องต้นของการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ และผลผลิตของการเรียนรู้ และเพื่อพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การกำหนดปัญหาการวิจัย

จากการศึกษาสภาพปัญหา และแนวความคิดการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จากเอกสาร งานวิจัย และการศึกษาจากสภาพจริง พบว่า สถานศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาต่าง ๆ ที่มีหน้าส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการสอนของครู ได้ให้ความสำคัญมากต่อการประเมินการสอนโดยจะพบว่ามี การประเมินการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในการประเมินครูต้นแบบ ครูแกนนำ ครูเครือข่าย ซึ่งการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของแต่ละหน่วยงาน จะมีความหลากหลายเกี่ยวกับการนิยามความหมายของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การกำหนดตัวบ่งชี้ การกำหนดน้ำหนักของ ตัวบ่งชี้ เกณฑ์การตัดสิน และรูปแบบการประเมิน ซึ่งความหลากหลายในประเด็นดังกล่าวข้างต้น นับว่าเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการประเมิน นอกจากนี้เมื่อประเมินเสร็จเรียบร้อยแล้วไม่มีการแจ้งข้อมูลย้อนกลับให้ผู้ถูกประเมินทราบ ทำให้ผู้ถูกประเมินไม่ทราบจุด

เด่นและจุดด้อยของตนเอง ครูจึงไม่ทราบว่าควรปรับปรุงพัฒนาเรื่องใดบ้าง และปัญหาอีกประการหนึ่งคือ รูปแบบ

แผนภาพที่ 4 ขั้นตอนการดำเนินการพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การประเมินที่เป็นแบบเดิมโดย ผู้บริหารหรือหัวหน้างานเป็นผู้ประเมินตัดสินชี้ขาดแต่เพียงผู้เดียว ลักษณะการประเมินเช่นนี้มีจุดอ่อนในเรื่องอคติ ผู้วิจัยจึงคิดว่าน่าจะมีการแก้ปัญหาต่างๆ ดังกล่าว โดยการพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญขึ้น

กรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการประเมิน

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินการสอน ผู้วิจัยพบว่ารูปแบบการประเมินการสอน ตลอดจนตัวบ่งชี้หรือมิติที่มุ่งประเมินมีความหลากหลายแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการประเมิน จากการศึกษาจุดอ่อนและจุดแข็งของการประเมินแต่ละแบบ พบว่า การประเมินแบบ 360 องศา เป็นการประเมินจากผู้ประเมินหลายแหล่ง ทุกคนจะเป็นทั้งผู้ประเมินและผู้ถูกประเมิน ซึ่งสอดคล้องกับความเป็นจริงในการทำงานที่มีการให้ข้อมูลและรับข้อมูล เพื่อการพัฒนางานและพัฒนาตนเอง และเป็นการลดอคติจากการประเมินโดยผู้ประเมินแหล่งเดียว นอกจากนี้ การให้ข้อมูลย้อนกลับในการประเมินแบบ 360 องศา สามารถเป็นใช้เป็นกลยุทธ์หนึ่งในการพัฒนางาน ทุกคนในหน่วยงานจะมีอิทธิพลต่อกันและกัน ไม่ขึ้นอยู่กับผู้บริหารเพียงคนเดียว (Vinson, 1996 ; Edwards, 1996) ยิ่งไปกว่านั้นยังพบว่า การประเมินแบบ 360 องศา มีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่เน้นการประเมินและการทำงานเป็นทีม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใช้แนวคิดการประเมินแบบ 360 องศา เป็นกรอบในการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ระยะที่ 1 การสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ในการสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลและสารสนเทศจากแหล่งข้อมูลและสารสนเทศ 3 แหล่ง คือ 1) เอกสาร งานวิจัย และบทความที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) เอกสาร งานวิจัย และบทความที่เกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้ที่สำคัญ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) เอกสาร งานวิจัย และบทความที่เกี่ยวข้องกับการและพัฒนาคำชี้
2. วิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ตามกระบวนการวิเคราะห์เนื้อหา จากข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากการศึกษา โดยยึดหลักเกณฑ์เชิงเหตุผลและหลักเกณฑ์เชิงทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง แล้วนำผลจากการวิเคราะห์เนื้อหามาสังเคราะห์เป็นกรอบตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังตารางที่ 1 ซึ่งกล่าวไว้ในบทที่ 2

3. วิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย และหลักการเชิงเหตุผล เพื่อ กำหนดเป็นโมเดลตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และโมเดลเชิง ตรรกะของความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กับผลผลิตที่เกิดขึ้น ดังแผนภาพที่ 5 และแผนภาพที่ 6 ตามลำดับ

4. ร่างกรอบแนวคิด องค์ประกอบตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ

และเกณฑ์การตัดสิน

5. ตรวจสอบคุณภาพขององค์ประกอบ ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การตัดสิน และกำหนดน้ำ หนัก

องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็น นักวิชาการศึกษา พิจารณาในประเด็นเกี่ยวกับความครอบคลุม ความเหมาะสม ความชัดเจน ความเป็นไปได้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และประโยชน์ในการนำไปใช้

6. ปรับปรุงแก้ไขขององค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ เกณฑ์การตัดสิน และโมเดลตัวบ่งชี้การจัดการ เรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ (ฉบับร่าง ครั้งที่ 2 ดูรายละเอียดในภาคผนวก ง)

7. ตรวจสอบคุณภาพขององค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การตัดสิน โดยการจัด ประชุมผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นครูปฏิบัติการสอน ร่วมกันพิจารณาในประเด็นเกี่ยวกับความครอบ ครอบคลุม ความเหมาะสม ความชัดเจน ความเป็นไปได้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และประโยชน์ใน การนำไปใช้

8. ปรับปรุงแก้ไขขององค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การตัดสินการจัดการเรียนการสอนที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ(ฉบับปรับปรุง แก้ไข เพื่อนำไปใช้ประเมินการจัดการเรียนการสอน ดูรายละเอียด ในภาคผนวก ง)

วิธีดำเนินการวิจัย สำหรับการวิจัยในระยะที่ 1

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยในระยะที่ 1 มี 2 กลุ่ม ประกอบด้วย

1.1 นักวิชาการศึกษาด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา มีความรู้และเชี่ยวชาญ ทางตัวบ่งชี้ และนักวิชาการศึกษาด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวม ทั้งสิ้น 10 คน พิจารณาจากคุณสมบัติต่อไปนี้

1. เป็นผู้ที่มีวุฒิปริญญาเอก สาขาการวัดและประเมินผลการศึกษา และมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องตัวบ่งชี้ ไม่น้อยกว่า 5 ปี

2. เป็นผู้ที่มีวุฒิปริญญาเอก สาขาทางด้านหลักสูตรและการสอน หรือ เป็นศึกษานิเทศก์ระดับ 9 ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ในเรื่องการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไม่ต่ำกว่า 5 ปี

1.2 ครูปฏิบัติการสอนที่เป็นครูแกนนำ ครูเครือข่ายปฏิบัติการเรียนรู้ หรือครูต้นแบบ จำนวน 29 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบประเมิน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 การประเมินกรอบแนวคิดของตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 4 ระดับ ตอนที่ 2 การประเมินตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเกณฑ์การตัดสิน มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 4 ระดับ และตอนที่ 3 เป็นการจัดลำดับความสำคัญขององค์ประกอบ และตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (รายละเอียดดูในภาคผนวก ค)

ขั้นตอนการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการสร้างแบบประเมิน แนวทางการประเมินตัวบ่งชี้และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

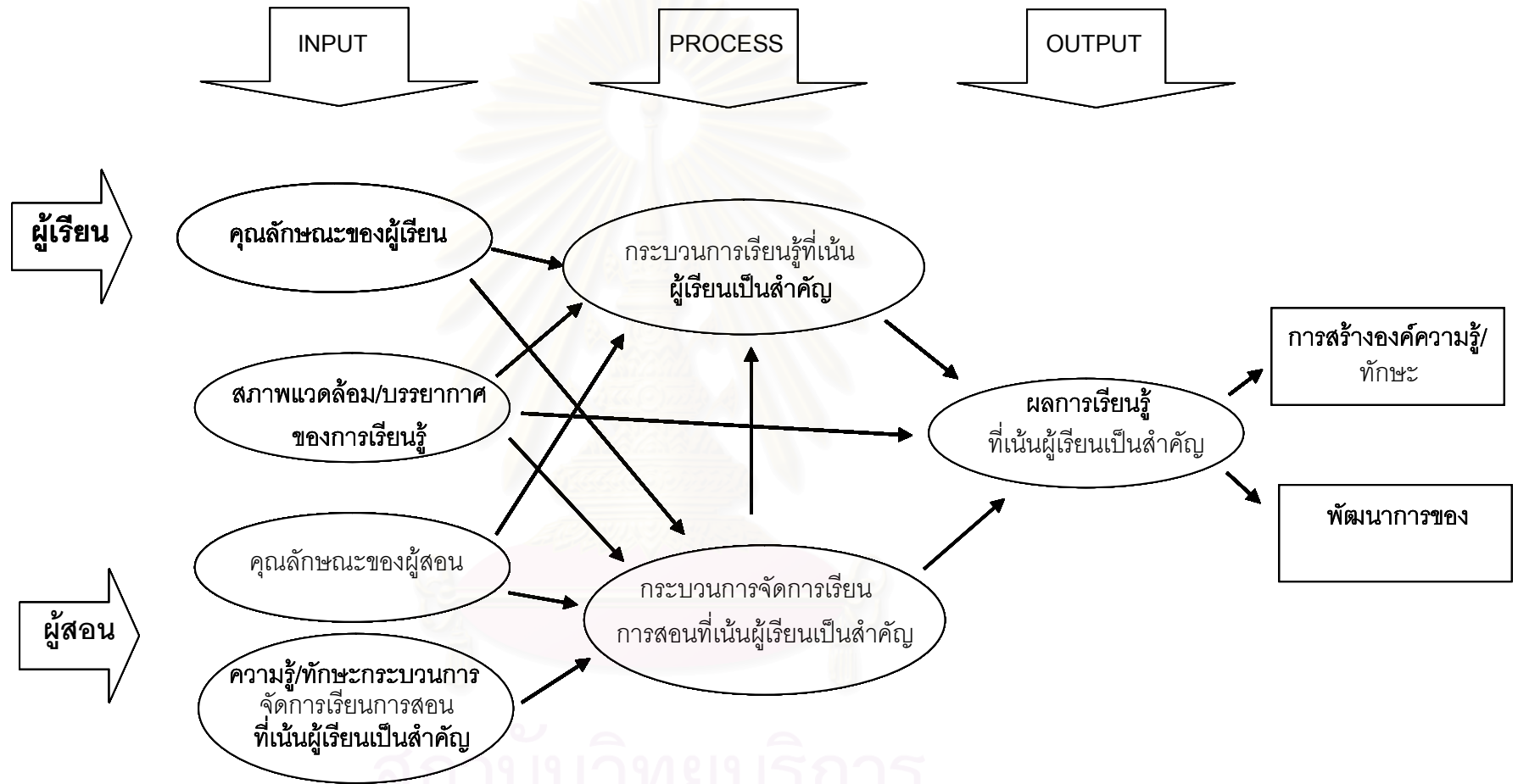
2. ใช้ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารในข้อ 1. มาเป็นกรอบในการสร้างแบบประเมินเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ข้อ 1

3. สร้างแบบประเมิน และนำไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ

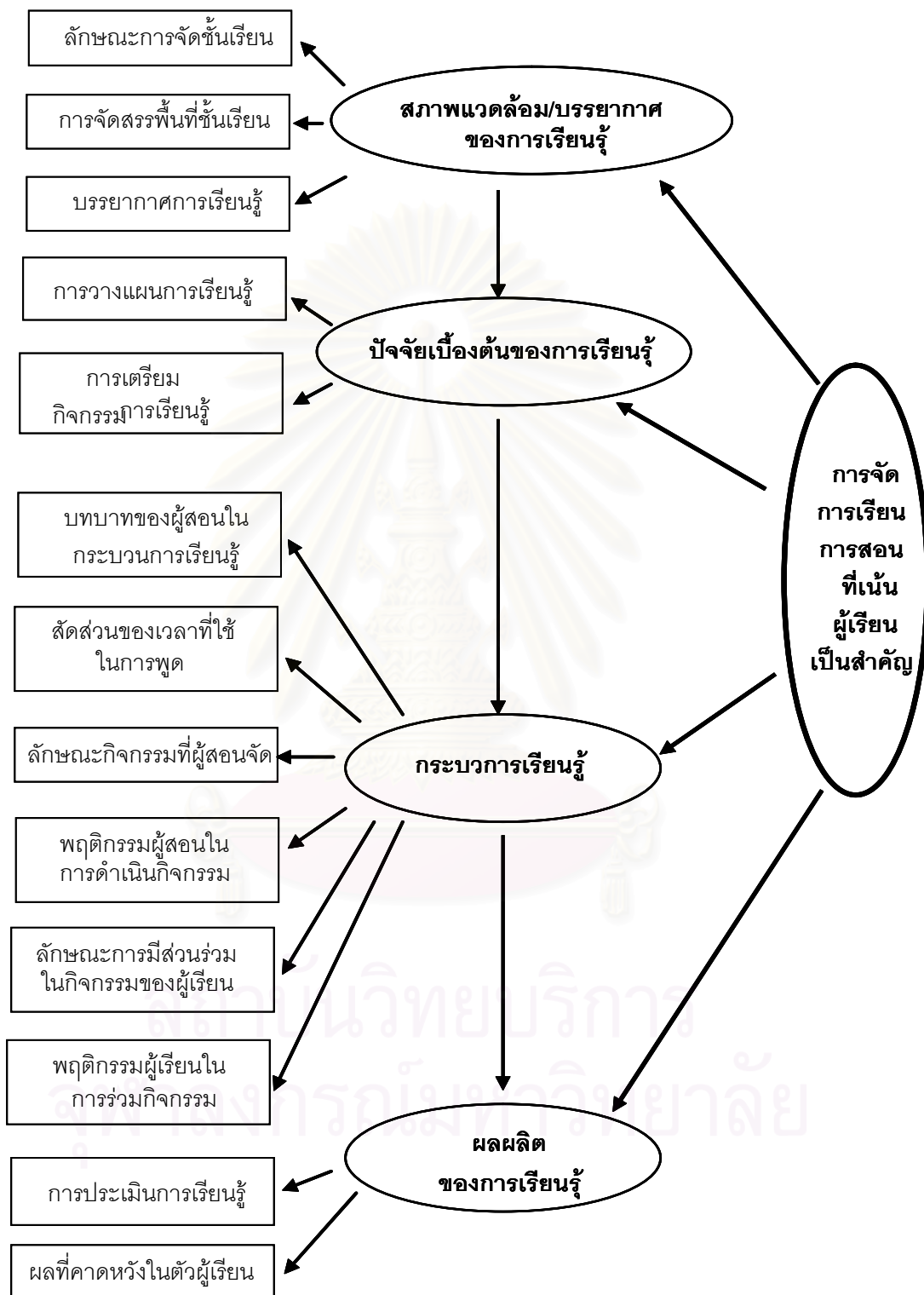
4. ปรับปรุง แก้ไขแบบประเมิน ตามการแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขอความร่วมมือในการเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบพิจารณาองค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การตัดสินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่ออกโดยบัณฑิตวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงบุคคลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกท่าน โดยการไปติดต่อประสานงานด้วยตนเอง ทางโทรศัพท์ และส่งแบบประเมินทางไปรษณีย์

แผนภาพที่ 5 โมเดลเชิงตรรกะ (logic model) ของความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กับผลผลิตที่เกิดขึ้น

แผนภาพที่ 6 โมเดลตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินตอนที่ 1 และตอนที่ 2 ใช้การวิเคราะห์ IOC (Item-Objective Congruence) และข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินตอนที่ 3 ใช้การวิเคราะห์ความถี่ และร้อยละ สำหรับข้อมูลที่ได้จากการแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ระยะที่ 2 การสร้างและพัฒนา รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ในการสร้างและพัฒนา รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินการสอน การประเมินการเรียนรู้ การพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอน การจัดการเรียนรู้ แนวทางการประเมิน วิธีการประเมินและวิธีการรายงานผล
2. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินแบบ 360 องศา
3. วิเคราะห์เนื้อหา จากข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากข้อ 1 และ 2 โดยดำเนินการวิเคราะห์ตามกระบวนการวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งยึดหลักความสอดคล้องและหลักเกณฑ์เชิงทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อสรุปสำหรับการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
4. นำผลการวิเคราะห์เนื้อหา มาสังเคราะห์เป็นร่างรูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กำหนดโครงสร้างและรายละเอียดของส่วนต่าง ๆ พร้อมทั้งจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
5. นำเสนอร่างรูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และคู่มือการใช้รูปแบบการประเมินฯ ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบพิจารณา ให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำกลับมาปรับปรุง
6. ตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามมาตรฐานการประเมิน 4 มาตรฐาน ได้แก่ ความถูกต้องครอบคลุม (Accuracy Standard) ความเป็นประโยชน์ (Utility Standard) ความเป็นไปได้ (Feasibility Standard) และความเหมาะสม (Propriety Standard) และกำหนดน้ำหนักความสำคัญของผู้ประเมินแต่ละแหล่ง

7. ปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และคู่มือการใช้รูปแบบฯ ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

วิธีดำเนินการวิจัย สำหรับการวิจัยในระยะที่ 2

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง สำหรับการวิจัยในระยะที่ 2 ประกอบด้วย

1.1 นักวิชาการศึกษา ทางด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา มีความรู้และเชี่ยวชาญทางการประเมินการสอนจำนวน 7 คน พิจารณาจากคุณสมบัติ คือ เป็นผู้ที่มีวุฒิปริญญาเอกสาขาการวัดและประเมินผลการศึกษา มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องการประเมินการสอน/ การประเมินการเรียนรู้ ไม่ต่ำกว่า 5 ปี

1.2 ครูปฏิบัติการสอน ที่เป็นครูแห่งชาติ ครูแม่แบบ ครูต้นแบบ หรือครูแกนนำ จำนวน 12 คน พิจารณาจากคุณสมบัติ ดังนี้

1. เป็นครูปฏิบัติการสอนไม่ต่ำกว่า 10 ปี
2. วุฒิการศึกษาอย่างต่ำปริญญาโท สาขาทางการศึกษาที่มีความรู้ และความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์ทางการประเมิน
3. เป็นครูแห่งชาติ ครูต้นแบบ ครูแม่แบบ หรือครูแกนนำ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบประเมิน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยแบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ ตอนที่ 1 การประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีสาระเนื้อหาที่ประเมินตามประเด็นมาตรฐานการประเมิน 4 มาตรฐาน ได้แก่ ความถูกต้องครบคลุม (Accuracy Standard) ความเป็นประโยชน์ (Utility Standard) ความเป็นไปได้ (Feasibility Standard) และความเหมาะสม (Propriety Standard) สำหรับตอนที่ 2 การกำหนดน้ำหนักความสำคัญของผู้ประเมินแต่ละแหล่ง (รายละเอียดดูในภาคผนวก ค)

ขั้นตอนการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการสร้าง พัฒนาแบบประเมินและแนวคิดการประเมินตามมาตรฐานการประเมิน 4 มาตรฐาน ดังกล่าวข้างต้น
2. ใช้ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารในข้อ 1 มาเป็นกรอบในการสร้างแบบประเมิน เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ข้อ 2
3. สร้างแบบประเมิน และนำไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ

4. ปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินตามการแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
ก่อน นำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขอความร่วมมือในการเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบ พิจารณา
รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่ออกโดยบัณฑิตวิทยาลัย คณะ
ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงบุคคลกลุ่มตัวอย่างทุกท่าน กรณีกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ใน
กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ดำเนินการติดต่อประสานงานโดยการไปพบด้วยตนเอง ส่วนกลุ่มตัว
อย่างที่อยู่ต่างจังหวัด ใช้การติดต่อประสานงานด้วยตนเองทางโทรศัพท์ และส่งแบบประเมินทาง
ไปรษณีย์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินตอนที่ 1 ใช้การวิเคราะห์ค่ามัธยฐาน (Median) และ
พิสัยระหว่างควอไทล์ (Inter quartile Range : IR) และข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินตอนที่ 2 ใช้
การวิเคราะห์ความถี่ และร้อยละ สำหรับข้อมูลที่ได้จากการแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ
ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

การแปลผล

ค่ามัธยฐาน 1.00-1.50 หมายถึง มีความถูกต้องครอบคลุม/ความเป็นประโยชน์/
ความเป็นไปได้/ความเหมาะสมน้อยที่สุด

ค่ามัธยฐาน 1.51-2.50 หมายถึง มีความถูกต้องครอบคลุม/ความเป็นประโยชน์/
ความเป็นไปได้/ความเหมาะสมน้อย

ค่ามัธยฐาน 2.51-3.50 หมายถึง มีความถูกต้องครอบคลุม/ความเป็นประโยชน์/
ความเป็นไปได้/ความเหมาะสมปานกลาง

ค่ามัธยฐาน 3.51-4.50 หมายถึง มีความถูกต้องครอบคลุม/ความเป็นประโยชน์/
ความเป็นไปได้/ความเหมาะสมมาก

ค่ามัธยฐาน 4.51-5.00 หมายถึง มีความถูกต้องครอบคลุม/ความเป็นประโยชน์/
ความเป็นไปได้/ความเหมาะสมมากที่สุด

IR < 1.50 หมายความว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน

ตอนที่ 2 การประเมินประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียน
การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อประเมินประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการประเมิน การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

รายละเอียดของการดำเนินการวิจัย มีขั้นตอนดังนี้

1. จัดเตรียมคู่มือการใช้รูปแบบการประเมิน การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้ศึกษา ทำความเข้าใจในโครงสร้าง องค์ประกอบ และสาระสำคัญของรูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. เตรียมบุคลากรที่เกี่ยวข้อง โดยการติดต่อประสานงานกับผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูที่เข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบประเมิน และศึกษานิเทศก์ที่สนใจ
3. ทดลองใช้รูปแบบการประเมินตามขั้นตอนที่ปรากฏในคู่มือการใช้รูปแบบการประเมิน การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
4. ประเมินประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในประเด็นดังต่อไปนี้
 - 4.1 ประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2 ครั้ง ประเมินครั้งแรกช่วงกลางภาคเรียน และประเมินครั้งที่ 2 ช่วงปลายภาคเรียน เพื่อศึกษาคะแนนการพัฒนา
 - 4.2 ศึกษาทัศนคติของผู้ถูกประเมินที่มีต่อการประเมินการจัดการเรียนการสอนตาม รูปแบบที่พัฒนาขึ้น
 - 4.3 ศึกษาความเป็นไปได้ทางด้านการปฏิบัติ และทางด้านงบประมาณในการนำรูปแบบการประเมินฯไปใช้ และศึกษาการยอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้องโดยการสัมภาษณ์
 - 4.4 ศึกษาความถูกต้องของผลการประเมิน

1. กลุ่มตัวอย่าง

1.1 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้การประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งประกอบด้วย ครู นักเรียน และผู้ปกครองของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1 โดยการคัดเลือกครูในโรงเรียนที่อาสาสมัครเข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วยครูจากโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเดียวกัน สำหรับนักเรียนและผู้ปกครองได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย จากนักเรียนและผู้ปกครองในห้องเรียนที่ครูทดลองจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตารางที่ 3 แสดงขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 1,273 คน (รายชื่อครูดูในภาคผนวก ก)

ตารางที่ 3 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามโรงเรียน

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล	จำนวนผู้ให้ข้อมูล (คน)			รวม
	ร.ร.ขนาดเล็ก	ร.ร.ขนาดกลาง	ร.ร.ขนาดใหญ่	
ครู	8	11	12	31
นักเรียน	240	330	360	930
ผู้ปกครอง	80	110	120	310
รวม	328	451	492	1,271

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาทัศนคติประกอบด้วยครู จำนวน 31 คน ที่เข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบการประเมิน จากโรงเรียนทั้ง 3 โรงเรียน ดังตารางที่ 3

1.3 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาความเป็นไปได้ทางด้านการปฏิบัติ และทางด้านงบประมาณ ในการนำรูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ และการศึกษายอมรับรูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้เกี่ยวข้อง

ตารางที่ 4 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาความเป็นไปได้ และการยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง

ประเด็นที่ศึกษา	กลุ่มผู้ให้ข้อมูล	จำนวนผู้ให้ข้อมูล (คน)			รวม
		ร.ร.ขนาดเล็ก	ร.ร.ขนาดกลาง	ร.ร.ขนาดใหญ่	
ความเป็นไปได้	ผู้บริหารและ				
ทางการปฏิบัติและ	ครู	9	12	12	33
ทางด้านงบประมาณ					
การยอมรับ	ผู้บริหารและครู	9	12	12	33
รูปแบบการประเมินฯ	นักเรียน	15	5	5	25
	ผู้ปกครอง	10	5	5	20
		34	32	12	78

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับการประเมินประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย

2.1 แบบประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำนวน 3 ฉบับ

แบบประเมินฉบับที่ 1 เป็นแบบประเมินสำหรับครู/หัวหน้าหมวด/ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการใช้ประเมินการจัดการเรียนการสอน แบบประเมินฉบับนี้มี 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ประเมิน ตอนที่ 2 การประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สาระการประเมินครอบคลุมตัวบ่งชี้ใน 4 องค์ประกอบหลัก ๆ ได้แก่ สภาพแวดล้อม/บรรยากาศของการเรียนรู้ ปัจจัยเบื้องต้นของการเรียนรู้ การระบวนการเรียนรู้ และผลผลิตของการเรียนรู้

แบบประเมินฉบับที่ 2 เป็นแบบประเมินสำหรับนักเรียน ลักษณะของแบบประเมินเหมือนแบบประเมินฉบับที่ 1

แบบประเมินฉบับที่ 3 เป็นแบบประเมินสำหรับผู้ปกครองใช้ประเมินการจัดการเรียนการสอน ที่มีรายการประเมินครอบคลุมเฉพาะองค์ประกอบด้านผลผลิตของการเรียนรู้ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่ตัวบ่งชี้ส่วนใหญ่เกี่ยวกับนักเรียน

2.2 แบบวัดทัศนคติต่อการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อ

2.3 แบบสัมภาษณ์ ความเป็นไปได้ทางการปฏิบัติและทางด้ำนงบประมาณในการนำรูปแบบการประเมินไปใช้ และแบบสัมภาษณ์การยอมรับรูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

สำหรับรายละเอียดของเครื่องมือแต่ละฉบับ อยู่ในภาคผนวก ค

ขั้นตอนการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ขั้นตอนการสร้างและพัฒนาแบบประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมิน
2. สร้างข้อรายการจากตัวบ่งชี้ โดยมีสัดส่วนของข้อรายการตามองค์ประกอบ

และตัวบ่งชี้ที่ผ่านการตรวจสอบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิในขั้นตอนการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นเสนอบริการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ แล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

4. ตรวจสอบความเที่ยงของแบบประเมิน และความชัดเจนของภาษา โดยการนำแบบประเมินไปทดลองใช้กับกลุ่มครู-อาจารย์ นักเรียน และผู้ปกครองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้ค่าความเที่ยงของแบบประเมินฉบับที่ 1 ฉบับที่ 2 และฉบับที่ 3 มีค่าเท่ากับ 0.948 , 0.955 และ 0.910 ตามลำดับ

5. ปรับปรุง แก้ไข และจัดฉบับแบบประเมินสำหรับนำไปใช้จริง

ขั้นตอนการสร้างและพัฒนาแบบวัดทัศนคติต่อการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบวัดทัศนคติ
2. กำหนดโครงสร้างของแบบวัดทัศนคติ (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ค)
3. สร้างแบบวัดทัศนคติตามโครงสร้างในข้อ 2
4. นำแบบวัดทัศนคติและโครงสร้างของแบบวัด เสนออาจารย์ที่ปรึกษา

วิทยานิพนธ์ตรวจพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ แล้วปรับปรุงแก้ไขแบบวัดทัศนคติตามข้อเสนอแนะ

5. ตรวจสอบความชัดเจนของภาษาโดยการนำไปทดลองใช้กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 คน แล้วปรับปรุงแก้ไขภาษาตามข้อเสนอแนะ

6. ทดลองใช้ครั้งที่ 2 ครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบค่าความเที่ยงของแบบวัดและคุณภาพรายข้อ (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อกับคะแนนรวม และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาถ้าตัดข้อนั้นออก) ได้ค่าความเที่ยงของแบบวัดทัศนคติ เท่ากับ 0.937

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อกับคะแนนรวมมีค่าตั้งแต่ 0.167-0.794 และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาถ้าตัดข้อนั้นออก มีค่าตั้งแต่ 0.932-0.936

7. จัดทำแบบวัดทัศนคติสำหรับนำไปใช้จริง โดยการพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อกับคะแนนรวม และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาถ้าตัดข้อนั้นออก

ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์

1. กำหนดประเด็นที่จะสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมประเด็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ทางการปฏิบัติและทางด้านงบประมาณ ในการนำรูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ และการยอมรับรูปแบบการประเมินฯ

2. สร้างแบบสัมภาษณ์
3. ทดลองใช้เพื่อตรวจสอบความชัดเจนของภาษา
4. ปรับปรุง แก้ไขแบบสัมภาษณ์ เพื่อเตรียมนำไปใช้จริง

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งพิจารณาจาก 1) ผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จากแหล่งผู้ประเมิน 6 แหล่ง ในแต่ละครั้ง เพื่อศึกษาพัฒนาการของครูในการจัดการเรียนการสอน 2) ทักษะคติของผู้ถูกประเมิน 3) ความเป็นไปได้ทางวิชาการด้านการปฏิบัติ และด้านงบประมาณ 4) การยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง และ 5) ความถูกต้องของผลการประเมิน โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติดังนี้

ตารางที่ 5 ประเด็นที่ศึกษา เครื่องมือ การวิเคราะห์ข้อมูล และเกณฑ์การแปลผล

ประเด็น	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล	เกณฑ์การแปลผล
ผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	แบบประเมินการจัดการเรียนการสอนฯ (ฉบับที่ 1, 2 และ 3)	1) ค่าเฉลี่ย , ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) t-test 3) คะแนนการพัฒนาคตามแนวคิดของศิริชัย กาญจนวาสี (Kanjanawasee,1989)	1) เปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ย ไม่ต่ำกว่า 3.5 จากสเกล 5 ระดับ 2) คะแนนเฉลี่ยจากการประเมินปลายภาคเรียน สูงกว่า คะแนนเฉลี่ยจากการประเมินกลางภาคเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 3) เมื่อ x หมายถึง คะแนนการพัฒนา (%) $x \leq 0$ ไม่มีการพัฒนา $0 < x < 40$ มีการพัฒนาในระดับพอใช้ $40 \leq x < 60$ มีการพัฒนาในระดับค่อนข้างดี $60 \leq x$ มีการพัฒนาในระดับดี
ทัศนคติของผู้ถูกประเมิน	แบบวัดทัศนคติ	ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	เปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ย ไม่ต่ำกว่า 3.5 จากสเกล 5 ระดับ
ความเป็นไปได้ทางวิชาการ ด้านการปฏิบัติ และด้านงบประมาณ	แบบสัมภาษณ์ (ฉบับที่ 1)	การวิเคราะห์เนื้อหา	ความสอดคล้องระหว่างสิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง
การยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง	แบบสัมภาษณ์ (ฉบับที่ 2)	การวิเคราะห์เนื้อหา	
ความถูกต้องของผลการประเมิน	แบบประเมินการจัดการเรียนการสอนฯ (ฉบับที่ 1, 2 และ 3)	r_{xy}	มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 3 ประการ คือ ประการแรก เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประการที่สอง เพื่อพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และประการที่สาม เพื่อประเมินประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลหรือผลการพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำแนกออกเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

- 1.1 ผลจากการสังเคราะห์เอกสารการพัฒนาตัวบ่งชี้
- 1.2 ผลจากการประเมินตัวบ่งชี้และความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ
- 1.3 ผลจากการประชุมระดมความคิดของผู้ทรงคุณวุฒิ

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

- 2.1 ผลจากการสังเคราะห์เอกสารการพัฒนารูปแบบประเมิน
- 2.2 ผลจากการประเมินรูปแบบการประเมินและความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

ตอนที่ 3 ผลการประเมินประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

- 3.1 ผลการศึกษาคะแนนการพัฒนาและค่าความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน
- 3.2 ผลการศึกษาทัศนคติของผู้ถูกประเมิน
- 3.3 ผลการศึกษาความเป็นไปได้ทางด้านการปฏิบัติและทางด้านงบประมาณในการนำรูปแบบการประเมินฯ ไปใช้ และการยอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้อง
- 3.4 ผลการศึกษาความถูกต้องของผลการประเมิน

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

- 1.1 ผลจากการสังเคราะห์เอกสาร

จากการสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง ดังที่ได้นำเสนอไว้ในบทที่ 2 ผู้วิจัยได้ข้อสรุปว่าการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 องค์ประกอบ และแต่ละองค์ประกอบประกอบด้วยตัวบ่งชี้ ดังตารางที่ 6 ซึ่งนำไปใช้ตรวจสอบความครอบคลุม และความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

จากตารางที่ 6 พบว่า องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อม/บรรยากาศของการเรียนรู้ประกอบด้วยตัวบ่งชี้หลัก 3 ตัวได้แก่ 1) ลักษณะการจัดห้องเรียน 2) การจัดสรรพื้นที่ชั้นเรียน และ 3) บรรยากาศการเรียนรู้

องค์ประกอบด้านปัจจัยเบื้องต้นของการเรียนรู้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้หลัก 2 ตัว ได้แก่ 1) การวางแผนการเรียนรู้ และ 2) การเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้

องค์ประกอบด้านกระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้หลัก 6 ตัว ได้แก่ 1) บทบาทของผู้สอนในกระบวนการเรียนรู้ 2) สัดส่วนของเวลาที่ใช้ในการพูด 3) ลักษณะกิจกรรมที่ ผู้สอนจัด 4) พฤติกรรมผู้สอนในการดำเนินกิจกรรม 5) ลักษณะการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของผู้เรียน และ 6) พฤติกรรมผู้เรียนในการร่วมกิจกรรม

องค์ประกอบด้านผลผลิตของการเรียนรู้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้หลัก 2 ตัว ได้แก่ 1) การประเมินการเรียนรู้ และ 2) ผลที่คาดหวังในตัวผู้เรียน

ตารางที่ 6 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้หลัก	ตัวบ่งชี้ย่อย	เกณฑ์การตัดสิน
	1.3 บรรยายภาคการเรียนรู้	1.3.1 การรับฟังความคิดเห็น 1.3.2 การซักถาม	<ul style="list-style-type: none"> ● ผู้สอนให้อิสระแก่ผู้เรียนในการแสดงความคิดเห็น และการตัดสินใจ (ระดับการปฏิบัติตามความคิดเห็นของผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมาก, ค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 3.5 จากสเกล 5 ระดับ) ● ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถาม เมื่อผู้เรียนเกิดข้อสงสัยในวิธีการเรียนรู้ และเนื้อหาที่เรียน (ระดับการปฏิบัติตามความคิดเห็นของผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องอยู่ในระดับมาก, ค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 3.5 จากสเกล 5 ระดับ)
2. ด้านปัจจัยเบื้องต้นของการเรียนรู้	2.1 การวางแผนการเรียนรู้	2.1.1 การจัดทำแผนการสอน 2.1.2 การวางแผนกิจกรรม	<ul style="list-style-type: none"> ● ผู้สอนทำแผนการสอนเพื่อเตรียมกิจกรรม การเตรียมวัสดุอุปกรณ์และการเตรียมการวัด และประเมินผลที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติเอง (ระดับการปฏิบัติตามความคิดเห็นของผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมาก, ค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 3.5 จากสเกล 5 ระดับ) ● ผู้สอนวางแผนการจัดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตร สอดคล้องกับศักยภาพ/ความต้องการ/ความสนใจของผู้เรียน (ระดับการปฏิบัติตามความคิดเห็นของผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องอยู่ในระดับมาก, ค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 3.5 จากสเกล 5 ระดับ) ● ผู้สอนวางแผนการจัดกิจกรรมโดยมุ่งสร้างสรรคูประสบการณ์ใหม่ให้ผู้เรียนบนพื้นฐานประสพการณ์เดิม (ระดับการปฏิบัติตามความคิดเห็นของผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมาก, ค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 3.5 จากสเกล 5 ระดับ)

ตารางที่ 6 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้หลัก	ตัวบ่งชี้ย่อย	เกณฑ์การตัดสิน
	2.2 การเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้	2.2.1 การเตรียมตัวผู้สอน 2.2.2 การเตรียมแหล่งข้อมูลในการแสวงหาความรู้ 2.2.3 การเตรียมสื่อ	<ul style="list-style-type: none"> ● ผู้สอนวางแผนการจัดกิจกรรมโดยมุ่งเน้นการเชื่อมโยงความรู้ในแต่ละวิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกันเข้าด้วยกัน (ระดับการปฏิบัติตามความคิดเห็นของผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมาก, ค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 3.5 จากสเกล 5 ระดับ) ● ผู้สอนวางแผนการจัดกิจกรรม โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านความรู้/ความถนัด/ความสนใจของผู้เรียน (ระดับการปฏิบัติตามความคิดเห็นของผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมาก, ค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 3.5 จากสเกล 5 ระดับ) ● ผู้สอนเตรียมตัวเองด้วยการศึกษาค้นคว้า ทดลองและปฏิบัติจนเกิดความชำนาญ (ระดับการปฏิบัติตามความคิดเห็นของผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมาก, ค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 3.5 จากสเกล 5 ระดับ) ● ผู้สอนเตรียมแหล่งข้อมูลในการแสวงหาความรู้ต่าง ๆ ทั้งในห้องเรียนและนอกเหนือจากในห้องเรียน (ระดับการปฏิบัติตามความคิดเห็นของผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมาก, ค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 3.5 จากสเกล 5 ระดับ) ● ผู้สอนเตรียมสื่อการเรียนการสอนที่มีจำนวนเพียงพอกับความต้องการของผู้เรียน และสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา หรือจุดประสงค์การเรียนรู้ (ระดับการปฏิบัติตามความคิดเห็นของผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมาก, ค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 3.5 จากสเกล 5 ระดับ)

ตารางที่ 6 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้หลัก	ตัวบ่งชี้ย่อย	เกณฑ์การตัดสิน
		2.2.4 การเตรียมการประเมินผล	<ul style="list-style-type: none"> ผู้สอนเตรียมการประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย โดยใช้การทดสอบร่วมกับวิธีอื่นๆ เช่น การสังเกต การทำแบบฝึกหัดหรือชิ้นงาน เป็นต้น (ระดับการปฏิบัติตามความคิดเห็นของผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง อยู่ใน ระดับมาก, ค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 3.5 จากสเกล 5 ระดับ)
3. ด้านกระบวนการเรียนรู้	3.1 บทบาทของผู้สอนในกระบวนการเรียนรู้	3.1.1 การเป็นผู้กระตุ้น และส่งเสริมการเรียนรู้	<ul style="list-style-type: none"> ผู้สอนจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผนและร่วมทำกิจกรรม ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน (ระดับการปฏิบัติตามความคิดเห็นของผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมาก, ค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 3.5 จากสเกล 5 ระดับ) ผู้สอนจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างความรู้และทักษะด้วยตนเอง (ระดับการปฏิบัติตามความคิดเห็นของผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมาก, ค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 3.5 จากสเกล 5 ระดับ) ผู้สอนจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (ระดับการปฏิบัติตามความคิดเห็นของผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมาก, ค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 3.5 จากสเกล 5 ระดับ) ผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินความรู้ และทักษะของตนเองและเพื่อน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน (ระดับการปฏิบัติตามความคิดเห็นของผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมาก, ค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 3.5

ตารางที่ 6 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้หลัก	ตัวบ่งชี้ย่อย	เกณฑ์การตัดสิน
	3.2 สัดส่วนของเวลาที่ใช้ในการพูด	3.1.2 การเป็นผู้ประเมิน 3.2.1 เวลาที่ใช้ในการนำเข้าสู่บทเรียน 3.2.2 เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมกลุ่ม 3.2.2 เวลาที่ใช้ในการสรุปบทเรียน	จากสเกล 5 ระดับ) <ul style="list-style-type: none"> ● ผู้สอนประเมินกระบวนการ ผลงาน และการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง เช่น ประเมินโดยผู้สอนร่วมกับผู้เรียน และทำการประเมินก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียน เป็นต้น (ระดับการปฏิบัติตามความคิดเห็นของผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมาก ,ค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 3.5 จากสเกล 5 ระดับ) ● ผู้สอนใช้เวลาในการนำเข้าสู่บทเรียนในแต่ละคาบเรียน ไม่เกิน 10 นาที (ระดับการปฏิบัติตามความคิดเห็นของผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมาก, ค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 3.5 จากสเกล 5 ระดับ) ● ผู้สอนใช้เวลาในการทำกิจกรรมกลุ่มมากกว่ากิจกรรมเดี่ยว เช่น สัดส่วนของเวลาในการทำกิจกรรมกลุ่มต่อกิจกรรมเดี่ยว ไม่ต่ำกว่า 60:40 เป็นต้น (ระดับการปฏิบัติตามความคิดเห็นของผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมาก ,ค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 3.5 จากสเกล 5 ระดับ) ● ผู้สอนใช้เวลาในการสรุปการเรียนรู้ในแต่ละคาบเรียน ไม่เกิน 10 นาที (ระดับการปฏิบัติตามความคิดเห็นของผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมาก , ค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 3.5 จากสเกล 5 ระดับ)

ตารางที่ 6 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้หลัก	ตัวบ่งชี้ย่อย	เกณฑ์การตัดสิน
	3.3 ลักษณะกิจกรรมที่ผู้สอนจัด	3.3.1 รูปแบบหรือวิธีการสอน 3.3.2 การจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์	<ul style="list-style-type: none"> ● ผู้สอนใช้รูปแบบหรือวิธีสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหา โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านความรู้ / ความถนัด / ความสนใจของผู้เรียน (ระดับการปฏิบัติตามความคิดเห็นของผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมาก, ค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 3.5 จากสเกล 5 ระดับ) ● ผู้สอนจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นการปฏิบัติของผู้เรียนมากกว่าการบรรยาย เช่น สัดส่วนของเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติต่อการบรรยาย ไม่ต่ำกว่า 60:40 เป็นต้น (ระดับการปฏิบัติตามความคิดเห็นของผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องอยู่ในระดับมาก, ค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 3.5 จากสเกล 5 ระดับ) ● ผู้สอนจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเคลื่อนไหวร่างกายในการทำกิจกรรม (ระดับการปฏิบัติตามความคิดเห็นของผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องอยู่ในระดับมาก, ค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 3.5 จากสเกล 5 ระดับ) ● ผู้สอนจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และผู้เรียนกับผู้เรียน ทั้งภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม (ระดับการปฏิบัติตามความคิดเห็นของผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมาก, ค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 3.5 จากสเกล 5 ระดับ) ● ผู้สอนจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นพบวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง (ระดับการปฏิบัติตามความคิดเห็นของผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมาก, ค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 3.5 จากสเกล 5 ระดับ)

ตารางที่ 6 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้หลัก	ตัวบ่งชี้ย่อย	เกณฑ์การตัดสิน
	3.4 พฤติกรรมของผู้สอนในการดำเนินกิจกรรม	3.4.1 การแนะแนวทางในการค้นคว้า 3.4.2 การสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน 3.4.3 การกระตุ้นเสริมแรง	<ul style="list-style-type: none"> ● มีการแนะแนวทางในการค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น internet เป็นต้น (ระดับการปฏิบัติตามความคิดเห็นของผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมาก , ค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 3.5 จากสเกล 5 ระดับ) ● มีการสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนขณะทำกิจกรรม เพื่อวินิจฉัยปัญหาการเรียนรู้และนำมาปรับปรุง แก้ไขให้ดีขึ้น (ระดับการปฏิบัติตามความคิดเห็นของผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมาก , ค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 3.5 จากสเกล 5 ระดับ) ● มีการกระตุ้นส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงพฤติกรรมที่ผู้สอนต้องการให้เกิด ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ (ระดับการปฏิบัติตามความคิดเห็นของผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมาก , ค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 3.5 จากสเกล 5 ระดับ) ● มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนนำประสบการณ์เดิมมาเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ (ระดับการปฏิบัติตามความคิดเห็นของผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมาก , ค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 3.5 จากสเกล 5 ระดับ) ● มีการกระตุ้นส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้หรือทักษะปฏิบัติด้วยตนเอง (ระดับการปฏิบัติตามความคิดเห็นของผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมาก , ค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 3.5 จากสเกล 5 ระดับ)

ตารางที่ 6 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้หลัก	ตัวบ่งชี้ย่อย	เกณฑ์การตัดสิน
	3.5 ลักษณะการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของผู้เรียน	3.5.1 การทำกิจกรรม 3.5.2 การเสนอความคิดเห็น 3.5.3 การรับผิดชอบต่อหน้าที่ 3.5.4 การให้ความร่วมมือกับ ผู้สอน	<ul style="list-style-type: none"> ● ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมตามศักยภาพ ความถนัด และความสนใจของตนเอง (ระดับการปฏิบัติตามความคิดเห็นของผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องอยู่ในระดับมาก ,ค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 3.5 จากสเกล 5 ระดับ) ● ผู้เรียนได้เสนอความคิดเห็นเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ในการปฏิบัติงานกลุ่ม (ระดับการปฏิบัติตามความคิดเห็นของผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องอยู่ในระดับมาก ,ค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 3.5 จากสเกล 5 ระดับ) ● ผู้เรียนได้แบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบในการทำงานร่วมกันตามความถนัดของแต่ละคน (ระดับการปฏิบัติตามความคิดเห็นของผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง อยู่ใน ระดับมาก ,ค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 3.5 จากสเกล 5 ระดับ) ● ผู้เรียนให้ความร่วมมือกับผู้สอนในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนทุกขั้นตอน ตั้งแต่ขั้นการนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นสอน และขั้นสรุป (ระดับการปฏิบัติตามความคิดเห็นของผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องอยู่ในระดับมาก , ค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 3.5 จากสเกล 5 ระดับ)

ตารางที่ 6 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้หลัก	ตัวบ่งชี้ย่อย	เกณฑ์การตัดสิน
4. ด้านผลผลิตของการเรียนรู้	3.6 พฤติกรรมของผู้เรียนในการร่วมมือกิจกรรม 4.1 การประเมินการเรียนรู้	3.6.1 ความกระตือรือร้นของผู้เรียน 3.6.2 การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการซักถาม 4.1.1 วิธีประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน	<ul style="list-style-type: none"> ● ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างกระฉับกระเฉง ตื่นตัวในการพัฒนากลยุทธ์ที่จะสร้างความรู้ความเข้าใจอย่างมีความหมาย (ระดับการปฏิบัติตามความคิดเห็นของผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องอยู่ในระดับมาก ,ค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 3.5 จากสเกล 5 ระดับ) ● มีการพูดแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการซักถามระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้สอน (ระดับการปฏิบัติตามความคิดเห็นของผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องอยู่ในระดับมาก ,ค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 3.5 จากสเกล 5 ระดับ) ● ผู้เรียนกล้าซักถามผู้สอนเมื่อเผชิญประเด็นปัญหาที่ซับซ้อน (ระดับการปฏิบัติตามความคิดเห็นของผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องอยู่ในระดับมาก , ค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 3.5 จากสเกล 5 ระดับ) ● ผู้สอนประเมินผู้เรียนโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น ใช้การทดสอบ การสังเกต การทำแบบฝึก/ชิ้นงาน เพิ่มสะสมงาน เป็นต้น (ระดับการปฏิบัติตามความคิดเห็นของผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องอยู่ในระดับมาก ,ค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 3.5 จากสเกล 5 ระดับ) ● ผู้สอนทำการประเมินความรู้ ทักษะ และคุณธรรมพื้นฐานของผู้เรียน (ตามที่กำหนดในแผนการจัดการเรียนรู้) พร้อม ๆ กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (ระดับการปฏิบัติตามความคิดเห็นของผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมาก,ค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 3.5 จากสเกล 5 ระดับ)

ตารางที่ 6 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้หลัก	ตัวบ่งชี้ย่อย	เกณฑ์การตัดสิน
		4.2.2 ทักษะ 4.2.3 คุณธรรมพื้นฐาน 4.2.4 พัฒนาการของผู้เรียน	<ul style="list-style-type: none"> ● ผู้เรียนมีทักษะการคิด กระบวนการแสวงหาความรู้หรือทักษะการปฏิบัติอยู่ในระดับดี (ผลการปฏิบัติตามความคิดเห็นของผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมาก , ค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 3.5 จากสเกล 5 ระดับ) ● ผู้เรียนมีคุณธรรมพื้นฐานที่จำเป็นตามที่กำหนดในหลักสูตร/แผนการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับดี (ผลการปฏิบัติตามความคิดเห็นของผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมาก , ค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 3.5 จากสเกล 5 ระดับ) ● ผู้เรียนมีพัฒนาการของความรู้พื้นฐานที่จำเป็นตามที่กำหนดในหลักสูตร/แผนการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับดี (ผลการปฏิบัติตามความคิดเห็นของผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้องอยู่ในระดับมาก , ค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 3.5 จากสเกล 5 ระดับ) ● ผู้เรียนมีพัฒนาการของทักษะการคิด กระบวนการแสวงหาความรู้หรือทักษะการปฏิบัติอยู่ในระดับดี (ผลการปฏิบัติตามความคิดเห็นของผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้องอยู่ในระดับมาก , ค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 3.5 จากสเกล 5 ระดับ) ● ผู้เรียนมีพัฒนาการของคุณธรรมพื้นฐานที่จำเป็นตามที่กำหนดในหลักสูตร/แผนการจัดการเรียนรู้ (ผลการปฏิบัติตามความคิดเห็นของผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้องอยู่ในระดับมาก , ค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 3.5 จากสเกล 5 ระดับ)

1.2 ผลจากการประเมินตัวบ่งชี้ และความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา มีความรู้และเชี่ยวชาญทางตัวบ่งชี้ และผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งสิ้น 10 คน ได้ตรวจสอบและประเมินตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การตัดสินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รายละเอียดของผลการตรวจสอบและประเมิน ดังตารางที่ 7 ถึงตารางที่ 25

ตารางที่ 7 จำนวนความถี่และผลการตรวจสอบความครอบคลุมขององค์ประกอบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

รายการประเมิน	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่แน่ใจ	IOC
1. องค์ประกอบ 4 ด้าน (สภาพแวดล้อม/บรรยากาศ ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิตของการเรียนรู้) มีความครอบคลุม การประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	10				1.00
2. ตัวบ่งชี้หลัก 3 ตัว (ลักษณะการจัดชั้นเรียน การจัดสรรพื้นที่ชั้นเรียน และบรรยากาศการเรียนรู้) มีความครอบคลุมการประเมินองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อม/บรรยากาศของการเรียนรู้	9		1		0.90
3. ตัวบ่งชี้หลัก 2 ตัว (การวางแผนการเรียนรู้ และการเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้) มีความครอบคลุมการประเมินองค์ประกอบด้านปัจจัยเบื้องต้นของการเรียนรู้	8	1	1		0.90
4. ตัวบ่งชี้หลัก 6 ตัว (บทบาทของผู้สอนในกระบวนการเรียนรู้ สัดส่วนของเวลาที่ใช้ในการพูด ลักษณะกิจกรรมที่ผู้สอนจัด พฤติกรรมของผู้สอนในการดำเนินกิจกรรม ลักษณะการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของผู้เรียน และพฤติกรรมของผู้เรียนในการร่วมกิจกรรม) มีความครอบคลุมการประเมินองค์ประกอบด้านกระบวนการเรียนรู้	9	1			1.00
5. ตัวบ่งชี้หลัก 2 ตัว (การประเมินการเรียนรู้ และผลที่คาดหวังในตัวผู้เรียน) มีความครอบคลุมการประเมินองค์ประกอบด้านผลผลิตของการเรียนรู้	9	1			1.00

ผลการคำนวณดัชนีความสอดคล้องเกี่ยวกับความครอบคลุม ขององค์ประกอบจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.90 – 1.00 แสดงว่าผู้ทรงคุณวุฒิประเมินได้สอดคล้องกันว่า การประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรพิจารณาจากองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ สภาพแวดล้อม/บรรยากาศของการเรียนรู้ ปัจจัยเบื้องต้นของการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ และผลผลิตของการเรียนรู้ และควรประเมินให้ครอบคลุม

คลุมตัวบ่งชี้หลักทั้ง 13 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ลักษณะการจัดชั้นเรียน การจัดสรรพื้นที่ชั้นเรียน บรรยากาศการเรียนรู้ การวางแผนการเรียนรู้ การเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ บทบาทของผู้สอนในกระบวนการเรียนรู้ สัดส่วนของเวลาที่ใช้ในการพูด ลักษณะกิจกรรมที่ผู้สอนจัด พฤติกรรมของผู้สอนในการดำเนินกิจกรรม ลักษณะการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของผู้เรียน พฤติกรรมของผู้เรียนในการร่วมกิจกรรม การประเมินการเรียนรู้ และผลที่คาดหวังในตัวผู้เรียน

ตารางที่ 8 จำนวนความถี่ และผลการตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ลักษณะการจัดชั้นเรียน และเกณฑ์การตัดสิน

รายการประเมิน	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่แน่ใจ	IOC
1. ตัวบ่งชี้ย่อย					
1.1 ความครอบคลุมของตัวบ่งชี้	8	2			1.00
1.2 ความชัดเจนของตัวบ่งชี้	6	3	1		0.90
1.3 ความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล	8	2			1.00
1.4 ประโยชน์ในการนำไปใช้	9	1			1.00
2. เกณฑ์การตัดสิน					
2.1 ความเหมาะสมของเกณฑ์	8	2			1.00
2.2 ความชัดเจนของเกณฑ์	6	4			1.00
2.3 ความเป็นไปได้ในการใช้ตัดสิน	7	3			1.00
2.4 ประโยชน์ในการนำไปใช้	9	1			1.00

ผลการคำนวณดัชนีความสอดคล้องเกี่ยวกับ ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ลักษณะการจัดชั้นเรียน และเกณฑ์การตัดสิน พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.90 – 1.00 แสดงว่าผู้ทรงคุณวุฒิประเมินได้สอดคล้องกันว่าตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การตัดสินดังกล่าว มีความครอบคลุม ชัดเจน ความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล และเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้

ตารางที่ 9 จำนวนความถี่ และผลการตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้การจัดสรรพื้นที่
ชั้นเรียน และเกณฑ์การตัดสิน

รายการประเมิน	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่แน่ใจ	IOC
1. ตัวบ่งชี้ย่อย					
1.1 ความครอบคลุมของตัวบ่งชี้	8	1	1		0.90
1.2 ความชัดเจนของตัวบ่งชี้	5	4	1		0.90
1.3 ความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล	5	5			1.00
1.4 ประโยชน์ในการนำไปใช้	7	3			1.00
2. เกณฑ์การตัดสิน					
2.1 ความเหมาะสมของเกณฑ์	8	2			1.00
2.2 ความชัดเจนของเกณฑ์	6	4			1.00
2.3 ความเป็นไปได้ในการใช้ตัดสิน	7	3			1.00
2.4 ประโยชน์ในการนำไปใช้	8	2			1.00

ผลการคำนวณดัชนีความสอดคล้องเกี่ยวกับ ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้การจัดสรรพื้นที่
ชั้นเรียน และเกณฑ์การตัดสิน พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.90 – 1.00 แสดงว่าผู้ทรงคุณวุฒิประเมินได้
สอดคล้องกันว่าตัวบ่งชี้และเกณฑ์การตัดสินดังกล่าว มีความครอบคลุม ชัดเจน เป็นไปได้ในการ
เก็บข้อมูล และเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้

ตารางที่ 10 จำนวนความถี่ และผลการตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้บรรยากาศการเรียนรู้ และเกณฑ์การตัดสิน

รายการประเมิน	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่แน่ใจ	IOC
1. ตัวบ่งชี้ย่อย					
1.1 ความครอบคลุมของตัวบ่งชี้	6	3		1	0.90
1.2 ความชัดเจนของตัวบ่งชี้	5	4		1	0.90
1.3 ความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล	5	4		1	0.90
1.4 ประโยชน์ในการนำไปใช้	8	1		1	0.90
2. เกณฑ์การตัดสิน					
2.1 ความเหมาะสมของเกณฑ์	7	2		1	0.90
2.2 ความชัดเจนของเกณฑ์	7	2		1	0.90
2.3 ความเป็นไปได้ในการใช้ตัดสิน	7	2		1	0.90
2.4 ประโยชน์ในการนำไปใช้	8	1		1	0.90

ผลการคำนวณดัชนีความสอดคล้องเกี่ยวกับ ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้บรรยากาศการเรียนรู้ และเกณฑ์การตัดสิน พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.90 แสดงว่าผู้ทรงคุณวุฒิประเมินได้สอดคล้องกันว่าตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การตัดสินดังกล่าว มีความครอบคลุม ชัดเจน เป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล และเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้

ตารางที่ 11 จำนวนความถี่ และผลการตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้การวางแผน การเรียนรู้ และเกณฑ์การตัดสิน

รายการประเมิน	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่แน่ใจ	IOC
1. ตัวบ่งชี้ย่อย					
1.1 ความครอบคลุมของตัวบ่งชี้	9	1			1.00
1.2 ความชัดเจนของตัวบ่งชี้	10				1.00
1.3 ความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล	7	3			1.00
1.4 ประโยชน์ในการนำไปใช้	10				1.00
2. เกณฑ์การตัดสิน					
2.1 ความเหมาะสมของเกณฑ์	8	1	1		0.90
2.2 ความชัดเจนของเกณฑ์	8	1	1		0.90
2.3 ความเป็นไปได้ในการใช้ตัดสิน	9		1		0.90
2.4 ประโยชน์ในการนำไปใช้	10				1.00

ผลการคำนวณดัชนีความสอดคล้องเกี่ยวกับ ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้การวางแผน การเรียนรู้ และเกณฑ์การตัดสิน พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.90 – 1.00 แสดงว่าผู้ทรงคุณวุฒิ ประเมินได้สอดคล้องกันว่าตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การตัดสินดังกล่าว มีความครอบคลุม ชัดเจน เป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล และเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้

ตารางที่ 12 จำนวนความถี่ และผลการตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้การเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ และเกณฑ์การตัดสิน

รายการประเมิน	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่แน่ใจ	IOC
1. ตัวบ่งชี้ย่อย					
1.1 ความครอบคลุมของตัวบ่งชี้	9		1		0.90
1.2 ความชัดเจนของตัวบ่งชี้	7	3			1.00
1.3 ความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล	6	4			1.00
1.4 ประโยชน์ในการนำไปใช้	9	1			1.00
2. เกณฑ์การตัดสิน					
2.1 ความเหมาะสมของเกณฑ์	7	2		1	0.90
2.2 ความชัดเจนของเกณฑ์	6	3		1	0.90
2.3 ความเป็นไปได้ในการใช้ตัดสิน	6	3		1	0.90
2.4 ประโยชน์ในการนำไปใช้	9			1	0.90

ผลการคำนวณดัชนีความสอดคล้องเกี่ยวกับ ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้การเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ และเกณฑ์การตัดสิน พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.90 – 1.00 แสดงว่า ผู้ทรงคุณวุฒิ ประเมินได้สอดคล้องกันว่า ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การตัดสินดังกล่าว มีความครอบคลุม ชัดเจน เป็นไปได้ ในการเก็บข้อมูล และเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้

ตารางที่ 13 จำนวนความถี่ และผลการตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้บทบาทของผู้สอน
ในกระบวนการเรียนรู้ และเกณฑ์การตัดสิน

รายการประเมิน	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่แน่ใจ	IOC
1. ตัวบ่งชี้ย่อย					
1.1 ความครอบคลุมของตัวบ่งชี้	8	2			1.00
1.2 ความชัดเจนของตัวบ่งชี้	7	3			1.00
1.3 ความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล	5	4		1	0.90
1.4 ประโยชน์ในการนำไปใช้	10				1.00
2. เกณฑ์การตัดสิน					
2.1 ความเหมาะสมของเกณฑ์	9	1			1.00
2.2 ความชัดเจนของเกณฑ์	8	2			1.00
2.3 ความเป็นไปได้ในการใช้ตัดสิน	8	1		1	0.90
2.4 ประโยชน์ในการนำไปใช้	10				1.00

ผลการคำนวณดัชนีความสอดคล้องเกี่ยวกับ ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้บทบาทของผู้สอนในกระบวนการเรียนรู้ และเกณฑ์การตัดสิน พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.90 – 1.00 แสดงว่า ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินได้สอดคล้องกันว่า ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การตัดสินดังกล่าว มีความครอบคลุม ชัดเจน ความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล และเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้

ตารางที่ 14 จำนวนความถี่ และผลการตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้สัดส่วนของเวลาที่ใช้พูด และเกณฑ์การตัดสิน

รายการประเมิน	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่แน่ใจ	IOC
1. ตัวบ่งชี้ย่อย					
1.1 ความครอบคลุมของตัวบ่งชี้	8	1		1	0.90
1.2 ความชัดเจนของตัวบ่งชี้	8	1		1	0.90
1.3 ความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล	7	2		1	0.90
1.4 ประโยชน์ในการนำไปใช้	8	1		1	0.90
2. เกณฑ์การตัดสิน					
2.1 ความเหมาะสมของเกณฑ์	6	2	1	1	0.80
2.2 ความชัดเจนของเกณฑ์	7	2		1	0.90
2.3 ความเป็นไปได้ในการใช้ตัดสิน	5	3	1	1	0.80
2.4 ประโยชน์ในการนำไปใช้	8	1		1	0.90

ผลการคำนวณดัชนีความสอดคล้องเกี่ยวกับ ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้สัดส่วนของเวลาที่ใช้พูด และเกณฑ์การตัดสิน พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.80-0.90 แสดงว่าผู้ทรงคุณวุฒิประเมินได้สอดคล้องกันว่า ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การตัดสินดังกล่าว มีความครอบคลุม ชัดเจน ความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล และเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้

ตารางที่ 15 จำนวนความถี่ และผลการตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ลักษณะกิจกรรม
ที่ผู้สอนจัด และเกณฑ์การตัดสิน

รายการประเมิน	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่แน่ใจ	IOC
1. ตัวบ่งชี้ย่อย					
1.1 ความครอบคลุมของตัวบ่งชี้	9	1			1.00
1.2 ความชัดเจนของตัวบ่งชี้	8	2			1.00
1.3 ความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล	8		2		0.80
1.4 ประโยชน์ในการนำไปใช้	8	2			1.00
2. เกณฑ์การตัดสิน					
2.1 ความเหมาะสมของเกณฑ์	7	3			1.00
2.2 ความชัดเจนของเกณฑ์	7	3			1.00
2.3 ความเป็นไปได้ในการใช้ตัดสิน	9		1		0.90
2.4 ประโยชน์ในการนำไปใช้	9	1			1.00

ผลการคำนวณดัชนีความสอดคล้องเกี่ยวกับ ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ลักษณะกิจกรรมที่ผู้สอนจัด และเกณฑ์การตัดสิน พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.80 – 1.00 แสดงว่าผู้ทรงคุณวุฒิ ประเมินได้สอดคล้องกันว่า ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การตัดสินดังกล่าว มีความครอบคลุม ชัดเจน ความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล และเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้

ตารางที่ 16 จำนวนความถี่ และผลการตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้พฤติกรรมของ
ผู้สอนในการดำเนินกิจกรรม และเกณฑ์การตัดสิน

รายการประเมิน	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่แน่ใจ	IOC
1. ตัวบ่งชี้ย่อย					
1.1 ความครอบคลุมของตัวบ่งชี้	9	1			1.00
1.2 ความชัดเจนของตัวบ่งชี้	9	1			1.00
1.3 ความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล	9	1			1.00
1.4 ประโยชน์ในการนำไปใช้	9	1			1.00
2. เกณฑ์การตัดสิน					
2.1 ความเหมาะสมของเกณฑ์	8	2			1.00
2.2 ความชัดเจนของเกณฑ์	9	1			1.00
2.3 ความเป็นไปได้ในการใช้ตัดสิน	9	1			1.00
2.4 ประโยชน์ในการนำไปใช้	9	1			1.00

ผลการคำนวณดัชนีความสอดคล้องเกี่ยวกับ ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้พฤติกรรม
ของผู้สอนในการดำเนินกิจกรรม และเกณฑ์การตัดสิน พบว่ามีค่าเท่ากับ 1.00 แสดงว่าผู้ทรงคุณ
วุฒิประเมินได้สอดคล้องกันว่า ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การตัดสินดังกล่าว มีความครอบคลุม ชัดเจน เป็น
ไปได้ในการเก็บข้อมูล และเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้

ตารางที่ 17 จำนวนความถี่ และผลการตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ลักษณะการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของผู้เรียน และเกณฑ์การตัดสิน

รายการประเมิน	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่แน่ใจ	IOC
1. ตัวบ่งชี้ย่อย					
1.1 ความครอบคลุมของตัวบ่งชี้	8	2			1.00
1.2 ความชัดเจนของตัวบ่งชี้	8	2			1.00
1.3 ความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล	9	1			1.00
1.4 ประโยชน์ในการนำไปใช้	10				1.00
2. เกณฑ์การตัดสิน					
2.1 ความเหมาะสมของเกณฑ์	9	1			1.00
2.2 ความชัดเจนของเกณฑ์	9	1			1.00
2.3 ความเป็นไปได้ในการใช้ตัดสิน	10				1.00
2.4 ประโยชน์ในการนำไปใช้	10				1.00

ผลการคำนวณดัชนีความสอดคล้องเกี่ยวกับ ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ลักษณะการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของผู้เรียน และเกณฑ์การตัดสิน พบว่ามีค่าเท่ากับ 1.00 ทุกรายการ แสดงว่าผู้ทรงคุณวุฒิประเมินได้สอดคล้องกันว่า ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การตัดสินดังกล่าว มีความครอบคลุมชัดเจน เป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล และเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้

ตารางที่ 18 จำนวนความถี่ และผลการตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้พฤติกรรมของ
ผู้เรียนในการร่วมกิจกรรม และเกณฑ์การตัดสิน

รายการประเมิน	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่แน่ใจ	IOC
1. ตัวบ่งชี้ย่อย					
1.1 ความครอบคลุมของตัวบ่งชี้	5	5			1.00
1.2 ความชัดเจนของตัวบ่งชี้	6	4			1.00
1.3 ความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล	7	3			1.00
1.4 ประโยชน์ในการนำไปใช้	9	1			1.00
2. เกณฑ์การตัดสิน					
2.1 ความเหมาะสมของเกณฑ์	6	4			1.00
2.2 ความชัดเจนของเกณฑ์	6	4			1.00
2.3 ความเป็นไปได้ในการใช้ตัดสิน	8	2			1.00
2.4 ประโยชน์ในการนำไปใช้	9	1			1.00

ผลการคำนวณดัชนีความสอดคล้องเกี่ยวกับ ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้พฤติกรรมของ
ผู้เรียนในการร่วมกิจกรรม และเกณฑ์การตัดสิน พบว่ามีค่าเท่ากับ 1.00 ทุกรายการ แสดงว่า
ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินได้สอดคล้องกันว่า ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การตัดสินดังกล่าว มีความครอบคลุม
ชัดเจน เป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล และเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้

ตารางที่ 19 จำนวนความถี่ และผลการตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้การประเมิน
การเรียนรู้ และเกณฑ์การตัดสิน

รายการประเมิน	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่แน่ใจ	IOC
1. ตัวบ่งชี้ย่อย					
1.1 ความครอบคลุมของตัวบ่งชี้	8	2			1.00
1.2 ความชัดเจนของตัวบ่งชี้	8	2			1.00
1.3 ความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล	9	1			1.00
1.4 ประโยชน์ในการนำไปใช้	10				1.00
2. เกณฑ์การตัดสิน					
2.1 ความเหมาะสมของเกณฑ์	8	2			1.00
2.2 ความชัดเจนของเกณฑ์	8	2			1.00
2.3 ความเป็นไปได้ในการใช้ตัดสิน	10				1.00
2.4 ประโยชน์ในการนำไปใช้	10				1.00

ผลการคำนวณดัชนีความสอดคล้องเกี่ยวกับ ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้การประเมินการเรียนรู้ และเกณฑ์การตัดสิน พบว่ามีค่าเท่ากับ 1.00 ทุกรายการ แสดงว่าผู้ทรงคุณวุฒิ ประเมินได้สอดคล้องกันว่า ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การตัดสินดังกล่าว มีความครอบคลุม ชัดเจน เป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล และเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้

ตารางที่ 20 จำนวนความถี่ และผลการตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ผลที่คาดหวังใน
ตัวผู้เรียน และเกณฑ์การตัดสิน

รายการประเมิน	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่แน่ใจ	IOC
1. ตัวบ่งชี้ย่อย					
1.1 ความครอบคลุมของตัวบ่งชี้	8	2			1.00
1.2 ความชัดเจนของตัวบ่งชี้	7	3			1.00
1.3 ความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล	7	3			1.00
1.4 ประโยชน์ในการนำไปใช้	9	1			1.00
2. เกณฑ์การตัดสิน					
2.1 ความเหมาะสมของเกณฑ์	7	2	1		1.00
2.2 ความชัดเจนของเกณฑ์	6	3	1		1.00
2.3 ความเป็นไปได้ในการใช้ตัดสิน	6	4			1.00
2.4 ประโยชน์ในการนำไปใช้	9	1			1.00

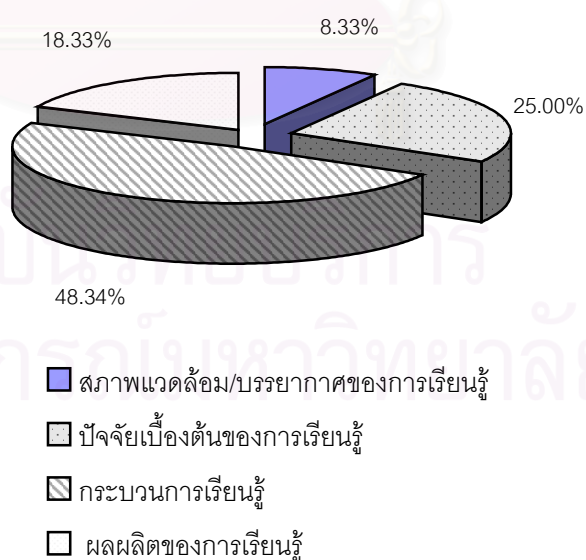
ผลการคำนวณดัชนีความสอดคล้องเกี่ยวกับ ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ผลที่คาดหวังใน
ตัวผู้เรียน และเกณฑ์การตัดสิน พบว่ามีค่าเท่ากับ 1.00 ทุกรายการ แสดงว่าผู้ทรงคุณวุฒิประเมิน
ได้สอดคล้องกันว่า ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การตัดสินดังกล่าว มีความครอบคลุม ชัดเจน ความเป็นไปได้ในการ
เก็บข้อมูล และเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้

ตารางที่ 21 คะแนนการจัดลำดับความสำคัญขององค์ประกอบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

องค์ประกอบ	คะแนน ความสำคัญ	ร้อยละ ของ ความสำคัญ	ลำดับ ความสำคัญ
1. สภาพแวดล้อม/บรรยากาศของการเรียนรู้	5	8.33	4
2. ปัจจัยเบื้องต้นของการเรียนรู้	15	25.00	2
3. กระบวนการเรียนรู้	29	48.34	1
4. ผลผลิตของการเรียนรู้	11	18.33	3
รวม	60	100.00	

จากตารางที่ 21 ผู้ทรงคุณวุฒิได้จัดลำดับความสำคัญขององค์ประกอบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้ องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดคือ กระบวนการเรียนรู้ รองลงมาได้แก่ ปัจจัยเบื้องต้นของการเรียนรู้ ผลผลิตของการเรียนรู้ และสภาพแวดล้อม/บรรยากาศของการเรียนรู้ ซึ่งมีความสำคัญเท่ากับ 48.34%, 25.00%, 18.33% และ 8.33% ตามลำดับ ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 ลำดับความสำคัญขององค์ประกอบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

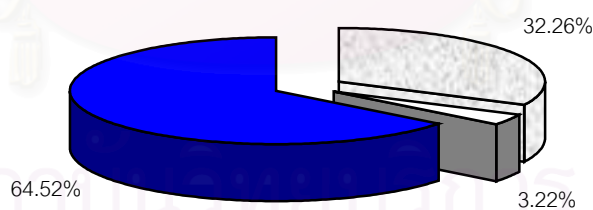

ตารางที่ 22 คะแนนการจัดลำดับความสำคัญของตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบสภาพแวดล้อม/
บรรยากาศของการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้	คะแนน ความสำคัญ	ร้อยละ ของ ความสำคัญ	ลำดับ ความสำคัญ
1. ลักษณะการจัดชั้นเรียน	10	32.26	2
2. การจัดสรรพื้นที่ชั้นเรียน	1	3.22	3
3. บรรยากาศการเรียนรู้	20	64.52	1
รวม	31	100.00	

จากตารางที่ 22 ผู้ทรงคุณวุฒิได้จัดลำดับความสำคัญของตัวบ่งชี้ ในองค์ประกอบสภาพแวดล้อม/บรรยากาศของการเรียนรู้ ดังนี้ ตัวบ่งชี้ที่สำคัญที่สุดคือ บรรยากาศการเรียนรู้ รองลงมาได้แก่ ลักษณะการจัดชั้นเรียน และการจัดสรรพื้นที่ชั้นเรียน ซึ่งมีความสำคัญเท่ากับ 64.52%, 32.26% และ 3.22% ตามลำดับ ดังแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2 ลำดับความสำคัญของตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบสภาพแวดล้อม/บรรยากาศ
ของการเรียนรู้

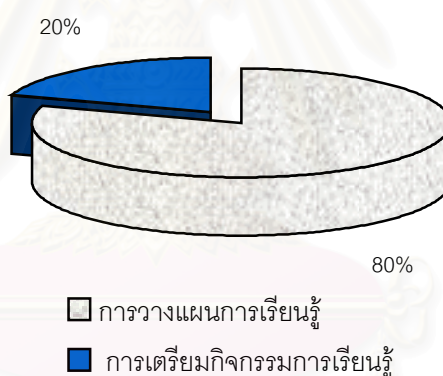
- ลักษณะการจัดชั้นเรียน
- การจัดสรรพื้นที่ชั้นเรียน
- บรรยากาศการเรียนรู้

ตารางที่ 23 คะแนนการจัดลำดับความสำคัญของตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบปัจจัยเบื้องต้นของการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้	คะแนน ความสำคัญ	ร้อยละ ของ ความสำคัญ	ลำดับ ความสำคัญ
1. การวางแผนการเรียนรู้	8	80.00	1
2. การเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้	2	20.00	2
รวม	10	100.00	

จากตารางที่ 23 ผู้ทรงคุณวุฒิได้จัดลำดับความสำคัญของตัวบ่งชี้ ในองค์ประกอบปัจจัยเบื้องต้นของการเรียนรู้ ดังนี้ ตัวบ่งชี้ที่สำคัญที่สุดคือ การเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ รองลงมา ได้แก่ การวางแผนการเรียนรู้ ซึ่งมีความสำคัญเท่ากับ 80% และ 20% ตามลำดับ ดังแผนภูมิที่ 3

แผนภูมิที่ 3 ลำดับความสำคัญของตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบปัจจัยเบื้องต้นของการเรียนรู้

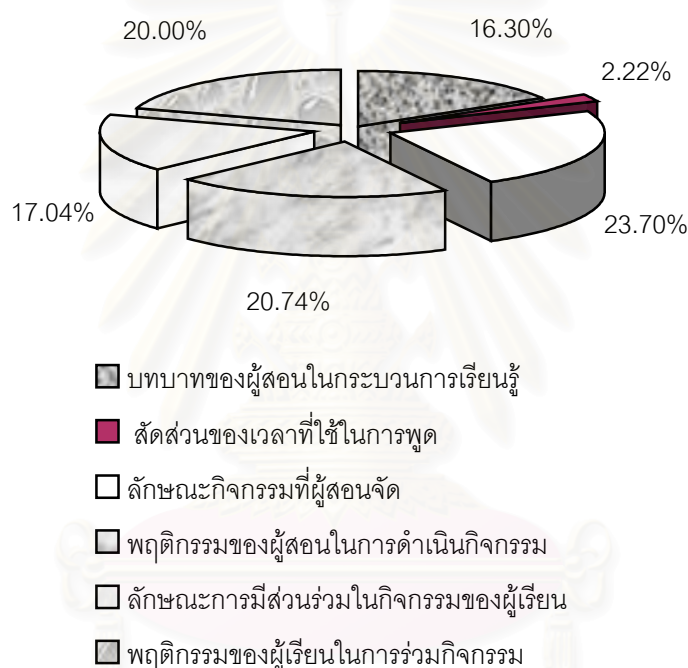
ตารางที่ 24 คะแนนการจัดลำดับความสำคัญของตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบกระบวนการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้	คะแนน ความสำคัญ	ร้อยละ ของ ความสำคัญ	ลำดับ ความสำคัญ
1. บทบาทของผู้สอนในกระบวนการเรียนรู้	22	16.30	5
2. สัดส่วนของเวลาที่ใช้ในการพูด	3	2.22	6
3. ลักษณะกิจกรรมที่ผู้สอนจัด	32	23.70	1
4. พฤติกรรมของผู้สอนในการดำเนินกิจกรรม	28	20.74	2
5. ลักษณะการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของผู้เรียน	23	17.04	4
6. พฤติกรรมของผู้เรียนในการร่วมกิจกรรม	27	20.00	3
รวม	135	100.00	

จากตารางที่ 24 ผู้ทรงคุณวุฒิได้จัดลำดับความสำคัญของตัวบ่งชี้ ในองค์ประกอบ กระบวน

การเรียนรู้ ดังนี้ ตัวบ่งชี้ที่สำคัญที่สุดคือ ลักษณะกิจกรรมที่ผู้สอนจัด รองลงมาได้แก่ พฤติกรรมของผู้สอนในการดำเนินกิจกรรม พฤติกรรมของผู้เรียนในการร่วมกิจกรรม ลักษณะการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของผู้เรียน บทบาทของผู้สอนในกระบวนการเรียนรู้ และสัดส่วนของเวลาที่ใช้ในการพูด ซึ่งมีความสำคัญเท่ากับ 23.70%, 20.74%, 20.00%, 17.04%, 16.30% และ 2.22% ตามลำดับ ดังแผนภูมิที่ 4

แผนภูมิที่ 4 ลำดับความสำคัญของตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบกระบวนการเรียนรู้

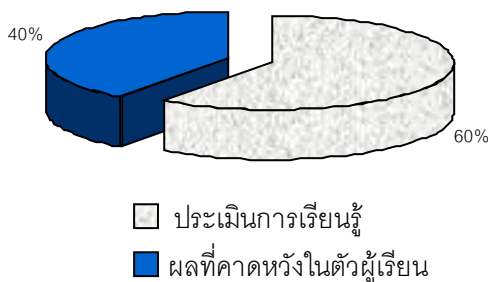

ตารางที่ 25 คะแนนการจัดลำดับความสำคัญของตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบผลผลิตของการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้	คะแนนความสำคัญ	ร้อยละของความสำคัญ	ลำดับความสำคัญ
1. การประเมินการเรียนรู้	6	60	1
2. ผลที่คาดหวังในตัวผู้เรียน	4	40	2
รวม	10	100	

จากตารางที่ 25 ผู้ทรงคุณวุฒิได้จัดลำดับความสำคัญของตัวบ่งชี้ ในองค์ประกอบผลผลิตของการเรียนรู้ ดังนี้ ตัวบ่งชี้ที่สำคัญที่สุดคือ การประเมินการเรียนรู้ รองลงมาได้แก่ ผลที่คาดหวังในตัวผู้เรียน ซึ่งมีความสำคัญเท่ากับ 60% และ 40% ตามลำดับ ดังแผนภูมิที่ 5

แผนภูมิที่ 5 ลำดับความสำคัญของตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบผลผลิตของการเรียนรู้

1.3 ผลจากการประชุมระดมความคิดของผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้วิจัยจัดประชุมระดมความคิดของผู้ทรงคุณวุฒิ ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย ครูแกนนำ ครูเครือข่ายปฏิบัติการเรียนรู้ และครู ต้นแบบ จำนวนทั้งสิ้น 29 คน โดยผู้วิจัยนำเสนอองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งองค์ประกอบ ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การตัดสินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (ฉบับร่างครั้งที่ 2) ประกอบการพิจารณา โดยมีกรอบการพิจารณาดังนี้ (1) พิจารณาคัดเลือกองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (2) พิจารณากำหนดเกณฑ์การตัดสินการจัดการเรียนการสอนฯ โดยกำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกดังนี้ (1) ความครอบคลุม (2) ความชัดเจนเป็นรูปธรรมที่สุด (3) ความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล (4) ประโยชน์ในการนำไปใช้ (5) วัดได้ง่าย และ (6) ใช้ได้กับโรงเรียนทุกแห่งทุกระดับการศึกษา ผลการประชุมระดมความคิดได้ข้อสรุปว่าองค์ประกอบ ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การตัดสินมีความเหมาะสมยอมรับได้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอให้ปรับปรุงแก้ไข เพิ่มเติมคำอธิบายตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินบางรายการ เพื่อให้มีความชัดเจนมากขึ้น และเป็นตัวบ่งชี้ที่ครูผู้สอนควรเป็นผู้จัดการเรียนรู้ (learning management) ให้เกิดตามองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบ รายละเอียดของตัวบ่งชี้และเกณฑ์ดังตารางที่ 26 นอกจากนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิยังมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า เกณฑ์การพิจารณาว่าครูมีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือจะต้องมีค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 3.5 จากสเกล 5 ระดับ หรือคะแนนเกณฑ์การประเมินที่ถือว่าผ่านเกณฑ์ภาพรวมคือ 70% สำหรับคะแนนเกณฑ์ที่ถือว่าผ่านแต่ละองค์ประกอบ สรุปได้ดังนี้

องค์ประกอบ	จำนวนข้อ	คะแนนเต็ม	คะแนนถ่วงน้ำหนัก	คะแนนเกณฑ์ที่ถือว่าผ่าน
1. องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อม/ บรรยากาศการเรียนรู้	7	35	9	6.3
2. องค์ประกอบด้านปัจจัยเบื้องต้น	6	30	25	17.5
3. องค์ประกอบด้านกระบวนการเรียนรู้	15	75	48	33.6
4. องค์ประกอบด้านผลผลิตของการเรียนรู้	7	35	18	12.6
รวม	35	175	100	70

ตารางที่ 26 องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การตัดสินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
(ฉบับปรับปรุง แก้ไข เพื่อนำไปใช้ประเมินการจัดการเรียนการสอนฯ)

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้หลัก	ตัวบ่งชี้ย่อย	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 5
ด้านสภาพแวดล้อม/ บรรยากาศของการ เรียนรู้	1. ลักษณะการ จัดห้องเรียน	1.1 การจัดมุมสื่อการเรียนรู้ คำอธิบาย ในแต่ละรายวิชามีการจัดมุมสื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียน แสวงหาความรู้ด้วยตนเองอยู่ในห้องเรียน เช่น มีโต๊ะแสดงผลงาน/ ชิ้นงานของนักเรียน มีมุมความรู้ ป้ายความรู้ ตะกร้าความรู้ เป็นต้น	ไม่มี	มี 1 ครั้ง	มี 2 ครั้ง	มี 3 ครั้ง	มีมากกว่า 3 ครั้ง
		1.2 จำนวนสื่อ คำอธิบาย มีจำนวนสื่อที่เป็นอุปกรณ์พื้นฐานเพียงพอ สำหรับให้ผู้เรียน ใช้ประกอบการเรียนรู้ ในแต่ละรายวิชา	ไม่มี	มี 1-25 % ของจำนวน นักเรียน	มี 26-50 % ของจำนวน นักเรียน	มี 51-75 % ของจำนวน นักเรียน	มี 76-100% ของจำนวน นักเรียน
		1.3 การจัดห้องเรียน คำอธิบาย มีการจัดโต๊ะ และเก้าอี้ที่สะดวกต่อการจัดกลุ่มผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรม พุดคุย แลกเปลี่ยน ความคิดเห็นกัน	ไม่มี	เป็นบางครั้ง (1-25 % ของ จำนวนคาบ เรียน)	ค่อนข้างบ่อย (26-50 % ของจำนวน คาบเรียน)	บ่อยครั้ง (51-75 % ของจำนวน คาบเรียน)	เป็นประจำ (76-100% ของจำนวน คาบเรียน)
	2. การจัดสรร พื้นที่ชั้นเรียน	2.1 การจัดกลุ่มผู้เรียน คำอธิบาย มีการจัดกลุ่มผู้เรียนตามศักยภาพ ความถนัด ความสนใจ ของผู้เรียน	ไม่มี	เป็นบางครั้ง (1-25 % ของ จำนวนคาบ เรียน)	ค่อนข้างบ่อย (26-50 % ของจำนวน คาบเรียน)	บ่อยครั้ง (51-75 % ของจำนวน คาบเรียน)	เป็นประจำ (76-100 % ของจำนวน คาบเรียน)

ตารางที่ 26 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้หลัก	ตัวบ่งชี้ย่อย	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 5
ด้านสภาพแวดล้อม/ บรรยากาศของการ เรียนรู้	2. การจัดสรร พื้นที่ชั้นเรียน	2.2 การใช้ห้องเรียน <u>คำอธิบาย</u> มีการใช้ห้องเรียนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนตามศักยภาพ ความต้องการ และความสนใจของผู้เรียน	ไม่มี	มี 1 ครั้ง	มี 2 ครั้ง	มี 3 ครั้ง	มีมากกว่า 3 ครั้ง
	3. บรรยากาศ การเรียนรู้	3.1 การรับฟังความคิดเห็น <u>คำอธิบาย</u> ผู้สอนให้อิสระแก่ผู้เรียนในการแสดงความคิดเห็นและการตัดสินใจ	ไม่มี	เป็นบางครั้ง (1-25 % จำนวนคาบ เรียน)	ค่อนข้างบ่อย (26-50 %ของ จำนวนคาบ เรียน)	บ่อยครั้ง (51-75 %ของ จำนวนคาบ เรียน)	เป็นประจำ (76-100 % ของจำนวน คาบเรียน)
		3.2 การเปิดโอกาสให้ซักถาม <u>คำอธิบาย</u> ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถาม เมื่อผู้เรียนเกิดข้อสงสัยในวิธีการเรียนรู้และเนื้อหาที่เรียน	ไม่มี	เป็นบางครั้ง (1-25 % จำนวนคาบ เรียน)	ค่อนข้างบ่อย (26-50 %ของ จำนวนคาบ เรียน)	บ่อยครั้ง (51-75 %ของ จำนวนคาบ เรียน)	บ่อยครั้ง (76-100 % ของจำนวน คาบเรียน)
ด้านปัจจัยเบื้องต้น ของการเรียนรู้	1. การวางแผน การจัดการ เรียนรู้	1.1 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ <u>คำอธิบาย</u> ผู้สอนทำแผนการจัดการเรียนรู้ ที่แสดงถึงการเตรียมกิจกรรม การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ และการเตรียมการวัดและประเมินผลที่มุ่งเน้นให้ ผู้เรียนลงมือปฏิบัติเอง	ไม่มีแผน	มีแผนการจัด การเรียนรู้ที่ ครอบคลุมผล การเรียนรู้ที่ คาดหวังเพียง 1-29%ของผล การเรียนรู้ที่ คาดหวัง	มีแผนการจัด การเรียนรู้ที่ ครอบคลุมผล การเรียนรู้ที่ คาดหวัง 30-50%ของ ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวัง	มีแผนการจัด การเรียนรู้ที่ ครอบคลุมผล การเรียนรู้ที่ คาดหวัง 51-70%ของ ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวัง	มีแผนการจัด การเรียนรู้ที่ ครอบคลุมผล การเรียนรู้ที่ คาดหวังมาก กว่า 70%ของ ผลการเรียนรู้ที่ คาดหวัง

ตารางที่ 26 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้หลัก	ตัวบ่งชี้ย่อย	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 5
ด้านปัจจัยเบื้องต้นของการเรียนรู้	1. การวางแผนการจัดการเรียนรู้	1.2 การวางแผนการจัดกิจกรรม คำอธิบาย 1) ผู้สอนวางแผนการจัดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร สอดคล้องกับศักยภาพ/ความต้องการ/ความสนใจของผู้เรียน 2) ผู้สอนวางแผนการจัดกิจกรรมโดยมุ่งสร้างสรรค์ประสบการณ์ใหม่ให้ผู้เรียนบนพื้นฐานประสบการณ์เดิม 3) ผู้สอนวางแผนการจัดกิจกรรมโดยมุ่งเน้นการเชื่อมโยงความรู้ ในแต่ละวิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกันเข้าด้วยกัน 4) ผู้สอนวางแผนการจัดกิจกรรม โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านความรู้ / ความถนัด / ความสนใจของผู้เรียน	ไม่มีการวางแผน	มีการวางแผนเพียง 1 รายการ	มีการวางแผนเพียง 2 รายการ	มีการวางแผนเพียง 3 รายการ	มีการวางแผนครบทั้ง 4 รายการ
		2. การเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้	2.1 การเตรียมความพร้อมของผู้สอน คำอธิบาย ผู้สอนเตรียมตัวเองด้วยการศึกษาค้นคว้า ทดลอง และปฏิบัติจนเกิดความชำนาญ	ไม่มี	เป็นบางครั้ง (1-40%ของจำนวนคาบเรียน	ค่อนข้างบ่อย (41-60%ของจำนวนคาบเรียน	บ่อยครั้ง (61-80%ของจำนวนคาบเรียน
	2.2 การเตรียมแหล่งข้อมูลในการแสวงหาความรู้ คำอธิบาย ผู้สอนเตรียมแหล่งข้อมูลในการแสวงหาความรู้ต่าง ๆ สำหรับผู้เรียน ทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน	ไม่มี	มี 1 ครั้ง	มี 2 ครั้ง	มี 3 ครั้ง	มีมากกว่า 3 ครั้ง	

ตารางที่ 26 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้หลัก	ตัวบ่งชี้ย่อย	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 5
ด้านปัจจัยเบื้องต้นของการเรียนรู้	2. การเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้	2.3 การเตรียมสื่อ คำอธิบาย ผู้สอนเตรียมสื่อการเรียนการสอนที่มีจำนวนเพียงพอกับความต้องการของผู้เรียน และสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา หรือ จุดประสงค์การเรียนรู้	ไม่มี	เป็นบางครั้ง (1-40 %ของ ผลการเรียนรู้ที่ คาดหวัง)	ค่อนข้างบ่อย (41-60 %ของ ผลการเรียนรู้ที่ คาดหวัง)	บ่อยครั้ง (61-80 %ของ ผลการเรียนรู้ที่ คาดหวัง)	เป็นประจำ (81-100%ของ ผลการเรียนรู้ที่ คาดหวัง)
		2.4 การเตรียมการประเมินผล คำอธิบาย ผู้สอนเตรียมการประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย โดยใช้การทดสอบร่วมกับวิธีอื่นๆ เช่น การสังเกต การทำแบบฝึกหัดหรือชิ้นงาน เป็นต้น	ไม่มี	เป็นบางครั้ง (1-40 %ของ ผลการเรียนรู้ที่ คาดหวัง)	ค่อนข้างบ่อย (41-60 %ของ ผลการเรียนรู้ที่ คาดหวัง)	บ่อยครั้ง (61-80 %ของ ผลการเรียนรู้ที่ คาดหวัง)	เป็นประจำ (81-100%ของ ผลการเรียนรู้ที่ คาดหวัง)
ด้านกระบวนการเรียนรู้	1. บทบาทของผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้	1.1 การเป็นผู้กระตุ้น และส่งเสริมการเรียนรู้ คำอธิบาย ผู้สอนจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์เรียนรู้ที่ส่งเสริมผู้เรียนตามรายการต่อไปนี้ 1) ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผนและร่วมทำกิจกรรม ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน 2) ผู้เรียนสร้างความรู้และทักษะด้วยตนเอง 3) ผู้เรียนได้ฝึกฝนการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน 4) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินความรู้ และทักษะของตนเองและเพื่อน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน	ไม่เคยการปฏิบัติ	มีการปฏิบัติ 1 รายการ	มีการปฏิบัติ 2 รายการ	มีการปฏิบัติ 3 รายการ	มีการปฏิบัติครบทั้ง 4 รายการ

ตารางที่ 26 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้หลัก	ตัวบ่งชี้ย่อย	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 5
ด้านกระบวนการเรียนรู้	1. บทบาทของผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้	1.2 การเป็นผู้ประเมิน คำอธิบาย ผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง เช่น ประเมินโดยผู้สอนร่วมกับผู้เรียน และทำการประเมินก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน เป็นต้น	ไม่เคยการปฏิบัติ	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง (1-40 %ของผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง)	ปฏิบัติค่อนข้างบ่อย (41-60 %ของผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง)	ปฏิบัติบ่อยครั้ง (61-80 %ของผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง)	ปฏิบัติเป็นประจำ (81-100%ของผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง)
		2.1 เวลาที่ใช้ในการนำเข้าสู่บทเรียน คำอธิบาย ผู้สอนใช้เวลาในการนำเข้าสู่บทเรียนในแต่ละคาบเรียน ไม่เกิน 10 นาที	ไม่เคย	เป็นบางครั้ง (1-40%ของแผนการเรียนรู้อันหนึ่ง)	ค่อนข้างบ่อย (41-60%ของแผนการเรียนรู้อันหนึ่ง)	บ่อยครั้ง (61-80%ของแผนการเรียนรู้อันหนึ่ง)	เป็นประจำ (81-100%ของแผนการเรียนรู้อันหนึ่ง)
	2.2 เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมกลุ่ม คำอธิบาย ผู้สอนใช้เวลาในการทำกิจกรรมกลุ่มมากกว่ากิจกรรมเดี่ยว เช่น สัดส่วนของเวลาในการทำกิจกรรมกลุ่มต่อกิจกรรมเดี่ยว ไม่ต่ำกว่า 60:40 เป็นต้น	ไม่เคย	เป็นบางครั้ง (1-40%ของแผนการเรียนรู้อันหนึ่ง)	ค่อนข้างบ่อย (41-60%ของแผนการเรียนรู้อันหนึ่ง)	บ่อยครั้ง (61-80%ของแผนการเรียนรู้อันหนึ่ง)	เป็นประจำ (81-100%ของแผนการเรียนรู้อันหนึ่ง)	
	2.3 เวลาที่ใช้ในการสรุปบทเรียน คำอธิบาย ผู้สอนใช้เวลาในการสรุปการเรียนรู้ในแต่ละคาบเรียน ไม่เกิน 10 นาที	ไม่เคย	เป็นบางครั้ง (1-40%ของแผนการเรียนรู้อันหนึ่ง)	ค่อนข้างบ่อย (41-60%ของแผนการเรียนรู้อันหนึ่ง)	บ่อยครั้ง (61-80%ของแผนการเรียนรู้อันหนึ่ง)	เป็นประจำ (81-100%ของแผนการเรียนรู้อันหนึ่ง)	
	2. สัดส่วนของเวลาที่ใช้ในการดำเนินการกิจกรรมการเรียนรู้การสอน	2.1 เวลาที่ใช้ในการนำเข้าสู่บทเรียน คำอธิบาย ผู้สอนใช้เวลาในการนำเข้าสู่บทเรียนในแต่ละคาบเรียน ไม่เกิน 10 นาที	ไม่เคย	เป็นบางครั้ง (1-40%ของแผนการเรียนรู้อันหนึ่ง)	ค่อนข้างบ่อย (41-60%ของแผนการเรียนรู้อันหนึ่ง)	บ่อยครั้ง (61-80%ของแผนการเรียนรู้อันหนึ่ง)	เป็นประจำ (81-100%ของแผนการเรียนรู้อันหนึ่ง)
	2.2 เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมกลุ่ม คำอธิบาย ผู้สอนใช้เวลาในการทำกิจกรรมกลุ่มมากกว่ากิจกรรมเดี่ยว เช่น สัดส่วนของเวลาในการทำกิจกรรมกลุ่มต่อกิจกรรมเดี่ยว ไม่ต่ำกว่า 60:40 เป็นต้น	ไม่เคย	เป็นบางครั้ง (1-40%ของแผนการเรียนรู้อันหนึ่ง)	ค่อนข้างบ่อย (41-60%ของแผนการเรียนรู้อันหนึ่ง)	บ่อยครั้ง (61-80%ของแผนการเรียนรู้อันหนึ่ง)	เป็นประจำ (81-100%ของแผนการเรียนรู้อันหนึ่ง)	
2.3 เวลาที่ใช้ในการสรุปบทเรียน คำอธิบาย ผู้สอนใช้เวลาในการสรุปการเรียนรู้ในแต่ละคาบเรียน ไม่เกิน 10 นาที	ไม่เคย	เป็นบางครั้ง (1-40%ของแผนการเรียนรู้อันหนึ่ง)	ค่อนข้างบ่อย (41-60%ของแผนการเรียนรู้อันหนึ่ง)	บ่อยครั้ง (61-80%ของแผนการเรียนรู้อันหนึ่ง)	เป็นประจำ (81-100%ของแผนการเรียนรู้อันหนึ่ง)		

ตารางที่ 26 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้หลัก	ตัวบ่งชี้ย่อย	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 5
ด้านกระบวนการเรียนรู้		2.4 เวลาที่ใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้ <u>คำอธิบาย</u> ผู้สอนใช้เวลาในการประเมินผลการเรียนรู้ในแต่ละคาบเรียนไม่เกิน 10 นาที	ไม่เคย	เป็นบางครั้ง (1-40%ของ แผนการเรียน รู้)	ค่อนข้างบ่อย (41-60%ของ แผนการเรียน รู้)	บ่อยครั้ง (61-80%ของ แผนการเรียน รู้)	เป็นประจำ (81-100%ของ แผนการเรียน รู้)
	3. ลักษณะ กิจกรรมการ เรียนการสอน	3.1 รูปแบบหรือวิธีการสอน <u>คำอธิบาย</u> ผู้สอนใช้รูปแบบหรือวิธีการสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหา โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านความรู้/ความถนัด /ความสนใจของผู้เรียน	ไม่เคย	เป็นบางครั้ง (1-40%ของ จำนวนคาบ เรียน)	ค่อนข้างบ่อย (41-60%ของ จำนวนคาบ เรียน)	บ่อยครั้ง (61-80%ของ จำนวนคาบ เรียน)	เป็นประจำ (81-100%ของ จำนวนคาบ เรียน)
		3.2 การจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์ <u>คำอธิบาย</u> ผู้สอนจัดกิจกรรมตามรายการต่อไปนี้ 1) มุ่งเน้นการปฏิบัติของผู้เรียนมากกว่าการบรรยาย เช่น สัดส่วนของเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติต่อการบรรยาย ไม่ต่ำกว่า 60 :40 2) ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเคลื่อนไหวร่างกายในการทำกิจกรรม 3) ส่งเสริมให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และผู้เรียนกับผู้เรียน ทั้งภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม 4) ส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นพบวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง	ไม่เคย ปฏิบัติ	มีการปฏิบัติ 1 รายการ	มีการปฏิบัติ 2 รายการ	มีการปฏิบัติ 3 รายการ	มีการปฏิบัติ ครบทั้ง 4 รายการ

ตารางที่ 26 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้หลัก	ตัวบ่งชี้ย่อย	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 5
ด้านกระบวนการเรียนรู้	4. พฤติกรรมของผู้สอนในการดำเนินกิจกรรม	4.1 การแนะแนวทางในการค้นคว้า <u>คำอธิบาย</u> มีการแนะแนวทางในการค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น internet เป็นต้น	ไม่เคย	เป็นบางครั้ง (1-40%ของจำนวนคาบเรียน)	ค่อนข้างบ่อย (41-60%ของจำนวนคาบเรียน)	บ่อยครั้ง (61-80%ของจำนวนคาบเรียน)	เป็นประจำ (81-100%ของจำนวนคาบเรียน)
		4.2 การสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน <u>คำอธิบาย</u> มีการสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนขณะทำกิจกรรมเพื่อวินิจฉัยปัญหาการเรียนรู้และนำมาปรับปรุง แก้ไขให้ดีขึ้น	ไม่เคย	เป็นบางครั้ง (1-40%ของจำนวนคาบเรียน)	ค่อนข้างบ่อย (41-60%ของจำนวนคาบเรียน)	บ่อยครั้ง (61-80%ของจำนวนคาบเรียน)	เป็นประจำ (81-100%ของจำนวนคาบเรียน)
		4.3 การกระตุ้นเสริมแรง <u>คำอธิบาย</u> ผู้สอนกระตุ้นส่งเสริมผู้เรียนตามรายการต่อไปนี้ 1) แสดงพฤติกรรมการเรียนรู้ ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ 2) นำประสบการณ์เดิมมาเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ 3) สร้างองค์ความรู้หรือทักษะปฏิบัติด้วยตนเอง 4) นำความรู้ หรือทักษะไปใช้ในชีวิตประจำวัน	ไม่เคยปฏิบัติ	มีการปฏิบัติ 1 รายการ	มีการปฏิบัติ 2 รายการ	มีการปฏิบัติ 3 รายการ	มีการปฏิบัติครบทั้ง 4 รายการ
	5. ลักษณะการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของผู้เรียน	5.1 การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม <u>คำอธิบาย</u> ผู้เรียนให้ความร่วมมือกับผู้สอนในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนทุกขั้นตอน ตั้งแต่ขั้นการนำเข้าสู่บทเรียน ชั้นสอน และขั้นสรุป พร้อมทั้งเสนอความคิดเห็นเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ในการปฏิบัติงานกลุ่ม	ไม่เคยปฏิบัติ	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง (1-40%ของจำนวนคาบเรียน)	ปฏิบัติค่อนข้างบ่อย (41-60%ของจำนวนคาบเรียน)	ปฏิบัติบ่อยครั้ง (61-80%ของจำนวนคาบเรียน)	ปฏิบัติเป็นประจำ (81-100%ของจำนวนคาบเรียน)

ตารางที่ 26 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้หลัก	ตัวบ่งชี้ย่อย	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 5
ด้านกระบวนการเรียนรู้		5.2 ความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ คำอธิบาย ผู้เรียนปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่จนเป็นผลสำเร็จ โดยแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบในการทำงานร่วมกัน ตามความถนัดของแต่ละคน	ไม่เคยปฏิบัติ	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง (1-40%ของจำนวนคาบเรียน)	ปฏิบัติค่อนข้างบ่อย (41-60%ของจำนวนคาบเรียน)	ปฏิบัติบ่อยครั้ง (61-80%ของจำนวนคาบเรียน)	ปฏิบัติเป็นประจำ (81-100%ของจำนวนคาบเรียน)
	6. พฤติกรรมของผู้เรียนในการร่วมกิจกรรม	6.1 ความกระตือรือร้นของผู้เรียน คำอธิบาย ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างกระฉับกระเฉง ตื่นตัวในการพัฒนากลยุทธ์ที่จะสร้างความรู้ ความเข้าใจอย่างมีจุดหมาย	ไม่เคยแสดงพฤติกรรม	แสดงพฤติกรรมเป็นบางครั้ง (1-40%ของจำนวนคาบเรียน)	แสดงพฤติกรรมค่อนข้างบ่อย (41-60%ของจำนวนคาบเรียน)	แสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง (61-80%ของจำนวนคาบเรียน)	แสดงพฤติกรรมเป็นประจำ (81-100%ของจำนวนคาบเรียน)
		6.2 การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและซักถาม คำอธิบาย มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการซักถามระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้สอน และผู้เรียนกล้าซักถามผู้สอนเมื่อเผชิญประเด็นปัญหาที่ซับซ้อน	ไม่เคยแสดงพฤติกรรม	แสดงพฤติกรรมเป็นบางครั้ง (1-40%ของจำนวนคาบเรียน)	แสดงพฤติกรรมค่อนข้างบ่อย (41-60%ของจำนวนคาบเรียน)	แสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง (61-80%ของจำนวนคาบเรียน)	แสดงพฤติกรรมเป็นประจำ (81-100%ของจำนวนคาบเรียน)

ตารางที่ 26 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้หลัก	ตัวบ่งชี้ย่อย	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 5
ด้านผลผลิตของการเรียนรู้	1. การประเมินการเรียนรู้	1.1 วิธีประเมินการเรียนรู้ <u>คำอธิบาย</u> ผู้สอนมีวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น ใช้การทดสอบ การสังเกต การทำแบบฝึก / ชิ้นงาน แฟ้มสะสมงาน เป็นต้น	ไม่เคยปฏิบัติ	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง (1-25%ของจำนวนคาบเรียน)	ปฏิบัติค่อนข้างบ่อย (26-50%ของจำนวนคาบเรียน)	ปฏิบัติบ่อยครั้ง (51-75%ของจำนวนคาบเรียน)	ปฏิบัติเป็นประจำ (76-100%ของจำนวนคาบเรียน)
		1.2 ขอบเขตของการประเมิน <u>คำอธิบาย</u> ผู้สอนมีเทคนิควิธี และมีทักษะในการประเมินผู้เรียนตามรายการต่อไปนี้ 1) ความรู้พื้นฐานของวิชา ทักษะการปฏิบัติ ทักษะการคิด กระบวนการแสวงหาความรู้ของผู้เรียน และ คุณธรรมพื้นฐานตามแผนที่กำหนด ในแผนการจัดการเรียนรู้ 2) พัฒนาการของความรู้พื้นฐาน ทักษะการปฏิบัติ ทักษะการคิด กระบวนการแสวงหาความรู้ของผู้เรียนและคุณธรรมพื้นฐานตามแผนที่กำหนด ในแผนการจัดการเรียนรู้	มีอยู่ในระดับที่ปรับปรุงอย่างยิ่ง	มีอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง (1-25%ของจำนวนคาบเรียน)	มีอยู่ในระดับปานกลาง (26-50%ของจำนวนคาบเรียน)	มีอยู่ในระดับดี (51-75%ของจำนวนคาบเรียน)	มีอยู่ในระดับดีมาก (76-100%ของจำนวนคาบเรียน)

ตารางที่ 26 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้หลัก	ตัวบ่งชี้ย่อย	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 5
ด้านผลผลิตของการเรียนรู้	1. การประเมินการเรียนรู้	1.3 การประเมินตนเองของผู้เรียน คำอธิบาย ผู้เรียนมีวิธีการประเมินการเรียนรู้ และมีทักษะการประเมิน	มีอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุงอย่างยิ่ง	มีอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง (1-25%ของจำนวนคาบเรียน)	มีอยู่ในระดับปานกลาง (26-50%ของจำนวนคาบเรียน)	มีอยู่ในระดับดี (51-75%ของจำนวนคาบเรียน)	มีอยู่ในระดับดีมาก (76-100%ของจำนวนคาบเรียน)
ด้านผลผลิตของการเรียนรู้	2. ผลที่คาดหวังในตัวผู้เรียน	2.1 ความรู้พื้นฐาน คำอธิบาย ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานที่จำเป็นของแต่ละวิชา	มีอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุงอย่างยิ่ง	มีอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง (1-49%ของจำนวนผู้เรียน)	มีอยู่ในระดับปานกลาง (50-69%ของจำนวนผู้เรียน)	มีอยู่ในระดับดี (70-79%ของจำนวนผู้เรียน)	มีอยู่ในระดับดีมาก (80-100%ของจำนวนผู้เรียน)
		2.2 ทักษะ คำอธิบาย ผู้เรียนมีทักษะการคิด กระบวนการแสวงหาความรู้ หรือทักษะการปฏิบัติ	มีอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุงอย่างยิ่ง	มีอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง (1-49%ของจำนวนผู้เรียน)	มีอยู่ในระดับปานกลาง (50-69%ของจำนวนผู้เรียน)	มีอยู่ในระดับดี (70-79%ของจำนวนผู้เรียน)	มีอยู่ในระดับดีมาก (80-100%ของจำนวนผู้เรียน)

ตารางที่ 26 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้หลัก	ตัวบ่งชี้ย่อย	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 5
ด้านผลผลิตของ การเรียนรู้	2. ผลที่คาดหวัง ในตัวผู้เรียน	2.3 คุณธรรมพื้นฐาน คำอธิบาย ผู้เรียนมีคุณธรรมพื้นฐานที่จำเป็นตามที่กำหนดในหลักสูตร/แผนการจัดการเรียนรู้	มีอยู่ในระดับที่ปรับปรุงอย่างยั้ง	มีอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง (1-49%ของจำนวนผู้เรียน)	มีอยู่ในระดับปานกลาง (50-69%ของจำนวนผู้เรียน)	มีอยู่ในระดับดี (70-79%ของจำนวนผู้เรียน)	มีอยู่ในระดับดีมาก (80-100%ของจำนวนผู้เรียน)
		2.4 พัฒนาการของผู้เรียน คำอธิบาย ผู้เรียนมีพัฒนาการดังรายการต่อไปนี้ 1) ความรู้พื้นฐานที่จำเป็นตามที่กำหนดในหลักสูตร/แผนการจัดการเรียนรู้ 2) ทักษะ การคิด กระบวนการแสวงหาความรู้ หรือทักษะการปฏิบัติ 3) คุณธรรมพื้นฐานที่จำเป็นตามที่กำหนดในหลักสูตร/แผนการจัดการเรียนรู้ เช่น ตรงต่อเวลา ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ความซื่อสัตย์ ความมีระเบียบวินัย เป็นต้น	มีอยู่ในระดับที่ปรับปรุงอย่างยั้ง	มีอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง (1-49%ของจำนวนผู้เรียน)	มีอยู่ในระดับปานกลาง (50-69%ของจำนวนผู้เรียน)	มีอยู่ในระดับดี (70-79%ของจำนวนผู้เรียน)	มีอยู่ในระดับดีมาก (80-100%ของจำนวนผู้เรียน)

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนา รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.1 ผลจากการสังเคราะห์เอกสาร

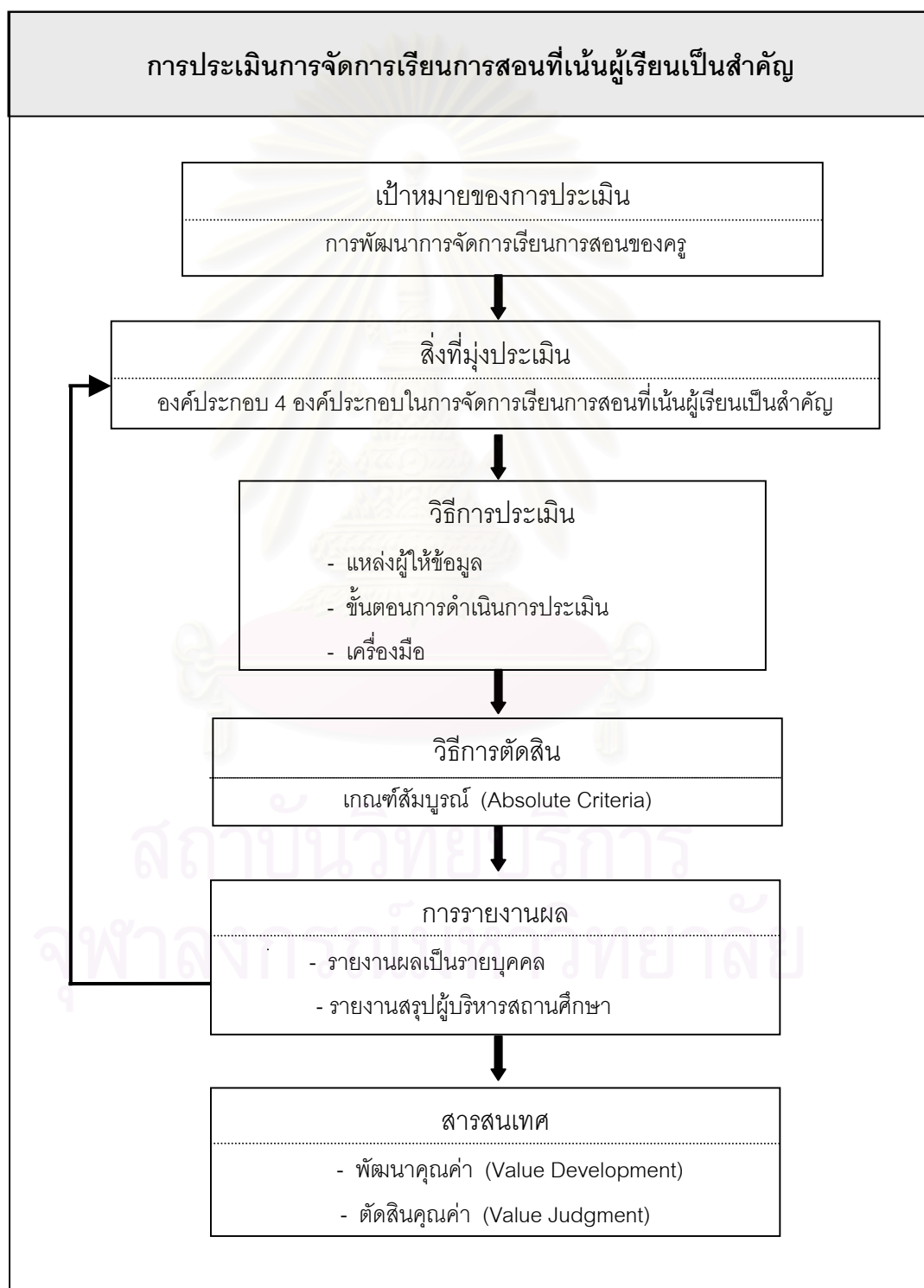
จากการสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังที่ได้นำเสนอในบทที่ 2 โดยยึดหลักเกณฑ์เชิงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อสรุป ผู้วิจัยได้จัดทำร่างรูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และคู่มือการใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเหมาะสม ความถูกต้องครบคลุม ประโยชน์ที่ได้รับจากการประเมินและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการประเมินไปใช้ ร่างรูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีโครงสร้างดังแผนภาพที่ 7

(ร่าง) รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 4 องค์ประกอบ ในการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ 1) เป้าหมายของการประเมิน 2) สิ่งที่มีมุ่งประเมิน 3) วิธีการประเมิน และ 4) วิธีการตัดสิน โดยยึดหลักการ แนวคิดของการกระบวนการประเมินแบบ 360 องศา มีลักษณะสำคัญคือ 1) **เป้าหมาย** หรือจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการประเมิน เพื่อการปรับปรุง พัฒนา การจัดการเรียนการสอน 2) **สิ่งที่มุ่งประเมิน** ประเมินตามตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์จากหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครอบคลุมองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบที่สำคัญ ประกอบด้วย(1) องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อม/บรรยากาศของการเรียนรู้ (2) องค์ประกอบด้านปัจจัยเบื้องต้นของการเรียนรู้ (3) องค์ประกอบด้านกระบวนการเรียนรู้ และ(4) องค์ประกอบด้านผลผลิตของการเรียนรู้ ในแต่ละองค์ประกอบดังกล่าวประกอบด้วยตัวบ่งชี้ที่ครูผู้สอนเป็นผู้จัดการเรียนรู้(Learning management) 3) **วิธีการประเมิน** ในการประเมินการจัดการเรียนการสอนครั้งนี้ มีแหล่งผู้ให้ข้อมูล 6 แหล่ง ประกอบด้วย การประเมินตนเอง การประเมินจากเพื่อนครู การประเมินจากหัวหน้าหมวดวิชา การประเมินจากผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ การประเมินจากนักเรียน และการประเมินจากผู้ปกครอง โดยมีขั้นตอนของการดำเนินการประเมิน 7 ขั้นตอน คือ(1) การสร้างการยอมรับของหัวหน้าสถานศึกษาในการใช้กระบวนการประเมินแบบ 360 องศา (2) การสร้างการยอมรับของครูผู้สอน (3) การออกแบบการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ ซึ่งประกอบด้วยการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือและการกำหนดน้ำหนักของข้อมูลส่วนต่าง ๆ (4) การเตรียมการประเมิน (5) การประเมินครั้งที่ 1 (6) การ

ประเมินครั้งที่ 2 และ (7) การรายงานผลการประเมิน และใช้ระบบถ่วงน้ำหนักคะแนนความสำคัญขององค์ประกอบ

4) **วิธีการตัดสิน** ใช้การเปรียบเทียบข้อมูลจากการประเมินกับเกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute Criteria) รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

แผนภาพที่ 7 รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1. เป้าหมายของการประเมิน

เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

2. สิ่งที่มีมุ่งประเมิน

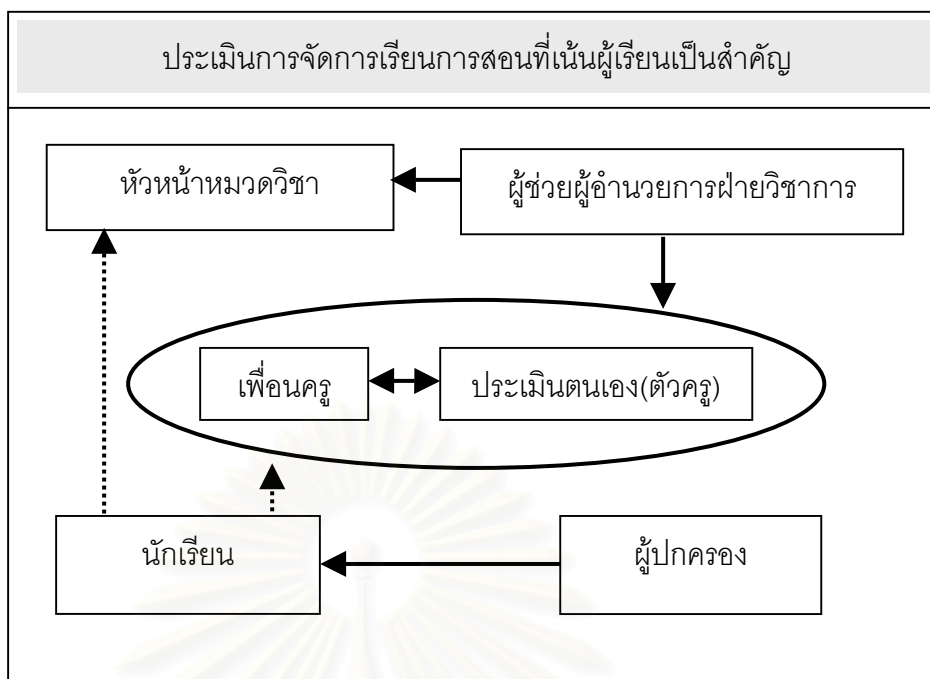
สิ่งที่มีมุ่งประเมิน ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีองค์

ประกอบสำคัญ 4 องค์ประกอบ คือ

1. ด้านสภาพแวดล้อม/บรรยากาศของการเรียนรู้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ ดังต่อไปนี้
 - 1.1 ลักษณะการจัดห้องเรียน
 - 1.2 การจัดสรรพื้นที่ชั้นเรียน
 - 1.3 บรรยากาศการเรียนรู้
2. ด้านปัจจัยเบื้องต้นของการเรียนรู้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ ดังต่อไปนี้
 - 2.1 การวางแผนการเรียนรู้
 - 2.2 การเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้
3. ด้านกระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ ดังต่อไปนี้
 - 3.1 บทบาทของผู้สอนในกระบวนการเรียนรู้
 - 3.2 สัดส่วนของเวลาที่ใช้ในการพูด
 - 3.3 ลักษณะกิจกรรมที่ผู้สอนจัด
 - 3.4 พฤติกรรมผู้สอนในการดำเนินกิจกรรม
 - 3.5 ลักษณะการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของผู้เรียน
 - 3.6 พฤติกรรมผู้เรียนในการร่วมกิจกรรม
4. ด้านผลผลิตของการเรียนรู้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ดังต่อไปนี้
 - 4.1 การประเมินการเรียนรู้
 - 4.2 ผลที่คาดหวังในตัวผู้เรียน

3. วิธีการประเมิน

3.1 แหล่งผู้ให้ข้อมูล หรือทีมผู้ประเมินแต่ละทีมประกอบด้วย 1) ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ 2) หัวหน้าหมวดวิชา 3) ครู(ที่ถูกประเมิน) 4) เพื่อนครู 5) นักเรียน และ 6) ผู้ปกครองนักเรียน ดังแผนภาพที่ 8

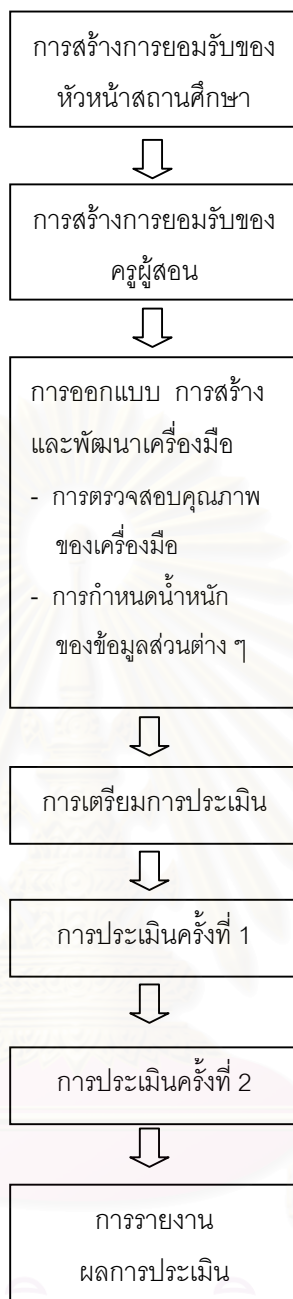
- หมายเหตุ
- > หมายถึง การประเมินทางเดียว
 - <—> หมายถึง การประเมิน 2 ทาง
 -> หมายถึง การประเมินโดยนักเรียน

แผนภาพที่ 8 แหล่งผู้ให้ข้อมูลในการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามแผนภาพที่ 8 นั้น ข้อมูลการประเมินการจัดการเรียนการสอนของครูแต่ละคน จะมาจากผลการประเมินตนเอง และผลการประเมินที่มาจากผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชา เพื่อนครู นักเรียนที่ครูผู้นั้นสอน และผู้ปกครองของนักเรียน จะเห็นได้ว่าหัวหน้าหมวดวิชาและครูแต่ละคนในหมวดจะต้องประเมินตนเองและประเมินผู้อื่น ลักษณะการประเมินจะเป็นการประเมิน 2 ทาง (เป็นทั้งผู้ประเมินและผู้ถูกประเมิน) สำหรับผู้ปกครอง นักเรียน และผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ เป็นการประเมินทางเดียว(เป็นเพียงผู้ประเมินเท่านั้น) โดยผู้ปกครองจะประเมินองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนในส่วนที่เกี่ยวกับผู้เรียนเท่านั้น

3.2 ขั้นตอนดำเนินการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ในการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีขั้นตอนการประเมิน 7 ขั้นตอน ดังแผนภาพที่ 9

แผนภาพที่ 9 ขั้นตอนการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ขั้นตอนการดำเนินการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1. การสร้างการยอมรับของหัวหน้าสถานศึกษาในการใช้กระบวนการประเมิน

แบบ 360 องศา

โดยการติดต่อผู้อำนวยการโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 โรงเรียน เพื่อขออนุญาตทดลองใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พร้อมทั้งอธิบายรายละเอียดของกิจกรรม ที่จะต้องขอความร่วมมือจากทางโรงเรียน และประโยชน์ที่โรงเรียนและครู ตลอดจนนักเรียนจะได้รับ

2. การสร้างการยอมรับของครูผู้สอน

2.1 ดำเนินการติดต่อประสานงานกับผู้อำนวยการโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 โรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ ให้นำเรื่องการประชุมการประเมินการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบที่ผู้วิจัยเสนอ เข้าเป็นวาระหนึ่งในการประชุมครู เพื่อแจ้งให้ครู-อาจารย์ในโรงเรียนทราบ และเพื่อขอครูอาสาสมัคร ที่จะเข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบการประชุมการประเมินการจัดการเรียนการสอน ฯ 1-2 หมวดวิชา

2.2 จัดประชุมปฏิบัติการสร้างความรู้ ความเข้าใจ แก่ครู-อาจารย์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในประเด็นเกี่ยวกับ 1) หลักการ แนวคิด เกี่ยวกับการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) การประเมินการจัดการเรียนการสอน ที่ใช้แนวคิดการประเมิน แบบ 360 องศา 3) ขั้นตอน และรายละเอียดของกิจกรรมที่จะดำเนินการต่อไป

3. การออกแบบ การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ แนวคิดในการสร้างเครื่องมือวิจัยประเภทต่าง ๆ และได้ดำเนินการออกแบบ สร้างและพัฒนาเครื่องมือโดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการประเมิน และข้อมูล/สารสนเทศ ที่ต้องการ ได้เครื่องมือที่จะนำไปใช้ในการประเมิน 6 ฉบับ ประกอบด้วย

- 1) แบบประเมินการจัดการเรียนการสอนฯ สำหรับการประเมินโดยครู-อาจารย์ (แบบประเมินฉบับที่ 1)
- 2) แบบประเมินการจัดการเรียนการสอนฯ สำหรับการประเมินโดยนักเรียน (แบบประเมินฉบับที่ 2)
- 3) แบบประเมินการจัดการเรียนการสอนฯ สำหรับการประเมินโดยผู้ปกครอง (แบบประเมินฉบับที่ 3)
- 4) แบบวัดทัศนคติต่อการประเมินการจัดการเรียนการสอนฯ (แบบวัดทัศนคติ)
- 5) แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารและครู-อาจารย์ เกี่ยวกับความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการประเมินไปใช้ (แบบสัมภาษณ์ฉบับที่ 1)
- 6) แบบสัมภาษณ์การยอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้อง (แบบสัมภาษณ์ฉบับที่ 2)

แบบประเมินฉบับที่ 1, 2 และ 3 มีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จะนำไปใช้ประเมินการจัดการเรียนการสอน ฯ 2 ครั้ง คือ ช่วงกลางภาคเรียน (ประมาณ สัปดาห์ที่ 8-9) และช่วงปลายภาคเรียน (ประมาณสัปดาห์ที่ 17-18) สำหรับแบบวัดทัศนคติ มีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ผู้วิจัยนำไปใช้วัดทัศนคติของผู้ถูกประเมิน ในช่วงปลายภาคเรียน(สัปดาห์ที่ 18) ส่วนแบบสัมภาษณ์ ฉบับที่ 1 และ 2 ผู้วิจัยนำไปสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้ใช้ผลการประเมิน (ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู-อาจารย์ นักเรียน และผู้ปกครอง) ในช่วงปลายภาคเรียน(ประมาณสัปดาห์ที่ 17-18) (ตัวอย่างเครื่องมือแต่ละฉบับอยู่ในภาคผนวก ค)

การกำหนดน้ำหนักของข้อมูลส่วนต่าง ๆ

กำหนดน้ำหนักความสำคัญของข้อมูลที่ได้จากแหล่งผู้ประเมินแต่ละแหล่งโดย ผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย

1. นักวิชาการทางด้านกรวัดและประเมินผลการศึกษา มีความรู้และเชี่ยวชาญทางการประเมินการสอนจำนวน 7 คน พิจารณาจากคุณสมบัติ คือ เป็นผู้ที่มีวุฒิปริญญาเอกสาขาการวัดและประเมินผลการศึกษา มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องการประเมินการสอน/การประเมินการเรียนรู้ ไม่ต่ำกว่า 5 ปี

2. ครูปฏิบัติการสอนที่เป็นครูแห่งชาติ ครูแม่แบบ ครูต้นแบบ หรือครูแกนนำ จำนวน 12 คน พิจารณาจากคุณสมบัติดังนี้ 1) เป็นครูปฏิบัติการสอนไม่ต่ำกว่า 10 ปี 2) มีวุฒิการศึกษาอย่างต่ำปริญญาโท สาขาทางการศึกษาที่มีความรู้ และความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์ทางการประเมิน และ 3) เป็นครูแห่งชาติ ครูต้นแบบ ครูแม่แบบ หรือครูแกนนำ

4. เตรียมการประเมิน

การเตรียมการประเมิน เป็นการเตรียมความพร้อมก่อนจะทำการประเมิน ซึ่งจะมีการเตรียมเกี่ยวกับผู้ประเมิน และเครื่องมือสำหรับใช้ในการประเมิน ดังนี้

4.1 การเตรียมผู้ประเมิน โดยการจัดประชุมครูที่เข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้ประเมินเป็นสำคัญ เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมการประเมิน และแบ่งกลุ่มผู้ประเมิน ในการแบ่งกลุ่มผู้ประเมินจะยึดหลักว่า ถ้าเป็นหมวดวิชาขนาดใหญ่ (มีครูในหมวดตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป ซึ่งจะพบในโรงเรียนขนาดใหญ่) จะแบ่งกลุ่มโดยให้ครูที่สอนวิชาเดียวกัน หรือระดับชั้นเดียวกัน หรือช่วงชั้นเดียวกันอยู่กลุ่มผู้ประเมินกลุ่มเดียวกัน เนื่องจากผู้ประเมินในกลุ่มจะต้องประเมินกันและกัน สำหรับหมวดวิชาที่มีครูไม่ถึง 10 คน จะจัดกลุ่มผู้ประเมินโดยให้ครูที่อยู่หมวดวิชาเดียวกัน หรือต่างหมวดกันที่สอนอยู่อาคารเดียวกัน หรือสอนนักเรียนช่วงชั้นเดียวกัน มีความสะดวกที่จะประเมินการจัดการเรียนการสอนของครูในกลุ่มได้

4.2 การเตรียมเครื่องมือประเมิน ผู้วิจัยได้จัดฉบับแบบประเมินแต่ละฉบับโดยใช้สีที่แตกต่างกัน เพื่อความสะดวกต่อการนำไปใช้ และเพื่อความน่าสนใจของผู้ตอบแบบประเมิน แล้วนับจำนวนฉบับที่จะต้องใช้ในการประเมินการจัดการเรียนการสอนของครูแต่ละคนในแต่ละโรงเรียนบรรจุใส่ซอง และเขียนใบปะหน้าซองเพื่อความสะดวกต่อการนำไปใช้ประเมิน

5. การประเมิน

ในการประเมินการจัดการเรียนการสอน จะดำเนินการ 2 ครั้ง ทำการประเมินครั้งแรกในสัปดาห์ที่ 8-9 เมื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์เรียบร้อยแล้ว จะดำเนินการนิเทศและแจ้งผลการประเมินให้ครูแต่ละคนทราบ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอน แล้วทำ

การประเมินครั้งที่ 2 ในสัปดาห์ที่ 16-17 สำหรับการสัมภาษณ์ และการวัดทัศนคติจะดำเนินการในช่วงปลายภาคเรียน (สัปดาห์ที่ 16-17)

6. วิธีการตัดสิน

การตัดสินการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้การเปรียบเทียบข้อมูลจากการประเมินกับเกณฑ์สัมบูรณ์ (absolute criteria)

คะแนนเกณฑ์การประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

จากการประชุมระดมความคิดของผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับเกณฑ์การตัดสินการจัดการเรียน

การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า เกณฑ์ในการพิจารณาว่าครูมีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือจะต้องมีค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 3.5 จากสเกล 5 ระดับ หรือคะแนนเกณฑ์การประเมินที่ถือว่าผ่านเกณฑ์ภาพรวมคือ 70% สำหรับคะแนนเกณฑ์ที่ถือว่าผ่านแต่ละองค์ประกอบ เป็นดังนี้

องค์ประกอบ	จำนวนข้อ	คะแนนเต็ม	คะแนนถ่วงน้ำหนัก	คะแนนเกณฑ์ที่ถือว่าผ่าน
1. องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อม/บรรยากาศการเรียนรู้	7	35	9	6.3
2. องค์ประกอบด้านปัจจัยเบื้องต้น	6	30	25	17.5
3. องค์ประกอบด้านกระบวนการเรียนรู้	15	75	48	33.6
4. องค์ประกอบด้านผลผลิตของการเรียนรู้	7	35	18	12.6
รวม	35	175	100	70

7. การรายงานผลการประเมิน

ภายหลังการเสร็จสิ้นการประเมินแต่ละครั้ง จะมีการรายงานผลการประเมิน 2 ลักษณะ คือ

1. การรายงานผลแก่ผู้ถูกประเมินเป็นรายบุคคล เป็นการรายงานข้อมูลเพื่อให้ครูได้ใช้ปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โดยใช้แบบรายงานผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับผู้สอน (แบบ รป.1)

2. การรายงานสรุปสำหรับผู้บริหาร เป็นการรายงานผลการประเมินโดยภาพรวม เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผน ส่งเสริม ปรับปรุง พัฒนาการจัดการเรียนการสอนต่อไป โดยใช้แบบรายงานผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับผู้บริหาร(แบบ รป.2) (ดูตัวอย่างแบบรายงานผลการประเมินอยู่ใน คู่มือการใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในภาคผนวก จ)

2.2 ผลจากการประเมินรูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนฯ และความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา มีความรู้และความเชี่ยวชาญทางด้านการประเมินและผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งสิ้น 19 คน ได้ตรวจสอบและประเมินรูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รายละเอียดของผลการตรวจสอบและประเมิน ดังตารางที่ 27 ถึงตารางที่ 29

ตารางที่ 27 ค่ามัธยฐาน (Median : Mdn) และพิสัยระหว่างควอไทล์ (Inter quartile Range : IR) จากการประเมินรูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

รายการประเมิน	Mdn.	การแปลผล	IR.	การแปลผล
1. ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการประเมิน				
1.1 ข้อมูลที่ได้รับจากการประเมิน ครอบคลุมและตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประเมิน	4.71	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	0.79	สอดคล้อง
1.2 ผู้ประเมิน/แหล่งผู้ให้ข้อมูล มีความน่าเชื่อถือ	4.35	เห็นด้วย	0.95	สอดคล้อง
1.3 รูปแบบการประเมินมีการระบุผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่ต้องการใช้ผลการประเมิน	4.64	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	0.86	สอดคล้อง
1.4 การแปลความหมายและการตัดสินผลการประเมินมีความชัดเจน	4.44	เห็นด้วย	1.06	สอดคล้อง
1.5 การรายงานผลการประเมินมีความชัดเจน	4.64	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	0.86	สอดคล้อง
1.6 มีการเผยแพร่การประเมินไปยังผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	4.71	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	0.79	สอดคล้อง
1.7 เป็นรูปแบบการประเมินที่ส่งผลกระทบต่อการใช้ประโยชน์จากผลการประเมิน	4.35	เห็นด้วย	0.95	สอดคล้อง
รวม	4.56	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	0.94	สอดคล้อง
2. ด้านความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการประเมินไปใช้				
2.1 เป็นรูปแบบการประเมินที่สามารถนำไปปฏิบัติได้	4.36	เห็นด้วย	0.86	สอดคล้อง
2.2 เป็นรูปแบบการประเมินที่ยอมรับได้	4.44	เห็นด้วย	1.06	สอดคล้อง
2.3 ผลการประเมินที่ได้มีความคุ้มค่า	4.27	เห็นด้วย	0.86	สอดคล้อง
รวม	4.35	เห็นด้วย	0.92	สอดคล้อง

ตารางที่ 27 (ต่อ)

รายการประเมิน	Mdn.	การแปลผล	IR.	การแปลผล
3. ด้านความเหมาะสม				
3.1 มีการกำหนดวัตถุประสงค์และแผนการประเมิน ไว้อย่างชัดเจน	4.77	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	0.73	สอดคล้อง
3.2 แก้ไขปัญหาความขัดแย้งในการประเมิน ด้วยความเป็นธรรม โปร่งใส	4.06	เห็นด้วย	1.19	สอดคล้อง
3.3 ให้ความสำคัญต่อสิทธิในการรับรู้ข่าวสาร ของบุคคล	4.77	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	0.73	สอดคล้อง
3.4 คำนึงถึงสิทธิส่วนบุคคลของผู้ถูกประเมิน	4.71	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	0.79	สอดคล้อง
3.5 เคารพสิทธิในการปฏิสัมพันธ์ของผู้เกี่ยวข้อง	4.64	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	0.86	สอดคล้อง
3.6 รายงานผลการประเมินอย่างสมบูรณ์	4.55	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	0.95	สอดคล้อง
3.7 รายงานผลการประเมินทำอย่างเปิดเผย	4.64	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	0.86	สอดคล้อง
รวม	4.63	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	0.88	สอดคล้อง
4. ด้านความถูกต้องครอบคลุม				
4.1 มีการระบุวัตถุประสงค์ของการประเมิน อย่างชัดเจน	4.77	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	0.73	สอดคล้อง
4.2 มีการระบุบริบท/ตัวบ่งชี้การประเมิน การจัดการเรียนการสอนฯ อย่างชัดเจน	4.64	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	0.86	สอดคล้อง
4.3 มีการบรรยายจุดประสงค์ และขั้นตอน การประเมินอย่างชัดเจน	4.44	เห็นด้วย	1.06	สอดคล้อง
4.4 มีการบรรยายแหล่งข้อมูล/แหล่งผู้ประเมิน อย่างชัดเจน	4.82	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	0.68	สอดคล้อง
4.5 การพัฒนาเครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล มีความตรง	4.64	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	0.86	สอดคล้อง
4.6 การพัฒนาเครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล มีความเที่ยง	4.55	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	0.95	สอดคล้อง
4.7 มีการจัดระบบการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ และการรายงานผล	4.44	เห็นด้วย	1.06	สอดคล้อง
4.8 มีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ	4.82	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	0.68	สอดคล้อง
4.9 มีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ	4.77	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	0.73	สอดคล้อง
รวม	4.68	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	0.82	สอดคล้อง

จากตารางที่ 27 เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อรูปแบบการประเมิน การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในประเด็นเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากการ ประเมิน

ความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการประเมินไปใช้ ความเหมาะสม และความถูกต้องครอบคลุม พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยอย่างยิ่งว่ารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนเป็นรูปแบบการประเมินที่มีความถูกต้อง ครอบคลุม มีความเหมาะสมและเป็นรูปแบบที่มีประโยชน์ (Mdn. = 4.68, 4.63 และ 4.56 ตามลำดับ) นอกจากนี้ยังเห็นด้วยว่ามีความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการประเมินไปใช้ (Mdn. = 4.35) เมื่อพิจารณาประเด็นเกี่ยวกับความสอดคล้อง พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกับทุกประเด็น

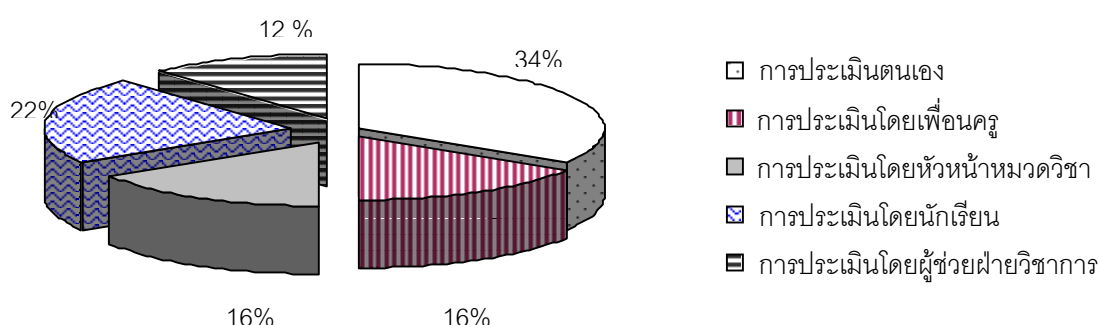
การกำหนดน้ำหนักความสำคัญของผู้ประเมินแต่ละแหล่ง ที่เป็นผู้ประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 19 คน รายละเอียดดังตารางที่ 28 และตารางที่ 29

ตารางที่ 28 ร้อยละของน้ำหนักความสำคัญของผู้ประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (กรณีผู้ประเมิน 5 แหล่ง)

แหล่งผู้ประเมิน	น้ำหนักความสำคัญ (%)
ตนเอง (ตัวครูผู้สอน)	34
เพื่อนครู	16
หัวหน้าหมวดวิชา	16
ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ	12
นักเรียน	22
รวม	100

จากตารางที่ 28 ผู้ทรงคุณวุฒิได้กำหนดน้ำหนักความสำคัญของแหล่งผู้ประเมิน ดังนี้ แหล่งผู้ประเมินที่มีน้ำหนักความสำคัญสูงสุดคือ ตนเอง(ตัวครูผู้สอน) รองลงมาได้แก่ นักเรียน เพื่อนครู หัวหน้าหมวดวิชา และผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ซึ่งมีน้ำหนักความสำคัญเท่ากับ 34%, 22%, 16%, 16% และ 12% ตามลำดับ ดังแผนภูมิที่ 6

แผนภูมิที่ 6 น้ำหนักความสำคัญของผู้ประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แต่ละแหล่ง (กรณีผู้ประเมิน 5 แหล่ง)

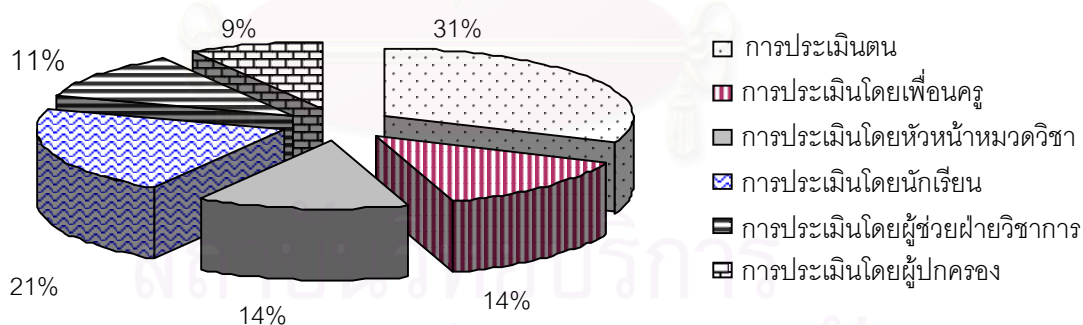

ตารางที่ 29 ร้อยละของน้ำหนักความสำคัญของผู้ประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (กรณีผู้ประเมิน 6 แหล่ง)

แหล่งผู้ประเมิน	น้ำหนักความสำคัญ (%)
ตนเอง (ตัวครูผู้สอน)	31
เพื่อนครู	14
หัวหน้าหมวดวิชา	14
ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ	11
นักเรียน	21
ผู้ปกครอง	9
รวม	100

จากตารางที่ 29 ผู้ทรงคุณวุฒิได้กำหนดน้ำหนักความสำคัญของแหล่งผู้ประเมิน ดังนี้ แหล่งผู้ประเมินที่มีน้ำหนักความสำคัญสูงสุดคือ ตนเอง (ตัวครูผู้สอน) รองลงมาได้แก่นักเรียน เพื่อนครู หัวหน้าหมวดวิชา ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ และผู้ปกครอง ซึ่งมีน้ำหนักความสำคัญเท่ากับ 31%, 21%, 14%, 14%, 11% และ 9% ตามลำดับ ดังแผนภูมิที่ 7

แผนภูมิที่ 7 น้ำหนักความสำคัญของผู้ประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แต่ละแหล่ง (กรณีผู้ประเมิน 6 แหล่ง)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 3 ผลการประเมินประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.1 การประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

(ผลการศึกษาคะแนนการพัฒนาและค่าความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน)

การประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูในโรงเรียนที่เข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการประเมิน 2 ครั้ง การประเมินครั้งที่ 1 กระทำระหว่างทดลองใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในช่วงสัปดาห์ก่อนสอบกลางภาคเรียน และการประเมินครั้งที่ 2 กระทำในช่วงสัปดาห์ก่อนสอบปลายภาคเรียน โดยทำการประเมินตามคู่มือการใช้รูปแบบการประเมิน (รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก จ) ผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูที่เข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนเป็นรายบุคคล และคะแนนการพัฒนาซึ่งคำนวณโดยใช้สูตรการวัดคะแนนการพัฒนา (Growth Score) ของศิริชัย กาญจนวาสี (Kanjawanasee, 1989) ดังปรากฏในตารางที่ 30 ถึงตารางที่ 33

เมื่อพิจารณาคะแนนจากการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูจากตารางที่ 30 พบว่า คะแนนจากการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูจำนวน 31 คน ครั้งที่ 1 มีค่าเท่ากับ 64.25 – 90.10 ครูที่ได้คะแนนสูงสุดได้แก่ ครูคนที่ 20 (90.10 คะแนน) และครูที่ได้คะแนนต่ำสุดได้แก่ ครูคนที่ 3 (64.25 คะแนน) ส่วนคะแนนจากการประเมินครั้งที่ 2 มีค่าเท่ากับ 73.90 – 96.06 ครูที่ได้คะแนนสูงสุดได้แก่ครูคนที่ 28 (96.06 คะแนน) และครูคนที่ได้คะแนนต่ำสุดได้แก่ ครูคนที่ 2 (73.90 คะแนน) เมื่อพิจารณาคะแนนการพัฒนาพบว่า มีครูจำนวน 30 คน (ร้อยละ 96.77) ที่มีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โดยครูคนที่ 28 มีคะแนนการพัฒนาสูงที่สุด (68.07 %) รองลงมาได้แก่ ครูคนที่ 13 และครูคนที่ 16 ซึ่งมีคะแนนการพัฒนาเท่ากับ 58.47 และ 52.89 ตามลำดับ ส่วนครูที่มีคะแนนการพัฒนาต่ำสุดได้แก่ ครูคนที่ 24 มีคะแนนการพัฒนาเท่ากับ -10.34 ซึ่งถือว่าไม่มีการพัฒนา

เมื่อพิจารณาจำนวนครูจำแนกตามระดับการพัฒนา พบว่า มีครูจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.23 ที่ไม่มีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และครูส่วนใหญ่มีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับพอใช้ (ร้อยละ 70.96) และค่อนข้างดี (ร้อยละ 22.58) ตามลำดับ ส่วนครูที่มีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับดีมีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.23 ของจำนวนครูทั้งหมด รายละเอียดดังตารางที่ 31

ตารางที่ 30 คะแนนการพัฒนา (Growth Score) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น
 สำคัญของครูที่เข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอน
 จำนวน 31 คน

ผู้ถูกประเมิน คนที่	คะแนนเต็ม (Max)	คะแนนจากการประเมิน		คะแนน การพัฒนา(%)	การแปลผล ระดับของพัฒนาการ
		ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2		
1	100	65.89	74.77	26.03	พอใช้
2	100	72.80	73.90	4.04	พอใช้
3	100	64.25	75.21	30.66	พอใช้
4	100	72.55	81.83	33.81	พอใช้
5	100	66.15	75.51	27.65	พอใช้
6	100	72.16	78.62	23.20	พอใช้
7	100	74.55	80.55	23.58	พอใช้
8	100	75.05	77.47	9.70	พอใช้
9	100	78.71	80.30	7.47	พอใช้
10	100	75.14	76.44	5.23	พอใช้
11	100	73.28	78.28	18.71	พอใช้
12	100	73.47	78.39	18.55	พอใช้
13	100	78.21	90.95	58.47	ค่อนข้างดี
14	100	77.87	88.92	49.93	ค่อนข้างดี
15	100	68.72	77.17	27.01	พอใช้
16	100	76.16	88.77	52.89	ค่อนข้างดี
17	100	68.47	82.47	44.40	ค่อนข้างดี
18	100	71.67	82.09	36.78	พอใช้
19	100	78.53	87.18	40.29	ค่อนข้างดี
20	100	90.10	92.42	23.43	พอใช้
21	100	74.48	84.27	38.36	พอใช้
22	100	78.22	87.13	40.91	ค่อนข้างดี
23	100	75.18	77.21	8.18	พอใช้
24	100	82.39	80.57	-10.34	ไม่มีการพัฒนา
25	100	73.70	74.54	3.19	พอใช้
26	100	74.50	85.47	43.02	ค่อนข้างดี
27	100	77.96	79.25	5.85	พอใช้
28	100	87.66	96.06	68.07	ดี
29	100	76.52	78.03	6.43	พอใช้
30	100	82.05	84.44	13.31	พอใช้
31	100	74.33	81.81	29.14	พอใช้

ตารางที่ 31 จำนวนและร้อยละของครูจำแนกตามระดับผลการพัฒนา

ครู	ระดับผลการพัฒนา				รวม
	ไม่มีการพัฒนา ($x \leq 0$)	พอใช้ ($0 < x < 40$)	ค่อนข้างดี ($40 \leq x < 60$)	ดี ($x \geq 60$)	
จำนวน (คน)	1	22	7	1	31
ร้อยละ	3.23	70.96	22.58	3.23	100

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยผลการประเมินครั้งที่ 1 เปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยผลการประเมินครั้งที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยผลการประเมินครั้งที่ 2 มีค่ามากกว่าค่าเฉลี่ยของผลการประเมินครั้งที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 แสดงว่าการใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีผลทำให้ครูมีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน รายละเอียดดังตารางที่ 32

ตารางที่ 32 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูที่เข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบการประเมินฯ ระหว่างครั้งที่ 1 กับครั้งที่ 2

การประเมิน	N	Mean	S.D.	t	Sig
ครั้งที่ 1	31	75.18	5.65	8.22	.000
ครั้งที่ 2	31	81.61	5.72		

** P < .01

ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน หรือการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน (Inter-Rater Reliability) โดยการนำผลการประเมินแต่ละแหล่งของผู้ถูกประเมินแต่ละคน มาวิเคราะห์ความแปรปรวนด้วยวิธีของ Hoyt (Hoyt's Analysis of Variance) ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 33

เมื่อพิจารณาค่าความเที่ยงระหว่างผู้ประเมินจากตารางที่ 33 พบว่าในการประเมินครั้งที่ 1 ค่าความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน 5 แหล่ง (ประกอบด้วยผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชา เพื่อนครู นักเรียนและครูผู้สอน) มีค่าเท่ากับ 0.9933 – 0.9996 และค่าความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน 6 แหล่ง (ประกอบด้วยผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชา เพื่อนครู นักเรียน ครูผู้สอน และผู้ปกครอง) มีค่าเท่ากับ 0.9688– 0.9990 สำหรับการประเมินครั้งที่ 2 ค่าความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน 5 แหล่ง มีค่าเท่ากับ 0.9964 – 0.9999 และค่าความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน 6 แหล่ง มีค่าเท่ากับ 0.9961 – 0.9998

ตารางที่ 33 ค่าความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน 5 แห่ง และค่าความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน 6 แห่ง จากการประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2

ผู้ถูกประเมิน คนที่	การประเมินครั้งที่ 1		การประเมินครั้งที่ 2	
	r_{tt} (กรณีผู้ประเมิน 5 แห่ง)	r_{tt} (กรณีผู้ประเมิน 6 แห่ง)	r_{tt} (กรณีผู้ประเมิน 5 แห่ง)	r_{tt} (กรณีผู้ประเมิน 6 แห่ง)
	1	0.9970	0.9972	0.9975
2	0.9987	0.9984	0.9977	0.9976
3	0.9972	0.9971	0.9994	0.9992
4	0.9987	0.9981	0.9983	0.9768
5	0.9971	0.9961	0.9973	0.9978
6	0.9968	0.9980	0.9991	0.9973
7	0.9982	0.9973	0.9984	0.9976
8	0.9986	0.9981	0.9982	0.9974
9	0.9983	0.9980	0.9985	0.9979
10	0.9956	0.9970	0.9987	0.9981
11	0.9986	0.9988	0.9988	0.9982
12	0.9978	0.9961	0.9964	0.9961
13	0.9976	0.9983	0.9990	0.9984
14	0.9996	0.9990	0.9991	0.9989
15	0.9974	0.9948	0.9995	0.9987
16	0.9986	0.9975	0.9978	0.9975
17	0.9977	0.9985	0.9984	0.9976
18	0.9975	0.9975	0.9985	0.9977
19	0.9977	0.9967	0.9985	0.9977
20	0.9989	0.9970	0.9993	0.9986
21	0.9954	0.9688	0.9981	0.9983
22	0.9981	0.9977	0.9993	0.9994
23	0.9974	0.9982	0.9973	0.9971
24	0.9983	0.9948	0.9977	0.9971
25	0.9986	0.9985	0.9989	0.9978
26	0.9965	0.9956	0.9987	0.9974
27	0.9957	0.9947	0.9971	0.9971
28	0.9993	0.9972	0.9999	0.9998
29	0.9971	0.9955	0.9973	0.9965
30	0.9966	0.9941	0.9994	0.9989
31	0.9933	0.9850	0.9974	0.9965

3.2 ผลการศึกษาทัศนคติของผู้ถูกประเมิน

ภายหลังจากการทดลองใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาทัศนคติของครูทั้ง 31 คน ที่เข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แล้วนำข้อมูลที่ได้รวบรวมมาวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้น วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนทัศนคติต่อการประเมินการจัดการเรียนการสอนระหว่างโรงเรียนและทดสอบรายคู่ ระหว่างคะแนนทัศนคติต่อการประเมินการจัดการเรียนการสอนของครูที่มาจากต่างโรงเรียนกัน ได้ผลปรากฏดังตารางที่ 34 ถึงตารางที่ 37

ตารางที่ 34 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทัศนคติต่อการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ข้อรายการ	N	\bar{X}	S.D.	การแปลผลระดับทัศนคติ
การประเมินการจัดการเรียนการสอน.....				
1. ทำให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายโดยใช่เหตุ	31	3.58	0.62	สูง
2. เป็นการจับผิดครู	31	3.90	0.98	สูง
3. เป็นภาระที่หนักเกินไป ทำได้ยาก	31	3.26	0.97	ปานกลาง
4. จะทำให้ครูพบข้อบกพร่องของตนเอง	31	4.39	0.67	สูง
5. เป็นงานเอกสารของฝ่ายที่รับผิดชอบงานประเมินต่าง ๆ ของโรงเรียน ไม่ใช่งานของครูผู้สอนแต่ละคน	31	3.10	1.01	ปานกลาง
6. เป็นเรื่องดีที่จะแสดงจุดเด่น และจุดที่ควรปรับปรุงพัฒนาของครู และนักเรียน	31	4.39	0.67	สูง
7. ทำให้งานด้านการสอนด้อยลง	31	4.00	0.89	สูง
8. ทำให้ครูเครียด	31	2.74	1.06	ปานกลาง
9. เป็นส่วนหนึ่งของการทำงานตามปกติ	31	3.61	0.80	สูง
10. ควรทำกับโรงเรียน ที่มีความพร้อม	31	2.71	1.35	ปานกลาง
11. เป็นเรื่องที่ครูไม่ควรสนใจมากนัก เพราะจะทำให้เสียงาน	31	3.97	0.91	สูง
12. จะทำให้ครูปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนได้ตรงประเด็น	31	4.26	0.73	สูง
13. จะทำให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนได้มาตรฐานในอนาคต	31	4.29	0.64	สูง
14. จะทำให้ครูรู้จักตัวเอง และรู้จักนักเรียนมากขึ้น	31	4.42	0.56	สูง
15. ทำให้ครูได้พัฒนาตนเอง	31	4.35	0.66	สูง
16. จะทำให้ครูได้ทราบข้อมูลย้อนกลับ เพื่อนำไปใช้ปรับปรุงคุณภาพการสอนของตนเองให้ดียิ่งขึ้น	31	4.45	0.57	สูง

ตารางที่ 34 (ต่อ)

ข้อรายการ	N	\bar{X}	S.D.	การแปลผลระดับทัศนคติ
17. จะทำให้ครูขาดความไว้วางใจในเพื่อนร่วมงาน ก่อให้เกิดความหวาดระแวง	31	3.87	0.72	สูง
18. จะทำให้ครูมีความกระตือรือร้นในการทำงาน มากขึ้น	31	4.13	0.72	สูง
19. จะทำให้ได้ข้อมูลตรงกับความจริง เนื่องจากมี ผู้อื่นที่รู้เห็นการจัดการเรียนการสอน มาร่วม ประเมินด้วย	31	3.74	0.82	สูง
20. จะทำให้ครูได้ข้อมูลที่เป็นเพียงความคิดเห็น ซึ่งอาจไม่ตรงกับความเป็นจริง	31	3.19	0.75	ปานกลาง
21. จะทำให้ครูขาดขวัญ และกำลังใจ ในการ ประกอบอาชีพ	31	3.58	0.92	สูง
22. เป็นเรื่องของการนำความรู้สึกส่วนตัวมาเป็น พื้นฐานในการประเมิน	31	3.52	0.93	สูง
23. จะทำให้ครูเห็นความสำคัญของการทำงานเป็น หมู่คณะ	31	3.35	0.91	ปานกลาง
24. จะทำให้เกิดความแตกแยกในกลุ่มครูที่ถูก ประเมิน	31	3.97	0.75	สูง
25. จะทำให้นักเรียนได้รับการดูแลเอาใจใส่มากขึ้น ทั้งในด้านการเรียนและด้านอื่น ๆ	31	4.13	0.62	สูง
รวม	31	3.80	0.48	สูง

จากตารางที่ 34 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนทัศนคติต่อการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่าค่าเฉลี่ยรวมมีค่าเท่ากับ 3.80 (S.D. = 0.48) แสดงว่าครูที่เข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอน มีทัศนคติต่อการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง นอกจากนี้ยังพบอีกว่าข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การประเมินการจัดการเรียนการสอนจะทำให้ครูทราบข้อมูลย้อนกลับ เพื่อนำไปใช้ปรับปรุงคุณภาพการสอนของตนเองให้ดียิ่งขึ้น ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.57) รองลงมาได้แก่ การประเมินการจัดการเรียนการสอนจะทำให้ครูรู้จักตนเอง และรู้จักนักเรียนมากขึ้น ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.56) ทำให้ครูพบข้อบกพร่องของตนเอง และเป็นเรื่องดีที่จะแสดงจุดเด่น และจุดที่ควรปรับปรุงพัฒนาครูและนักเรียน ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.67) ตามลำดับ

ตารางที่ 35 จำนวนและร้อยละของครูที่เข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำแนกตามระดับทัศนคติต่อการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ระดับทัศนคติ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ทัศนคติต่อการประเมินฯ ระดับต่ำมาก	-	-
ทัศนคติต่อการประเมินฯ ระดับต่ำ	-	-
ทัศนคติต่อการประเมินฯ ระดับปานกลาง	8	25.81
ทัศนคติต่อการประเมินฯ ระดับสูง	23	74.19
ทัศนคติต่อการประเมินฯ ระดับสูงมาก	-	-
รวม	31	100

จากตารางที่ 35 พบว่า ครูที่เข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อการประเมินการจัดการเรียนการสอนฯ อยู่ในระดับสูงถึงร้อยละ 74.19 และมีครูบางส่วนที่มีทัศนคติต่อการประเมินการจัดการเรียนการสอนฯ อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 25.81)

ตารางที่ 36 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนทัศนคติต่อการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ระหว่างโรงเรียน 3 โรงเรียน (ขนาดเล็ก กลาง และใหญ่)

แหล่งความแปรปรวน	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	1.516	2	0.758	3.910	0.032
ภายในกลุ่ม	5.429	28	0.194		
รวม	6.945	30			

*P< .05

จากตารางที่ 36 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติต่อการประเมินการจัดการเรียนการสอนของครูที่เข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนฯ ที่มาจากโรงเรียน 3 โรงเรียน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) พบว่าครูจากโรงเรียนที่ต่างกัน มีทัศนคติต่อการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 37 การทดสอบรายคู่ระหว่างคะแนนทัศนคติต่อการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู ที่มาจากโรงเรียนต่างกันทดสอบโดยวิธีของเซฟเฟ้ (Scheff)

โรงเรียน	ค่าเฉลี่ย คะแนนทัศนคติ	โรงเรียน		
		โรงเรียน 1	โรงเรียน 2	โรงเรียน 3
โรงเรียน 1	3.56	-		
โรงเรียน 2	4.07	0.5127*	-	
โรงเรียน 3	3.77	0.2100	-0.3027	-

*P< .05

เมื่อพิจารณาผลการทดสอบรายคู่ จากตารางที่ 37 พบว่า ครูโรงเรียน 2 มีคะแนนทัศนคติต่อการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสูงกว่าครูโรงเรียน 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.3 ผลการศึกษาความเป็นไปได้ทางด้านการปฏิบัติและทางด้านงบประมาณ ในการนำรูปแบบการประเมินฯ ไปใช้ และการยอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาความเป็นไปได้ทางด้านการปฏิบัติและทางด้านงบประมาณ

จากการสัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน และครูที่เข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลังจากการทดลองใช้รูปแบบการประเมินตามคู่มือการใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ทั้งผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนและครู มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า มีความเป็นไปได้ทั้งทางด้านการปฏิบัติและทางด้านงบประมาณ ในการนำรูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนฯ ไปใช้ เป็นการประเมินการสอนที่เป็นระบบมากกว่าที่ครูทำกันอยู่ เป็นสิ่งที่ทำไม่ยากและเป็นสิ่งที่ดีต่อการพัฒนาการสอนของครูในโรงเรียน แต่มีข้อเสนอแนะว่า 1) ควรจะต้องได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากผู้บริหาร เพราะการประเมินในลักษณะนี้ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและจะต้องได้รับการสนับสนุนงบประมาณมาใช้ดำเนินกิจกรรมการประเมิน 2) ต้องมีการชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้เกี่ยวข้อง

ในทางปฏิบัตินั้น สามารถนำมาใช้ในการประเมินการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนจริง ๆ ได้ เพราะเป็นสิ่งที่ไม่ยากเกินที่จะทำ และก็เป็นสิ่งที่ดีต่อการพัฒนาการสอนของครูในโรงเรียนด้วย ส่วนทางด้านงบประมาณ อาจเป็นอุปสรรคในการนำมาใช้สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก หรือโรงเรียนที่ได้รับงบประมาณน้อย เพราะก็ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจัดทำเอกสาร และในการดำเนินงานด้วย ถ้าผู้บริหารสนับสนุนก็ไม่มีปัญหา

(ครูโรงเรียน 1)

ก็โอเคดี เพราะว่าเป็นการมองสะท้อนตัวเองจากผลรอบด้านที่ได้จากทุกฝ่าย ได้สะท้อนทั้งภาพการสอนของครูและสภาพการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งคิดว่าน่าจะใช้ได้กับทุกวิชา และทุกระดับชั้น การให้ผู้ปกครองได้ร่วมประเมินด้วยนับว่าเป็นสิ่งที่ดี แต่จะต้องมีการประสานกับผู้ปกครองให้ทราบว่าเรากำลังทำอะไร ตัวผู้ปกครองเองควรมีพื้นฐานเกี่ยวกับการอ่านออกเขียนได้ ตรงนี้เป็นข้อควรระวัง... ถึงแม้ว่ารูปแบบนี้จะเป็นรูปแบบที่ดีมาก แต่สิ่งสำคัญก็คือต้องเน้นการชี้แจงทำความเข้าใจให้ชัดเจน

(ครูโรงเรียน 1)

ในทางปฏิบัติการประเมินแบบ 360 องศา สามารถนำมาใช้ประเมินการจัดการเรียนการสอนได้ แต่มีข้อแม้ว่าจะต้องได้รับการสนับสนุนจากฝ่ายบริหาร เพราะจะเกี่ยวข้องกับเรื่องงบประมาณ และความร่วมมือจากทุกฝ่าย

(ครูโรงเรียน 2)

เรื่องความเป็นไปได้ทางปฏิบัติ น่าจะเป็นไปได้มากสำหรับโรงเรียนที่มีการประเมินจากหลาย ๆ ที่ และสามารถทำได้เป็นอย่างดี และเป็นการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนที่ยังไม่ค่อยได้รับการประเมิน ถ้าจะทำได้ขอให้ผู้บริหาร หรือผู้ช่วยฝ่ายวิชาการเป็นแกนนำ ส่วนงบประมาณสามารถจะทำได้เพราะว่าเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนปกติอยู่แล้ว จะเพิ่มเติมก็ไม่น่าจะมาก น่าจะทำได้อย่างปกติไม่กระทบกระเทือนเท่าไร

(ครูโรงเรียน 2)

สามารถทำได้ และคิดว่าควรทำอย่างยิ่ง เพราะถือว่าเป็นการประเมินบุคลากรในทางอ้อมว่ามีประสิทธิภาพหรือไม่ และคิดว่าคงไม่เปลืองงบประมาณมากเกินไป

(ครูโรงเรียน 3)

โอเค ในรูปแบบการประเมิน เพราะทำให้เราทราบตัวเอง แม้ว่าจะมีความกดดันอยู่บ้างที่ถูกประเมิน 2 ครั้ง แต่ผลที่ได้ ทำให้เราได้รับรู้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ในเรื่องข้อเสียคิดว่าน่าจะเป็นความลำเอียงจากแหล่งผู้ประเมินบางแหล่ง ซึ่งก็ไม่ใช่ว่าปัญหาสำคัญมากนักถ้ามีการชี้แจงทำความเข้าใจก่อนจะทำการประเมินแต่ละครั้ง เกี่ยวกับเรื่องงบประมาณค่าใช้จ่าย คิดว่าไม่มีปัญหา เพราะผลที่ได้คุ้มค่า

(ครูโรงเรียน 3)

เป็นรูปแบบที่ดี เป็นการกระตุ้นให้ครูได้รับการประเมินแนวใหม่ ซึ่งมองแล้วเป็นการประเมินคุณภาพการศึกษาที่มีระบบ ปฏิบัติได้ การทำการประเมินครั้งนี้ทำให้ครูตื่นตัวรองรับ 5 % นอกจากนี้ผมยังคิดว่าเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับงาน ถ้าทำสม่ำเสมอก็จะเกิดผลดี ผมคิดว่าไม่มีปัญหาถ้ามองในบริบทของโรงเรียน ครูทุกคนก็โอเค เพราะฝ่ายบริหารให้ความสำคัญและครูในโรงเรียนก็พร้อมที่จะพัฒนาอยู่แล้วในเรื่องงบประมาณไม่มีปัญหา เพราะฝ่ายบริหารเห็นความสำคัญ ลงเล่นด้วย

(ผช.ผอ.โรงเรียน 1)

ผมคิดว่ารูปแบบนี้โอเค โรงเรียนได้ใช้รูปแบบนี้อยู่แล้ว การประเมินนักเรียนก็คงต้องมองในภาพรวมสำหรับการประเมินที่ให้ผู้ปกครองมาร่วมประเมิน อาจจะมีปัญหาอยู่บ้างเนื่องจากผู้ปกครองไม่ค่อยอยู่มักจะทำงานในต่างจังหวัด แต่ก็เป็นส่วนน้อย เนื่องจากโรงเรียนชอบการปรับปรุงการพัฒนาอยู่แล้ว การนำรูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนนี้มาใช้ จึงไม่เป็นปัญหา เพราะเราอยากได้ความจริง โรงเรียนเราเป็นโรงเรียนแรกที่ สมศ. มาประเมิน คิดว่าถ้าใช้การประเมินรูปแบบนี้แล้ว จะทำให้เด็กมีคุณภาพสูงขึ้น ถ้าจะมองในเรื่องงบประมาณค่าใช้จ่ายก็ไม่มีปัญหา เพราะโรงเรียนเราพร้อมที่จะสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงที่ดี เราคิดว่าอะไรที่เราทำก่อนเขาเรายอมได้เปรียบ

(ผช.ผอ.โรงเรียน 2)

สำหรับเรื่องความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการประเมินนี้มาใช้ ผมคิดว่ามีความเป็นไปได้ทั้งในทางปฏิบัติและทางด้านงบประมาณ แม้ว่าครูอาจจะมีการเหนื่อยที่หนักขึ้นก็ตาม แต่เนื่องจากเป็นสิ่งที่ครูจะต้องทำอยู่แล้ว มันเป็นการประเมินการสอนที่เป็นระบบมากกว่าที่ครูทำกันอยู่ นอกจากนี้ครูยังได้รู้เรื่องการวัดและการประเมินผล เป็นผลพลอยได้ ข้อดีของการนำรูปแบบนี้มาใช้ก็คือ ทำให้การวัดผลการประเมินผลมีมาตรฐานและครอบคลุมมาตรฐานการประเมินการสอนซึ่งอยู่ในมาตรฐานหนึ่งของการประเมินคุณภาพของโรงเรียน

(ผช.ผอ.โรงเรียน 3)

ผลการศึกษายอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้อง

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญผู้อำนวยการโรงเรียน ครู นักเรียน และผู้ปกครองของนักเรียนในห้องเรียนที่ครูทดลองใช้รูปแบบการประเมิน การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่าส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า ยอมรับได้ เป็นรูปแบบการประเมินที่ดี ทำให้ 1) ครูได้พบข้อบกพร่องที่ควรปรับปรุงแก้ไข จากมุมมองของหลายๆฝ่ายที่เกี่ยวข้อง 2) ครูมีความกระตือรือร้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 3) เกิดการทำงานเป็นทีม 4) การจัดการเรียนการสอนของครูมีระบบมากขึ้น และ 5) การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การนำการประเมินแบบนี้ ถ้าหากได้นำมาใช้และมีการติดตาม ดูแลอย่างใกล้ชิด จะช่วยให้การจัดการเรียนการสอน ของครูมีประสิทธิภาพมากขึ้น ครูสามารถทราบจุดบกพร่องของตนเองเพื่อพัฒนา และทราบจุดเด่นในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้การเรียนรู้ของเด็กมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยสะท้อนความต้องการของเด็กและผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนอีกด้วย

(ผู้ปกครอง)

เป็นสิ่งที่ดี เพราะทำให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน และเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันระหว่างอาจารย์กับนักเรียน และผู้ปกครอง และอาจทำให้อาจารย์ใกล้ชิดกับเด็กมากขึ้น

(ผู้ปกครอง)

เป็นสิ่งที่ดี ในการประเมินควรจะทำทั้งสองภาคเรียน เพื่อจะได้รู้ว่าข้อผิดพลาดในเทอมแรกของผู้สอนนั้นในเทอมที่ 2 จะมีการแก้ไขปรับปรุงอย่างไร มีการแก้ไขหรือยังไม่ได้แก้ไข หรืออาจจะมีข้อผิดพลาดที่ยังไม่รู้เกิดขึ้นก็ได้ และการประเมินทั้งสองเทอมนี้จะแสดงถึงการมีประสิทธิภาพของตัวผู้สอนเองว่าประสบความสำเร็จกับการสอนหรือไม่ ดิฉันเห็นด้วยที่มีการประเมินในลักษณะนี้ เพราะจะได้ข้อมูลจากหลายๆที่มารวมกัน และจะได้นำข้อผิดพลาดที่ได้นำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น และเป็นการร่วมกัน แสดงความคิดเห็นของบุคคลหลาย ฝ่าย รอบ ๆ ตัวผู้สอนเอง เพื่อให้แน่ใจได้ว่า การสอนของตัวผู้สอนนั้นมีประสิทธิภาพเพียงใด

(ผู้ปกครอง)

ดีครับ ทำให้ครูมีความกระตือรือร้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น ทำให้เกิดการทำงานเป็นทีม ทำให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับตัวผู้เรียน ทำให้การทำงานของครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเป็นระบบมากยิ่งขึ้น

(ครู)

ยอมรับได้ ทำให้ผู้สอนได้ทราบข้อบกพร่อง จุดเด่น จุดด้อยของตนเอง เพื่อจะได้ปรับปรุง พัฒนา และแก้ไขต่อไปและยังทำให้การจัดการเรียนการสอนของผู้สอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นักเรียนได้รับประโยชน์ จากการจัดการเรียนการสอนเต็มที่ และมีคุณภาพ

(ครู)

การประเมินตามรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นก็ดี เพราะจะทำให้ครูได้รู้ศักยภาพของตนเอง และศักยภาพของผู้เรียน ยอมรับว่ามีความเครียดอยู่บ้าง แต่เมื่อได้รับผลการประเมินก็โอเค ยอมรับผลได้ มีข้อเสนอแนะอยู่นิดหนึ่ง คือ ไม่ควรนำมาประเมินพิจารณาความดีความชอบ

(ครู)

คิดว่ากรนำรูปแบบการประเมินแบบนี้ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน นับว่าเป็นวิธีการที่ดี ทำให้ค้นพบข้อบกพร่องที่ควรแก้ไข ปรับปรุง จากมุมมองของผู้อื่นซึ่งเราสามารถนำมาปรับปรุงวิธีการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

(ครู)

คิดว่า มีความเหมาะสม เพราะการที่คน ๆ ใดคนหนึ่งทำขึ้นมากอาจจะไม่เหมาะกับตัวนักเรียน จึงคิดว่าถ้าร่วมกันประเมิน ก็จะช่วยกันหาข้อตกลงที่เหมาะสมมากที่สุดให้กับนักเรียนได้

(นักเรียน)

เป็นเรื่องที่ดีสำหรับการประเมินการสอน ที่มีผู้ร่วมประเมินที่หลากหลายเพื่อที่จะได้ข้อมูลจากทุก ๆ ด้านมาปรับปรุง ความคิดเห็นของแต่ละคนนั้น อาจไม่เหมือนกัน ควรเปรียบเทียบข้อที่ดีกว่า หรือเสียส่วนมาก ด้านผู้ปกครองนักเรียนนั้นจะไม่ค่อยเข้าใจหลักสูตรการเรียนการสอน ดังนั้นข้อมูลที่ได้มาอาจจะไม่มีน้ำหนัก หรือข้อเท็จจริงมากนัก ด้านนักเรียนและเพื่อนของครู น่าจะให้ความเห็นที่ดีกว่าเพราะใกล้ตัวผู้สอน รู้ความสามารถในการสอนว่าดีหรือไม่ ตัวผู้สอนเองอาจไม่รู้หรือกลัวว่า แบบที่ผู้สอนสอนไปมีผลกระทบต่อเด็กอย่างไร เป็นผลดีต่อเด็กหรือไม่ ตัวเด็กนักเรียนไม่กล้าที่จะบอกครูผู้สอนตรง ๆ เพราะจะทำให้มีผลกระทบทางด้านลบหลาย ๆ อย่าง การให้ทำผ่านทางแบบสอบถามจึงดีกว่า

(นักเรียน)

เป็นการดีที่มีการประเมินการเรียนการสอนภาคละ 2 ครั้ง เพราะว่าสามารถทำให้นักเรียนทราบว่าการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับใด ควรแก้ไขหรือปรับปรุงอะไรบ้าง ส่วนผู้สอนสามารถทำให้รู้ว่าตนเองสอนเป็นอย่างไร นักเรียนเข้าใจมากน้อยแค่ไหน นักเรียนมีผลการเรียนเป็นอย่างไร เพื่อที่จะทำให้นักเรียนและอาจารย์เข้าใจกันมากขึ้น ทำให้ประสิทธิภาพในการสอนมีมากขึ้นด้วย

(นักเรียน)

ดี เพราะ จะได้มีหลาย ๆ ฝ่ายมาออกความคิดเห็น ทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพดีมากขึ้น และได้รู้ข้อบกพร่องของการจัดการเรียนการสอนด้วย

(นักเรียน)

ดีฉันเห็นด้วยเพื่อจะได้ทราบแนวคิดแต่ละท่าน ในการประเมินว่าเป็นอย่างไร เพราะแนวคิดจะแตกต่างกันออกไป แล้วก็สามารถที่จะช่วยกัน หาแนวทางในการสอนแบบใหม่ได้ ส่วนที่เราสอนยังด้อย ก็จะได้พัฒนาให้ดีขึ้น แล้วสิ่งไหนที่เราคิดว่าดีแล้ว แต่ความละเอียดอ่อนอาจจะยังไม่ได้พอ การประเมินเท่านั้นทำให้เรารู้ได้ว่าควรแก้ไขตรงไหนจะได้ดีขึ้น

(นักเรียน)

ดี การมีคนที่เกี่ยวข้องหลาย ๆ ฝ่ายร่วมประเมินผลการจัดการเรียนการสอน ยุติธรรมดี มีหลายความคิด และจะได้ทราบทุกอย่างร่วมกัน ทำให้ประสิทธิภาพในการสอนมีมากขึ้นด้วย

(นักเรียน)

ในเรื่องของการยอมรับ ก็ยอมรับได้ มีส่วนน้อยเท่านั้นที่อาจไม่ยอมรับ เนื่องจากเป็นธรรมชาติของเฉพาะบุคคล แต่ก็มีข้อเสนอแนะในฐานะผู้ปฏิบัติว่าต้องเน้น 1) การสร้างความตระหนักในรูปแบบการประเมินแบบนี้ 2) การมองไม่ตรงกันเป็นเรื่องธรรมดา เราสามารถชี้แจงได้ 3) การสร้างความศรัทธาในสิ่งที่ดี 4) โรงเรียนมีบรรยากาศทางวิชาการ และ 5) ฝ่ายบริหารต้องเล่นด้วย

(ผช.ผอ.โรงเรียน)

ในเรื่องเกี่ยวกับการยอมรับรูปแบบการประเมิน ก็ยอมรับได้ไม่มีปัญหาอะไร สำหรับปัญหาเล็กน้อย ๆ เรื่องภาระงาน ก็แก้ได้โดยการชี้แจงให้เห็นผลที่จะเกิดตามมา ซึ่งเป็นผลดีสำหรับครูผู้สอน นักเรียน โรงเรียนเอง และผู้ปกครอง

(ผช.ผอ.โรงเรียน)

3.4 ผลการศึกษาความถูกต้องของผลการประเมิน

การศึกษาค่าความถูกต้องของผลการประเมิน เป็นการศึกษาความถูกต้องของผลการประเมินครั้งที่ 2 ด้วยการหาค่าความตรงตามสภาพหรือความตรงร่วมสมัย (Concurrent Validity) โดยการหาค่าสหสัมพันธ์ (Correlation) ระหว่างคะแนนจากการประเมินตนเองของครู กับคะแนนเฉลี่ยจากการประเมินโดยผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชา เพื่อนครู นักเรียน ครูผู้สอน และผู้ปกครอง ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 38

เมื่อพิจารณาค่าความตรงตามสภาพจากตารางที่ 38 พบว่า ค่าความตรงจากการประเมินโดยผู้ประเมิน 5 แหล่ง (ประกอบด้วย ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชา เพื่อนครู นักเรียน และครูผู้สอน) มีค่าเท่ากับ 0.215 – 0.910 และผลการประเมินครูส่วนใหญ่ (87%) มีความตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าความตรงในการประเมินครูคนที่ 28 มีค่าสูงที่สุด ($r_{XY} = 0.910$) รองลงมาได้แก่ การประเมินครูคนที่ 21 ($r_{XY} = 0.870$) และคนที่ 2 ($r_{XY} = 0.817$) ตามลำดับ ส่วนค่าความตรงในการประเมินครูคนที่ 30 มีค่าต่ำที่สุด ($r_{XY} = 0.215$)

เมื่อพิจารณาค่าความตรงตามสภาพจากการประเมินโดยผู้ประเมิน 6 แหล่ง (ประกอบด้วย ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชา เพื่อนครู นักเรียน ครูผู้สอน และผู้ปกครอง) พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.291–0.959 และผลการประเมินครูส่วนใหญ่ (94%) มีความตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าความตรงในการประเมินครูคนที่ 11 มีค่าสูงที่สุด ($r_{XY} = 0.959$) รองลงมาได้แก่ การประเมินครูคนที่ 30 ($r_{XY} = 0.933$) และคนที่ 1 ($r_{XY} = 0.915$) ตามลำดับ ส่วนค่าความตรงในการประเมินครูคนที่ 27 มีค่าต่ำที่สุด ($r_{XY} = 0.291$)

ตารางที่ 38 ค่าความตรงตามสภาพ (Concurrent Validity : r_{XY})

ผู้ถูกประเมินคนที่	r_{XY} (กรณีผู้ประเมิน 5 แหล่ง)	r_{XY} (กรณีผู้ประเมิน 6 แหล่ง)
1	0.363*	0.915*
2	0.817*	0.696*
3	0.466*	0.328
4	0.311	0.804*
5	0.660*	0.767*
6	0.322	0.772*
7	0.350*	0.878*
8	0.509*	0.838*
9	0.534*	0.853*
10	0.467*	0.895*
11	0.438*	0.959*
12	0.604*	0.707*
13	0.510*	0.873*
14	0.521*	0.884*
15	0.466*	0.767*
16	0.471*	0.765*
17	0.714*	0.790*
18	0.634*	0.776*
19	0.648*	0.898*
20	0.471*	0.812*
21	0.870*	0.785*
22	0.319	0.841*
23	0.513*	0.884*
24	0.387*	0.622*
25	0.514*	0.781*
26	0.557*	0.786*
27	0.662*	0.291
28	0.910*	0.742*
29	0.431*	0.718*
30	0.215	0.933*
31	0.430*	0.848*

* $P < .05$

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 3 ประการ คือ ประการแรก เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประการที่สอง เพื่อพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และประการที่สาม เพื่อประเมินประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 การพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และตอนที่ 2 การประเมินประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตอนที่ 1 การพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการดำเนินการวิจัยแบ่งได้เป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยในระยะที่ 1 มี 2 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) นักวิชาการศึกษาด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา มีความรู้และเชี่ยวชาญทางตัวบ่งชี้ และ 2) นักวิชาการศึกษาด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งสิ้น 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบประเมิน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 การประเมินกรอบแนวคิดของตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 4 ระดับ ตอนที่ 2 การประเมินตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเกณฑ์การตัดสิน มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 4 ระดับ และตอนที่ 3 เป็นการจัดลำดับความสำคัญขององค์ประกอบ และตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขอความร่วมมือในการเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบพิจารณาองค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การตัดสินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่ออกโดยบัณฑิตวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงบุคคลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกท่าน โดยการไปติดต่อประสานงานด้วยตนเองทางโทรศัพท์ แล้วส่งหนังสือขอความร่วมมือและแบบประเมินทางไปรษณีย์ (ผู้ทรงคุณวุฒิที่อยู่ในกรุงเทพมหานครผู้วิจัยไปพบด้วยตนเอง) ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินตอนที่ 1 และตอนที่ 2 ใช้การวิเคราะห์ IOC (Item-Objective Congruence) และข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินตอนที่ 3 ใช้การวิเคราะห์ความถี่ และร้อยละ สำหรับข้อมูลที่ได้จากการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ระยะที่ 2 การสร้างและพัฒนาแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลุ่มตัว

อย่างสำหรับการวิจัยในระยะที่ 2 ประกอบด้วย 1) นักวิชาการศึกษาทางด้านการวัดและประเมินผล การศึกษา มีความรู้และเชี่ยวชาญทางการประเมินการสอน จำนวน 7 คน พิจารณาจากคุณสมบัติ คือ เป็นผู้ที่มีวุฒิปริญญาเอกสาขาการวัดและประเมินผลการศึกษา มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องการประเมินการสอน/การประเมินการเรียนรู้ ไม่ต่ำกว่า 5 ปี 2) ครูปฏิบัติการสอนที่เป็นครูแห่งชาติ ครูแม่แบบ ครูต้นแบบ หรือ ครูแกนนำ จำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบประเมิน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 การประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีสาระเนื้อหาที่ประเมินตามประเด็นมาตรฐานการประเมิน 4 มาตรฐาน ได้แก่ ความถูกต้อง ครอบคลุม (Accuracy Standard) ความเป็นประโยชน์ (Utility Standard) ความเป็นไปได้ (Feasibility Standard) และความเหมาะสม (Propriety Standard) ส่วนตอนที่ 2 เป็นการกำหนดน้ำหนักความสำคัญของผู้ประเมินแต่ละแหล่ง ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขอความร่วมมือในการเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ พิจารณารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่ออกโดยบัณฑิตวิทยาลัยคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงบุคคลกลุ่มตัวอย่างทุกท่าน กรณีกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ดำเนินการติดต่อประสานงานโดยการไปพบด้วยตนเอง ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ต่างจังหวัด ใช้การติดต่อประสานงานด้วยตนเองทางโทรศัพท์ และส่งแบบประเมินทางไปรษณีย์ กับการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินตอนที่ 1 ใช้การวิเคราะห์ค่ามัธยฐาน(Median) และพิสัยระหว่างควอไทล์ (Inter quartile Range: IR) และข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินตอนที่ 2 ใช้การวิเคราะห์ความถี่ และร้อยละ สำหรับข้อมูลที่ได้จากการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ตอนที่ 2 การประเมินประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การดำเนินการวิจัย มีขั้นตอนดังนี้ 1) จัดเตรียมคู่มือการใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้ศึกษา ทำความเข้าใจในโครงสร้าง องค์ประกอบ และสาระสำคัญของรูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) เตรียมบุคลากรที่เกี่ยวข้อง โดยการติดต่อประสานงานกับผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูที่เข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบประเมิน และศึกษานิเทศก์ที่สนใจ 3) ทดลองใช้รูปแบบการประเมินตามขั้นตอนที่ปรากฏ ในคู่มือการใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4) ประเมินประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในประเด็นดังต่อไปนี้ (4.1) ประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2 ครั้ง ประเมินครั้งแรกช่วงกลางภาคเรียน และประเมินครั้งที่ 2 ช่วงปลายภาคเรียน เพื่อศึกษาคะแนนการพัฒนา (4.2) ศึกษาศักยภาพของผู้ถูกประเมินที่มีต่อการประเมินการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น (4.3) ศึกษาความ

เป็นไปได้ทั้งด้านการปฏิบัติ และทางด้านงบประมาณในการนำรูปแบบการประเมินฯไปใช้ และศึกษายอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้องโดยการสัมภาษณ์ และ (4.4) ศึกษาความถูกต้องของผลการประเมิน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย ครู นักเรียน และผู้ปกครองของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พิเศษเขต 1 จำนวน 31, 930 และ 310 คน ตามลำดับ โดยการคัดเลือกครูในโรงเรียนที่สมัครใจ เข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบการประเมินฯ ประกอบด้วยครูจากโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเดียวกัน สำหรับนักเรียนและผู้ปกครองได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย จากนักเรียนและผู้ปกครองในห้องเรียนที่ครูทดลองจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาทัศนคติประกอบด้วยครู จำนวน 31 คน ที่เข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบการประเมิน จากโรงเรียนทั้ง 3 โรงเรียน สำหรับกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาความเป็นไปได้ทั้งด้านการปฏิบัติ และทางด้านงบประมาณในการนำรูปแบบการประเมินไปใช้ ประกอบด้วย ผู้บริหารและครู จำนวน 33 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา การยอมรับรูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู นักเรียนและผู้ปกครอง จำนวน 78 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับการประเมินประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย 1) แบบประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำนวน 3 ฉบับ 2) แบบวัดทัศนคติต่อการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ และ 3) แบบสัมภาษณ์ความเป็นไปได้ทางการปฏิบัติและทางด้านงบประมาณในการนำรูปแบบการประเมินไปใช้ และแบบสัมภาษณ์การยอมรับรูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การวิเคราะห์ข้อมูล ในการศึกษาพัฒนาการของครูในการจัดการเรียนการสอนใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน สถิติทดสอบที (t-test) และคะแนนการพัฒนามตามแนวคิดของ ศิริชัย กาญจนาวาสี (Kanjana-wasee, 1989) 2) การศึกษาทัศนคติของผู้ถูกประเมิน ใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที (t-test) 3) การศึกษาความเป็นไปได้ทางวิชาการด้านการปฏิบัติและด้านงบประมาณ และการยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง โดยการวิเคราะห์เนื้อหาและการศึกษาความถูกต้องของผลการประเมินใช้การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ (R_{xy})

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1. ผลการสังเคราะห์เอกสารและการประชุมระดมความคิดของผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อม/บรรยากาศของการเรียนรู้ประกอบด้วยตัวบ่งชี้หลัก 3 ตัว ได้แก่

(1) ลักษณะการจัดห้องเรียน (2) การจัดสรรพื้นที่ชั้นเรียน และ(3) บรรยากาศการเรียนรู้อ 2) องค์ประกอบด้านปัจจัยเบื้องต้นของการเรียนรู้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้หลัก 2 ตัว ได้แก่ (1) การวางแผนการเรียนรู้ และ (2) การเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ 3) องค์ประกอบด้านกระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้หลัก 6 ตัว ได้แก่ (1) บทบาทของผู้สอนในกระบวนการเรียนรู้ (2) สัดส่วนของเวลาที่ใช้ในการพูด (3) ลักษณะกิจกรรมที่ผู้สอนจัด (4) พฤติกรรมผู้สอนในการดำเนินกิจกรรม (5) ลักษณะการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของผู้เรียน และ (6) พฤติกรรมผู้เรียนในการร่วมกิจกรรม 4) องค์ประกอบด้านผลผลิตของการเรียนรู้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้หลัก 2 ตัว ได้แก่ (1) การประเมินการเรียนรู้ และ (2) ผลที่คาดหวังในตัวผู้เรียน (ดูรายละเอียดในบทที่ 4 ตารางที่ 26)

2. ผลการประเมินตัวบ่งชี้ 2.1) จากการคำนวณดัชนีความสอดคล้องเกี่ยวกับความครอบคลุมขององค์ประกอบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.90 – 1.00 แสดงว่าผู้ทรงคุณวุฒิประเมินได้สอดคล้องกันว่าการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรพิจารณาจากองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ สภาพแวดล้อม/บรรยากาศของการเรียนรู้ ปัจจัยเบื้องต้นของการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ และผลผลิตของการเรียนรู้ และควรประเมินให้ครอบคลุมตัวบ่งชี้หลักทั้ง 13 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ลักษณะการจัดชั้นเรียน การจัดสรรพื้นที่ชั้นเรียน บรรยากาศการเรียนรู้อ การวางแผนการเรียนรู้ การเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ บทบาทของผู้สอนในกระบวนการเรียนรู้ สัดส่วนของเวลาที่ใช้ในการพูด ลักษณะกิจกรรมที่ผู้สอนจัด พฤติกรรมของผู้สอนในการดำเนินกิจกรรม ลักษณะการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของผู้เรียน พฤติกรรมของผู้เรียนในการร่วมกิจกรรม การประเมินการเรียนรู้ และผลที่คาดหวังในตัวผู้เรียน 2.2) ผลการคำนวณดัชนีความสอดคล้องเกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้แต่ละตัว ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ ลักษณะการจัดห้องเรียน การจัดสรรพื้นที่ชั้นเรียน บรรยากาศการเรียนรู้อ การวางแผนการเรียนรู้ การเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ บทบาทของผู้สอนในกระบวนการเรียนรู้ สัดส่วนของเวลาที่ใช้ในการพูด ลักษณะกิจกรรมที่ผู้สอนจัด พฤติกรรมของผู้สอนในการดำเนินกิจกรรม ลักษณะการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของผู้เรียน พฤติกรรมของผู้เรียนในการร่วมกิจกรรม การประเมินการเรียนรู้ ผลที่คาดหวังในตัวผู้เรียนและเกณฑ์การตัดสิน พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.80 – 1.00 แสดงว่าผู้ทรงคุณวุฒิประเมินได้สอดคล้องกันว่าตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การตัดสินดังกล่าว มีความครอบคลุม ชัดเจน เป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล และเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้

ตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1. รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 4 องค์ประกอบ ในการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ 1) เป้าหมายของการประเมิน 2) สิ่งที่จะประเมิน 3) วิธีการประเมิน และ 4) วิธีการตัดสิน โดย

ยึดหลักการ แนวคิดของการกระบวนการประเมินแบบ 360 องศา มีลักษณะสำคัญคือ 1) **เป้าหมาย** หรือจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการประเมิน เพื่อการปรับปรุง พัฒนา การจัดการเรียนการสอน 2) **สิ่งที่มุ่งประเมิน** ประเมินตามตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์จากหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครอบคลุมองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบที่สำคัญ ประกอบด้วย (1) องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อม/บรรยากาศของการเรียนรู้ (2) องค์ประกอบด้านปัจจัยเบื้องต้นของการเรียนรู้ (3) องค์ประกอบด้านกระบวนการเรียนรู้ และ(4) องค์ประกอบด้านผลผลิตของการเรียนรู้ 3) **วิธีการประเมิน** ในการประเมินการจัดการเรียนการสอนครั้งนี้ มีแหล่งผู้ให้ข้อมูล 6 แหล่ง ประกอบด้วย การประเมินตนเอง การประเมินเพื่อนครู การประเมินจากหัวหน้าหมวดวิชา การประเมินจากผู้ช่วยผู้อำนวยการ การฝ่ายวิชาการ การประเมินจากนักเรียน และการประเมินจากผู้ปกครอง โดยมีขั้นตอนของการดำเนินการประเมิน 7 ขั้นตอน คือ(1) การสร้างการยอมรับของหัวหน้าสถานศึกษาในการใช้กระบวนการประเมินแบบ 360 องศา (2) การสร้างการยอมรับของครูผู้สอน (3) การออกแบบการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ ซึ่งประกอบด้วยการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือและการกำหนดน้ำหนักของข้อมูลส่วนต่าง ๆ (4) การเตรียมการประเมิน (5) การประเมินครั้งที่ 1 (6) การประเมินครั้งที่ 2 และ (7) การรายงานผลการประเมิน และใช้ระบบถ่วงน้ำหนักคะแนนความสำคัญขององค์ประกอบ 4) **วิธีการตัดสิน** ใช้การเปรียบเทียบข้อมูลจากการประเมินกับเกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute Criteria) รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. ผลการประเมินรูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในประเด็นเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากการประเมิน ความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการประเมินไปใช้ ความเหมาะสม และความถูกต้องครอบคลุม พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยอย่างยิ่งว่ารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนเป็นรูปแบบการประเมินที่มีความถูกต้อง ครอบคลุม มีความเหมาะสมและเป็นรูปแบบที่มีประโยชน์ (Mdn.= 4.68, 4.63 และ 4.56 ตามลำดับ) นอกจากนี้ยังเห็นด้วยว่ามีความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการประเมินไปใช้ (Mdn.=4.35) เมื่อพิจารณาประเด็นเกี่ยวกับความสอดคล้อง พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกับทุกประเด็น

ตอนที่ 3 การประเมินประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1. ผลการศึกษาคะแนนการพัฒนาและค่าความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน พบว่า ครูส่วนใหญ่มีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในระดับพอใช้ (ร้อยละ 70.96) และค่อนข้างดี (ร้อยละ 22.58) ตามลำดับ ส่วนครูที่มีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่อยู่ในระดับดี มีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.23 ของครูทั้งหมด และมีครูจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.23 ที่ไม่มีการ

พัฒนาการจัดการเรียนการสอน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยผลการประเมินครั้งที่ 1 เปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยผลการประเมินครั้งที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินครั้งที่ 2 มีค่ามากกว่าค่าเฉลี่ยของผลการประเมินครั้งที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีผลทำให้ครูมีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

2. ผลการศึกษาทัศนคติของผู้ถูกประเมิน พบว่า ครูที่เข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนฯ มีทัศนคติต่อการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.48) ครูที่เข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับสูงถึงร้อยละ 74.19 และมีครูบางส่วนที่มีทัศนคติต่อการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 25.81)

3. ผลการศึกษาคำตอบที่ได้ทั้งทางด้านการปฏิบัติและทางด้านงบประมาณ ในการนำรูปแบบการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ พบว่า ทั้งผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนและครูมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า มีความเป็นไปได้ทั้งทางด้านการปฏิบัติและทางด้านงบประมาณ ในการนำรูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ เป็นการประเมินการสอนที่เป็นระบบมากกว่าที่ครูทำกันอยู่ เป็นสิ่งที่ทำไม่ยากและเป็นสิ่งที่ดีต่อการพัฒนาการสอนของครูในโรงเรียน แต่มีข้อเสนอแนะว่า 1) ควรจะต้องได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากผู้บริหาร เพราะการประเมินในลักษณะนี้ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และจะต้องได้รับการสนับสนุนงบประมาณมาใช้ดำเนินกิจกรรมการประเมิน 2) ต้องมีการชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้ที่เกี่ยวข้อง และจากการศึกษาการยอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้อง ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่ายอมรับได้ เป็นรูปแบบการประเมินที่ดี ทำให้ 1) ครูได้พบข้อบกพร่องที่ควรปรับปรุงแก้ไขจากมุมมองของหลาย ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง 2) ครูมีความกระตือรือร้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 3) เกิดการทำงานเป็นทีม 4) การจัดการเรียนการสอนของครูมีระบบมากขึ้น และ 5) การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

4. ผลการศึกษาคำตอบที่ถูกต้องของผลการประเมิน สำหรับกรณีผู้ประเมิน 5 แหล่ง (ประกอบด้วย ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชา เพื่อนครู นักเรียน และครูผู้สอน) ผลการประเมินครูส่วนใหญ่ (87%) มีความถูกต้องอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กรณีผู้ประเมิน 6 แหล่ง (ประกอบด้วย ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชา เพื่อนครู ครูผู้สอนเอง นักเรียน และผู้ปกครอง) ผลการประเมินครูส่วนใหญ่ (94%) มีความถูกต้องอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปราย ได้ดังนี้

1. องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า องค์ประกอบที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มี 4 องค์ประกอบ คือ สภาพแวดล้อม/บรรยากาศของการเรียนรู้ ปัจจัยเบื้องต้นของการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ และผลผลิตของการเรียนรู้ ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบดังกล่าว มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในเชิงตรรกะ ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรพิจารณาเชิงระบบ (system approach) อย่างรอบด้าน โดยแต่ละองค์ประกอบ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้หลัก ๆ รวม 13 บ่งชี้ดังนี้ 1) องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อม/บรรยากาศของการเรียนรู้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้หลัก 3 ตัว ได้แก่ (1) ลักษณะการจัดห้องเรียน (2) การจัดสรรพื้นที่ชั้นเรียน และ(3) บรรยากาศการเรียนรู้อื่นๆ 2) องค์ประกอบด้านปัจจัยเบื้องต้นของการเรียนรู้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้หลัก 2 ตัว ได้แก่ (1) การวางแผนการจัดการเรียนรู้ และ(2) การเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ 3) องค์ประกอบด้านกระบวนการเรียนรู้ประกอบด้วยตัวบ่งชี้หลัก 6 ตัว ได้แก่ (1) บทบาทของผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ (2) สัดส่วนของเวลาที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน (3) ลักษณะกิจกรรมการเรียนการสอน (4) พฤติกรรมของผู้สอนในการดำเนินกิจกรรม (5) ลักษณะการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของผู้เรียน และ(6) พฤติกรรมของผู้เรียนในการร่วมกิจกรรม 4) องค์ประกอบด้านผลผลิตของการเรียนรู้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้หลัก 2 ตัว ได้แก่ (1) การประเมินการเรียนรู้ (2) ผลที่คาดหวังในตัวผู้เรียน

ในการจัดลำดับความสำคัญขององค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลุ่มตัวอย่างได้ให้ความสำคัญกับองค์ประกอบด้านกระบวนการเรียนรู้เป็นลำดับที่ 1 โดยมีน้ำหนักความสำคัญเท่ากับ 48.34% รองลงมาได้แก่องค์ประกอบด้านปัจจัยเบื้องต้นของการเรียนรู้ ผลผลิตของการเรียนรู้ และสภาพแวดล้อม/บรรยากาศของการเรียนรู้ซึ่งมีน้ำหนักความสำคัญเท่ากับ 25.00%, 18.33% และ 8.33% ตามลำดับ แสดงให้เห็นมุมมองของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักวิชาการศึกษาทางด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา ที่มีความรู้และเชี่ยวชาญทางตัวบ่งชี้ และนักวิชาการศึกษาทางด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในการพิจารณาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรพิจารณาที่คุณภาพของกระบวนการจัดการเรียนรู้และปัจจัยเบื้องต้นของการจัดการเรียนรู้เป็นหลัก (ความสำคัญคิดเป็น 73.34% ซึ่งประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 8 ตัว ได้แก่ 1) บทบาทของผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ 2) สัดส่วนของเวลาที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน 3) ลักษณะกิจกรรมการเรียนการสอน 4) พฤติกรรมของผู้สอนในการดำเนินกิจกรรม 5) ลักษณะการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของผู้เรียนและ 6) พฤติกรรมของผู้เรียนในการร่วมกิจกรรม 7) การวางแผนการจัดการเรียนรู้

และ 8) การเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ ส่วนคุณภาพขององค์ประกอบด้านผลผลิตของการเรียนรู้ และสภาพแวดล้อม/บรรยากาศของการเรียนรู้เป็นเรื่องรองลงมา (ความสำคัญคิดเป็น 26.66% เมื่อวิเคราะห์หาลงลึกในรายละเอียดของตัวบ่งชี้ พบว่า ตัวบ่งชี้ที่สำคัญที่สุดคือ ลักษณะกิจกรรมที่ผู้สอนจัด รองลงมาได้แก่ พฤติกรรมในการดำเนินกิจกรรม นอกจากนี้ยังพบว่า ส่วนใหญ่เป็นตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับครู ผู้สอนเป็นสำคัญ สะท้อนให้เห็นว่าผู้สอนนับว่าเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) พัทรี ชันอาสาชะวะ (2544) และรัชดาภรณ์ สุราเลิศ (2545) และสอดคล้องกับหลักการ แนวคิด การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของ ศิริชัย กาญจนวาสี (2547) ได้กล่าวว่า เงื่อนไขที่จำเป็นสำหรับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญประการหนึ่งคือ ครู โดยครูจะต้องมี 1) ความรู้และทักษะ กล่าวคือ สามารถเป็นแหล่งความรู้ในเรื่องนั้นได้ มีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และสามารถจัดกิจกรรมได้หลากหลายสอดคล้องกับเป้าหมายการเรียนรู้ของผู้เรียน 2) การสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ในชั้นเรียน ประกอบด้วย บรรยากาศที่เป็นระบบเปิดส่งเสริมการแสดงออกอย่างกระตือรือร้น และเป็นบรรยากาศที่เอื้อต่อการแสดงความเป็นตัวตนอย่างเป็นอิสระ 3) บุคลิกลักษณะของครู กล่าวคือ ครูจะต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีใจเปิดกว้าง ยอมรับผู้อื่น ตอบสนองได้ไว อดทนต่อความคลุมเครือที่เกิดขึ้น และมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และสังเคราะห์

2 รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการพัฒนาจากการสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยยึดหลักการเชิงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อสรุป และ ผู้วิจัยได้จัดทำร่างรูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ คู่มือการใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความเหมาะสม ความถูกต้องครอบคลุม ประโยชน์ที่ได้รับจากการประเมินและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการประเมินไปใช้ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 4 องค์ประกอบ ในการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญคือ 1) เป้าหมายของการประเมิน 2) สิ่งที่มีมุ่งประเมิน 3) วิธีการประเมิน และ 4) วิธีการตัดสิน โดยยึดหลักการ แนวคิดของการกระบวนการประเมินแบบ 360 องศา มีลักษณะสำคัญคือ 1) **เป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ** เพื่อการปรับปรุง พัฒนา การจัดการเรียนการสอน 2) **สิ่งที่มีมุ่งประเมิน** ประเมินตามตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์จากหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครอบคลุมองค์ประกอบ

4 องค์ประกอบที่สำคัญ ประกอบด้วย (1) องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อม/บรรยากาศของการเรียนรู้ (2) องค์ประกอบด้านปัจจัยเบื้องต้นของการเรียนรู้ (3) องค์ประกอบด้านกระบวนการเรียนรู้ และ(4) องค์ประกอบด้านผลผลิตของการเรียนรู้ 3) **วิธีการประเมิน** ในการประเมินการจัดการเรียนการสอนครั้งนี้ มีแหล่งผู้ให้ข้อมูล 6 แหล่ง ประกอบด้วย การประเมินตนเอง การประเมินเพื่อนครู การประเมินจากหัวหน้าหมวดวิชา การประเมินจากผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ การประเมินจากนักเรียน และการประเมินจากผู้ปกครอง โดยมีขั้นตอนของการดำเนินการประเมิน 7 ขั้นตอน คือ(1) การสร้างการยอมรับของหัวหน้าสถานศึกษาในการใช้กระบวนการประเมินแบบ 360 องศา (2) การสร้างการยอมรับของครูผู้สอน (3) การออกแบบการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ ซึ่งประกอบด้วยการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือและการกำหนดน้ำหนักของข้อมูลส่วนต่างๆ (4) การเตรียมการประเมิน (5) การประเมินครั้งที่ 1 (6) การประเมินครั้งที่ 2 และ (7) การรายงานผลการประเมิน และใช้ระบบถ่วงน้ำหนักคะแนนความสำคัญขององค์ประกอบ 4) **วิธีการตัดสิน** ใช้การเปรียบเทียบข้อมูลจากการประเมินกับเกณฑ์สัมบูรณ์(Absolute Criteria) รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

เป้าหมายของการประเมิน เป็นองค์ประกอบสำคัญขององค์ประกอบหนึ่ง ของการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพราะเป้าหมายเป็นตัวกำหนดทิศทางในการดำเนินการประเมิน และเป็นการตอบคำถามว่า ประเมินการจัดการเรียนการสอนไปทำไม (Why) สำหรับการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดเป้าหมายของการประเมิน เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน ซึ่งสอดคล้องกับหลักการ แนวคิด การประเมินการสอนของ ศิริชัย กาญจนวาสี (2543) ซึ่งได้กล่าวว่า การประเมินการสอนมีเป้าหมายสำคัญ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เป็นอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด จุดหมายของการประเมินการสอนจึงเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่วนวัตถุประสงค์ของการประเมินการสอนมีได้หลายประการขึ้นอยู่กับแต่ละสถาบัน โดยทั่วไปแล้วการประเมินการสอน กระทำไปเพื่อการพัฒนาการเรียนการสอน

สิ่งที่มุ่งประเมิน เป็นองค์ประกอบสำคัญอีกองค์ประกอบหนึ่งของการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สิ่งที่มุ่งประเมินเป็นการตอบคำถามการประเมินว่า ประเมินอะไร (What) การประเมินการจัดการเรียนการสอนครั้งนี้ ประเมินตามตัวบ่งชี้สำคัญ 13 ตัว ได้แก่ ลักษณะการจัดชั้นเรียน การจัดสรรพื้นที่ชั้นเรียน บรรยากาศการเรียนรู้ การวางแผนการเรียนรู้ การเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ บทบาทของครูผู้สอนในกระบวนการเรียนรู้ สัดส่วนของเวลาที่ใช้ในการพูด ลักษณะกิจกรรมที่ผู้สอนจัด พฤติกรรมของผู้สอนในการดำเนินกิจกรรม ลักษณะการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของผู้เรียน พฤติกรรมของผู้เรียนในการร่วมกิจกรรม การประเมินการเรียนรู้ และผลที่คาดหวังในตัวผู้เรียน ครอบคลุมองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบสำคัญคือ 1)

องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อม/บรรยากาศของการเรียนรู้ 2) องค์ประกอบด้านปัจจัยเบื้องต้นของการเรียนรู้ 3) องค์ประกอบด้านกระบวนการเรียนรู้ และ 4) องค์ประกอบด้านผลผลิตของการเรียนรู้ ทั้งนี้ทุกองค์ประกอบและทุกตัวบ่งชี้ได้ผ่านการพัฒนาโดยผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วย 1) นักวิชาการศึกษาทางด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา มีความรู้และเชี่ยวชาญทางตัวบ่งชี้ 2) นักวิชาการศึกษาทางด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ 3) ครูปฏิบัติการสอนที่เป็นครูแกนนำ ครูเครือข่ายปฏิรูปการเรียนรู้และครูต้นแบบ จาก การคำนวณดัชนีความสอดคล้องเกี่ยวกับความครอบคลุมขององค์ประกอบ และความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ พบว่าองค์ประกอบหลักทั้ง 4 องค์ประกอบมีความครอบคลุม ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การตัดสิน มีความครอบคลุม ชัดเจน เป็นไปได้ในการเก็บข้อมูลและเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้

โดยสภาพความเป็นจริงครูปฏิบัติการสอน ซึ่งเป็นผู้ถูกประเมิน มักไม่มีโอกาสในการกำหนดมาตรฐาน ตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้เพราะผู้ที่รับผิดชอบในการพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานที่เกี่ยวกับครูมักเป็นกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการจากสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มนักวิชาการหรือศึกษานิเทศก์ที่มีประสบการณ์และคุ้นเคยกับการปฏิบัติงานของครู ด้วยสภาพที่กลุ่มครูหรือผู้ถูกประเมินไม่มีบทบาท หรือมีส่วนร่วมในการจัดทำมาตรฐาน ตัวบ่งชี้และเกณฑ์คุณภาพเพื่อใช้ในการประเมินการปฏิบัติงานของตนเอง ทำให้มาตรฐานตัวบ่งชี้และเกณฑ์คุณภาพ ที่กำหนดอาจไม่สอดคล้องกับสภาพที่ครูปฏิบัติได้จริง (สุวิมล ว่องวาณิช, 2544) ผู้วิจัยจึงออกแบบการพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การตัดสินคุณภาพ โดยกำหนดให้มีกลุ่มครูปฏิบัติการสอนได้เข้ามาแสดงความคิดเห็น เสนอแนะ ปรับปรุงแก้ไขตัวบ่งชี้และเกณฑ์ให้มีความเหมาะสม เพื่อให้เกิดการยอมรับและมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริง

วิธีการประเมิน จากเป้าหมายของการประเมิน เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนได้นำไปสู่การออกแบบวิธีการประเมิน ซึ่งเป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งของการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการตอบคำถามว่า ประเมินการจัดการเรียนการสอนอย่างไร (How) สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ออกแบบให้มีการรายงานผลการประเมิน เพื่อเป็นการให้ข้อมูลป้อนกลับไปยังครูผู้รับการประเมินทุกคนอย่างเป็นความลับ และรายงานผลการประเมินในภาพรวมเสนอต่อผู้บริหาร โดยคาดหวังว่าผลการประเมินในแต่ละครั้งจะเป็นสารสนเทศ ช่วยให้เกิดการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูที่เข้าร่วมทดลอง ซึ่งถือว่าเป็นการใช้ประโยชน์จากผลการประเมินในรูปของการใช้ในเชิงปฏิบัติ (Instrumental Use) โดยสารสนเทศหรือผลการประเมินเป็นเสมือนเครื่องมือการเปลี่ยนแปลง เป็นเครื่องช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนา ปรับเปลี่ยนวิธีดำเนินงาน (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2545)

แหล่งผู้ให้ข้อมูลหรือทีมผู้ประเมิน ประกอบด้วย 1) ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ 2) หัวหน้าหมวดวิชา 3) ครู (ที่ถูกประเมิน) 4) เพื่อนครู 5) นักเรียน และ 6) ผู้ปกครอง

ของนักเรียน โดยหัวหน้าหมวดวิชาและครูแต่ละคนในหมวดวิชา จะต้องประเมินตนเองและประเมินผู้อื่น ลักษณะการประเมินจะเป็นการประเมิน 2 ทาง (เป็นทั้งผู้ประเมินและผู้ถูกประเมิน) สำหรับผู้ปกครองนักเรียน และผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ เป็นการประเมินทางเดียว(เป็นเพียงผู้ประเมินเท่านั้น) โดยผู้ปกครองจะประเมินเฉพาะองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอน ในส่วนที่เกี่ยวกับผู้เรียนเท่านั้น ในการกำหนดแหล่งผู้ให้ข้อมูล ยึดหลักการประเมิน 360 องศาหรือการประเมินที่ครบวงจร โดยอาศัยผู้เกี่ยวข้องรู้เห็นการปฏิบัติงานของครูร่วมกันให้ข้อมูล เป็นการประเมินที่ให้ความสำคัญกับการประเมินทั้งจากบนลงล่าง (Downward Appraisal) การประเมินจากล่างขึ้นบน (Upward Appraisal) การประเมินจากด้านข้าง (Peers Appraisal) และการประเมินตนเอง(Self-Evaluation) สิ่งที่สำคัญของกระบวนการประเมินในลักษณะนี้ก็คือทุกคนในหน่วยงานจะมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน และสารสนเทศที่ป้อนกลับมีความน่าเชื่อถือมากกว่าสารสนเทศที่มาจากแหล่งใดแหล่งหนึ่งเพียงแหล่งเดียว ทำให้เกิดความเชื่อมั่นต่อผลการประเมินสารสนเทศป้อนกลับจึงมีคุณค่า และมีแนวโน้มของการยอมรับสูง (Edwards & Ewen, 1996; Vinson, 1996; วีระวัฒน์ ปันนิตามัย, 2540; ศิริชัย กาญจนวาสี, 2543) การกำหนดแหล่งผู้ให้ข้อมูลในงานวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดในการประเมินการสอนของ Wheeler (Wheeler, 1993 อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิช, 2544) ซึ่งสรุปว่าไม่ควรใช้วิธีการเดียวหรือแหล่งข้อมูลเพียงแหล่งเดียวในการประเมินครู เนื่องจากการปฏิบัติงานของครูสะท้อนได้หลายมุมมอง ไม่สามารถหาวิธีการประเมินที่ดีหรือเหมาะสมที่สุดได้ จำเป็นต้องใช้หลายวิธีหรือหลายแหล่งข้อมูล เพื่อตรวจสอบยืนยันคุณภาพการปฏิบัติงานของครู และเป็นไปตามหลักการที่ Sanders และคณะ (1995) เสนอแนะว่าการประเมินที่ดีต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง

3. ผลการประเมินประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.1. ผลการศึกษาคะแนนการพัฒนาและค่าความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน พบว่า ครูส่วนใหญ่มีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในระดับพอใช้ และค่อนข้างดี เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า มีครูจำนวน 1 คน ที่ไม่มีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน จากสัมภาษณ์กับครูท่านนี้และเพื่อนครูที่อยู่ในหมวดวิชาเดียวกัน ทำให้ทราบข้อมูลเพิ่มเติมว่าครูท่านนี้เป็นหัวหน้าหมวดวิชา มีภาระหน้าที่ต้องรับผิดชอบหลายงาน นอกจากนี้ภาคเรียนที่ 2 เป็นภาคเรียนที่มีกิจกรรมอื่นหลายกิจกรรม เช่น กิจกรรมเข้าค่ายพักแรม นิทรรศการทางวิชาการของโรงเรียน การประกวดสื่อการเรียนการสอน เป็นต้น และประกอบกับช่วงเวลาที่ทำการประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ห่างกันไม่มากนัก ทั้งนี้เพราะทางโรงเรียนจะต้องเร่งสอบปลายภาคให้เร็วขึ้น เพื่อเอื้อให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6 ที่จะต้องไปสอบเรียนต่อ แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยผลการประเมินครั้งที่ 1 เปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยผลการประเมินครั้งที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยของผลการ

ประเมินครั้งที่ 2 มีค่ามากกว่าค่าเฉลี่ยของผลการประเมินครั้งที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าการใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีผลทำให้ครูมีการปรับปรุง และพัฒนา การจัดการเรียนการสอน

3.2 ผลการศึกษาทัศนคติของผู้ถูกประเมิน พบว่า ครูที่เข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีทัศนคติต่อการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง โดยมองว่า การประเมินการจัดการเรียนการสอนจะทำให้ครูทราบข้อมูลย้อนกลับ เพื่อนำไปใช้ปรับปรุงคุณภาพการสอนของตนเองให้ดียิ่ง ทำให้ครูรู้จักตนเอง และรู้จักนักเรียนมากขึ้น นอกจากนี้ยังทำให้ครูทราบข้อบกพร่องหรือจุดที่ควรปรับปรุงพัฒนาตนเองและนักเรียน จากการศึกษาเปรียบเทียบคะแนนทัศนคติของผู้ถูกประเมินที่มีต่อการประเมินการจัดการเรียนการสอนของครูที่เข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนฯ ที่มาจากต่างโรงเรียน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) พบว่าครูจากโรงเรียนที่ต่างกัน มีทัศนคติต่อการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ และผลการทดสอบรายคู่ พบว่าครูโรงเรียน 2 มีคะแนนทัศนคติต่อการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสูงกว่าครูโรงเรียน 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนคู่อื่นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ น่าจะเนื่องมาจากการเห็นความสำคัญ สนับสนุนส่งเสริมการนำรูปแบบการประเมินของผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะฝ่ายบริหารของแต่ละโรงเรียนมีมากน้อยต่างกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในการนำรูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนฯ นี้ ไปใช้สิ่งที่ควรคำนึงถึงคือความร่วมมือ สนับสนุนของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง (Edwards & Ewen, 1996; Vinson, 1996)

3.3 ผลการศึกษาความเป็นไปได้ทางด้านการปฏิบัติและทางด้านงบประมาณ ในการนำรูปแบบการประเมินฯ ไปใช้ พบว่า ทั้งผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนและครูมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า มีความเป็นไปได้ทั้งทางด้านการปฏิบัติและทางด้านงบประมาณ ในการนำรูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนฯ ไปใช้ เป็นการประเมินการสอนที่เป็นระบบมากกว่าที่ครูทำกันอยู่ เป็นสิ่งที่ทำไม่ยากและเป็นสิ่งที่ดีต่อการพัฒนาการสอนของครูในโรงเรียน แต่มีข้อเสนอนะว่า 1) ควรจะต้องได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากผู้บริหาร เพราะการประเมินในลักษณะนี้ ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และจะต้องได้รับการสนับสนุนงบประมาณมาใช้ดำเนินกิจกรรมการประเมิน 2) ต้องมีการชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้ที่เกี่ยวข้อง และจากการศึกษาการยอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้อง ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า ยอมรับได้ เป็นรูปแบบการประเมินที่ดี ทำให้ 1) ครูได้พบข้อบกพร่องที่ควรปรับปรุงแก้ไข จากมุมมองของหลาย ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง 2) ครูมีความกระตือรือร้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 3) เกิดการทำงานเป็นทีม 4) การจัดการเรียนการสอนของครูมีระบบมากขึ้น และ 5) การจัดการเรียนการสอนมีประ

สิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งแสดงว่า มีความเป็นไปได้ทั้งทางด้านการปฏิบัติ และทางด้านงบประมาณ ในการนำรูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ ผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มนูญ ศีวารมย์ (2542) และแนวคิดของ วีระวัฒน์ ปันนิต้ามัย (2540)

จากการนำรูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไปทดลองใช้ และประเมินประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามประเด็นดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่ารูปแบบ (model) นี้เป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอน (learning management model) ที่เหมาะกับโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มีความพร้อมในด้านปัจจัย และได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากฝ่ายบริหาร กรณีโรงเรียนหรือครูที่มีความสนใจ แต่มีปัญหาเรื่องปัจจัยสนับสนุน สามารถนำรูปแบบการประเมินนี้ไปใช้ได้ โดยเลือกทำการประเมินตามตัวบ่งชี้ ฉบับย่อ (short forms) ดังแสดงในภาคผนวก ง และถ้าจะนำรูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนี้ ไปใช้กับนักเรียนระดับประถมศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิผลควรมีการฝึกทักษะการประเมินให้กับนักเรียนก่อนดำเนินการประเมินจริง

3.4 ผลการศึกษาความถูกต้องของผลการประเมิน พบว่า มีความถูกต้อง แสดงว่าการใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่ใช้หลักการและแนวคิดการประเมิน 360 องศาหรือการประเมินที่ครบวงจรมีประสิทธิผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ มนูญ ศีวารมย์ (2542) และ ชัยลิขิต สร้อยเพชรเกษม (2547)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. เขตพื้นที่การศึกษา ควรมีนโยบายและกลยุทธ์ที่ชัดเจนเกี่ยวกับการใช้การประเมินเป็นกลไกของการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู และควรมีนโยบายส่งเสริม สนับสนุนให้ความสำคัญกับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง
2. สถานศึกษาควรมีแผนปฏิบัติการในการส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีนโยบายที่ชัดเจนในการใช้การประเมินเป็นเครื่องมือในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. สำหรับครูผู้สอน ในการนำรูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่พัฒนาขึ้นในการวิจัยครั้งนี้ ไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ควรดำเนินการดังนี้

3.1 ผู้ใช้ควรศึกษาคู่มือการดำเนินการประเมินอย่างละเอียด รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่พัฒนาขึ้นในงานวิจัยนี้ เป็นโครงสร้างทางความคิดเกี่ยวกับการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่แสดงระบบหรือแนวทางการประเมินอย่างเป็นรูปธรรม และได้ผ่านการนำไปใช้ในสภาพจริงในโรงเรียนมาแล้ว แม้ผลสรุปจากการใช้รูปแบบการประเมินนี้จะสรุปได้ว่า รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่พัฒนาขึ้นนี้ มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับได้ก็ตาม แต่การนำรูปแบบการประเมินไปใช้จะไม่ประสบผลสำเร็จได้เลยในเชิงปฏิบัติ ถ้าผู้ใช้มิได้ดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในคู่มืออย่างจริงจัง การดำเนินการตามรูปแบบการประเมินสามารถกระทำได้ โดยการศึกษาคู่มือการดำเนินการประเมินอย่างละเอียดในเบื้องต้น และปฏิบัติตามแนวทางการประเมินที่กำหนดไว้ในคู่มือ ตลอดระยะเวลาที่ทำการประเมิน

3.2 เงื่อนไขที่สำคัญในการใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ก็ต่อเมื่อ 1) ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีนโยบายที่ชัดเจนต่อการใช้การประเมินเป็นเครื่องมือ ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งหมายถึงการดำเนินการประเมินโดยไม่มีวาระซ่อนเร้น (Hidden Agenda) เช่น การอาศัยผลการประเมินเป็นเงื่อนไขการพิจารณาความดีความชอบ หรือเลื่อนตำแหน่ง เป็นต้น 2) ต้องไม่มีการเมืองของการประเมิน (Politics of Evaluation) หรือทำเพื่อสร้างภาพจน์ที่ดีต่อหน่วยงานของตนว่า ได้ใช้การประเมินเป็นเครื่องมือในการบริหารงาน แท้จริงแล้วมิได้สังเกตเห็นผลที่เกิดขึ้นตามเป้าหมายของการประเมิน 3) การประเมินต้องมีลักษณะเป็นกัลยาณมิตร คือเป็นการประเมินด้วยความปรารถนาดีต่อกัน มีการยอมรับซึ่งกันและกันระหว่างผู้ประเมิน มีเป้าหมายหรือสังเกตเห็นประโยชน์เกื้อกูลซึ่งกันและกัน

3.3 กรณีโรงเรียนที่มีความพร้อมในด้านปัจจัย และได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากทางฝ่ายบริหาร ควรทำการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามตัวบ่งชี้ฉบับเต็ม (long forms) ส่วนกรณีโรงเรียนที่มีความสนใจ แต่มีปัญหาเรื่องปัจจัยสนับสนุน สามารถนำรูปแบบการประเมินนี้ไปใช้ได้ โดยเลือกทำการประเมินตามตัวบ่งชี้ย่อ (short forms) และถ้าจะนำรูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนี้ไปใช้กับนักเรียนระดับประถมศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิผลควรมีการฝึกทักษะการประเมินให้กับนักเรียนก่อนดำเนินการประเมินจริง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยนี้ใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการหลาย ๆ วิธี ทั้งการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพและข้อมูลเชิงปริมาณ แต่กระนั้นก็ดี แม้ความพยายามในการกำหนดตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญคุณภาพจะผ่านวิธีการที่หลากหลาย ก็ยังจำเป็นต้องมีการศึกษาวิจัย

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างการจัดการเรียนการสอนหรือการมีลักษณะตามตัวบ่งชี้ที่กำหนดกับคุณภาพของครูและคุณภาพของนักเรียน ทั้งนี้ เพื่อสกัดตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมที่สุด และมีจำนวนน้อยตัว อันจะทำให้การประเมินการจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ประหยัด เวลาและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

2. ควรมีการวิจัยติดตามการนำตัวบ่งชี้ เกณฑ์คุณภาพ และรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไปใช้ ว่ามีความเหมาะสมกับสภาพจริงในบริบทต่างๆ เพียงไร โดยเฉพาะเมื่อนำไปใช้กับครูในสถานศึกษาที่มีสภาพพื้นที่และชุมชนแตกต่างกัน

3. น่าจะมีการศึกษาวิจัยเพื่อกำหนดปกติวิสัย(norms)ของครู เมื่ออิงตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่กำหนดจากการวิจัยนี้

4. ควรมีการวิจัยและพัฒนาคู่มือการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู และโปรแกรมการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู ภายใต้แต่ละตัวบ่งชี้ โดยกำหนดสาระเนื้อหาที่ครูต้องได้รับการพัฒนา ระยะเวลา รูปแบบการพัฒนา

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กฤตวรรณ โอปนพรรณ. (2536). **การพัฒนาดัชนีรวมชี้คุณลักษณะของนิสิตใหม่ ระดับปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัย การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กาญจนา ไชยพันธุ์. (2542). การนำเอาทฤษฎีสร้างสรรค์ความรู้นิยมมาใช้ในการสอน. **วารสารวิชาการ**. 2(มีนาคม): 32-36.
- คณะกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้. (2543). **ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2543). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิคจำกัด.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (ม.ป.ป.). **ตัวบ่งชี้การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน. (อัดสำเนา)
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2540ก). **ทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความสุข**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไอดีเอสแควร์.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2540ข). **ทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไอดีเอสแควร์.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2540ค). **ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไอดีเอสแควร์.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2540ง). **ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพ : ศิลปะ ดนตรี กีฬา**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไอดีเอสแควร์.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2540จ). **ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาลักษณะนิสัย : การฝึกฝน กาย วาจา ใจ**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไอดีเอสแควร์.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2542). **รายงานเสวนาทางวิชาการ เรื่อง "มิติใหม่ของการประเมินผล : การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง"**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- เจ็จันท์ จงสถิตย์อยู่ และ แสง ปิ่นมณี. (2539). **ดัชนีทางการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- ชลันดา อินทร์เจริญ. (2538). **การศึกษาตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการใช้หลักสูตร**

- ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ในโรงเรียน**
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
 วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 ชัยลิขิต สร้อยเพชรเกษม. (2547). **การพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดกระบวนการ**
เรียนรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
 วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา
 มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- โชคชัย สิริพนมณี. (2540). **การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมประสิทธิภาพการดำเนินงาน ของ**
หน่วยศึกษานิเทศน์ สำนักงานการศึกษาอำเภอ โดยใช้ พีดีบีแอลยูพี และ
การสัมภาษณ์กลุ่มเจาะจง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา
 บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐวดี กิจรุ่งเรือง และคณะ. (2547). **ผู้เรียนเป็นสำคัญและการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้**
ของครูมืออาชีพ. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสถาพรบุ๊คส์จำกัด.
- เตือนใจ เกตุษา. (2532). **การประเมินผลการสอน.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
 รามคำแหง.
- ทีศนา เขมมณี. (2543). **การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง : โมเดลชิปปา.**
 ในพิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และคณะ(บรรณาธิการ). **ประมวลบทความนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้**
สำหรับยุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทีศนา เขมมณี. (2545). **ศาสตร์การสอน.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย.
- ทีศนา เขมมณี. (2545ก). **รูปแบบการเรียนการสอน : ทางเลือกที่หลากหลาย.**
 กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนาทิพ ฉัตรภูติ. (2544). **การเรียนรู้แบบผู้เรียนสำคัญที่สุด (Child – Centered).** สานปฏิรูป.
 4,39 (มิถุนายน).
- ธำรง บัวศรี. (2543). **กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. วารสารวิชาการ. 3**
(พฤษภาคม).
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2538). **ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น(LISREL) สถิติวิเคราะห์สำหรับ**
การวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่ง
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิราศ จันทจริต. (2533). **การพัฒนารูปแบบการประเมินการสอนสำหรับครูประถมศึกษา.**
 วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ประเวศ วะสี. (2543). ปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อแก้ความทุกข์ยากของคนทั้งแผ่นดิน. **สานปฏิรูป. 3** (ตุลาคม).
- พัชรี ชันอาสาชะวะ. (2544). **การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัย การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2544). **การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ: แนวคิด วิธีและ เทคนิคการสอน**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทเดอะมาสเตอร์กรุ๊ปแมเนจเม้นต์ จำกัด.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2524). **การประเมินผลการสอน : หลักและวิธีการปฏิบัติในระดับ อุดมศึกษา**. **ครุศาสตร์. 10** (มกราคม-มิถุนายน): 92-104.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2542). **การเรียนเชิงรับ...ปรับสู่เชิงรุก : เอกสารประกอบภาพพัฒนา คณาจารย์สถาบันราชภัฏ ภาควิชาอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**.
- มณฑาทิพย์ มณีอินทร์. (2538). **การประยุกต์ใช้รูปแบบของแฮมมอนด์เพื่อการประเมิน การเรียนการสอนวิชาคอมพิวเตอร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มนูญ ศิวารมย์. (2542). **การพัฒนากระบวนการประเมินแบบ 360 องศา เพื่อพัฒนาการ สอนของครูสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ**. วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลัดดา ต่านวิริยะกุล. (2537). **การพัฒนาตัวบ่งชี้ร่วมของประสิทธิภาพการมัธยมศึกษา ตอนต้น**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณิ แกมเกตุ. (2540). **การพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพการใช้ครู:การประยุกต์ใช้โมเดล สมการโครงสร้างกลุ่มพหุ และโมเดลเอ็มทีเอ็มเอ็ม**. วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎี บัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัฒนาพร ระจับทุกข์. (2542). **แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพิมพ์แอล ที เพรส.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2543). **การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: ส่วนวิจัย และพัฒนา สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย.
- วิชากร, กรม. (2544). **การเรียนรู้เป็นลมหายใจของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. **วารสารข่าว วิชาการ**. (มิถุนายน).
- วิชากร, กรม. (2539). **การสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์

คุรุสภา ลาดพร้าว.

- วิทยา ศุภวิรัตน์. (2539). **การพัฒนาระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนคาทอลิกอัครสังฆมณฑลกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิภาภรณ์ ภู่วัฒนกุล. (2543). **ใครคือผู้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง**. วารสารวิชาการ. 3(พฤษภาคม).
- วิโรจน์ คำนึ่งคุณากร. (2529). **ความสัมพันธ์ระหว่างผลการประเมินประสิทธิภาพการสอนของครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่ประเมินโดยตนเอง เพื่อร่วมงานและนักเรียน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วิไลวรรณ เหมือนชาติ. (2537). **การพัฒนาตัวบ่งชี้สภาพความสำเร็จของการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีรนุช พิณทวนิช. (2543). **พร้อมปฏิรูปการเรียนรู้แค่ไหน**. สานปฏิรูป. 3(พฤษภาคม).
- วีระวัฒน์ ปันนิตามัย. (2540). **การประเมินการปฏิบัติงานของบุคคลแบบ 360 องศา**. วารสารข้าราชการ. 42 (กรกฎาคม-สิงหาคม): 46-70.
- ศักดิ์ชาย เพชรช่วย. (2541). **การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมคุณภาพการศึกษาของคณะครุศาสตร์ในสถาบันราชภัฏ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2543). **การประเมินการสอนระดับอุดมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : ทบวงมหาวิทยาลัย.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2543ก) **การประเมินการเรียนรู้ : ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย**. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2543ข). **การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. เอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการ เรื่องการประเมินการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ครั้งที่ 2 วันที่ 2 กันยายน 2543. ฝ่ายวิชาการและวิจัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (อัดสำเนา).
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2543ค). **รายงานการเสวนาทางวิชาการ “มิติใหม่ของการประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง”**. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).

- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2545). **ทฤษฎีการประเมิน**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2547). **การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. ในคู่มือประเมินคุณภาพสถานศึกษา สำหรับผู้ประเมินภายนอก. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภมาศ การะเกตุ. (2542). **การเปรียบเทียบความเที่ยงและความคลาดเคลื่อนอย่างเป็นระบบในการประมาณค่าของมาตรประมาณค่าแบบลิเคอร์ท และมาตรประมาณค่าแบบยิปพอดิกรรรม ในการประเมินการสอนของครู**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2524). มโนทัศน์ของการประเมินการสอนและแนวทางในการประเมินการสอน. **ครุศาสตร์**. 10 (มกราคม-มิถุนายน): 79-91.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2528). มโนทัศน์ของการประเมินการสอนและแนวทางในการประเมินการสอน. **วารสารข้าราชการ**. 40 (มกราคม-กุมภาพันธ์): 79-91.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2544). **วิธีวิทยาการประเมิน ศาสตร์แห่งคุณค่า**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมเกียรติ ทานอก. (2539). **การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมสำหรับเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิทธิ มณีแสง. (2526). **ความสัมพันธ์ของการประเมินการสอนของอาจารย์ระหว่างหัวหน้าภาควิชา อาจารย์ผู้สอน และนักศึกษาวิทยาลัยครู**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2533). **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2544). **การพัฒนามาตรฐานคุณภาพครู และผู้บริหารการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อมรรัตน์ ลาคำเสน. (2536). **การพัฒนาดัชนีรวมเพื่อบ่งชี้สภาพทางการประถมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาทิตยา ดวงมณี. (2540). **การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมสำหรับความเป็นเลิศทางวิชาการของสาขาวิชาทางการวิจัยทางการศึกษา ในมหาวิทยาลัยของรัฐ**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- เอมอร จังศิริพรปกรณ์. (2541). **การพัฒนาตัวบ่งชี้สภาพภาพทางเศรษฐกิจสังคมครอบครัวนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ ในกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุไรพรรณ เจนวาณิชยานนท์. (2536). **การพัฒนาดัชนีสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการของคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน.** วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต ภาควิชา อุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

- Arends, R. I. (1997). **Classroom Instruction and Management.** New York : The McGraw-Hill Companies, Inc.
- Ahara , Katsuko.(1995). Teacher-centered and child-centered pedagogical approach in teaching children's literature. **Education Spring**, Vol. 115 Issue 3.
- Antonioni, D. (1996). Designing an effective 360-degree appraisal feedback process. **Organizational Dynamic.** 25 (Autumn): 24-38.
- Arizona University. (2000). **Learning centered definitions** [Online]. Available from: <http://ag.arizona.edu/azlearners/learner-whatitis.html> [2001, august 9].
- Brandes, D., & Ginnis, P. (1988). **A guide to student – centred learning.** London: Blackwell Ltd.
- Brandes, D., & Ginnis, P. (1992). **The student – centred school : Ideas for practical visionaries.** Hertz: Simon and Schuster Education.
- Cassel, R. N. (1996). **School accountability beyond test scores: A student – centered approach: Focus on student – not subject matter:** Available from: <http://cdnetz.car.chula.ac.th/fofhtml/03481/OT5L8/OF5.HTM>.
- Chen, H.T. (1990). **Theory-driven evaluation.** California: Newbery Park.
- Cresswell, J. (1997). **Creating worlds, construction meaning.** Portsmouth: Heinemann.
- Dewey , J. (1916). **Democracy and education.** New York: Mac Millian Company.
- Dewey , J. (1938). **Experience and education.** New York: The Free Press.
- Dewey , J. (1940). **Education today.** New York: Greenwood Press, Publishers.
- Driscoll, M. E . (1994). **Constructivism : Psychology of learning for instrution.** Needham Heights: Allyn and Bacon.
- Edwards, M.R. (May/June 1996). **How to manage performance and pay with 360-**

degree feedback Compensation & Benefits. REVIEW: 28-41.

Edwards, M.R. and Ewen A.J. (1996). **360 Degree Feedback: The powerful new model**

for employee assessment & performance improvement. New York: AMACOM.

Facteau, C. L., & Facteau, J. D. (1998). Reactions of leaders to 360-Degree Feedback from subordinates and peers. *Leadership Quarterly*. 9(Winter): 427.

Fennimore, B. S. (1995). **Student-centered classroom management.** New York: Delmar Publishers.

Funderburg, S., & Levy, P. E. (1997). The influence of individual and contextual Variables On 360-degree feedback system. *Group & Organization Management*. 22(June): 210.

Gredler, M.E. (2001). **Learning and instruction : Theory into practice.** Columbus, Ohio: Merrill.

Johnstone, J.N. (1981). **Indicators to Education System.** London: The Anchor Press.

Joyce, B., & Weil, M. (1996). Constructivist views: The creation of knowledge, Pattern in learning. **Model of Teaching.** Needham Height: Allyn and Bacon.

Kanjanawasee, S. (1989). **Alternative strategies for policy analysis : An assessment of school effects on student cognitive and affective mathematics outcomes in secondary schools in Thailand.** Doctoral dissertation, University of California, Los Angeles.

Lake Washington School District. (2001). **What is student centered learning?** [Online]. Available from:

<http://www.athena.ivv.nasa.gov/curric/weather/adptcty/stcntr.html> [2001, August 7].

Lambert, L., & Walker, D. (1995). **The constructivist leader.** New York: Teacher College Press.

Lunenburg, F. C. (1998). Constructivism and technology: Instructional designs for successful education reform. *Journal of Instructional Psychology*. 51(June) : 75-82.

McGreal, T.L. (1981). **Successful Teacher Evaluation.** Virginia: ASCD Publications.

Piccinin, S. (2000). **Making Our Teaching More Student-Centered.** [Online]. Available from : <http://www.edteched.uottowa.ca/options/Dec 97/student centered.htm>.

- Renshaw, P., & Brown, R. J. (1997). **Learning partnership: The role of teacher in a community of learners**. London: Routledge.
- Rogers, C. R. (1951). **Client-centered therapy**. Boston: Houghton Mifflin Company.
- Rogers, C.R. (1979). The foundations of the person-centered approach. **Education**. 100(2) : 98-107.
- Rogers, C. R. (1995). **Freedom to learn: A view of what education might become**. Columbus, Ohio: Merrill.
- Salam, S., & Cox, J. F. (1997). In the eye of the beholder: How Leadership related to 360-degree performance ratings. **Group & Organization Management**.. 22(June):185.
- Sander, J.R. and others. (1995). **A model for school evaluation**. Kalamazoo,MI: Center for Research on Educational Accountability and Teacher Evaluation.
- Sener ,J . (2000). **Student-centered learning and learner-centered design**.
<http://elisp.nv.cc.va.us/scl.htm>.
- Skinner, B.F. (1974). **About behaviorism**. New York: Knopf.
- The Joint Committee on Standards for Educational Evaluation. (1994). **The program evaluation standards**. (2nd ed.). California : SAGE.
- Vinson, M.N. (1996). The pros and cons of 360-degree feedback: Making it work. **Training & Development**. 50(Aprill): 11.
- Wookfolk, A., E. (1998). Constructivism and situated learning: Challenging symbolic process model and learning and instruction. **Educational Psychology**. Needhan Heights : Allyn and Bacon.
- Zahorik, J., A. (1997). Encouraging and challenging students' understandings. **Educational Leadership**. 54 (March): 30-33.

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก
ผู้ทรงคุณวุฒิในการวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การตัดสิน
การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1. รศ. ดร. อรุณี อ่อนสวัสดิ์
รองศาสตราจารย์ ระดับ 9 หัวหน้าภาควิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตร
2. ดร. วันทยา วงศ์ศิลปภิรมย์
นักวิชาการศึกษา ระดับ 9 ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านวิจัย และประเมินคุณภาพการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. ดร. ชินภัทร ภูมิรัตน
ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนการศึกษา ระดับ 9 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
4. อาจารย์ละอียด จุฑานันท์
ศึกษานิเทศก์ ระดับ 9 หน่วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา เขต การศึกษา 7
5. อาจารย์กิ่งแก้ว อารีรักษ์
ศึกษานิเทศก์ ระดับ 9 หน่วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา เขต การศึกษา 7
6. ดร. พิวต์ มณีโชติ
นักวิชาการศึกษา ระดับ 8 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
7. ดร. อรุณศรี อนันตศิริชัย
ผู้เชี่ยวชาญ ระดับ 9 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
8. ผศ. ดร. พิงพันธ์ เตชะคุปต์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8 ประจำภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
9. ผศ. ดร. สุภมาส อังคุโชติ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช หัวหน้าศูนย์วิจัยและพัฒนาแบบสอบ สำนักทะเบียน
และวัดผล
10. ดร. ผดุงชัย ภูพัฒน์
อาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตรและการสอนครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร
ลาดกระบัง

**รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณารูปแบบการประเมิน
การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**

1. รศ. ดร. อรุณี อ่อนสวัสดิ์
รองศาสตราจารย์ ระดับ 9 หัวหน้าภาควิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตร
2. รศ. ดร. สมคิด พรมจรรย์
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
3. รศ. ดร. ศิริเดช สุชีวะ
อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. ผศ. ดร. สุขมาศ อังศุโชติ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8 หัวหน้าศูนย์วิจัยและพัฒนาแบบสอบ สำนักทะเบียน และวัดผล
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
5. ดร. ทวีศักดิ์ มณีโชติ
นักวิชาการการศึกษา ระดับ 8 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
6. ดร. ผดุงชัย ภูพัฒน์
อาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตรและการสอนครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร
ลาดกระบัง
7. อาจารย์ศิลปชัย นูรณ์พานิช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม (ครูแห่งชาติ ปี 2542)
8. ดร. มนูญ ศีวารมย์
ผู้เชี่ยวชาญทางทฤษฎีและประเมินผลฯ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ขอนแก่น เขต 1
9. อาจารย์ลัดดา ตำนวิริยะกุล
อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนราชวินิตบางแคปานขำ กทม. (ครูแม่แบบ ปี 2545)
10. อาจารย์จิตราวดี เงินแถบ
อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนราชวินิตบางแคปานขำ กทม. (ครูแกนนำ ปี 2545)
11. อาจารย์นุช ม่วงเก่า
อาจารย์ 3 ระดับ 8 โรงเรียนตาสีประชาสรรค์ จ.นครสวรรค์ (ครูต้นแบบ ปี 2544)
12. อาจารย์วราภรณ์ จันทร์เหลือ
อาจารย์ 3 ระดับ 8 โรงเรียนตาสีประชาสรรค์ จ.นครสวรรค์ (ครูแกนนำ ปี 2545)
13. อาจารย์อัจฉรา สุขชื่นมณี
อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนตาสีประชาสรรค์ จ.นครสวรรค์ (ครูแกนนำ ปี 2542)
14. อาจารย์วันชัย เศรษฐพานนท์
อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนบางมดวิทยา "สี่ลูกหวาดจวนอุปลั้ม" กทม. (ครูแม่แบบ ปี 2544 และ ปี 2545)

15. อาจารย์แสงจันทร์ ชุ่มเรือน
อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ กทม. (ครูเกษณนำ ปี 2546)
16. อาจารย์วันเพ็ญ สงวนสุข
อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนศรีมหาโพธิ์ จ.ปราจีนบุรี (ครูเกษณนำ ปี 2545)
17. อาจารย์จันทนา บุญยาภรณ์
อาจารย์ 3 ระดับ 8 โรงเรียนสุวิทย์ฯ จ.สระบุรี (ครูต้นแบบ ปี 2546)
18. อาจารย์นภาพรณี สุวรรณภา
อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนสุวิทย์ฯ จ.สระบุรี (ครูเกษณนำ ปี 2544)
19. อาจารย์มณฑนา ไชยา
อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนสุวิทย์ฯ จ.สระบุรี (ครูเกษณนำ ปี 2545)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อผู้เข้าประชุมพิจารณาเกณฑ์การตัดสินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

วันอังคารที่ 5 พฤศจิกายน 2546 เวลา 13.00 น. - 18.00 น.

ณ ห้องประชุมโรงเรียนตาศิลป์ประชาสรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

ที่	ชื่อ - สกุล	หมวดวิชา	หมายเหตุ
1	อ.สนอง ชนิตละ	คณิตศาสตร์	ครูแกนนำ ปี 2545
2	อ.มาลี แยกกลกิจ	คณิตศาสตร์	ครูแกนนำ ปี 2545
3	อ.ปราณี คงเจริญ	คณิตศาสตร์	ครูแกนนำ ปี 2545
4	อ.รุ่งนภา ศิริภาพระเสริฐพร	คณิตศาสตร์	ครูแกนนำ ปี 2545
5	อ.เยาวลักษณ์ โตโกชน์พันธ์ุ	คณิตศาสตร์	ครูแกนนำ ปี 2545
6	อ.พจนา หนูเมือง	คณิตศาสตร์	ครูแกนนำ ปี 2545
7	อ.วัชรา สุริยะะ	วิทยาศาสตร์	ครูต้นแบบ ปี 2545
8	อ.สมใจ สุริยะะ	วิทยาศาสตร์	ครูแกนนำ ปี 2545
9	อ.วราภรณ์ จันทร์เหลือ	วิทยาศาสตร์	ครูแกนนำ ปี 2545
10	อ.สุวรรณี พรหมประสิทธิ์	วิทยาศาสตร์	ครูต้นแบบ ปี 2543
11	อ.สุวีพร ลือสาคร	วิทยาศาสตร์	ครูแกนนำ ปี 2545
12	อ.วิภา อ่างแก้ว	พลานามัย	ครูแกนนำ ปี 2545
13	อ.ธัญชัช หนูเมือง	พลานามัย	ครูแกนนำ ปี 2545
14	อ.อ้อพร ชื่นจิตระผอง	เกษตรกรรม	ครูแกนนำ ปี 2545
15	อ.แพร่ จิตตะ	เกษตรกรรม	ครูต้นแบบ ปี 2545
16	อ.ดาริสา วงศ์นิสากร	คหกรรม	ครูแกนนำ ปี 2545
17	อ.นที ธรรมวงศ์	ศิลปศึกษา	ครูแกนนำ ปี 2545
18	อ.สำอาก จิตต์เกษม	พลนิชยกรรม	ครูแกนนำ ปี 2545
19	อ.พรทิภา คุณประสาท	พลนิชยกรรม	ครูแกนนำ ปี 2545
20	อ.ผาสุก เพ็งสมบุญณ์	สังคมศึกษา	ครูแกนนำ ปี 2545
21	อ.อัจฉรา สุขขีมนต์	สังคมศึกษา	ครูแกนนำ ปี 2542
22	อ.สุปราณี พิมพาภรณ์	ภาษาอังกฤษ	ครูแกนนำ ปี 2545
23	อ.กวรรณิการ์ ผลาวงศ์	ภาษาอังกฤษ	ครูแกนนำ ปี 2545
24	อ.ชฎิลรัตน์ พวงธรรม	ภาษาอังกฤษ	ครูแกนนำ ปี 2545
25	อ.แสงทอง ภูศรี	ภาษาอังกฤษ	ครูเครือข่ายปฏิบัติการเรียนรู้
26	อ.นุช ม่วงเก่า	ภาษาไทย	ครูต้นแบบ ปี 2544
27	อ.อรุณี บุญชุ่ม	ภาษาไทย	ครูแกนนำ ปี 2544
28	อ.พัทธนันท์ สุจาร์	ภาษาไทย	ครูต้นแบบ ปี 2545
29	อ.อุไรวรรณ พรน้อย	ภาษาไทย	ครูต้นแบบ ปี 2542

รายชื่ออาจารย์ที่เข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

โรงเรียน	รายชื่อ	กลุ่มสาระการเรียนรู้	หมายเหตุ
พิจิตรพิทยาคม	1. อ.รัตนา อินทรมณี	ภาษาต่างประเทศ	หัวหน้ากลุ่มสาระ
	2. อ.สุรีย์ เกษรอุบล	ภาษาต่างประเทศ	
	3. อ.สลิสา ฝะอบเหล็ก	ภาษาต่างประเทศ	
	4. อ.จรรยา จิราพงษ์	ภาษาต่างประเทศ	
	5. อ.สุกัญญา ปิ่นสุข	ภาษาต่างประเทศ	
	6. อ.สุมนัส กิตติอมรกุล	ภาษาต่างประเทศ	
	7. อ.อัครา บุญวุฒิวิวัฒน์	ภาษาต่างประเทศ	
	8. อ.พงษ์นารถ กิตติอมรกุล	ภาษาต่างประเทศ	
	9. อ.กิงฟ้า แสงเทียนฉาน	ภาษาต่างประเทศ	
	10. อ.ปิยวรรณ ยุติศรี	ภาษาต่างประเทศ	
	11. อ.ขวัญเรือน บุญมา	ภาษาต่างประเทศ	
	12. อ.วันเพ็ญ อินทโสทธิ	ภาษาต่างประเทศ	
สากเหล็กวิทยา	13. อ.สมหมาย ศิริไกรวัฒนาวงศ์	วิทยาศาสตร์	หัวหน้ากลุ่มสาระฯ
	14. อ.รุ่ง พันธุ์สะโม	วิทยาศาสตร์	
	15. อ.ณัฐวิภา อ่อนช้า	วิทยาศาสตร์	
	16. อ.ปาจรรย์ สติยสุวรรณค์	วิทยาศาสตร์	
	17. อ.อ้อยใจ โพธิ์พรรณเหมือน	วิทยาศาสตร์	
	18. อ.เจียงไร แซ่มชัย	คณิตศาสตร์	หัวหน้ากลุ่มสาระฯ
	19. อ.พิศวาสดี ศักดิ์วีรกุล	คณิตศาสตร์	
	20. อ.กมล พรหมเมศรี	คณิตศาสตร์	
	21. อ.ศุภวรรณ มาคำ	คณิตศาสตร์	
	22. อ.นพรัตน์ เล็กประเสริฐ	คณิตศาสตร์	
	23. นันทิมา นาคาพงศ์	คณิตศาสตร์	
เนินปอรั้งนกชนูทิศ	24. อ.ฉลอง จุ้ยศรีแก้ว	คณิตศาสตร์	หัวหน้ากลุ่มสาระฯ
	25. อ.เครือมาส คำเขียน	คณิตศาสตร์	
	26. โชคชัย เทพสุริยวงศ์	คณิตศาสตร์	
	27. อ.สมคิด คำเขียน	คณิตศาสตร์	
	28. อ.ตรีวิทย์ เชื้อสิงห์	วิทยาศาสตร์	หัวหน้ากลุ่มสาระฯ
	29. อ.สุรเชษฐ แดงน้อย	วิทยาศาสตร์	
	30. อ.กัลยา โพธิ์หวี	วิทยาศาสตร์	
	31. อ.อำนาจ คุ้มชัย	วิทยาศาสตร์	

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ทม.0302(2700.0603)/1502

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

20 มิถุนายน 2546

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจพิจารณาเกณฑ์และตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวกฤษณา คิตติ นิสิตชั้นปริญญาตรีบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา สาขาวิชาการวัดและ
ประเมินผลการศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "การพัฒนารูปแบบการประเมินการจั
การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ" โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี และผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.สุวัฒนา สุวรรณเขตนิคม เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจพิจารณาเกณฑ์
และตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป
และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทร. 0-2218-2680

ที่.....
ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถนนพญาไท
กรุงเทพฯ 10330

2 พฤศจิกายน 2546

เรื่อง ขอใช้สถานที่

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนตาคลีประชาสรรค์

ด้วยนางสาวกฤษณา คิตติ นิลิตปริญญาคุชฎีบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา สาขาการวัดและประเมินผลการศึกษา ทางการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ” โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร. ศิริชัย กาญจนวาสี และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒน์ สุวรรณเขตนิคม เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยมีความจำเป็นต้องใช้สถานที่เพื่อจัดประชุมระดมสมอง และร่วมกันพิจารณาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การตัดสินการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นครู-อาจารย์ จำนวน 30 คน จึงขออนุญาตใช้ห้องประชุมโรงเรียนตาคลีประชาสรรค์ เป็นสถานที่จัดประชุม ในวันที่ 5 พฤศจิกายน 2546 เวลา 13.00 น. ถึง 18.00 น.

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวกฤษณา คิตติ)

นิลิตปริญญาเอก ภาควิชาวิจัยการศึกษา

ภาควิชาวิจัยการศึกษา

โทรศัพท์และโทรสาร 0-2218-2578

ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถนนพญาไท
กรุงเทพฯ 10330

2 พฤศจิกายน 2546

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจพิจารณาเกณฑ์การตัดสินตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอน
เรียน

ด้วยนางสาวกฤษเ ตี นิสิตปริญญาตรีบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา สาขาการ
วัดและประเมินผลการศึกษา อยู่ระหว่างการทำนงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนารูปแบบ
การประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ” โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร. ศิริชัย
กาญจนวาสี และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒนา สุวรรณเขตนิคม เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณี
จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจพิจารณาเกณฑ์การตัดสินตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอน
ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว เพื่อประโยชน์
ทาง วิชาการต่อไป และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุชาดา บวรกิตติวงศ์)

หัวหน้าภาควิชาวิจัยการศึกษา

ที่
ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถนนพญาไท
กรุงเทพฯ 10330

11 พฤศจิกายน 2546

เรื่อง เชิญเข้าร่วมการประชุม

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พิจิตร เขต 1

ตามที่คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ขอความอนุเคราะห์ทางโรงเรียนพิจิตรพิทยาคม โรงเรียนสาธิตเหล็กถวิล และ ปอรั้งนภชุนทิศ เข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอน และ พัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู ในการทดลองใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนฯ จำเป็นต้องมีการประชุมเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และชี้แจงกิจกรรมการประเมินให้ครู-อาจารย์และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ จึงได้จัดประชุมในวันที่ 19 พฤศจิกายน 2546 เวลา 09.00 น. ถึง 15.30 น. ณ ห้องประชุมมหาวิทยาลัยนเรศวร โรงเรียนพิจิตรพิทยาคม

ในการนี้ผู้วิจัยขอเชิญ นางสาวละอียด จุชานันท์ ศึกษาานิเทศก์ ระดับ 9 นางสาวกิ่งแก้ว อารีรักษ์ ศึกษา-นิเทศก์ ระดับ 9 เป็นวิทยากรบรรยายเรื่องการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และศึกษานิเทศก์งานวัดผลที่มีความสนใจ เข้าร่วมประชุมในวันที่ 19 พฤศจิกายน 2546 เวลา 08.30 น. ถึง 16.00 น. ณ ห้องประชุมมหาวิทยาลัยนเรศวร โรงเรียนพิจิตรพิทยาคม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวกฤษณา คิตดี)

ผู้วิจัย

ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถนนพญาไท
กรุงเทพฯ 10330

11 พฤศจิกายน 2546

เรื่อง เชิญข้าราชการเข้าร่วมประชุม

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนพิจิตรพิทยาคม

อ้างถึง หนังสือที่ ศธ.0512.6(2700.0603)/2697

ตามที่คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ขอความอนุเคราะห์ทางโรงเรียนพิจิตรพิทยาคม เป็นโรงเรียนร่วมทดลองใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาการจัดการเรียนสอนของครู ในการทดลอง ใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนฯ จำเป็นต้องมีการประชุมเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการ จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และชี้แจงกิจกรรมการประเมินให้ครู-อาจารย์และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทราบ จึงได้จัดประชุมในวันที่ 19 พฤศจิกายน 2546 เวลา 08.30 น. ถึง 16.00 น. ณ ห้องประชุมมหาวิทยาลัย นครสวรรค์ โรงเรียนพิจิตรพิทยาคม

ในการนี้ผู้วิจัยขอเชิญ คณะครู-อาจารย์ที่ร่วมทดลองใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประชุมในวันที่ 19 พฤศจิกายน 2546 เวลา 08.30 น. ถึง 16.00น. ณ ห้องประชุม มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ โรงเรียนพิจิตรพิทยาคม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวกฤษณา คิตติ)

ผู้วิจัย

ที่ ศธ.0512.6(2700.0603)/2705

ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330.

5 พฤศจิกายน 2546

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจพิจารณารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอน

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เค: นการวิจัย

ด้วย นางสาวกฤษณา คิตดี นิสิตชั้นปริญญาตรีบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา อยู่ในระหว่างการศึกษาทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การพัฒนา รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ" โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา สุวรรณเขตนิคม เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจพิจารณา รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทร. 0-2218-2680

ที่

ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถนนพญาไท
กรุงเทพฯ 10330

11 พฤศจิกายน 2546

เรื่อง เชิญข้าราชการเข้าร่วมประชุม

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสากเหล็กวิทยา

อ้างถึง หนังสือที่ ศธ.0512.6(2700.0603)/2698

ตามที่คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ขอความอนุเคราะห์ทางโรงเรียนสากเหล็กวิทยา เป็นโรงเรียนร่วมทบ การประเมินการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาการจัดการเรียนสอนของครู ในการทดลองใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนฯ จำเป็นต้องมีการประชุมเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และชี้แจงกิจกรรมการประเมินให้ครู-อาจารย์และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ จึงได้จัดประชุมในวันที่ 19 พฤศจิกายน 2546 เวลา 08.30 น. ถึง 16.00 น. ณ ห้องประชุม มหาวิทยาลัยนเรศวร โรงเรียนพิจิตรพิทยาคม

ในการนี้ผู้วิจัยขอเชิญ คณะครู-อาจารย์ที่ร่วมทดลองใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประชุมในวันที่ 19 พฤศจิกายน 2546 เวลา 08.30 น. ถึง 16.00น. ณ ห้องประชุม มหาวิทยาลัยนเรศวร โรงเรียนพิจิตรพิทยาคม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวกฤษณา คิตติ)

ผู้วิจัย

ที่

ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถนนพญาไท
กรุงเทพฯ 10330

11 พฤศจิกายน 2546

เรื่อง เชิญข้าราชการเข้าร่วมประชุม

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนเนินปอรั้งนทขุทิศ

อ้างถึง หนังสือที่ ศธ.0512.6(2700.0603)/2699

ตามที่คน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ขอความอนุเคราะห์ทางโรงเรียนเนินปอรั้งนทขุทิศ เป็นโรงเรียนร่วมทดลองใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาการจัดการเรียนสอนของครู ในการทดลองใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนฯ จำเป็นต้องมีการประชุมเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และชี้แจงกิจกรรมการประเมินให้ครู-อาจารย์และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ จึงได้จัดประชุมในวันที่ 19 พฤศจิกายน 2546 เวลา 08.30 น. ถึง 16.00 น. ณ ห้องประชุมมหาวิทยาลัยนเรศวร โรงเรียนพิจิตรพิทยาคม

ในการนี้ผู้วิจัยขอเชิญ คณะครู-อาจารย์ที่ร่วมทดลองใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประชุมในวันที่ 19 พฤศจิกายน 2546 เวลา 08.30 น. ถึง 16.00น. ณ ห้องประชุมมหาวิทยาลัยนเรศวร โรงเรียนพิจิตรพิทยาคม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวกฤษณา คิตติ์)

ผู้วิจัย

ภาควิชาวิจัยการศึกษา

โทรศัพท์และโทรสาร 0-2218-2578

ภาคทวิชาวิจัการศึกษาคณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถนนพญาไท
กรุงเทพฯ 10330

12 พฤศจิกายน 2546

เรื่อง ขอใช้สถานที่จัดประชุม

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนพิจิตรพิทยาคม

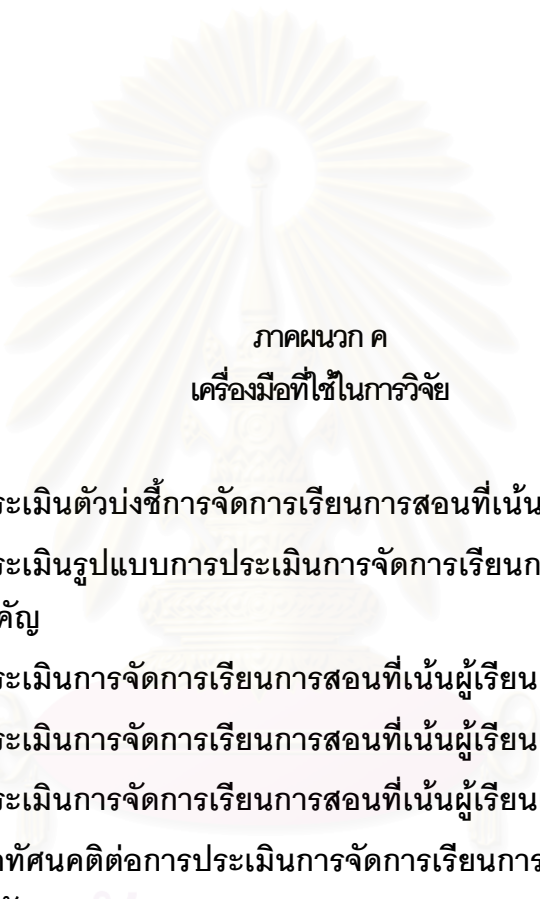
ด้วยนางสาวกฤษณา คิตติ นิสิตปริญญาตรีบัณฑิต ภาคทวิชาวิจัการศึกษาคณะครุศาสตร์ สาขาการวัดและประเมินผลการศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นสำคัญ” โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร. ศิริชัย กาญจนวาสี และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒนา สุวรรณเขตนิคม เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการดำเนินงานวิจัยมีความจำเป็นต้องใช้สถานที่ เพื่อจัดประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการประเมินการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้เข้าประชุมประกอบด้วย ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พิจิตร เขต 1 และครู-อาจารย์จากโรงเรียนพิจิตรพิทยาคม โรงเรียนสากเหล็กวิทยาและโรงเรียนเนินปอรั้งนงชนูทิศ จำนวนทั้งสิ้น 180 คน จึงขออนุญาตใช้ห้องประชุมมหาวิทยาลัยนเรศวร โรงเรียนพิจิตรพิทยาคม เป็นสถานที่จัดประชุม ในวันที่ 19 พฤศจิกายน 2546 เวลา 8.30 น. ถึง 16.00 น.

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวกฤษณา คิตติ)

นิสิตปริญญาเอก ภาคทวิชาวิจัการศึกษาคณะครุศาสตร์

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- แบบประเมินตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- แบบประเมินรูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- แบบประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (ฉบับที่ 1)
- แบบประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (ฉบับที่ 2)
- แบบประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (ฉบับที่ 3)
- แบบวัดทัศนคติต่อการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- แบบสัมภาษณ์

ศูนย์วิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบประเมินตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

คำชี้แจง

แบบประเมินฉบับนี้ประกอบด้วยรายการประเมิน 3 ตอน ได้แก่

- ตอนที่ 1 การประเมินกรอบแนวคิดของตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- ตอนที่ 2 การประเมินตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเกณฑ์การตัดสิน
- ตอนที่ 3 การจัดลำดับความสำคัญขององค์ประกอบ และตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

โปรดพิจารณากรอบแนวคิดและร่างองค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การตัดสินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อตอบแบบประเมินฉบับนี้ คำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับการปฏิรูปการเรียนรู้ และจะมีคุณค่าเป็นอย่างยิ่งหากท่านได้กรุณาตอบครบทุกข้อ

ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบประเมิน

1. ปัจจุบันท่านดำรงตำแหน่ง..... ระดับ.....
2. สังกัดหน่วยงาน

ตอนที่ 1
การประเมินกรอบแนวคิดของตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
คำชี้แจง

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับผลการพิจารณาของท่านมากที่สุด และกรุณาแสดงความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะลงในช่องว่างที่กำหนดให้

รายการประเมิน	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่แน่ใจ	ความคิดเห็น
1. องค์ประกอบ 4 ด้าน (สภาพแวดล้อม/บรรยากาศของการเรียนรู้ ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิตของการเรียนรู้) มีความครอบคลุมการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
2. ตัวบ่งชี้หลัก 3 ตัว (ลักษณะการจัดชั้นเรียน การจัดสรรพื้นที่ชั้นเรียน และบรรยากาศการเรียนรู้) มีความครอบคลุมการประเมินองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อม/บรรยากาศของการเรียนรู้					
3. ตัวบ่งชี้หลัก 2 ตัว (การวางแผนการเรียนรู้ และการเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้) มีความครอบคลุมการประเมินองค์ประกอบด้านปัจจัยเบื้องต้นของการเรียนรู้					
4. ตัวบ่งชี้หลัก 6 ตัว (บทบาทของผู้สอนในกระบวนการเรียนรู้ สัดส่วนของเวลาที่ใช้ในการพูด ลักษณะกิจกรรมที่ผู้สอนจัด พฤติกรรมของผู้สอนในการดำเนินกิจกรรม ลักษณะการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของผู้เรียน และพฤติกรรมของผู้เรียนในการร่วมกิจกรรม) มีความครอบคลุมการประเมินองค์ประกอบด้านกระบวนการเรียนรู้					
5. ตัวบ่งชี้หลัก 2 ตัว (การประเมินการเรียนรู้ และผลที่คาดหวังในตัวผู้เรียน) มีความครอบคลุมการประเมินองค์ประกอบด้านผลผลิตของการเรียนรู้					

ข้อเสนอแนะ.....

.....

ตอนที่ 2 การประเมินตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเกณฑ์การตัดสิน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับผลการพิจารณาของท่านมากที่สุด และกรุณาแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะลงในช่องว่างที่กำหนดให้

2.1 ตัวบ่งชี้ลักษณะการจัดชั้นเรียน และเกณฑ์การตัดสิน

รายการประเมิน	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่แน่ใจ	ความคิดเห็น
1. ตัวบ่งชี้ย่อย					
1.1 ความครอบคลุมของตัวบ่งชี้					
1.2 ความชัดเจนของตัวบ่งชี้					
1.3 ความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล					
1.4 ประโยชน์ในการนำไปใช้					
2. เกณฑ์การตัดสิน					
2.1 ความเหมาะสมของเกณฑ์					
2.2 ความชัดเจนของเกณฑ์					
2.3 ความเป็นไปได้ในการใช้ตัดสิน					
2.4 ประโยชน์ในการนำไปใช้					

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

2.2 ตัวบ่งชี้การจัดสรรพื้นที่ชั้นเรียน และเกณฑ์การตัดสิน

รายการประเมิน	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่แน่ใจ	ความคิดเห็น
1. ตัวบ่งชี้ย่อย					
1.1 ความครอบคลุมของตัวบ่งชี้					
1.2 ความชัดเจนของตัวบ่งชี้					
1.3 ความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล					
1.4 ประโยชน์ในการนำไปใช้					
2. เกณฑ์การตัดสิน					
2.1 ความเหมาะสมของเกณฑ์					
2.2 ความชัดเจนของเกณฑ์					
2.3 ความเป็นไปได้ในการใช้ตัดสิน					
2.4 ประโยชน์ในการนำไปใช้					

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.3 ตัวบ่งชี้บรรยากาศการเรียนรู้ และเกณฑ์การตัดสิน

รายการประเมิน	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่แน่ใจ	ความคิดเห็น
1. ตัวบ่งชี้ย่อย					
1.1 ความครอบคลุมของตัวบ่งชี้					
1.2 ความชัดเจนของตัวบ่งชี้					
1.3 ความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล					
1.4 ประโยชน์ในการนำไปใช้					
2. เกณฑ์การตัดสิน					
2.1 ความเหมาะสมของเกณฑ์					
2.2 ความชัดเจนของเกณฑ์					
2.3 ความเป็นไปได้ในการใช้ตัดสิน					
2.4 ประโยชน์ในการนำไปใช้					

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.4 ตัวบ่งชี้การวางแผนการเรียนรู้ และเกณฑ์การตัดสิน

รายการประเมิน	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่แน่ใจ	ความคิดเห็น
1. ตัวบ่งชี้ย่อย					
1.1 ความครอบคลุมของตัวบ่งชี้					
1.2 ความชัดเจนของตัวบ่งชี้					
1.3 ความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล					
1.4 ประโยชน์ในการนำไปใช้					
2. เกณฑ์การตัดสิน					
2.1 ความเหมาะสมของเกณฑ์					
2.2 ความชัดเจนของเกณฑ์					
2.3 ความเป็นไปได้ในการใช้ตัดสิน					
2.4 ประโยชน์ในการนำไปใช้					

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.5 ตัวบ่งชี้การเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ และเกณฑ์การตัดสิน

รายการประเมิน	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่แน่ใจ	ความคิดเห็น
1. ตัวบ่งชี้ย่อย					
1.1 ความครอบคลุมของตัวบ่งชี้					
1.2 ความชัดเจนของตัวบ่งชี้					
1.3 ความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล					
1.4 ประโยชน์ในการนำไปใช้					
2. เกณฑ์การตัดสิน					
2.1 ความเหมาะสมของเกณฑ์					
2.2 ความชัดเจนของเกณฑ์					
2.3 ความเป็นไปได้ในการใช้ตัดสิน					
2.4 ประโยชน์ในการนำไปใช้					

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.6 ตัวบ่งชี้บทบาทของผู้สอนในกระบวนการเรียนรู้ และเกณฑ์การตัดสิน

รายการประเมิน	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่แน่ใจ	ความคิดเห็น
1. ตัวบ่งชี้ย่อย					
1.1 ความครอบคลุมของตัวบ่งชี้					
1.2 ความชัดเจนของตัวบ่งชี้					
1.3 ความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล					
1.4 ประโยชน์ในการนำไปใช้					
2. เกณฑ์การตัดสิน					
2.1 ความเหมาะสมของเกณฑ์					
2.2 ความชัดเจนของเกณฑ์					
2.3 ความเป็นไปได้ในการใช้ตัดสิน					
2.4 ประโยชน์ในการนำไปใช้					

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.7 ตัวบ่งชี้สัดส่วนของเวลาที่ใช้ในการพูด และเกณฑ์การตัดสิน

รายการประเมิน	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่แน่ใจ	ความคิดเห็น
1. ตัวบ่งชี้ย่อย					
1.1 ความครอบคลุมของตัวบ่งชี้					
1.2 ความชัดเจนของตัวบ่งชี้					
1.3 ความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล					
1.4 ประโยชน์ในการนำไปใช้					
2. เกณฑ์การตัดสิน					
2.1 ความเหมาะสมของเกณฑ์					
2.2 ความชัดเจนของเกณฑ์					
2.3 ความเป็นไปได้ในการใช้ตัดสิน					
2.4 ประโยชน์ในการนำไปใช้					

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.8 ตัวบ่งชี้ลักษณะกิจกรรมที่ผู้สอนจัด และเกณฑ์การตัดสิน

รายการประเมิน	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่แน่ใจ	ความคิดเห็น
1. ตัวบ่งชี้ย่อย					
1.1 ความครอบคลุมของตัวบ่งชี้					
1.2 ความชัดเจนของตัวบ่งชี้					
1.3 ความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล					
1.4 ประโยชน์ในการนำไปใช้					
2. เกณฑ์การตัดสิน					
2.1 ความเหมาะสมของเกณฑ์					
2.2 ความชัดเจนของเกณฑ์					
2.3 ความเป็นไปได้ในการใช้ตัดสิน					
2.4 ประโยชน์ในการนำไปใช้					

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.9 ตัวบ่งชี้พฤติกรรมของผู้สอนในการดำเนินกิจกรรม และเกณฑ์การตัดสิน

รายการประเมิน	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่แน่ใจ	ความคิดเห็น
1. ตัวบ่งชี้ย่อย					
1.1 ความครอบคลุมของตัวบ่งชี้					
1.2 ความชัดเจนของตัวบ่งชี้					
1.3 ความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล					
1.4 ประโยชน์ในการนำไปใช้					
2. เกณฑ์การตัดสิน					
2.1 ความเหมาะสมของเกณฑ์					
2.2 ความชัดเจนของเกณฑ์					
2.3 ความเป็นไปได้ในการใช้ตัดสิน					
2.4 ประโยชน์ในการนำไปใช้					

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.10 ตัวบ่งชี้ลักษณะการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของผู้เรียน และเกณฑ์การตัดสิน

รายการประเมิน	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่แน่ใจ	ความคิดเห็น
1. ตัวบ่งชี้ย่อย					
1.1 ความครอบคลุมของตัวบ่งชี้					
1.2 ความชัดเจนของตัวบ่งชี้					
1.3 ความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล					
1.4 ประโยชน์ในการนำไปใช้					
2. เกณฑ์การตัดสิน					
2.1 ความเหมาะสมของเกณฑ์					
2.2 ความชัดเจนของเกณฑ์					
2.3 ความเป็นไปได้ในการใช้ตัดสิน					
2.4 ประโยชน์ในการนำไปใช้					

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.11 ตัวบ่งชี้พฤติกรรมของผู้เรียนในการร่วมกิจกรรม และเกณฑ์การตัดสิน

รายการประเมิน	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่แน่ใจ	ความคิดเห็น
1. ตัวบ่งชี้ย่อย					
1.1 ความครอบคลุมของตัวบ่งชี้					
1.2 ความชัดเจนของตัวบ่งชี้					
1.3 ความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล					
1.4 ประโยชน์ในการนำไปใช้					
2. เกณฑ์การตัดสิน					
2.1 ความเหมาะสมของเกณฑ์					
2.2 ความชัดเจนของเกณฑ์					
2.3 ความเป็นไปได้ในการใช้ตัดสิน					
2.4 ประโยชน์ในการนำไปใช้					

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.12 ตัวบ่งชี้การประเมินการเรียนรู้ และเกณฑ์การตัดสิน

รายการประเมิน	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่แน่ใจ	ความคิดเห็น
1. ตัวบ่งชี้ย่อย					
1.1 ความครอบคลุมของตัวบ่งชี้					
1.2 ความชัดเจนของตัวบ่งชี้					
1.3 ความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล					
1.4 ประโยชน์ในการนำไปใช้					
2. เกณฑ์การตัดสิน					
2.1 ความเหมาะสมของเกณฑ์					
2.2 ความชัดเจนของเกณฑ์					
2.3 ความเป็นไปได้ในการใช้ตัดสิน					
2.4 ประโยชน์ในการนำไปใช้					

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.13 ตัวบ่งชี้ผลที่คาดหวังในตัวผู้เรียน และเกณฑ์การตัดสิน

รายการประเมิน	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่แน่ใจ	ความคิดเห็น
1. ตัวบ่งชี้ย่อย					
1.1 ความครอบคลุมของตัวบ่งชี้					
1.2 ความชัดเจนของตัวบ่งชี้					
1.3 ความเป็นไปได้ในการเก็บข้อมูล					
1.4 ประโยชน์ในการนำไปใช้					
2. เกณฑ์การตัดสิน					
2.1 ความเหมาะสมของเกณฑ์					
2.2 ความชัดเจนของเกณฑ์					
2.3 ความเป็นไปได้ในการใช้ตัดสิน					
2.4 ประโยชน์ในการนำไปใช้					

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 การจัดลำดับความสำคัญขององค์ประกอบ และตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

คำชี้แจง

1. ตอนที่ 3 เป็นการจัดลำดับความสำคัญขององค์ประกอบ และตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อจัดลำดับความสำคัญขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ โดยใช้เทคนิคกระบวนการให้คะแนนรายคู่ (Paired Weighting Procedure) จากการเปรียบเทียบรายการองค์ประกอบ/ตัวบ่งชี้ทุกคู่ที่เป็นไปได้ทั้งหมด
2. โปรดเปรียบเทียบความสำคัญระหว่างรายการเป็นคู่ ๆ และทำเครื่องหมายวงกลม (○) ล้อมรอบตัวเลขรายการที่มีความสำคัญมากกว่า

ตัวอย่าง

การเปรียบเทียบความสำคัญระหว่างรายการที่ 1 กับรายการที่ 2 รายการที่ 3 และ รายการที่ 4 โดยสมมติว่าท่านทำเครื่องหมาย ○ ดังนี้

1	1	1
2	3	4

คำอธิบาย

ในการเปรียบเทียบรายการที่ 1 กับรายการที่ 2 ท่านคิดว่ารายการที่ 1 มีความสำคัญมากกว่า
ในการเปรียบเทียบรายการที่ 1 กับรายการที่ 3 ท่านคิดว่ารายการที่ 1 มีความสำคัญมากกว่า
ในการเปรียบเทียบรายการที่ 1 กับรายการที่ 4 ท่านคิดว่ารายการที่ 4 มีความสำคัญมากกว่า

1. การจัดลำดับความสำคัญขององค์ประกอบในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

รายการที่	องค์ประกอบ
1	ด้านสภาพแวดล้อม/บรรยากาศของการเรียนรู้
2	ด้านปัจจัยเบื้องต้นของการเรียนรู้
3	ด้านกระบวนการเรียนรู้
4	ด้านผลผลิตของการเรียนรู้

โปรดเปรียบเทียบความสำคัญระหว่างรายการเป็นรายคู่ โดยทำเครื่องหมาย ล้อมรอบตัวเลขของรายการที่มีความสำคัญมากกว่า

คู่ที่ 1	คู่ที่ 2	คู่ที่ 3	คู่ที่ 4	คู่ที่ 5	คู่ที่ 6
1	1	1	2	2	3
2	3	4	3	4	4

2. การจัดลำดับความสำคัญของตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อม/บรรยากาศของการเรียนรู้

รายการที่	ตัวบ่งชี้
1	ลักษณะการจัดชั้นเรียน
2	การจัดสรรพื้นที่ชั้นเรียน
3	บรรยากาศการเรียนรู้

โปรดเปรียบเทียบความสำคัญระหว่างรายการเป็นรายคู่โดยทำเครื่องหมาย ล้อมรอบตัวเลขของรายการที่มีความสำคัญมากกว่า

คู่ที่ 1	คู่ที่ 2	คู่ที่ 3
1	1	2
2	3	3

3. การจัดลำดับความสำคัญของตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบด้านปัจจัยเบื้องต้นของการเรียนรู้

รายการที่	ตัวบ่งชี้
1	การวางแผนการเรียนรู้
2	การเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้

โปรดเปรียบเทียบความสำคัญระหว่างรายการเป็นรายคู่ โดยทำเครื่องหมาย ล้อมรอบตัวเลขของรายการที่มีความสำคัญมากกว่า

1
2

4. การจัดลำดับความสำคัญของตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบด้านกระบวนการเรียนรู้

รายการที่	ตัวบ่งชี้
1	บทบาทของผู้สอนในกระบวนการเรียนรู้
2	สัดส่วนของเวลาที่ใช้พูด
3	ลักษณะกิจกรรมที่ผู้สอนจัด
4	พฤติกรรมของผู้สอนในการดำเนินกิจกรรม
5	ลักษณะการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของผู้เรียน
6	พฤติกรรมของผู้เรียนในการร่วมกิจกรรม

โปรดเปรียบเทียบความสำคัญระหว่างรายการเป็นรายคู่ โดยทำเครื่องหมาย ล้อมรอบตัวเลขของรายการที่มีความสำคัญมากกว่า

คู่ที่ 1	คู่ที่ 2	คู่ที่ 3	คู่ที่ 4	คู่ที่ 5
1	1	1	1	1
2	3	4	5	6

คู่ที่ 6	คู่ที่ 7	คู่ที่ 8	คู่ที่ 9
2	2	2	2
3	4	5	6

คู่ที่ 10	คู่ที่ 11	คู่ที่ 12
3	3	3
4	5	6

คู่ที่ 13	คู่ที่ 14	คู่ที่ 15
4	4	5
5	6	6

5. การจัดลำดับความสำคัญของตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบด้านผลผลิตของการเรียนรู้

รายการที่	ตัวบ่งชี้
1	การประเมินการเรียนรู้
2	ผลที่คาดหวังในตัวผู้เรียน

โปรดเปรียบเทียบความสำคัญระหว่างรายการเป็นรายคู่ โดยทำเครื่องหมาย ล้อมรอบตัวเลขของรายการที่มีความสำคัญมากกว่า

1
2

※※ ขอขอบพระคุณท่านที่กรุณาสละเวลาตอบแบบประเมิน ※※

แบบประเมินรูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

คำชี้แจง

แบบประเมินฉบับนี้ประกอบด้วยรายการประเมิน 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 การประเมินรูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตอนที่ 2 การกำหนดน้ำหนักความสำคัญของผู้ประเมินแต่ละแหล่ง

โปรดพิจารณาคู่มือการใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อตอบแบบประเมินฉบับนี้ ในประเด็นเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากการประเมินความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการประเมินไปใช้ ความเหมาะสมของรูปแบบการประเมิน และความถูกต้อง คำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับการปฏิรูปการเรียนรู้ และจะมีคุณค่าเป็นอย่างยิ่งหากท่านได้กรุณาตอบครบทุกข้อ

ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบประเมิน

1. วุฒิการศึกษาสูงสุด สาขา.....
2. ปัจจุบันท่านดำรงตำแหน่ง..... ระดับ.....
3. สังกัดหน่วยงาน
4. ประสบการณ์ทำงาน ปี

ตอนที่ 1 การประเมินรูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน
เป็นสำคัญ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับผลการพิจารณาของท่านมากที่สุด และกรุณาแสดงความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะลงในช่องว่างที่กำหนดให้ ความคิดเห็นแต่ละระดับ มีความหมาย ดังนี้

1. หมายถึง ท่านไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับข้อความดังกล่าวนี้
2. หมายถึง ท่านไม่เห็นด้วยกับข้อความดังกล่าวนี้
3. หมายถึง ท่านค่อนข้างเห็นด้วยกับข้อความดังกล่าวนี้
4. หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความดังกล่าวนี้
5. หมายถึง ท่านเห็นด้วยอย่างยิ่งกับข้อความดังกล่าวนี้

1.1 **ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการประเมิน** เป็นการพิจารณาว่ารูปแบบการประเมินที่พัฒนาขึ้น ให้ข้อมูลที่จำเป็น และตอบสนองความต้องการของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มากน้อยเพียงใด

มากที่สุด ↔ น้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ข้อมูลที่ได้รับจากการประเมิน ครอบคลุมและตอบสนอง ความต้องการของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประเมิน					
2. ผู้ประเมิน/แหล่งผู้ให้ข้อมูล มีความน่าเชื่อถือ					
3. รูปแบบการประเมินมีการระบุผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่ต้องการใช้ผล การประเมิน					
4. การแปลความหมายและการตัดสินผลการประเมินมีความชัดเจน					
5. การรายงานผลการประเมินมีความชัดเจน					
6. มีการเผยแพร่ผลการประเมินไปยังผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง					
7. เป็นรูปแบบการประเมินที่ส่งผลกระทบต่อให้มีการใช้ประโยชน์จากผล การประเมิน					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

- 1.2 **ด้านความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการประเมินไปใช้** เป็นการพิจารณาว่า รูปแบบการประเมินที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับสภาพจริง เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน ปฏิบัติได้ ยอมรับได้ ประหยัดและคุ้มค่า มากน้อยเพียงใด

มากที่สุด ↔ น้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. เป็นรูปแบบการประเมินที่สามารถนำไปปฏิบัติได้					
2. เป็นรูปแบบการประเมินที่ยอมรับได้					
3. ผลการประเมินที่ได้มีความคุ้มค่า					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

- 1.3 **ด้านความเหมาะสม** เป็นการพิจารณาว่า รูปแบบการประเมินที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสม และคำนึงถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการประเมิน มากน้อยเพียงใด

มากที่สุด ↔ น้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. มีการกำหนดวัตถุประสงค์และแผนการประเมินไว้อย่างชัดเจน					
2. แก้ไขปัญหาความขัดแย้งในการประเมินด้วยความเป็นธรรม โปร่งใส					
3. ให้ความสำคัญต่อสิทธิในการรับรู้ข่าวสารของบุคคล					
4. คำนึงถึงสิทธิส่วนบุคคลของผู้ถูกประเมิน					
5. เคารพสิทธิในการปฏิสัมพันธ์ของผู้เกี่ยวข้อง					
6. รายงานผลการประเมินอย่างสมบูรณ์					
7. รายงานผลการประเมินทำอย่างเปิดเผย					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ตอนที่ 2 การกำหนดน้ำหนักความสำคัญของผู้ประเมินแต่ละแหล่ง

- คำชี้แจง** 1. ตอนที่ 2 เป็นการกำหนดน้ำหนักความสำคัญของผู้ประเมินแต่ละแหล่ง ประกอบด้วย การประเมินตนเอง การประเมินโดยเพื่อนครู หัวหน้าหมวดวิชา นักเรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และผู้ปกครอง ในการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จากองค์ประกอบหลักที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4 ด้าน คือ องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อม/บรรยากาศของการเรียนรู้ ปัจจัยเบื้องต้นของการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้และผลผลิตของการเรียนรู้ (พิจารณากรอบการประเมินจากตารางที่ 1 ในคู่มือการใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. โปรดกำหนดน้ำหนักความสำคัญของผู้ประเมินแต่ละแหล่ง ลงในช่องว่างในตารางข้างล่างนี้ เมื่อกำหนดให้ผลรวมของน้ำหนักความสำคัญจากทุกแหล่ง เป็น 100%

แหล่งผู้ประเมิน	น้ำหนักความสำคัญ (%)	
	กรณีผู้ประเมิน 5 แหล่ง	กรณีผู้ประเมิน 6 แหล่ง
ตนเอง (ตัวครู)		
เพื่อนครูในหมวดวิชา		
หัวหน้าหมวดวิชา		
นักเรียน		
ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ		
ผู้ปกครอง		
รวม	100	100

ขอขอบพระคุณที่กรุณาใช้เวลาตอบแบบประเมิน

แบบประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
(สำหรับครูผู้สอน/เพื่อนครู/หัวหน้าหมวดวิชา/ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน)

คำชี้แจง

แบบประเมินฉบับนี้จัดทำขึ้น เพื่อประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน สำหรับประเมินโดยตนเอง และประเมินโดยเพื่อนครู/หัวหน้าหมวดวิชา/ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน โปรดตอบตามสภาพที่เกิดขึ้นจริง **คำตอบของท่านผู้วิจัยจะถือเป็นความลับ** ข้อมูลที่ได้จากท่าน ซึ่งเป็นผู้ที่รู้เห็นสภาพการจัดการเรียนการสอนของบุคคลที่ท่านประเมินมากที่สุด จึงมีความสำคัญมาก และจะใช้เป็นแนวทาง เพื่อการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูต่อไป

แบบประเมินฉบับนี้มี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ประเมิน

ตอนที่ 2 การประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

เพื่อให้ข้อมูลของท่านเกิดประโยชน์สูงสุด ขอความกรุณาให้ท่านตอบทุกตอน และทุกข้อ หรือตอบให้มากที่สุดในส่วนที่ท่านสามารถจะตอบได้

ตอน

ข้อมูลส่วนตัวของผู้ประเมิน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง และกรอกข้อมูลลงในช่องว่างที่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่าน

1. ปัจจุบันท่านสังกัด
 - โรงเรียนพิจิตรพิทยาคม
 - โรงเรียนสากเหล็กวิทยา
 - โรงเรียนเนินปอรั้งนักษุทิศ
2. ท่านสอนวิชา
3. หมายเลขสมาชิกของท่าน

☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
☐ 5	☐ 6	☐ 7	☐ 8
4. ท่านกำลังประเมิน
 - ประเมินตนเอง
 - ประเมินสมาชิกในกลุ่ม หมายเลข
 - หัวหน้าหมวดวิชา

ตอนที่ 2 การประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับสภาพการจัดการเรียนการสอนตามความเป็นจริงของตัวท่านเอง/เพื่อนครู/หัวหน้าหมวดวิชา/ผู้ได้บังคับบัญชาของท่าน

1 องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อม/บรรยากาศของการเรียนรู้

1. การจัดมุมสื่อการเรียนรู้

คำอธิบาย ใน 1 ภาคเรียน มีการจัดมุมสื่อการเรียนรู้ในห้องเรียน ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เช่น มีโต๊ะแสดงผลงานชิ้นงานของนักเรียน มีมุมความรู้ ป้ายความรู้ ตะกร้าความรู้ เป็นต้น

ไม่มี	มี 1 ครั้ง	มี 2 ครั้ง	มี 3 ครั้ง	มีมากกว่า 3 ครั้ง

2. จำนวนสื่อ

คำอธิบาย มีสื่อเพียงพอ สำหรับให้ผู้เรียนใช้ ประกอบการเรียนรู้ในแต่ละรายวิชา

ไม่มี	มี 1-25% ของจำนวนนักเรียน	มี 26-50% ของจำนวนนักเรียน	มี 51-75% ของจำนวนนักเรียน	มี 76-100% ของจำนวนนักเรียน

3. การจัดห้องเรียน

คำอธิบาย มีการจัดโต๊ะ และเก้าอี้ที่สะดวกต่อการจัดกลุ่มผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน

ไม่มี	เป็นบางครั้ง (1-25%ของจำนวนคาบเรียน)	ค่อนข้างบ่อย (26-50%ของจำนวนคาบเรียน)	บ่อยครั้ง (51-75%ของจำนวนคาบเรียน)	เป็นประจำ (76-100%ของจำนวนคาบเรียน)

4. การจัดกลุ่มผู้เรียน

คำอธิบาย มีการจัดกลุ่มหรือแบ่งกลุ่มผู้เรียนทำกิจกรรม ตามศักยภาพ ความถนัด ความสนใจของผู้เรียน

ไม่มี	เป็นบางครั้ง (1-25%ของจำนวนคาบเรียน)	ค่อนข้างบ่อย (26-50%ของจำนวนคาบเรียน)	บ่อยครั้ง (51-75%ของจำนวนคาบเรียน)	เป็นประจำ (76-100%ของจำนวนคาบเรียน)

5. การใช้ห้องเรียน

คำอธิบาย ใน 1ภาคเรียน มีการใช้ห้องเรียนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนตามศักยภาพ ความต้องการ และความสนใจของผู้เรียน

ไม่มี	มี 1 ครั้ง	มี 2 ครั้ง	มี 3 ครั้ง	มีมากกว่า 3 ครั้ง

6. การรับฟังความคิดเห็น

คำอธิบาย ผู้สอนให้อิสระแก่ผู้เรียนในการแสดงความคิดเห็น และการตัดสินใจ

ไม่มี	เป็นบางครั้ง (1-25%ของ จำนวนคาบเรียน)	ค่อนข้างบ่อย (26-50%ของ จำนวนคาบเรียน)	บ่อยครั้ง (51-75%ของ จำนวนคาบเรียน)	เป็นประจำ (76-100%ของ จำนวนคาบเรียน)

7. การเปิดโอกาสให้ซักถาม

คำอธิบาย ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถาม เมื่อผู้เรียนเกิดข้อสงสัยในวิธีการเรียนรู้และเนื้อหาที่เรียน

ไม่มี	เป็นบางครั้ง (1-25%ของ จำนวนคาบเรียน)	ค่อนข้างบ่อย (26-50%ของ จำนวนคาบเรียน)	บ่อยครั้ง (51-75%ของ จำนวนคาบเรียน)	เป็นประจำ (76-100%ของ จำนวนคาบเรียน)

2 องค์ประกอบด้านปัจจัยเบื้องต้นของการเรียนรู้

8. การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

คำอธิบาย ผู้สอนทำแผนการจัดการเรียนรู้ ที่แสดงถึงการเตรียมกิจกรรม การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ และการเตรียมการวัดและประเมินผลที่มุ่งเน้นให้ ผู้เรียนลงมือปฏิบัติเอง

ไม่มีแผน	มีแผนการจัดการ เรียนรู้เพียง 1-29% ของผลการเรียนรู้ที่ คาดหวัง	มีแผนการจัดการ เรียนรู้ 30-50% ของผลการเรียนรู้ที่ คาดหวัง	มีแผนการจัดการ เรียนรู้ 51-70% ของผลการเรียนรู้ที่ คาดหวัง	มีแผนการจัดการ เรียนรู้มากกว่า 70%ของผลการ เรียนรู้ที่คาดหวัง

9. การเตรียมความพร้อมของผู้สอน

คำอธิบาย ผู้สอนเตรียมตัวเองด้วยการศึกษาค้นคว้า ทดลองและปฏิบัติจนเกิดความชำนาญ

ไม่มี	เป็นบางครั้ง (1-40%ของ จำนวนคาบเรียน)	ค่อนข้างบ่อย (41-60%ของ จำนวนคาบเรียน)	บ่อยครั้ง (61-80%ของ จำนวนคาบเรียน)	เป็นประจำ (81-100%ของ จำนวนคาบเรียน)

10. การวางแผนการจัดกิจกรรม

คำอธิบาย ผู้สอนได้วางแผนกิจกรรมตามรายการต่อไปนี้

- 1) ผู้สอนวางแผนการจัดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร สอดคล้องกับศักยภาพ/ความต้องการ/ความสนใจของผู้เรียน
- 2) ผู้สอนวางแผนการจัดกิจกรรมโดยมุ่งสร้างสรรค์ประสบการณ์ใหม่ให้ผู้เรียนบนพื้นฐานประสบการณ์เดิม
- 3) ผู้สอนวางแผนการจัดกิจกรรมโดยมุ่งเน้นการเชื่อมโยงหรือบูรณาการความรู้ ในแต่ละวิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกันเข้าด้วยกัน
- 4) ผู้สอนวางแผนการจัดกิจกรรม โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านความรู้/ความถนัด/ความสนใจของผู้เรียน

ไม่มีการวางแผน	มีการวางแผน 1 รายการ	มีการวางแผน 2 รายการ	มีการวางแผน 3 รายการ	มีการวางแผนครบ ทั้ง 4 รายการ

11. การเตรียมแหล่งข้อมูลในการแสวงหาความรู้

คำอธิบาย ใน 1 ภาคเรียน ผู้สอนเตรียมแหล่งข้อมูลเพื่อการแสวงหาความรู้ต่าง ๆ สำหรับผู้เรียน ทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน

ไม่มี	มี 1 ครั้ง	มี 2 ครั้ง	มี 3 ครั้ง	มีมากกว่า 3 ครั้ง

12. การเตรียมสื่อ

คำอธิบาย ผู้สอนเตรียมสื่อการเรียนการสอนที่มีจำนวนเพียงพอกับความต้องการของผู้เรียน และสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา หรือจุดประสงค์การเรียนรู้

ไม่มี	เป็นบางครั้ง (1-40%ของ ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวัง)	ค่อนข้างบ่อย (41-60%ของ ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวัง)	บ่อยครั้ง (61-80%ของ ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวัง)	เป็นประจำ (81-100%ของ ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวัง)

13. การเตรียมการประเมินผล

คำอธิบาย ผู้สอนเตรียมการประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย โดยใช้การทดสอบร่วมกับวิธีอื่นๆ เช่น การสังเกต การทำแบบฝึกหัด หรือชิ้นงาน เป็นต้น

ไม่มี	เป็นบางครั้ง (1-40%ของ ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวัง)	ค่อนข้างบ่อย (41-60%ของ ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวัง)	บ่อยครั้ง (61-80%ของ ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวัง)	เป็นประจำ (81-100%ของ ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวัง)

3 องค์ประกอบด้านกระบวนการเรียนรู้

14. การเป็นผู้กระตุ้น และส่งเสริมการเรียนรู้

คำอธิบาย ผู้สอนได้จัดกิจกรรมหรือสถานการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมผู้เรียนตามรายการต่อไปนี้

- 1) ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผนและร่วมทำกิจกรรม ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน
- 2) ผู้เรียนสร้างความรู้และทักษะด้วยตน
- 3) ผู้เรียนได้ฝึกฝนการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำ
- 4) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินความรู้และทักษะของตนเองและเพื่อน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

ไม่เคยปฏิบัติ	มีการปฏิบัติ 1 รายการ	มีการปฏิบัติ 2 รายการ	มีการปฏิบัติ 3 รายการ	มีการปฏิบัติครบ ทั้ง 4 รายการ

15. การเป็นผู้ประเมิน

คำอธิบาย ผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง เช่น ประเมินโดยผู้สอนร่วมกับผู้เรียน และทำการประเมินก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียน เป็นต้น

ไม่เคยปฏิบัติ	ปฏิบัติ เป็นบางครั้ง (1- 40%ของ ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวัง)	ปฏิบัติ ค่อนข้างบ่อย (41-60%ของ ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวัง)	ปฏิบัติ บ่อยครั้ง (61-80%ของ ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวัง)	ปฏิบัติ เป็นประจำ (81-100%ของ ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวัง)

16. เวลาที่ใช้ในการนำเข้าสู่บทเรียน

คำอธิบาย ผู้สอนใช้เวลา (ไม่เกิน 10 นาที) ในการนำเข้าสู่บทเรียนในแต่ละคาบเรียน

ไม่เคย	เป็นบางครั้ง (1- 40%)	ค่อนข้างบ่อย (41-60%)	บ่อยครั้ง (61-80%)	เป็นประจำ (81-100%)

17. เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมกลุ่ม

คำอธิบาย ผู้สอนใช้เวลาในการทำกิจกรรมกลุ่มมากกว่ากิจกรรมเดี่ยว เช่น สัดส่วนของเวลาในการทำกิจกรรมกลุ่มต่อกิจกรรมเดี่ยว ไม่ต่ำกว่า 60:40 เป็นต้น

ไม่เคย	เป็นบางครั้ง (1- 40%)	ค่อนข้างบ่อย (41-60%)	บ่อยครั้ง (61-80%)	เป็นประจำ (81-100%)

18. เวลาที่ใช้ในการสรุปทเรียน

คำอธิบาย ผู้สอนใช้เวลา (ไม่เกิน 10 นาที) ในการสรุปการเรียนรู้ในแต่ละคาบเรียน

ไม่เคย	เป็นบางครั้ง (1- 40%)	ค่อนข้างบ่อย (41-60%)	บ่อยครั้ง (61-80%)	เป็นประจำ (81-100%)

19. เวลาที่ใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้

คำอธิบาย ผู้สอนใช้เวลา (ไม่เกิน 10 นาที) ในการประเมินผลการเรียนรู้ในแต่ละคาบเรียน

ไม่เคย	เป็นบางครั้ง (1- 40%)	ค่อนข้างบ่อย (41-60%)	บ่อยครั้ง (61-80%)	เป็นประจำ (81-100%)

20. รูปแบบหรือวิธีการสอน

คำอธิบาย ผู้สอนใช้รูปแบบหรือวิธีสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหา โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่าง

บุคคล ในด้านความรู้ / ความถนัด / ความสนใจของผู้เรียน

ไม่เคย	เป็นบางครั้ง (1- 40%)	ค่อนข้างบ่อย (41-60%)	บ่อยครั้ง (61-80%)	เป็นประจำ (81-100%)

21. การจัดการกิจกรรมหรือสถานการณ์

คำอธิบาย ผู้สอนจัดการกิจกรรมตามรายการต่อไปนี้

- 1) จัดกิจกรรมมุ่งเน้นการปฏิบัติของผู้เรียนมากกว่าการบรรยาย เช่น สัดส่วนของเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติต่อการบรรยาย ไม่ต่ำกว่า 60:40
- 2) จัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเคลื่อนไหวร่างกายในการทำกิจกรรม
- 3) จัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และผู้เรียนกับผู้เรียน ทั้งภายในกลุ่ม และระหว่างกลุ่ม
- 4) จัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นพบวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ไม่เคยปฏิบัติ	มีการปฏิบัติ 1 รายการ	มีการปฏิบัติ 2 รายการ	มีการปฏิบัติ 3 รายการ	มีการปฏิบัติครบ ทั้ง 4 รายการ

22. การแนะแนวทางในการค้นคว้า

คำอธิบาย มีการแนะแนวทางในการค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น internet เป็นต้น

ไม่เคย	เป็นบางครั้ง (1- 40%)	ค่อนข้างบ่อย (41-60%)	บ่อยครั้ง (61-80%)	เป็นประจำ (81-100%)

23. การสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน

คำอธิบาย มีการสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนขณะทำกิจกรรม เพื่อวินิจฉัยปัญหาการเรียนรู้ และนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

ไม่เคย	เป็นบางครั้ง (1- 40%)	ค่อนข้างบ่อย (41-60%)	บ่อยครั้ง (61-80%)	เป็นประจำ (81-100%)

24. การกระตุ้นเสริมแรง

คำอธิบาย ผู้สอนกระตุ้น ส่งเสริมผู้เรียนตามรายการต่อไปนี้

- 1) แสดงพฤติกรรมการเรียนรู้ ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้
- 2) นำประสบการณ์เดิมมาเชื่อมโยงกับความรู้นใหม่
- 3) สร้างองค์ความรู้ หรือทักษะปฏิบัติด้วยตนเอง
- 4) นำความรู้ หรือทักษะไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ไม่เคยปฏิบัติ	มีการปฏิบัติ 1 รายการ	มีการปฏิบัติ 2 รายการ	มีการปฏิบัติ 3 รายการ	มีการปฏิบัติครบ ทั้ง 4 รายการ

25. การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม

คำอธิบาย ผู้เรียนให้ความร่วมมือกับผู้สอนในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนทุกขั้นตอน ตั้งแต่ขั้นการนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นสอน และขั้นสรุป พร้อมทั้งเสนอความคิดเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ในการปฏิบัติงานกลุ่ม

ไม่เคยปฏิบัติ	ปฏิบัติ เป็นบางครั้ง (1- 40%)	ปฏิบัติ ค่อนข้างบ่อย (41-60%)	ปฏิบัติ บ่อยครั้ง (61-80%)	ปฏิบัติ เป็นประจำ (81-100%)

26. ความรับผิดชอบต่อหน้าที่

คำอธิบาย ผู้เรียนปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย อย่างเต็มที่จนเป็นผลสำเร็จ โดยแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบในการทำงานร่วมกัน ตามความถนัดของแต่ละคน

ไม่เคยปฏิบัติ	ปฏิบัติ เป็นบางครั้ง (1- 40%)	ปฏิบัติ ค่อนข้างบ่อย (41-60%)	ปฏิบัติ บ่อยครั้ง (61-80%)	ปฏิบัติ เป็นประจำ (81-100%)

27. ความกระตือรือร้นของผู้เรียน

คำอธิบาย ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างกระฉับกระเฉง ในการพัฒนากลยุทธ์ที่จะสร้างความรู้ความเข้าใจอย่างมีจุดหมาย

ไม่เคยแสดงพฤติกรรม	แสดงพฤติกรรมเป็นบางครั้ง (1-40%)	แสดงพฤติกรรมค่อนข้างบ่อย (41-60%)	แสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง (61-80%)	แสดงพฤติกรรมเป็นประจำ (81-100%)

28. การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและซักถาม

คำอธิบาย มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการซักถามระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้สอน และกล้าซักถามผู้สอนเมื่อเผชิญประเด็นปัญหาที่ซับซ้อน

ไม่เคย	แสดงพฤติกรรมเป็นบางครั้ง (1-40%)	แสดงพฤติกรรมค่อนข้างบ่อย (41-60%)	แสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง (61-80%)	แสดงพฤติกรรมเป็นประจำ (81-100%)

4 องค์ประกอบด้านผลผลิตของการเรียนรู้

29. วิธีประเมินการเรียนรู้

คำอธิบาย ผู้สอนประเมินผู้เรียนโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น ใช้การทดสอบ การสังเกต การทำแบบฝึกหัด/ชิ้นงาน แฟ้มสะสมงาน เป็นต้น และประเมินความรู้ ทักษะ และคุณธรรม พื้นฐานของผู้เรียน ตามที่กำหนดในแผนการจัดการเรียนรู้พร้อม ๆ กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ไม่เคยปฏิบัติ	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง (1-25%)	ปฏิบัติค่อนข้างบ่อย (26-50%)	ปฏิบัติบ่อยครั้ง (51-75%)	ปฏิบัติเป็นประจำ (76-100%)

30. ขอบเขตของการประเมิน

คำอธิบาย ผู้สอนประเมินผู้เรียนตามรายการต่อไปนี้

- 1) ความรู้พื้นฐานของวิชา ทักษะการปฏิบัติ ทักษะการคิด กระบวนการแสวงหาความรู้ของผู้เรียน และคุณธรรมพื้นฐาน ตามที่กำหนดในแผนจัดการเรียนรู้
- 2) พัฒนาการของความรู้พื้นฐาน ทักษะการปฏิบัติ ทักษะการคิด กระบวนการแสวงหาความรู้ของผู้เรียน และคุณธรรมพื้นฐาน ตามที่กำหนดในแผนจัดการเรียนรู้

ไม่เคยปฏิบัติ	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง (1-25%)	ปฏิบัติค่อนข้างบ่อย (26-50%)	ปฏิบัติบ่อยครั้ง (51-75%)	ปฏิบัติเป็นประจำ (76-100%)

31. การประเมินตนเองของผู้เรียน

คำอธิบาย ผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนประเมินตนเองเกี่ยวกับ ความรู้ ทักษะ และคุณธรรมพื้นฐานของผู้เรียน

ไม่เคยปฏิบัติ	ปฏิบัติ เป็นบางครั้ง (1-25%)	ปฏิบัติ ค่อนข้างบ่อย (26-50%)	ปฏิบัติ บ่อยครั้ง (51-75%)	ปฏิบัติ เป็นประจำ (76-100%)

32. ความรู้พื้นฐาน

คำอธิบาย ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานที่จำเป็นของแต่ละวิชา

มีอยู่ในระดับที่ ต้องปรับปรุง อย่างยิ่ง	มีอยู่ในระดับที่ ต้องปรับปรุง (1-59%)	มีอยู่ในระดับ ปานกลาง (60-69%)	มีอยู่ในระดับดี (70-79%)	มีอยู่ในระดับดีมาก (80-100%)

33. ทักษะ

คำอธิบาย ผู้เรียนมีทักษะการคิด กระบวนการแสวงหาความรู้หรือทักษะการปฏิบัติ

มีอยู่ในระดับที่ ต้องปรับปรุง อย่างยิ่ง	มีอยู่ในระดับที่ ต้องปรับปรุง (1-59%)	มีอยู่ในระดับ ปานกลาง (60-69%)	มีอยู่ในระดับดี (70-79%)	มีอยู่ในระดับดีมาก (80-100%)

34. คุณธรรมพื้นฐาน

คำอธิบาย ผู้เรียนมีคุณธรรมพื้นฐานที่จำเป็นตามที่กำหนดในหลักสูตร/แผนการจัดการ เรียนรู้

มีอยู่ในระดับที่ ต้องปรับปรุง อย่างยิ่ง	มีอยู่ในระดับที่ ต้องปรับปรุง (1-59%)	มีอยู่ในระดับ ปานกลาง (60-69%)	มีอยู่ในระดับดี (70-79%)	มีอยู่ในระดับดีมาก (80-100%)

35. พัฒนาการของผู้เรียน

คำอธิบาย ผู้เรียนมีพัฒนาการ ดังรายการต่อไปนี้

- 1) ความรู้พื้นฐานที่จำเป็นตามที่กำหนดในหลักสูตร/แผนการจัดการเรียนรู้
- 2) ทักษะการคิด กระบวนการแสวงหาความรู้หรือทักษะการปฏิบัติ
- 3) คุณธรรมพื้นฐานที่จำเป็นตามที่กำหนดในหลักสูตร/แผนการจัดการเรียนรู้ เช่น
ตรงต่อเวลา ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ความซื่อสัตย์ ความมีระเบียบวินัย เป็นต้น

มีอยู่ในระดับที่ ต้องปรับปรุง อย่างยิ่ง	มีอยู่ในระดับที่ ต้องปรับปรุง (1-59%)	มีอยู่ในระดับ ปานกลาง (60-69%)	มีอยู่ในระดับดี (70-79%)	มีอยู่ในระดับดีมาก (80-100%)

**ข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของท่าน
(สำหรับการประเมินตนเอง)**

ท่านคิดว่าตัวท่านเอง ควรได้รับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ในเรื่องใดบ้าง

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.

**ข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของบุคคลที่ท่านประเมิน
(สำหรับการประเมินโดยเพื่อนครู/หัวหน้าหมวดวิชา/ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน)**

ท่านคิดว่าบุคคลที่ท่านประเมิน ควรได้รับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ในเรื่องใดบ้าง

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.

ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าของท่าน

**แบบประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
(สำหรับนักเรียน)**

คำชี้แจง

แบบประเมินฉบับนี้จัดทำขึ้น เพื่อประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูผู้สอน ซึ่งทำการประเมินโดยนักเรียน โปรดตอบตามสภาพที่เป็นจริงมากที่สุด คำตอบของนักเรียนแต่ละคนผู้วิจัยจะถือเป็นความลับ ข้อมูลที่ได้จากนักเรียนซึ่งเป็นผู้ที่รู้เห็นสภาพการจัดการเรียนการสอนของครูที่ท่านประเมินมากที่สุด จึงมีความสำคัญมากและจะใช้เป็นแนวทาง เพื่อการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูต่อไป

แบบประเมินฉบับนี้มี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ประเมิน

ตอนที่ 2 การประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

เพื่อให้ข้อมูลของท่านเกิดประโยชน์สูงสุด ขอความกรุณาให้ท่านตอบทุกตอน และทุกข้อ หรือตอบให้มากที่สุดในส่วนที่ท่านสามารถจะตอบได้

ตอนที่ 1

ข้อมูลส่วนตัวของผู้ประเมิน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง และกรอกข้อมูลลงในช่องว่างที่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่าน

1. ปัจจุบันท่านสังกัด

☐ โรงเรียนพิจิตรพิทยาคม		
☐ โรงเรียนสากเหล็กวิทยา		
☐ โรงเรียนเนินปอรั้งนทขุทิศ		
2. กำลังเรียนอยู่ชั้น

☐ ม. 1/	☐ ม. 4/.....	
☐ ม. 2/	☐ ม. 5/.....	
☐ ม. 3/	☐ ม. 6/.....	

ตอนที่ 2 การประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับสภาพการจัดการเรียนการสอนตามความเป็นจริงของอาจารย์ที่นักเรียนกำลังประเมิน

1 องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อม/บรรยากาศของการเรียนรู้

1. การจัดมุมสื่อการเรียนรู้

คำอธิบาย ใน 1 ภาคเรียน มีการจัดมุมสื่อการเรียนรู้ในห้องเรียน ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เช่น มีโต๊ะแสดงผลงาน/ชิ้นงานของนักเรียน มีมุมความรู้ ป้ายความรู้ ตะกร้าความรู้ เป็นต้น

ไม่มี	มี 1 ครั้ง	มี 2 ครั้ง	มี 3 ครั้ง	มีมากกว่า 3 ครั้ง

2. จำนวนสื่อ

คำอธิบาย มีสื่อเพียงพอ สำหรับให้ผู้เรียนใช้ ประกอบการเรียนรู้ในแต่ละรายวิชา

ไม่มี	มี 1-25% ของจำนวนนักเรียน	มี 26-50% ของจำนวนนักเรียน	มี 51-75% ของจำนวนนักเรียน	มี 76-100% ของจำนวนนักเรียน

3. การจัดห้องเรียน

คำอธิบาย มีการจัดโต๊ะ และเก้าอี้ที่สะดวกต่อการจัดกลุ่มผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน

ไม่มี	เป็นบางครั้ง (1-25% ของจำนวนคาบเรียน)	ค่อนข้างบ่อย (26-50% ของจำนวนคาบเรียน)	บ่อยครั้ง (51-75% ของจำนวนคาบเรียน)	เป็นประจำ (76-100% ของจำนวนคาบเรียน)

4. การจัดกลุ่มผู้เรียน

คำอธิบาย มีการจัดกลุ่มหรือแบ่งกลุ่มผู้เรียนทำกิจกรรม ตามศักยภาพ ความถนัด ความสนใจของผู้เรียน

ไม่มี	เป็นบางครั้ง (1-25% ของจำนวนคาบเรียน)	ค่อนข้างบ่อย (26-50% ของจำนวนคาบเรียน)	บ่อยครั้ง (51-75% ของจำนวนคาบเรียน)	เป็นประจำ (76-100% ของจำนวนคาบเรียน)

5. การใช้ห้องเรียน

คำอธิบาย ใน 1ภาคเรียน มีการใช้ห้องเรียนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนตามศักยภาพ ความต้องการ และความสนใจของผู้เรียน

ไม่มี	มี 1 ครั้ง	มี 2 ครั้ง	มี 3 ครั้ง	มีมากกว่า 3 ครั้ง

6. การรับฟังความคิดเห็น

คำอธิบาย ผู้สอนให้อิสระแก่ผู้เรียนในการแสดงความคิดเห็น และการตัดสินใจ

ไม่มี	เป็นบางครั้ง (1-25%ของ จำนวนคาบเรียน)	ค่อนข้างบ่อย (26-50%ของ จำนวนคาบเรียน)	บ่อยครั้ง (51-75%ของ จำนวนคาบเรียน)	เป็นประจำ (76-100%ของ จำนวนคาบเรียน)

7. การเปิดโอกาสให้ซักถาม

คำอธิบาย ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถาม เมื่อผู้เรียนเกิดข้อสงสัยในวิธีการเรียนรู้และเนื้อหาที่เรียน

ไม่มี	เป็นบางครั้ง (1-25%ของ จำนวนคาบเรียน)	ค่อนข้างบ่อย (26-50%ของ จำนวนคาบเรียน)	บ่อยครั้ง (51-75%ของ จำนวนคาบเรียน)	เป็นประจำ (76-100%ของ จำนวนคาบเรียน)

2

องค์ประกอบด้านปัจจัยเบื้องต้นของการเรียนรู้

8. การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

คำอธิบาย ผู้สอนทำแผนการจัดการเรียนรู้ ที่แสดงถึงการเตรียมกิจกรรม การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ และการเตรียมการวัดและประเมินผลที่มุ่งเน้นให้ ผู้เรียนลงมือปฏิบัติเอง

ไม่มีแผน	มีแผนการจัดการ เรียนรู้เพียง 1-29% ของผลการเรียนรู้ที่ คาดหวัง	มีแผนการจัดการ เรียนรู้ 30-50% ของผลการเรียนรู้ที่ คาดหวัง	มีแผนการจัดการ เรียนรู้ 51-70% ของผลการเรียนรู้ที่ คาดหวัง	มีแผนการจัดการ เรียนรู้มากกว่า 70%ของผลการ เรียนรู้ที่คาดหวัง

9. การเตรียมความพร้อมของผู้สอน

คำอธิบาย ผู้สอนเตรียมตัวเองด้วยการศึกษาค้นคว้า ทดลองและปฏิบัติจนเกิดความชำนาญ

ไม่มี	เป็นบางครั้ง (1-40%ของ จำนวนคาบเรียน)	ค่อนข้างบ่อย (41-60%ของ จำนวนคาบเรียน)	บ่อยครั้ง (61-80%ของ จำนวนคาบเรียน)	เป็นประจำ (81-100%ของ จำนวนคาบเรียน)

10. การวางแผนการจัดกิจกรรม

คำอธิบาย ผู้สอนได้วางแผนกิจกรรมตามรายการต่อไปนี้

- 4) ผู้สอนวางแผนการจัดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร สอดคล้องกับศักยภาพ/ความต้องการ/ความสนใจของผู้เรียน
- 5) ผู้สอนวางแผนการจัดกิจกรรมโดยมุ่งสร้างสรรค์ประสบการณ์ใหม่ให้ผู้เรียนบนพื้นฐานประสบการณ์เดิม
- 6) ผู้สอนวางแผนการจัดกิจกรรมโดยมุ่งเน้นการเชื่อมโยงหรือบูรณาการความรู้ ในแต่ละวิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกันเข้าด้วยกัน
- 4) ผู้สอนวางแผนการจัดกิจกรรม โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านความรู้/ความถนัด/ความสนใจของผู้เรียน

ไม่มีการวางแผน	มีการวางแผน 1 รายการ	มีการวางแผน 2 รายการ	มีการวางแผน 3 รายการ	มีการวางแผนครบ ทั้ง 4 รายการ

11. การเตรียมแหล่งข้อมูลในการแสวงหาความรู้

คำอธิบาย ใน 1 ภาคเรียน ผู้สอนเตรียมแหล่งข้อมูลเพื่อการแสวงหาความรู้ต่าง ๆ สำหรับผู้เรียน ทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน

ไม่มี	มี 1 ครั้ง	มี 2 ครั้ง	มี 3 ครั้ง	มีมากกว่า 3 ครั้ง

12. การเตรียมสื่อ

คำอธิบาย ผู้สอนเตรียมสื่อการเรียนการสอนที่มีจำนวนเพียงพอกับความต้องการของผู้เรียน และสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา หรือจุดประสงค์การเรียนรู้

ไม่มี	เป็นบางครั้ง (1-40%ของ ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวัง)	ค่อนข้างบ่อย (41-60%ของ ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวัง)	บ่อยครั้ง (61-80%ของ ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวัง)	เป็นประจำ (81-100%ของ ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวัง)

13. การเตรียมการประเมินผล

คำอธิบาย ผู้สอนเตรียมการประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย โดยใช้การทดสอบร่วมกับวิธีอื่นๆ เช่น การสังเกต การทำแบบฝึกหัด หรือชิ้นงาน เป็นต้น

ไม่มี	เป็นบางครั้ง (1- 40%ของ ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวัง)	ค่อนข้างบ่อย (41-60%ของ ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวัง)	บ่อยครั้ง (61-80%ของ ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวัง)	เป็นประจำ (81-100%ของ ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวัง)

3 องค์ประกอบด้านกระบวนการเรียนรู้

14. การเป็นผู้กระตุ้น และส่งเสริมการเรียนรู้

คำอธิบาย ผู้สอนได้จัดกิจกรรมหรือสถานการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมผู้เรียนตามรายการต่อไปนี้

- 1) ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผนและร่วมทำกิจกรรม ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน
- 2) ผู้เรียนสร้างความรู้และทักษะด้วยตน
- 3) ผู้เรียนได้ฝึกฝนการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำ
- 4) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินความรู้และทักษะของตนเองและเพื่อน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

ไม่เคยปฏิบัติ	มีการปฏิบัติ 1 รายการ	มีการปฏิบัติ 2 รายการ	มีการปฏิบัติ 3 รายการ	มีการปฏิบัติครบ ทั้ง 4 รายการ

15. การเป็นผู้ประเมิน

คำอธิบาย ผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง เช่น ประเมินโดยผู้สอนร่วมกับผู้เรียน และทำการประเมินก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียน เป็นต้น

ไม่เคยปฏิบัติ	ปฏิบัติ เป็นบางครั้ง (1-40%ของ ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวัง)	ปฏิบัติ ค่อนข้างบ่อย (41-60%ของ ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวัง)	ปฏิบัติ บ่อยครั้ง (61-80%ของ ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวัง)	ปฏิบัติ เป็นประจำ (81-100%ของ ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวัง)

16. เวลาที่ใช้ในการนำเข้าสู่บทเรียน

คำอธิบาย ผู้สอนใช้เวลา (ไม่เกิน 10 นาที) ในการนำเข้าสู่บทเรียนในแต่ละคาบเรียน

ไม่เคย	เป็นบางครั้ง (1-40%)	ค่อนข้างบ่อย (41-60%)	บ่อยครั้ง (61-80%)	เป็นประจำ (81-100%)

17. เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมกลุ่ม

คำอธิบาย ผู้สอนใช้เวลาในการทำกิจกรรมกลุ่มมากกว่ากิจกรรมเดี่ยว เช่น สัดส่วนของเวลาในการทำกิจกรรมกลุ่มต่อกิจกรรมเดี่ยว ไม่ต่ำกว่า 60:40 เป็นต้น

ไม่เคย	เป็นบางครั้ง (1-40%)	ค่อนข้างบ่อย (41-60%)	บ่อยครั้ง (61-80%)	เป็นประจำ (81-100%)

18. เวลาที่ใช้ในการสรุปบทเรียน

คำอธิบาย ผู้สอนใช้เวลา (ไม่เกิน 10 นาที) ในการสรุปการเรียนรู้ในแต่ละคาบเรียน

ไม่เคย	เป็นบางครั้ง (1- 40%)	ค่อนข้างบ่อย (41-60%)	บ่อยครั้ง (61-80%)	เป็นประจำ (81-100%)

19. เวลาที่ใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้

คำอธิบาย ผู้สอนใช้เวลา (ไม่เกิน 10 นาที) ในการประเมินผลการเรียนรู้ในแต่ละคาบเรียน

ไม่เคย	เป็นบางครั้ง (1- 40%)	ค่อนข้างบ่อย (41-60%)	บ่อยครั้ง (61-80%)	เป็นประจำ (81-100%)

20. รูปแบบหรือวิธีการสอน

คำอธิบาย ผู้สอนใช้รูปแบบหรือวิธีการสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหา โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ในด้านความรู้ / ความถนัด / ความสนใจของผู้เรียน

ไม่เคย	เป็นบางครั้ง (1- 40%)	ค่อนข้างบ่อย (41-60%)	บ่อยครั้ง (61-80%)	เป็นประจำ (81-100%)

21. การจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์

คำอธิบาย ผู้สอนจัดกิจกรรมตามรายการต่อไปนี้

1) จัดกิจกรรมมุ่งเน้นการปฏิบัติของผู้เรียนมากกว่าการบรรยาย เช่น สัดส่วนของเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติต่อการบรรยาย ไม่ต่ำกว่า 60:40

2) จัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเคลื่อนไหวร่างกายในการทำกิจกรรม

4) จัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และผู้เรียนกับผู้เรียน ทั้งภายในกลุ่ม และระหว่างกลุ่ม

4) จัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นพบวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ไม่เคยปฏิบัติ	มีการปฏิบัติ 1 รายการ	มีการปฏิบัติ 2 รายการ	มีการปฏิบัติ 3 รายการ	มีการปฏิบัติครบ ทั้ง 4 รายการ

22. การแนะแนวทางในการค้นคว้า

คำอธิบาย มีการแนะแนวทางในการค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น internet เป็นต้น

ไม่เคย	เป็นบางครั้ง (1- 40%)	ค่อนข้างบ่อย (41-60%)	บ่อยครั้ง (61-80%)	เป็นประจำ (81-100%)

23. การสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน

คำอธิบาย มีการสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนขณะทำกิจกรรม เพื่อวินิจฉัยปัญหาการเรียนรู้ และนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

ไม่เคย	เป็นบางครั้ง (1- 40%)	ค่อนข้างบ่อย (41-60%)	บ่อยครั้ง (61-80%)	เป็นประจำ (81-100%)

24. การกระตุ้นเสริมแรง

คำอธิบาย ผู้สอนกระตุ้น ส่งเสริมผู้เรียนตามรายการต่อไปนี้

- 1) แสดงพฤติกรรมการเรียนรู้ ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้
- 2) นำประสบการณ์เดิมมาเชื่อมโยงกับความรู้นใหม่
- 3) สร้างองค์ความรู้ หรือทักษะปฏิบัติด้วยตนเอง
- 4) นำความรู้ หรือทักษะไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ไม่เคยปฏิบัติ	มีการปฏิบัติ 1 รายการ	มีการปฏิบัติ 2 รายการ	มีการปฏิบัติ 3 รายการ	มีการปฏิบัติครบ ทั้ง 4 รายการ

25. การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม

คำอธิบาย ผู้เรียนให้ความร่วมมือกับผู้สอนในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนทุกขั้นตอน ตั้งแต่ขั้นการนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นสอน และขั้นสรุป พร้อมทั้งเสนอความคิดเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ในการปฏิบัติงานกลุ่ม

ไม่เคยปฏิบัติ	ปฏิบัติ เป็นบางครั้ง (1- 40%)	ปฏิบัติ ค่อนข้างบ่อย (41-60%)	ปฏิบัติ บ่อยครั้ง (61-80%)	ปฏิบัติ เป็นประจำ (81-100%)

26. ความรับผิดชอบต่อหน้าที่

คำอธิบาย ผู้เรียนปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย อย่างเต็มที่จนเป็นผลสำเร็จ โดยแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบในการทำงานร่วมกัน ตามความถนัดของแต่ละคน

ไม่เคยปฏิบัติ	ปฏิบัติ เป็นบางครั้ง (1- 40%)	ปฏิบัติ ค่อนข้างบ่อย (41-60%)	ปฏิบัติ บ่อยครั้ง (61-80%)	ปฏิบัติ เป็นประจำ (81-100%)

27. ความกระตือรือร้นของผู้เรียน

คำอธิบาย ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในการพัฒนากลยุทธ์ที่จะสร้างความรู้ความเข้าใจอย่างมีจุดหมาย

ไม่เคยแสดงพฤติกรรม	แสดงพฤติกรรมเป็นบางครั้ง (1-40%)	แสดงพฤติกรรมค่อนข้างบ่อย (41-60%)	แสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง (61-80%)	แสดงพฤติกรรมเป็นประจำ (81-100%)

28. การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและซักถาม

คำอธิบาย มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการซักถามระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้สอน และกล้าซักถามผู้สอนเมื่อเผชิญประเด็นปัญหาที่ซับซ้อน

ไม่เคย	แสดงพฤติกรรมเป็นบางครั้ง (1-40%)	แสดงพฤติกรรมค่อนข้างบ่อย (41-60%)	แสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง (61-80%)	แสดงพฤติกรรมเป็นประจำ (81-100%)

4

 องค์ประกอบด้านผลผลิตของการเรียนรู้

29. วิธีประเมินการเรียนรู้

คำอธิบาย ผู้สอนประเมินผู้เรียนโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น ใช้การทดสอบ การสังเกต การทำแบบฝึกหัด/ชิ้นงาน แฟ้มสะสมงาน เป็นต้น และประเมินความรู้ ทักษะ และคุณธรรม พื้นฐานของผู้เรียน (ตามที่กำหนดในแผนการจัดการเรียนรู้)พร้อม ๆ กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ไม่เคยปฏิบัติ	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง (1-25%)	ปฏิบัติค่อนข้างบ่อย (26-50%)	ปฏิบัติบ่อยครั้ง (51-75%)	ปฏิบัติเป็นประจำ (76-100%)

30. ขอบเขตของการประเมิน

คำอธิบาย ผู้สอนประเมินผู้เรียนตามรายการต่อไปนี้

2) ความรู้พื้นฐานของวิชา ทักษะการปฏิบัติ ทักษะการคิด กระบวนการแสวงหาความรู้ของผู้เรียน และคุณธรรมพื้นฐาน ตามที่กำหนดในแผนจัดการเรียนรู้

2) พัฒนาการของความรู้พื้นฐาน ทักษะการปฏิบัติ ทักษะการคิด กระบวนการแสวงหาความรู้ของผู้เรียน และคุณธรรมพื้นฐาน ตามที่กำหนดในแผนจัดการเรียนรู้

ไม่เคยปฏิบัติ	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง (1-25%)	ปฏิบัติค่อนข้างบ่อย (26-50%)	ปฏิบัติบ่อยครั้ง (51-75%)	ปฏิบัติเป็นประจำ (76-100%)

31. การประเมินตนเองของผู้เรียน

คำอธิบาย ผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนประเมินตนเองเกี่ยวกับ ความรู้ ทักษะ และคุณธรรมพื้นฐานของผู้เรียน

ไม่เคยปฏิบัติ	ปฏิบัติ เป็นบางครั้ง (1-25%)	ปฏิบัติ ค่อนข้างบ่อย (26-50%)	ปฏิบัติ บ่อยครั้ง (51-75%)	ปฏิบัติ เป็นประจำ (76-100%)

32. ความรู้พื้นฐาน

คำอธิบาย ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานที่จำเป็นของแต่ละวิชา

มีอยู่ในระดับที่ ต้องปรับปรุง อย่างยิ่ง	มีอยู่ในระดับที่ ต้องปรับปรุง (1-59%)	มีอยู่ในระดับ ปานกลาง (60-69%)	มีอยู่ในระดับดี (70-79%)	มีอยู่ในระดับดีมาก (80-100%)

33. ทักษะ

คำอธิบาย ผู้เรียนมีทักษะการคิด กระบวนการแสวงหาความรู้หรือทักษะการปฏิบัติ

มีอยู่ในระดับที่ ต้องปรับปรุง อย่างยิ่ง	มีอยู่ในระดับที่ ต้องปรับปรุง (1-59%)	มีอยู่ในระดับ ปานกลาง (60-69%)	มีอยู่ในระดับดี (70-79%)	มีอยู่ในระดับดีมาก (80-100%)

34. คุณธรรมพื้นฐาน

คำอธิบาย ผู้เรียนมีคุณธรรมพื้นฐานที่จำเป็นตามที่กำหนดในหลักสูตร/แผนการจัดการ เรียนรู้

มีอยู่ในระดับที่ ต้องปรับปรุง อย่างยิ่ง	มีอยู่ในระดับที่ ต้องปรับปรุง (1-59%)	มีอยู่ในระดับ ปานกลาง (60-69%)	มีอยู่ในระดับดี (70-79%)	มีอยู่ในระดับดีมาก (80-100%)

35. พัฒนาการของผู้เรียน

คำอธิบาย ผู้เรียนมีพัฒนาการ ดังรายการต่อไปนี้

- 1) ความรู้พื้นฐานที่จำเป็นตามที่กำหนดในหลักสูตร/แผนการจัดการเรียนรู้
- 2) ทักษะการคิด กระบวนการแสวงหาความรู้หรือทักษะการปฏิบัติ
- 3) คุณธรรมพื้นฐานที่จำเป็นตามที่กำหนดในหลักสูตร/แผนการจัดการเรียนรู้ เช่น
ตรงต่อเวลา ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ความซื่อสัตย์ ความมีระเบียบวินัย เป็นต้น

มีอยู่ในระดับที่ ต้องปรับปรุง อย่างยิ่ง	มีอยู่ในระดับที่ ต้องปรับปรุง (1-59%)	มีอยู่ในระดับ ปานกลาง (60-69%)	มีอยู่ในระดับดี (70-79%)	มีอยู่ในระดับดีมาก (80-100%)

ข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ที่นักเรียนประเมิน

นักเรียนคิดว่าอาจารย์ที่นักเรียนกำลังประเมินอยู่นี้ ควรได้รับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในเรื่องใดบ้าง เพื่อให้นักเรียนได้รับประโยชน์สูงสุดในการเรียนวิชานี้

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.

ขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่กรุณาใช้เวลาอันมีค่าของท่าน

**แบบประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
(สำหรับผู้ปกครองนักเรียน)**

คำชี้แจง

แบบประเมินฉบับนี้จัดทำขึ้น เพื่อประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครู ในส่วนขององค์ประกอบด้านผลผลิตของการเรียนรู้ (ตัวผู้เรียน) ซึ่งประเมินโดยผู้ปกครอง ของนักเรียน โปรดตอบตามสภาพที่เป็นจริงมากที่สุด คำตอบของท่าน ผู้วิจัยจะถือเป็นความลับ ข้อมูลที่ได้จากท่านซึ่งเป็นผู้ที่ใกล้ชิดนักเรียนมากที่สุด จึงมีความสำคัญมากและจะใช้เป็นแนวทาง เพื่อการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูต่อไป

แบบประเมินฉบับนี้มี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ประเมิน

ตอนที่ 2 การประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

เพื่อให้ข้อมูลของท่านเกิดประโยชน์สูงสุด ขอความกรุณาให้ท่านตอบทุกตอน และทุกข้อ หรือตอบให้มากที่สุดในส่วนที่ท่านสามารถจะตอบได้

ตอนที่ 1

ข้อมูลส่วนตัวของผู้ประเมิน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง และกรอกข้อมูลลงในช่องว่างที่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่าน

1. ปัจจุบันท่านเป็นผู้ปกครองนักเรียน

- โรงเรียนพิจิตรพิทยาคม
 โรงเรียนสากเหล็กวิทยา
 โรงเรียนเนินปอรั้งนทชนูทิศ

2. นักเรียนของท่านกำลังเรียนอยู่ชั้น

- ม. 1/ ม. 4/.....
 ม. 2/ ม. 5/.....
 ม. 3/ ม. 6/.....

ตอนที่ 2

การประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับสภาพที่แท้จริงของนักเรียนในปกครองของท่าน

1. วิธีประเมินการเรียนรู้

คำอธิบาย ผู้สอนประเมินผู้เรียนโดยใช้วิธีการหลากหลาย เช่น ใช้การทดสอบ การสังเกต การทำแบบฝึกหัดชิ้นงาน แฟ้มสะสมงาน เป็นต้น และประเมินความรู้ ทักษะ และคุณธรรมพื้นฐานของผู้เรียน (ตามที่กำหนดในแผนการจัดการเรียน) พร้อม ๆ กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ไม่เคยปฏิบัติ	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง (1- 25%)	ปฏิบัติค่อนข้างบ่อย (26-50%)	ปฏิบัติบ่อยครั้ง (51-75%)	ปฏิบัติเป็นประจำ (76-100%)

2. ขอบเขตของการประเมิน

คำอธิบาย ผู้สอนประเมินผู้เรียนตามรายการต่อไปนี้

1) ความรู้พื้นฐานของวิชา ทักษะการปฏิบัติ ทักษะการคิด กระบวนการแสวงหาความรู้ของผู้เรียน และคุณธรรมพื้นฐาน ตามที่กำหนดในแผนจัดการเรียนรู้

2) พัฒนาการของความรู้พื้นฐาน ทักษะการปฏิบัติ ทักษะการคิด กระบวนการแสวงหาความรู้ของผู้เรียน และคุณธรรมพื้นฐาน ตามที่กำหนดในแผนจัดการเรียนรู้

ไม่เคยปฏิบัติ	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง (1- 25%)	ปฏิบัติค่อนข้างบ่อย (26-50%)	ปฏิบัติบ่อยครั้ง (51-75%)	ปฏิบัติเป็นประจำ (76-100%)

3. การประเมินตนเองของผู้เรียน

คำอธิบาย ผู้เรียนประเมินตนเองเกี่ยวกับ ความรู้ ทักษะ และคุณธรรมพื้นฐานของผู้เรียน

ไม่เคยปฏิบัติ	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง (1- 25%)	ปฏิบัติค่อนข้างบ่อย (26-50%)	ปฏิบัติบ่อยครั้ง (51-75%)	ปฏิบัติเป็นประจำ (76-100%)

4. ความรู้พื้นฐาน

คำอธิบาย ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานที่จำเป็นของแต่ละวิชา

มีอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุงอย่างยิ่ง	มีอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง (1- 59%)	มีอยู่ในระดับปานกลาง (60- 69%)	มีอยู่ในระดับดี (70- 79%)	มีอยู่ในระดับดีมาก (80-100%)

5. ทักษะ

คำอธิบาย ผู้เรียนมีทักษะการคิด กระบวนการแสวงหาความรู้หรือทักษะการปฏิบัติ

มืออยู่ในระดับที่ ต้องปรับปรุง อย่างยิ่ง	มืออยู่ในระดับที่ ต้องปรับปรุง (1- 59%)	มืออยู่ในระดับ ปานกลาง (60- 69%)	มืออยู่ในระดับดี (70- 79%)	มืออยู่ในระดับ ดีมาก (80-100%)

6. คุณธรรมพื้นฐาน

คำอธิบาย ผู้เรียนมีคุณธรรมพื้นฐานที่จำเป็นตามที่กำหนดในหลักสูตร/แผนการจัดการ เรียนรู้

มืออยู่ในระดับที่ ต้องปรับปรุง อย่างยิ่ง	มืออยู่ในระดับที่ ต้องปรับปรุง (1- 59%)	มืออยู่ในระดับ ปานกลาง (60- 69%)	มืออยู่ในระดับดี (70- 79%)	มืออยู่ในระดับ ดีมาก (80-100%)

7. พัฒนาการของผู้เรียน

7.1 คำอธิบาย เมื่อเทียบกับปีการศึกษาที่แล้ว ผู้เรียนมีพัฒนาการหรือความก้าวหน้าของความรู้พื้นฐานที่จำเป็นวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย และภาษาต่างประเทศตามที่กำหนดในหลักสูตร/แผนการจัดการเรียนรู้

มืออยู่ในระดับที่ ต้องปรับปรุง อย่างยิ่ง	มืออยู่ในระดับที่ ต้องปรับปรุง (1- 59%)	มืออยู่ในระดับ ปานกลาง (60- 69%)	มืออยู่ในระดับดี (70- 79%)	มืออยู่ในระดับ ดีมาก (80-100%)

7.2 คำอธิบาย เมื่อเทียบกับปีการศึกษาที่แล้ว ผู้เรียนมีพัฒนาการหรือความก้าวหน้าของทักษะการคิด กระบวนการแสวงหาความรู้หรือทักษะการปฏิบัติ

มืออยู่ในระดับที่ ต้องปรับปรุง อย่างยิ่ง	มืออยู่ในระดับที่ ต้องปรับปรุง (1- 59%)	มืออยู่ในระดับ ปานกลาง (60- 69%)	มืออยู่ในระดับดี (70- 79%)	มืออยู่ในระดับ ดีมาก (80-100%)

7.3 คำอธิบาย เมื่อเทียบกับปีการศึกษาที่แล้ว ผู้เรียนมีพัฒนาการของคุณธรรมพื้นฐานที่จำเป็นตามที่กำหนดในหลักสูตร/แผนการจัดการเรียนรู้ เช่น ตรงต่อเวลา มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ซื่อสัตย์ มีระเบียบวินัย เป็นต้น

มีอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุงอย่างยิ่ง	มีอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง (1- 59%)	มีอยู่ในระดับปานกลาง (60- 69%)	มีอยู่ในระดับดี (70- 79%)	มีอยู่ในระดับดีมาก (80-100%)

ข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

ท่านคิดว่านักเรียนของท่าน ควรได้รับการพัฒนาในเรื่องใดบ้าง เพื่อให้นักเรียนได้รับประโยชน์สูงสุดในการเรียน

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าของท่าน

โครงสร้างข้อความแสดงทัศนคติของครูที่มีต่อการประเมินการจัดการเรียนการสอน
ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ทัศนคติ	ข้อความทางบวก		ข้อความทางลบ		รวม
	ข้อที่	รวมข้อ	ข้อที่	รวมข้อ	
ระดับบุคคล	5,8,11,16,18,19, 23,20,22,33,34	11	3,4,9,10,14,15,21, 24,25,26	10	21
ระดับสถานศึกษา	1,6,13,17,27,29, 30,31	8	2,7,12,28,32,35	6	14
จำนวนข้อที่สร้างขึ้นเพื่อนำไปTry out		19		16	35
จำนวนข้อที่ใช้จริง					25

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบวัดทัศนคติต่อการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง ที่อยู่ทางขวามือของข้อความ ตามความรู้สึกที่แท้จริงของท่าน และ กรุณาเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอน แบบ 360 องศา ไปใช้ในการประเมินการเรียนการสอน

ข้อความ	ระดับของความรู้สึกเห็นด้วย				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ...					
1. ทำให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายโดยใช่เหตุ.....
2. เป็นการจับผิดครู.....
3. เป็นภาระที่หนักเกินไป ทำได้ยาก.....
4. จะทำให้ครูพบข้อบกพร่องของตนเอง.....
5. เป็นงานเอกสารของฝ่ายที่รับผิดชอบงานประเมินต่าง ๆ ของโรงเรียน ไม่ใช่งานของครูผู้สอนแต่ละคน.....
6. เป็นเรื่องดีที่จะแสดงจุดเด่น และจุดที่ควรปรับปรุงพัฒนา ของครู และนักเรียน.....
7. ทำให้งานด้านการสอนด้อยลง.....
8. ทำให้ครูเครียด.....
9. เป็นส่วนหนึ่งของการ ทำงานปกติ.....
10. ควรทำกับโรงเรียน ที่มีความพร้อม
11. เป็นเรื่องที่ครูไม่ควรสนใจมากนัก เพราะจะทำให้เสียงาน
12. จะทำให้ครูปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนได้ตรงประเด็น...
13. จะทำให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนได้มาตรฐานในอนาคต
14. จะทำให้ครูรู้จักตัวเอง และรู้จักนักเรียนมากขึ้น.....
15. ทำให้ครูได้พัฒนาตนเอง.....

แบบวัดทัศนคติต่อการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (ฉบับทดลองใช้)

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง ที่อยู่ทางขวามือของข้อความ ตามความรู้สึกที่แท้จริงของท่าน

ข้อความ	ระดับของความรู้สึกเห็นด้วย				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ...					
1. ทำให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพสูงขึ้น.....
2. ทำให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายโดยใช่เหตุ.....
3. เป็นการจับผิดครู.....
4. เป็นภาระที่หนักเกินไป ทำได้ยาก.....
5. ทำให้ครูได้พัฒนาตนเอง.....
6. ทำให้นักเรียนมีคุณภาพสูงขึ้น.....
7. เป็นงานเอกสารของฝ่ายที่รับผิดชอบงานประเมินต่าง ๆ ของโรงเรียน
8. เป็นเรื่องดีที่จะแสดงจุดเด่น และจุดที่ควรปรับปรุง พัฒนาของครู และนักเรียน.....
9. ทำให้งานด้านการสอนด้อยลง.....
10. ทำให้ครูเครียด.....
11. เป็นส่วนหนึ่งของการทำงานปกติ.....
12. ควรทำกับโรงเรียนที่มีความพร้อม.....
13. เป็นกิจกรรมที่โรงเรียน ควรให้ความสำคัญ
14. เป็นเรื่องที่คุณไม่ควรสนใจมากนัก เพราะจะทำให้เสียงาน.....
15. จะทำให้คนอื่นได้ทราบว่าจัดการเรียนการสอนของคุณไม่ได้มาตรฐาน.....
16. จะทำให้ครูปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนได้ตรงประเด็น..
17. จะทำให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนได้มาตรฐานในอนาคต
18. จะทำให้ครูรู้จักตัวเอง และรู้จักนักเรียนมากขึ้น.....
19. จะทำให้ครูรู้จักข้อบกพร่องของตนเอง.....

ข้อความ	ระดับของความรู้สึกเห็นด้วย				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ...					
20. จะทำให้ครูได้ทราบข้อมูลย้อนกลับ เพื่อนำไปใช้ปรับปรุงคุณภาพการสอนของตนเองได้ดียิ่งขึ้น.....
21. จะทำให้ครูขาดความไว้วางใจในเพื่อนร่วมงาน ก่อให้เกิดความหวาดระแวง
22. จะทำให้ครูมีความ กระตือรือร้นในการทำงานมากขึ้น
23. จะทำให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความจริง เนื่องจากมีผู้อื่นที่รู้เห็นการจัดการเรียนการสอน มาร่วมประเมินด้วย
24. จะทำให้ครูได้ข้อมูลที่เป็นเพียงความคิดเห็น ที่อาจไม่ตรงกับความเป็นจริง.....
25. จะทำให้ครูขาดขวัญ และกำลังใจ ในการประกอบอาชีพ....
26. เป็นเรื่องของการนำความรู้สึกส่วนตัวมาเป็นพื้นฐานในการประเมิน.....
27. จะทำให้ครูเห็นความสำคัญของการทำงานเป็นหมู่คณะ
28. จะทำให้เกิดความแตกแยกในกลุ่มครูที่ถูกประเมิน.....
29. จะทำให้นักเรียนได้รับการดูแลเอาใจใส่มากขึ้น ทั้งในด้านการเรียนและด้านอื่น ๆ
30. จะทำให้การทำงานในหมวดวิชามีการประสานงานกันมากขึ้น.....
31. เป็นกิจกรรมที่นำไปสู่การเป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพ
32. เป็นกิจกรรมที่ไร้ประโยชน์ เสียเวลา
33. ทำให้ครูเป็นคนช่างสังเกต
34. ทำให้ครูทำงานอย่างเป็นระบบ
35. ทำให้ผู้ปกครองขาดความเชื่อมั่นในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

ขอขอบคุณที่กรุณาใช้เวลาอันมีค่าของท่าน

**แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร หัวหน้าหมวดวิชา และครู เกี่ยวกับความเป็นไปได้
(ในทางปฏิบัติและในทางงบประมาณ) ในการนำรูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอน
ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมาใช้ในการประเมินการจัดการเรียนการสอน**

คำชี้แจง การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งได้ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการประเมินที่ผู้วิจัยพัฒนา ในโรงเรียนของท่าน ในภาคเรียนที่ 2 นี้ ผู้วิจัยจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดให้ข้อมูล เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนฯ ต่อไป และขอขอบคุณในความกรุณาครั้งนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้น

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ ตำแหน่ง

โรงเรียน วันที่สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แนวทางการสัมภาษณ์เกี่ยวกับความเป็นไปได้

(ในทางปฏิบัติและในทางงบประมาณ) ในการนำรูปแบบการประเมินการจัดการเรียน

การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมาใช้ในการประเมินการจัด

การเรียนการสอน

การประเมินการจัดการเรียนการสอน เป็นกลไกอย่างหนึ่งในการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องกับการกำกับ ติดตามและตรวจสอบการจัดการเรียนการสอน เพื่อเป็นข้อมูลป้อนกลับ สำหรับพัฒนาคุณภาพการเรียนและการสอน

- ท่านคิดว่าการนำรูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมาใช้ในการประเมินการจัดการเรียนการสอน มีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงไร ทั้งในทางปฏิบัติ และทางด้านงบประมาณ
- ถ้ามองในทางปฏิบัติ การประเมินการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบนี้ก่อให้เกิดปัญหาบ้างหรือไม่ อย่างไร
- ถ้ามองทางด้านงบประมาณ การประเมินการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบนี้ก่อให้เกิดปัญหาบ้างหรือไม่ อย่างไร

หมายเหตุ ผู้สัมภาษณ์สามารถปรับเปลี่ยนประเด็นคำถามได้ตามความเหมาะสมกับสถานการณ์ แต่ยังคง

ยึดวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาความเป็นไปได้(ในทางปฏิบัติและในทางงบประมาณ) ในการนำรูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมาใช้ในการประเมินการจัดการเรียนการสอน

**แบบสัมภาษณ์ ผู้บริหาร หัวหน้าหมวดวิชา ครูผู้สอน นักเรียนและผู้ปกครอง
เกี่ยวกับการยอมรับการนำรูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอน
ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมาใช้ในการประเมินการจัดการเรียนการสอน**

คำชี้แจง การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งได้ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการประเมินที่ผู้วิจัยพัฒนา ในโรงเรียนของท่าน ในภาคเรียนที่ 2 นี้ ผู้วิจัยจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดให้ข้อมูล เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนฯ ต่อไป และขอขอบคุณในความกรุณาครั้งนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้น

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ ตำแหน่ง

โรงเรียน วันที่สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แนวทางการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการยอมรับการนำรูปแบบการประเมิน ฯ

- ท่านคิดอย่างไรกับการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่มีการประเมิน ภาคเรียนละ 2 ครั้ง ในช่วงกลางภาคเรียนและปลายภาคเรียน (โดยในแต่ละครั้งจะมีการแจ้งผลการประเมินให้ครูผู้สอนทราบ)
- ท่านคิดอย่างไรกับการให้ผู้บริหาร หัวหน้าหมวดวิชา เพื่อนครู ตัวครูผู้สอน นักเรียน และผู้ปกครองมาร่วมประเมินการจัดการเรียนการสอนของคุณ
- ท่านคิดอย่างไรกับขั้นตอนต่าง ๆ ในการประเมินการจัดการเรียนการสอนฯ ที่ได้ทดลองใช้ในโรงเรียนของท่าน
- ท่านคิดว่ารูปแบบการประเมินในลักษณะเช่นนี้ ควรนำไปใช้ในภาคเรียนต่อไปหรือไม่อย่างไร

หมายเหตุ ผู้สัมภาษณ์สามารถปรับเปลี่ยนประเด็นคำถามได้ตามความเหมาะสมกับสถานการณ์ แต่ยังคง

ยึดวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ เพื่อศึกษา การยอมรับของผู้บริหาร หัวหน้าหมวดวิชา ครูผู้สอน นักเรียน และผู้ปกครอง ในการนำรูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมาใช้ ในการประเมินการจัดการเรียนการสอน

ภาคผนวก ง

- องค์ประกอบตัวบ่งชี้และเกณฑ์การตัดสินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (ฉบับร่างครั้งที่ 2)
- องค์ประกอบตัวบ่งชี้และเกณฑ์การตัดสินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ฉบับย่อ (short forms)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การตัดสินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (ฉบับร่างครั้งที่ 2)

องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อม/บรรยากาศของการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้หลัก	ตัวบ่งชี้ย่อย	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 5
1. ลักษณะการจัด ห้องเรียน	1.1 การจัดมุมสื่อการเรียนรู้ <u>คำอธิบาย</u> มีมุมสื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอยู่ในห้องเรียน เช่น มีโต๊ะแสดงผลงาน/ชิ้นงานของนักเรียน มีมุมความรู้ ป้ายความรู้ ตะกร้าความรู้ เป็นต้น	ไม่มี	มีน้อยกว่า 3/5 วิชา	มี 3/5 วิชา	มี 4/5 วิชา	มีทุกวิชา
	1.2 จำนวนสื่อ <u>คำอธิบาย</u> มีจำนวนสื่อเพียงพอ สำหรับให้ผู้เรียนใช้ ประกอบการเรียนรู้	ไม่มี	มี 1 ชิ้น	มี 2 ชิ้น	มี 3 ชิ้น	มีมากกว่า 3 ชิ้น
	1.3 การจัดห้องเรียน <u>คำอธิบาย</u> มีการจัดโต๊ะ และเก้าอี้ที่สะดวกต่อการจัดกลุ่มผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรม พูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน	ไม่มี	เป็นบางครั้ง (1-40 %ของ จำนวนคาบ เรียน)	ค่อนข้างบ่อย (41-60 %ของ จำนวนคาบ เรียน)	บ่อยครั้ง (61-79 %ของ จำนวนคาบ เรียน)	เป็นประจำ (80-100 %ของ จำนวนคาบ เรียน)
2. การจัดสรรพื้นที่ ชั้นเรียน	2.1 การจัดกลุ่มผู้เรียน <u>คำอธิบาย</u> มีการจัดกลุ่มผู้เรียนตามศักยภาพ ความถนัด ความสนใจของผู้เรียน	ไม่มี	เป็นบางครั้ง (1-40 %ของ จำนวนคาบ เรียน)	ค่อนข้างบ่อย (41-60 %ของ จำนวนคาบ เรียน)	บ่อยครั้ง (61-79 %ของ จำนวนคาบ เรียน)	เป็นประจำ (80-100 %ของ จำนวนคาบ เรียน)

ตัวบ่งชี้หลัก	ตัวบ่งชี้ย่อย	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 5
2. การจัดสรรพื้นที่ชั้นเรียน	2.2 การใช้ห้องเรียน <u>คำอธิบาย</u> มีการใช้ห้องเรียนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนตามศักยภาพ ความต้องการและความสนใจของผู้เรียน	ไม่มี	มี 1 ครั้ง	มี 2 ครั้ง	มี 3 ครั้ง	มีมากกว่า 3 ครั้ง
3. บรรยากาศการเรียนรู้	3.1 การรับฟังความคิดเห็น <u>คำอธิบาย</u> ผู้สอนให้อิสระแก่ผู้เรียนในการแสดงความคิดเห็นและการตัดสินใจ	ไม่มี	เป็นบางครั้ง (1-40 %ของ จำนวนคาบ เรียน)	ค่อนข้างบ่อย (41-60 %ของ จำนวนคาบ เรียน)	บ่อยครั้ง (61-79 %ของ จำนวนคาบ เรียน)	เป็นประจำ (80-100 %ของ จำนวนคาบ เรียน)
	3.2 การเปิดโอกาสให้ซักถาม <u>คำอธิบาย</u> ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถาม เมื่อผู้เรียนเกิดข้อสงสัยในวิธีการเรียนรู้และเนื้อหาที่เรียน	ไม่มี	เป็นบางครั้ง (1-40 %ของ จำนวนคาบ เรียน)	ค่อนข้างบ่อย (41-60 %ของ จำนวนคาบ เรียน)	บ่อยครั้ง (61-79 %ของ จำนวนคาบ เรียน)	เป็นประจำ (80-100 %ของ จำนวนคาบ เรียน)

องค์ประกอบด้านปัจจัยเบื้องต้นของการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้หลัก	ตัวบ่งชี้ย่อย	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 5
1. การวางแผนการจัดการเรียนรู้	1.1 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ คำอธิบาย ผู้สอนทำแผนการจัดการเรียนรู้ ที่แสดงถึงการเตรียมกิจกรรม การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ และการเตรียมการวัดและประเมินผลที่มุ่งเน้นให้ ผู้เรียนลงมือปฏิบัติเอง	ไม่มีแผน	มีแผนการจัดการเรียนรู้เพียง 1-29%ของผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	มีแผนการจัดการเรียนรู้ 30-50%ของผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	มีแผนการจัดการเรียนรู้ 51-70%ของผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	มีแผนการจัดการเรียนรู้มากกว่า 70%ของผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
	1.2 การวางแผนการจัดกิจกรรม คำอธิบาย 1) ผู้สอนวางแผนการจัดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสอดคล้องกับศักยภาพ/ความต้องการ/ความสนใจของผู้เรียน 2) ผู้สอนวางแผนการจัดกิจกรรมโดยมุ่งสร้างสรรค์ประสบการณ์ใหม่ให้ผู้เรียนบนพื้นฐานประสบการณ์เดิม 3) ผู้สอนวางแผนการจัดกิจกรรมโดยมุ่งเน้นการเชื่อมโยงความรู้ ในแต่ละวิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกันเข้าด้วยกัน 4) ผู้สอนวางแผนการจัดกิจกรรม โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านความรู้ / ความถนัด / ความสนใจของผู้เรียน	ไม่มีการวางแผน	มีการวางแผนตามรายการคำอธิบายเพียง 1 รายการ	มีการวางแผนตามรายการคำอธิบายเพียง 2 รายการ	มีการวางแผนตามรายการคำอธิบายเพียง 3 รายการ	มีการวางแผนตามรายการคำอธิบายครบทั้ง 4 รายการ
2. การเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้	2.1 การเตรียมความพร้อมของผู้สอน คำอธิบาย ผู้สอนเตรียมเองด้วยการศึกษาค้นคว้า ทดลอง และปฏิบัติจนเกิดความชำนาญ	ไม่มี	เป็นบางครั้ง (1-40 %ของจำนวนคาบเรียน)	ค่อนข้างบ่อย (41-60 %ของจำนวนคาบเรียน)	บ่อยครั้ง (61-79 %ของจำนวนคาบเรียน)	เป็นประจำ (80-100 %ของจำนวนคาบเรียน)

ตัวบ่งชี้หลัก	ตัวบ่งชี้ย่อย	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 5
2. การเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้	2.2 การเตรียมแหล่งข้อมูลในการแสวงหาความรู้ <u>คำอธิบาย</u> ผู้สอนเตรียมแหล่งข้อมูลในการแสวงหาความรู้ต่าง ๆ สำหรับผู้เรียน ทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน	ไม่มี	มี 1 ครั้ง	มี 2 ครั้ง	มี 3 ครั้ง	มีมากกว่า 3 ครั้ง
	2.3 การเตรียมสื่อ <u>คำอธิบาย</u> ผู้สอนเตรียมสื่อการเรียนการสอนที่มีจำนวนเพียงพอ กับความต้องการของผู้เรียน และสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา หรือ จุดประสงค์การเรียนรู้	ไม่มี	เป็นบางครั้ง (1-40 %ของผล การเรียนรู้ที่คาด หวัง)	ค่อนข้างบ่อย (41-60 %ของ ผลการเรียนรู้ที่ คาดหวัง)	บ่อยครั้ง (61-79 %ของ ผลการเรียนรู้ที่ คาดหวัง)	เป็นประจำ (80-100 %ผล การเรียนรู้ที่คาด หวัง)
	2.4 การเตรียมการประเมินผล <u>คำอธิบาย</u> ผู้สอนเตรียมการประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย โดย ใช้การทดสอบร่วมกับวิธีอื่นๆ เช่น การสังเกต การทำแบบฝึกหัด หรือชิ้นงาน เป็นต้น	ไม่มี	เป็นบางครั้ง (1-40 %ของผล การเรียนรู้ที่คาด หวัง)	ค่อนข้างบ่อย (41-60 %ของ ผลการเรียนรู้ที่ คาดหวัง)	บ่อยครั้ง (61-79 %ของ ผลการเรียนรู้ที่ คาดหวัง)	เป็นประจำ (80-100 %ผล การเรียนรู้ที่คาด หวัง)

องค์ประกอบด้านกระบวนการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้หลัก	ตัวบ่งชี้ย่อย	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 5
1. บทบาทของผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้	1.1 การเป็นผู้กระตุ้น และส่งเสริมการเรียนรู้ <u>คำอธิบาย</u> 1) ผู้สอนจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผนและร่วมทำกิจกรรม ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน 2) ผู้สอนจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างความรู้และทักษะด้วยตนเอง 3) ผู้สอนจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน 4) ผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินความรู้ และทักษะของตนเองและเพื่อน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน	ไม่มีการปฏิบัติ	มีการปฏิบัติตามรายการคำอธิบายเพียง 1 รายการ	มีการปฏิบัติตามรายการคำอธิบายเพียง 2 รายการ	มีการปฏิบัติตามรายการคำอธิบายเพียง 3 รายการ	มีการการปฏิบัติตามรายการคำอธิบายครบทั้ง 4 รายการ
	1.2 การเป็นผู้ประเมิน <u>คำอธิบาย</u> ผู้สอนประเมินกระบวนการ ผลงาน และการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง เช่น ประเมินโดยผู้สอนร่วมกับผู้เรียน และทำการประเมินก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียน เป็นต้น	ไม่มีการปฏิบัติ	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง (1-40 %ของผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง)	ปฏิบัติค่อนข้างบ่อย (41-60 %ของผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง)	ปฏิบัติบ่อยครั้ง (61-79 %ของผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง)	ปฏิบัติเป็นประจำ (80-100 %ของผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง)

ตัวบ่งชี้หลัก	ตัวบ่งชี้ย่อย	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 5
2. สัดส่วนของเวลาที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน	2.1 เวลาที่ใช้ในการนำเข้าสู่บทเรียน <u>คำอธิบาย</u> ผู้สอนใช้เวลาในการนำเข้าสู่บทเรียนในแต่ละคาบเรียนไม่เกิน 10 นาที	ไม่เคย	เป็นบางครั้ง (1-40%)	ค่อนข้างบ่อย (41-60%)	บ่อยครั้ง (61-79%)	เป็นประจำ (80-100%)
	2.2 เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมกลุ่ม <u>คำอธิบาย</u> ผู้สอนใช้เวลาในการทำกิจกรรมกลุ่มมากกว่ากิจกรรมเดี่ยว เช่น สัดส่วนของเวลาในการทำกิจกรรมกลุ่มต่อกิจกรรมเดี่ยว ไม่ต่ำกว่า 60:40 เป็นต้น	ไม่เคย	เป็นบางครั้ง (1-40%)	ค่อนข้างบ่อย (41-60%)	บ่อยครั้ง (61-79%)	เป็นประจำ (80-100%)
	2.3 เวลาที่ใช้ในการสรุปบทเรียน <u>คำอธิบาย</u> ผู้สอนใช้เวลาในการสรุปการเรียนรู้ในแต่ละคาบเรียนไม่เกิน 10 นาที	ไม่เคย	เป็นบางครั้ง (1-40%)	ค่อนข้างบ่อย (41-60%)	บ่อยครั้ง (61-79%)	เป็นประจำ (80-100%)
	2.4 เวลาที่ใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้ <u>คำอธิบาย</u> ผู้สอนใช้เวลาในการประเมินผลการเรียนรู้ในแต่ละคาบเรียนไม่เกิน 10 นาที	ไม่เคย	เป็นบางครั้ง (1-40%)	ค่อนข้างบ่อย (41-60%)	บ่อยครั้ง (61-79%)	เป็นประจำ (80-100%)

ตัวบ่งชี้หลัก	ตัวบ่งชี้ย่อย	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 5
3. ลักษณะกิจกรรมการเรียนการสอน	3.1 รูปแบบหรือวิธีการสอน คำอธิบาย ผู้สอนใช้รูปแบบหรือวิธีสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหา โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านความรู้ / ความถนัด / ความสนใจของผู้เรียน	ไม่เคย	เป็นบางครั้ง (1-40%)	ค่อนข้างบ่อย (41-60%)	บ่อยครั้ง (61-79%)	เป็นประจำ (80-100%)
	3.2 การจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์ คำอธิบาย 1) ผู้สอนจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นการปฏิบัติของผู้เรียนมากกว่าการบรรยาย เช่น สัดส่วนของเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติต่อการบรรยาย ไม่ต่ำกว่า 60 : 40 2) ผู้สอนจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเคลื่อนไหวร่างกายในการทำกิจกรรม 3) ผู้สอนจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และผู้เรียนกับผู้เรียน ทั้งภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม 4) ผู้สอนจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นพบวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง	ไม่มีการปฏิบัติ	มีการปฏิบัติตามรายการคำอธิบายเพียง 1 รายการ	มีการปฏิบัติตามรายการคำอธิบายเพียง 2 รายการ	มีการปฏิบัติตามรายการคำอธิบายเพียง 3 รายการ	มีการการปฏิบัติตามรายการคำอธิบายครบทั้ง 4 รายการ
ตัวบ่งชี้หลัก	ตัวบ่งชี้ย่อย	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 5

3. พฤติกรรมของ ผู้สอนในการดำเนิน กิจกรรม	4.1 การแนะแนวทางในการค้นคว้า คำอธิบาย มีการแนะแนวทางในการค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น internet เป็นต้น	ไม่เคย	เป็นบางครั้ง (1-40%)	ค่อนข้างบ่อย (41-60%)	บ่อยครั้ง (61-79%)	เป็นประจำ (80-100%)
	4.2 การสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน คำอธิบาย มีการสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนขณะทำกิจกรรม เพื่อ วินิจฉัยปัญหาการเรียนรู้และนำมาปรับปรุง แก้ไขให้ดีขึ้น	ไม่เคย	เป็นบางครั้ง (1-40%)	ค่อนข้างบ่อย (41-60%)	บ่อยครั้ง (61-79%)	เป็นประจำ (80-100%)
4. พฤติกรรมของ ผู้สอนในการดำเนิน กิจกรรม	4.3 การกระตุ้นเสริมแรง คำอธิบาย 1) มีการกระตุ้นส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงพฤติกรรมที่ ผู้สอนต้องการให้เกิด ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ 2) มีการกระตุ้นส่งเสริมให้ผู้เรียนนำประสบการณ์เดิม มาเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ 3) มีการกระตุ้นส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ หรือทักษะปฏิบัติด้วยตนเอง	ไม่มีการ ปฏิบัติ	---	---	---	มีการการปฏิบัติ ตามรายการคำ อธิบายครบทั้ง 3 รายการ

ตัวบ่งชี้หลัก	ตัวบ่งชี้ย่อย	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 5
5. ลักษณะการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของผู้เรียน	<p>5.1 การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม</p> <p>คำอธิบาย 1) ผู้เรียนให้ความร่วมมือกับผู้สอนในการดำเนิน กิจกรรมการเรียนการสอนทุกขั้นตอน ตั้งแต่ขั้นการนำเข้าสู่ บทเรียน ชั้นสอน และขั้นสรุป</p> <p>2) ผู้เรียนได้เสนอความคิดเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ในการปฏิบัติงานกลุ่ม</p>	ไม่เคยปฏิบัติ	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง (1-40%)	ปฏิบัติค่อนข้างบ่อย (41-60%)	ปฏิบัติบ่อยครั้ง (61-79%)	ปฏิบัติเป็นประจำ (80-100%)
	<p>5.2 ความรับผิดชอบต่อหน้าที่</p> <p>คำอธิบาย 1) ผู้เรียนปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่จนเป็นผลสำเร็จ</p> <p>2) ผู้เรียนได้แบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบ ในการทำงานร่วมกัน ตามความถนัดของแต่ละคน</p>	ไม่เคยปฏิบัติ	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง (1-40%)	ปฏิบัติค่อนข้างบ่อย (41-60%)	ปฏิบัติบ่อยครั้ง (61-79%)	ปฏิบัติเป็นประจำ (80-100%)

ตัวบ่งชี้หลัก	ตัวบ่งชี้ย่อย	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 5
6. พฤติกรรมของ ผู้เรียนในการร่วม กิจกรรม	6.1 ความกระตือรือร้นของผู้เรียน <u>คำอธิบาย</u> ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นตั้งแต่ต้นในการพัฒนากลยุทธ์ที่จะสร้างความรู้ความเข้าใจอย่างมีความหมาย	ไม่เคยแสดงพฤติกรรม	แสดงพฤติกรรมเป็นบางครั้ง (1-40%)	แสดงพฤติกรรมค่อนข้างบ่อย (41-60%)	แสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง (61-79%)	แสดงพฤติกรรมเป็นประจำ (80-100%)
	6.2 การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและซักถาม <u>คำอธิบาย</u> 1) มีการพูดแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการซักถามระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้สอน 2) ผู้เรียนกล้าซักถามผู้สอนเมื่อเผชิญประเด็นปัญหาที่ซับซ้อน	ไม่เคยแสดงพฤติกรรม	แสดงพฤติกรรมเป็นบางครั้ง (1-40%)	แสดงพฤติกรรมค่อนข้างบ่อย (41-60%)	แสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง (61-79%)	แสดงพฤติกรรมเป็นประจำ (80-100%)

องค์ประกอบด้านผลผลิตของการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้หลัก	ตัวบ่งชี้ย่อย	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 5
1. การประเมินการเรียนรู้	1.1 วิธีประเมินการเรียนรู้ <u>คำอธิบาย</u> 1) ผู้สอนประเมินผู้เรียนโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น ใช้การทดสอบ การสังเกต การทำแบบฝึก/ชิ้นงาน แฟ้มสะสมงาน เป็นต้น 2) ผู้สอนทำการประเมินความรู้ ทักษะ และคุณธรรมพื้นฐานของผู้เรียน (ตามที่กำหนดในแผนการจัดการเรียนรู้) พร้อม ๆ กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	ไม่เคยปฏิบัติ	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง (1-40%)	ปฏิบัติค่อนข้างบ่อย (41-60%)	ปฏิบัติบ่อยครั้ง (61-79%)	ปฏิบัติเป็นประจำ (80-100%)

ตัวบ่งชี้หลัก	ตัวบ่งชี้ย่อย	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 5
1. การประเมินการเรียนรู้	1.2 ขอบเขตของการประเมิน <u>คำอธิบาย</u> 1) ผู้สอนประเมินทั้งความรู้พื้นฐานของวิชา ทักษะ การปฏิบัติ ทักษะการคิด กระบวนการแสวงหาความรู้ของผู้เรียน และคุณธรรมพื้นฐานตามแผนที่กำหนด ในแผนการจัดการเรียนรู้ 2) ผู้สอนประเมินพัฒนาการของความรู้พื้นฐาน ทักษะการปฏิบัติ ทักษะการคิด กระบวนการแสวงหาความรู้ของผู้เรียนและคุณธรรมพื้นฐานตามแผนที่กำหนด ในแผนการจัดการเรียนรู้	ไม่เคยปฏิบัติ	ปฏิบัติเป็น บางครั้ง (1-40%)	ปฏิบัติค่อนข้าง บ่อย (41-60%)	ปฏิบัติบ่อยครั้ง (61-79%)	ปฏิบัติเป็นประจำ (80-100%)
	1.3 การประเมินตนเองของผู้เรียน <u>คำอธิบาย</u> ผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนประเมินตนเอง เกี่ยวกับ ความรู้ ทักษะ และคุณธรรมพื้นฐานของผู้เรียน	ไม่เคยปฏิบัติ	ปฏิบัติเป็น บางครั้ง (1-40%)	ปฏิบัติค่อนข้าง บ่อย (41-60%)	ปฏิบัติบ่อยครั้ง (61-79%)	ปฏิบัติเป็นประจำ (80-100%)
2. ผลที่คาดหวังในตัวผู้เรียน	2.1 ความรู้พื้นฐาน <u>คำอธิบาย</u> ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานที่จำเป็นของแต่ละวิชา	ผลของการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุงอย่างยิ่ง	ผลของการปฏิบัติอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง	ผลของการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง	ผลของการปฏิบัติอยู่ในระดับดี	ผลของการปฏิบัติอยู่ในระดับดีมาก

ตัวบ่งชี้หลัก	ตัวบ่งชี้ย่อย	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 5
2. ผลที่คาดหวังในตัวผู้เรียน	2.2 ทักษะ คำอธิบาย ผู้เรียนมีทักษะความคิด กระบวนการแสวงหาความรู้ หรือทักษะการปฏิบัติ	ผลของการปฏิบัติ อยู่ในระดับที่ต้อง ปรับปรุงอย่างยิ่ง	ผลของการปฏิบัติ อยู่ในระดับที่ต้อง ปรับปรุง	ผลของการปฏิบัติ อยู่ในระดับ ปานกลาง	ผลของการปฏิบัติ อยู่ในระดับดี	ผลของการปฏิบัติ อยู่ในระดับดีมาก
	2.3 คุณธรรมพื้นฐาน คำอธิบาย ผู้เรียนมีคุณธรรมพื้นฐานที่จำเป็นตามที่กำหนดในหลักสูตร/แผนการจัดการเรียนรู้	ผลของการปฏิบัติ อยู่ในระดับที่ต้อง ปรับปรุงอย่างยิ่ง	ผลของการปฏิบัติ อยู่ในระดับที่ต้อง ปรับปรุง	ผลของการปฏิบัติ อยู่ในระดับ ปานกลาง	ผลของการปฏิบัติ อยู่ในระดับดี	ผลของการปฏิบัติ อยู่ในระดับดีมาก
	2.4 พัฒนาการของผู้เรียน คำอธิบาย 1) ผู้เรียนมีพัฒนาการของความรู้พื้นฐานที่จำเป็นตามที่กำหนดในหลักสูตร/แผนการจัดการเรียนรู้ 2) ผู้เรียนมีพัฒนาการของทักษะการคิด กระบวนการแสวงหาความรู้ หรือทักษะการปฏิบัติ 3) ผู้เรียนมีพัฒนาการของคุณธรรมพื้นฐานที่จำเป็นตามที่กำหนดในหลักสูตร/แผนการจัดการเรียนรู้	ผลของการปฏิบัติ อยู่ในระดับที่ต้อง ปรับปรุงอย่างยิ่ง	ผลของการปฏิบัติ อยู่ในระดับที่ต้อง ปรับปรุง	ผลของการปฏิบัติ อยู่ในระดับ ปานกลาง	ผลของการปฏิบัติ อยู่ในระดับดี	ผลของการปฏิบัติ อยู่ในระดับดีมาก

องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การตัดสินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ฉบับย่อ (short forms)

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้หลัก	ตัวบ่งชี้ย่อย	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 5
ด้านสภาพแวดล้อม/ บรรยากาศของการ เรียนรู้	1. ลักษณะการ จัดห้องเรียน	1.1 การจัดมุมสื่อการเรียนรู้ คำอธิบาย ในแต่ละรายวิชามีการจัดมุมสื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียน แสวงหาความรู้ด้วยตนเองอยู่ในห้องเรียน เช่น มีโต๊ะแสดงผลงาน/ ชิ้นงานของนักเรียน มีมุมความรู้ ป้ายความรู้ ตะกร้าความรู้ เป็นต้น	ไม่มี	มี 1 ครั้ง	มี 2 ครั้ง	มี 3 ครั้ง	มีมากกว่า 3 ครั้ง
		1.2 การจัดห้องเรียน คำอธิบาย มีการจัดโต๊ะ และเก้าอี้ที่สะดวกต่อการจัดกลุ่มผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรม พุดคุย แลกเปลี่ยน ความคิดเห็นกัน	ไม่มี	เป็นบางครั้ง (1-25 % ของจำนวน คาบเรียน)	ค่อนข้างบ่อย (26-50 % ของจำนวน คาบเรียน)	บ่อยครั้ง (51-75 % ของจำนวน คาบเรียน)	เป็นประจำ (76-100% ของจำนวน คาบเรียน)
	2. การจัดสรร พื้นที่ชั้นเรียน	2.1 การจัดกลุ่มผู้เรียน คำอธิบาย มีการจัดกลุ่มผู้เรียนตามศักยภาพ ความถนัด ความสนใจ ของผู้เรียน	ไม่มี	เป็นบางครั้ง (1-25 % ของจำนวน คาบเรียน)	ค่อนข้างบ่อย (26-50 % ของจำนวน คาบเรียน)	บ่อยครั้ง (51-75 % ของจำนวน คาบเรียน)	เป็นประจำ (76-100 % ของจำนวน คาบเรียน)
		3. บรรยากาศ การเรียนรู้	3.1 การรับฟังความคิดเห็น คำอธิบาย ผู้สอนให้อิสระแก่ผู้เรียนในการแสดง ความคิดเห็นและการตัดสินใจ	ไม่มี	เป็นบางครั้ง (1-25 % จำนวนคาบ เรียน)	ค่อนข้างบ่อย (26-50 % ของจำนวน คาบเรียน)	บ่อยครั้ง (51-75 % ของจำนวน คาบเรียน)

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้หลัก	ตัวบ่งชี้ย่อย	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 5
		3.2 การเปิดโอกาสให้ซักถาม คำอธิบาย ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถาม เมื่อผู้เรียนเกิดข้อสงสัยในวิธีการเรียนรู้และเนื้อหาที่เรียน	ไม่มี	เป็นบางครั้ง (1-25 % จำนวนคาบ เรียน)	ค่อนข้างบ่อย (26-50 %ของ จำนวนคาบ เรียน)	บ่อยครั้ง (51-75 %ของ จำนวนคาบ เรียน)	บ่อยครั้ง (76-100 % ของจำนวน คาบเรียน)
ด้านปัจจัยเบื้องต้น ของการเรียนรู้	1. การวางแผน การจัดการ เรียนรู้	1.1 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ คำอธิบาย ผู้สอนทำแผนการจัดการเรียนรู้ ที่แสดงถึงการเตรียมกิจกรรม การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ และการเตรียมการวัดและประเมินผลที่มุ่งเน้นให้ ผู้เรียนลงมือปฏิบัติเอง	ไม่มีแผน	มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่ครอบคลุมผล การเรียนรู้ที่ คาดหวังเพียง 1-29%ของผล การเรียนรู้ที่ คาดหวัง	มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่ ครอบคลุมผล การเรียนรู้ที่ คาดหวัง 30-50%ของ ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวัง	มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่ ครอบคลุมผล การเรียนรู้ที่ คาดหวัง 51-70%ของ ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวัง	มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่ ครอบคลุมผล การเรียนรู้ที่ คาดหวังมาก กว่า 70%ของ ผลการเรียนรู้ที่ คาดหวัง
		1.2 การวางแผนการจัดกิจกรรม คำอธิบาย 1) ผู้สอนวางแผนการจัดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสอดคล้องกับ ศักยภาพ/ความต้องการ/ความสนใจของผู้เรียน 2) ผู้สอนวางแผนการจัดกิจกรรมโดยมุ่งสร้างสรรค์ ประสบการณ์ใหม่ให้ผู้เรียนบนพื้นฐานประสบการณ์เดิม 3) ผู้สอนวางแผนการจัดกิจกรรมโดยมุ่งเน้นการ เชื่อม โยงความรู้ ในแต่ละวิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกันเข้าด้วยกัน 4) ผู้สอนวางแผนการจัดกิจกรรม โดยคำนึงถึงความ แตกต่างระหว่างบุคคลในด้านความรู้ / ความถนัด / ความสนใจของ ผู้เรียน	ไม่มีการ วางแผน	มีการวางแผน เพียง 1 รายการ	มีการวางแผน เพียง 2 รายการ	มีการวางแผน เพียง 3 รายการ	มีการวางแผน ครบทั้ง 4 รายการ

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้หลัก	ตัวบ่งชี้ย่อย	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 5
ด้านปัจจัยเบื้องต้นของการเรียนรู้	2. การเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้	2.1 การเตรียมแหล่งข้อมูลในการแสวงหาความรู้ คำอธิบาย ผู้สอนเตรียมแหล่งข้อมูลในการแสวงหาความรู้ต่าง ๆ สำหรับผู้เรียน ทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน	ไม่มี	มี 1 ครั้ง	มี 2 ครั้ง	มี 3 ครั้ง	มีมากกว่า 3 ครั้ง
		2.2 การเตรียมการประเมินผล คำอธิบาย ผู้สอนเตรียมการประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย โดยใช้การทดสอบร่วมกับวิธีอื่นๆ เช่น การสังเกต การทำแบบฝึกหัดหรือชิ้นงาน เป็นต้น	ไม่มี	เป็นบางครั้ง (1-40 %ของผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง)	ค่อนข้างบ่อย (41-60 %ของผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง)	บ่อยครั้ง (61-80 %ของผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง)	เป็นประจำ (81-100%ของผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง)
ด้านกระบวนการเรียนรู้	1. บทบาทของผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้	1.1 การเป็นผู้กระตุ้น และส่งเสริมการเรียนรู้ คำอธิบาย ผู้สอนจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมผู้เรียนตามรายการต่อไปนี้ 1) ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผนและร่วมทำกิจกรรมในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน 2) ผู้เรียนสร้างความรู้และทักษะด้วยตนเอง 3) ผู้เรียนได้ฝึกฝนการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน 4) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินความรู้ และทักษะของตนเองและเพื่อน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน	ไม่เคยการปฏิบัติ	มีการปฏิบัติ 1 รายการ	มีการปฏิบัติ 2 รายการ	มีการปฏิบัติ 3 รายการ	มีการปฏิบัติครบทั้ง 4 รายการ

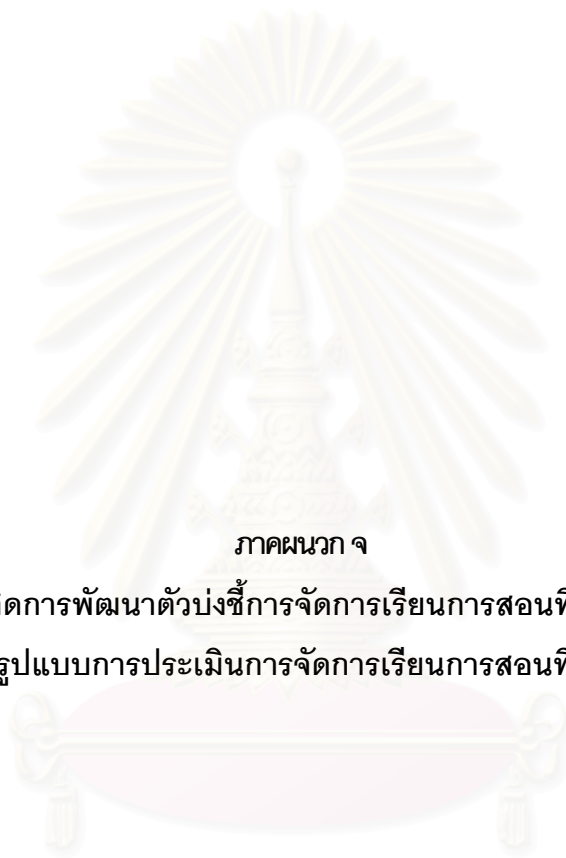
องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้หลัก	ตัวบ่งชี้ย่อย	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 5
ด้านกระบวนการเรียนรู้	1. บทบาทของผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้	1.2 การเป็นผู้ประเมิน คำอธิบาย ผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง เช่น ประเมินโดยผู้สอนร่วมกับผู้เรียน และทำการประเมินก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียน เป็นต้น	ไม่เคยการปฏิบัติ	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง (1-40 %ของผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง)	ปฏิบัติค่อนข้างบ่อย (41-60 %ของผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง)	ปฏิบัติบ่อยครั้ง (61-80 %ของผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง)	ปฏิบัติเป็นประจำ (81-100%ของผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง)
	2. ลักษณะกิจกรรมการเรียนการสอน	2.1 การจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์ คำอธิบาย ผู้สอนจัดกิจกรรมตามรายการต่อไปนี้ 1) มุ่งเน้นการปฏิบัติของผู้เรียนมากกว่าการบรรยาย เช่น สัดส่วนของเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติต่อการบรรยาย ไม่ต่ำกว่า 60 :40 2) ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเคลื่อนไหวร่างกายในการทำกิจกรรม 3) ส่งเสริมให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และผู้เรียนกับผู้เรียน ทั้งภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม 4) ส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นพบวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง	ไม่เคยปฏิบัติ	มีการปฏิบัติ 1 รายการ	มีการปฏิบัติ 2 รายการ	มีการปฏิบัติ 3 รายการ	มีการปฏิบัติครบทั้ง 4 รายการ

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้หลัก	ตัวบ่งชี้ย่อย	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 5
ด้านกระบวนการเรียนรู้	3. พฤติกรรมของผู้สอนในการดำเนินกิจกรรม	3.1 การสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน คำอธิบาย มีการสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนขณะทำกิจกรรมเพื่อวินิจฉัยปัญหาการเรียนรู้และนำมาปรับปรุง แก้ไขให้ดีขึ้น	ไม่เคย	เป็นบางครั้ง (1-40%ของจำนวนคาบเรียน)	ค่อนข้างบ่อย (41-60%ของจำนวนคาบเรียน)	บ่อยครั้ง (61-80%ของจำนวนคาบเรียน)	เป็นประจำ (81-100%ของจำนวนคาบเรียน)
		3.2 การกระตุ้นเสริมแรง คำอธิบาย ผู้สอนกระตุ้นส่งเสริมผู้เรียนตามรายการต่อไปนี้ 1) แสดงพฤติกรรมการเรียนรู้ ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ 2) นำประสบการณ์เดิมมาเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ 3) สร้างองค์ความรู้หรือทักษะปฏิบัติด้วยตนเอง 4) นำความรู้ หรือทักษะไปใช้ในชีวิตประจำวัน	ไม่เคยปฏิบัติ	มีการปฏิบัติ 1 รายการ	มีการปฏิบัติ 2 รายการ	มีการปฏิบัติ 3 รายการ	มีการปฏิบัติครบทั้ง 4 รายการ
	4. พฤติกรรมของผู้เรียนในการร่วมกิจกรรม	4.1 ความกระตือรือร้นของผู้เรียน คำอธิบาย ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างกระฉับกระเฉง ตื่นตัวในการพัฒนากลยุทธ์ที่จะสร้างความรู้ ความเข้าใจอย่างมีจุดหมาย	ไม่เคยแสดงพฤติกรรม	แสดงพฤติกรรมเป็นบางครั้ง (1-40%ของจำนวนคาบเรียน)	แสดงพฤติกรรมค่อนข้างบ่อย (41-60%ของจำนวนคาบเรียน)	แสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง (61-80%ของจำนวนคาบเรียน)	แสดงพฤติกรรมเป็นประจำ (81-100%ของจำนวนคาบเรียน)

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้หลัก	ตัวบ่งชี้ย่อย	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 5
ด้านกระบวนการเรียนรู้	4. พฤติกรรมของผู้เรียนในการร่วมกิจกรรม	4.2 การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและซักถาม คำอธิบาย มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการซักถามระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้สอน และผู้เรียนกล้าซักถามผู้สอนเมื่อเผชิญประเด็นปัญหาที่ซับซ้อน	ไม่เคยแสดงพฤติกรรม	แสดงพฤติกรรมเป็นบางครั้ง ครั้ง (1-40%ของจำนวนคาบเรียน)	แสดงพฤติกรรมค่อนข้างบ่อย (41-60%ของจำนวนคาบเรียน)	แสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง (61-80%ของจำนวนคาบเรียน)	แสดงพฤติกรรมเป็นประจำ (81-100%ของจำนวนคาบเรียน)
ด้านผลผลิตของการเรียนรู้	1. การประเมินการเรียนรู้	1.1 วิธีประเมินการเรียนรู้ คำอธิบาย ผู้สอนมีวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น ใช้การทดสอบ การสังเกต การทำแบบฝึก / ชิ้นงาน แฟ้มสะสมงาน เป็นต้น	ไม่เคยปฏิบัติ	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง (1-25%ของจำนวนคาบเรียน)	ปฏิบัติค่อนข้างบ่อย (26-50%ของจำนวนคาบเรียน)	ปฏิบัติบ่อยครั้ง (51-75%ของจำนวนคาบเรียน)	ปฏิบัติเป็นประจำ (76-100%ของจำนวนคาบเรียน)

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้หลัก	ตัวบ่งชี้ย่อย	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 5
ด้านผลผลิตของการเรียนรู้	1. การประเมินการเรียนรู้	1.2 ขอบเขตของการประเมิน คำอธิบาย ผู้สอนมีเทคนิควิธี และมีทักษะในการประเมินผู้เรียนตามรายการต่อไปนี้ 1) ความรู้พื้นฐานของวิชา ทักษะการปฏิบัติ ทักษะการคิด กระบวนการแสวงหาความรู้ของผู้เรียนและคุณธรรมพื้นฐานตามแผนที่กำหนด ในแผนการจัดการเรียนรู้ 2) พัฒนาการของความรู้พื้นฐาน ทักษะการปฏิบัติ ทักษะการคิด กระบวนการแสวงหาความรู้ของผู้เรียนและคุณธรรมพื้นฐานตามแผนที่กำหนด ในแผนการจัดการเรียนรู้	มีอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุงอย่างยิ่ง	มีอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง (1-25%ของจำนวนคาบเรียน)	มีอยู่ในระดับปานกลาง (26-50%ของจำนวนคาบเรียน)	มีอยู่ในระดับดี (51-75%ของจำนวนคาบเรียน)	มีอยู่ในระดับดีมาก (76-100%ของจำนวนคาบเรียน)
		1.3 การประเมินตนเองของผู้เรียน คำอธิบาย ผู้เรียนมีวิธีการประเมินการเรียนรู้ และมีทักษะการประเมิน	มีอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุงอย่างยิ่ง	มีอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง (1-25%ของจำนวนคาบเรียน)	มีอยู่ในระดับปานกลาง (26-50%ของจำนวนคาบเรียน)	มีอยู่ในระดับดี (51-75%ของจำนวนคาบเรียน)	มีอยู่ในระดับดีมาก (76-100%ของจำนวนคาบเรียน)

องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้หลัก	ตัวบ่งชี้ย่อย	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 5
ด้านผลผลิตของการเรียนรู้	2. ผลที่คาดหวังในตัวผู้เรียน	2.1 ความรู้พื้นฐาน <u>คำอธิบาย</u> ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานที่จำเป็นของแต่ละวิชา	มีอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุงอย่างยิ่ง	มีอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง (1-49%ของจำนวนผู้เรียน)	มีอยู่ในระดับปานกลาง (50-69%ของจำนวนผู้เรียน)	มีอยู่ในระดับดี (70-79%ของจำนวนผู้เรียน)	มีอยู่ในระดับดีมาก (80-100%ของจำนวนผู้เรียน)
		2.2 ทักษะ <u>คำอธิบาย</u> ผู้เรียนมีทักษะการคิด กระบวนการแสวงหาความรู้ หรือทักษะการปฏิบัติ	มีอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุงอย่างยิ่ง	มีอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง (1-49%ของจำนวนผู้เรียน)	มีอยู่ในระดับปานกลาง (50-69%ของจำนวนผู้เรียน)	มีอยู่ในระดับดี (70-79%ของจำนวนผู้เรียน)	มีอยู่ในระดับดีมาก (80-100%ของจำนวนผู้เรียน)
		2.3 คุณธรรมพื้นฐาน <u>คำอธิบาย</u> ผู้เรียนมีคุณธรรมพื้นฐานที่จำเป็นตามที่กำหนดในหลักสูตร/แผนการจัดการเรียนรู้	มีอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุงอย่างยิ่ง	มีอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง (1-49%ของจำนวนผู้เรียน)	มีอยู่ในระดับปานกลาง (50-69%ของจำนวนผู้เรียน)	มีอยู่ในระดับดี (70-79%ของจำนวนผู้เรียน)	มีอยู่ในระดับดีมาก (80-100%ของจำนวนผู้เรียน)
		2.4 พัฒนาการของผู้เรียน <u>คำอธิบาย</u> ผู้เรียนมีพัฒนาการดังรายการต่อไปนี้ 1) ความรู้พื้นฐานที่จำเป็นตามที่กำหนดในหลักสูตร/แผนการจัดการเรียนรู้ 2) ทักษะ การคิด กระบวนการแสวงหาความรู้ หรือทักษะการปฏิบัติ 3) คุณธรรมพื้นฐานที่จำเป็นตามที่กำหนดในหลักสูตร/แผนการจัดการเรียนรู้ เช่น ตรงต่อเวลา ความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ ความซื่อสัตย์ ความมีระเบียบวินัย เป็นต้น	มีอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุงอย่างยิ่ง	มีอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง (1-49%ของจำนวนผู้เรียน)	มีอยู่ในระดับปานกลาง (50-69%ของจำนวนผู้เรียน)	มีอยู่ในระดับดี (70-79%ของจำนวนผู้เรียน)	มีอยู่ในระดับดีมาก (80-100%ของจำนวนผู้เรียน)

ภาคผนวก จ

- กรอบแนวคิดการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- คู่มือการใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรอบแนวคิดการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ในการพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีกรอบแนวคิดสำหรับตัดสินความสำเร็จของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สรุปได้ดังแผนภาพที่ 1, 2 และตารางที่ 1

การประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการตัดสินคุณค่าของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยพิจารณาจากองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านสภาพแวดล้อม/บรรยากาศของการเรียนรู้
2. ด้านปัจจัยเบื้องต้นของการเรียนรู้
3. ด้านกระบวนการเรียนรู้
4. ด้านผลผลิตของการเรียนรู้

กรอบแนวคิดสำหรับพิจารณาแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

1. ด้านสภาพแวดล้อม/บรรยากาศของการเรียนรู้

ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรมีการจัดสภาพแวดล้อม/บรรยากาศของการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงลักษณะทางกายภาพและจิตวิทยา กล่าวคือ 1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ลักษณะการจัดชั้นเรียน สื่อวัสดุอุปกรณ์ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้สึกสบาย กระตือรือร้น สนในเรียน ควรใช้พื้นที่ในการจัดกิจกรรม และสื่อประกอบการเรียนการสอนอย่างคุ้มค่าและเหมาะสม นอกจากนี้ควรมีการเปลี่ยนสถานที่การเรียนรู้ให้เหมาะสมกับเนื้อหา 2) ด้านจิตวิทยา ได้แก่ การบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นระบบเปิด ส่งเสริมการแสดงออกอย่างกระตือรือร้น เชื้อต่อการแสดงความเป็นตัวตนของผู้เรียนแต่ละคน อย่างอิสระ จัดโต๊ะและที่นั่งเรียนที่สะดวกต่อการทำกิจกรรมร่วมกันของผู้เรียน ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียน และการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้สอน ผู้สอนมีความเป็นกันเองกับผู้เรียน และให้โอกาสผู้เรียนได้แสดงออกทุกคน

2. องค์ประกอบด้านปัจจัยเบื้องต้นของการเรียนรู้

ปัจจัยเบื้องต้นของการเรียนรู้จากการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย 1) การวางแผนการเรียนรู้ ผู้สอนควรมีการจัดทำแผนการสอน เพื่อเตรียมกิจกรรม การเรียน การสอน เตรียมวัสดุอุปกรณ์ และเตรียมการวัดและการประเมินผล และควรให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนกิจกรรม แผนการสอนควรมีความยืดหยุ่น สามารถปรับให้เหมาะสมกับสภาพผู้เรียน วางแผนกิจกรรมโดยมุ่งเน้นการทำงานเป็นกลุ่มหรือเรียนแบบร่วมมือ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะที่สำคัญ และมีคุณธรรมพื้นฐานที่จำเป็นตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ตลอดจนมีการบูรณาการเนื้อหาวิชาเข้าด้วย

กัน การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ควรใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายสอดคล้องกับธรรมชาติวิชา นอกจากนี้ในการวางแผนกิจกรรมผู้สอนควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 2) การเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนควรเตรียมกิจกรรมโดยคำนึงถึงเป้าหมายของหลักสูตร และสอดคล้องกับผู้เรียน และควรเตรียมตัวด้วยการ ค้นคว้า ทดลองปฏิบัติ เตรียมแหล่งข้อมูลในรูปแบบของสื่อการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ รวมถึงแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งในและนอกห้องเรียน และเตรียมวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย

3. ด้านกระบวนการเรียนรู้

กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย 1) บทบาทของผู้สอนในกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งได้แก่ บทบาทผู้สอน และบทบาทผู้เรียน ทางด้านบทบาทผู้สอนนั้น

ผู้สอนจะต้องทำหน้าที่เป็นแหล่งความรู้ ร่วมวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายสอดคล้องกับหลักสูตร สิ่งแวดล้อม/สังคม และศักยภาพของผู้เรียน เป็นผู้กระตุ้นอำนวยความสะดวก สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการการเรียนรู้ พัฒนาการกระบวนการเรียนรู้ สร้างความรู้ด้วยตนเอง และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ นอกจากนี้ผู้สอนยังต้องมีบทบาทในการประเมินกระบวนการ ผลงาน และการเรียนรู้ของผู้

เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง ส่วนบทบาทผู้เรียน ผู้เรียนสามารถมีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมายกิจกรรมและวิธีการเรียนรู้ร่วมกับผู้สอน และมีส่วนร่วมในการประเมินตนเองและผู้อื่น 2) สัดส่วนของเวลาที่ใช้ในการพูด คือ ระยะเวลาที่ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ระยะเวลาที่ผู้สอนใช้บรรยายอธิบายหรือสรุป และระยะเวลาที่ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนอภิปราย

ซักถาม และปฏิบัติต่อกับเรียน 3) ลักษณะกิจกรรมที่ผู้สอนจัด ควรเป็นกิจกรรมที่เน้นการปฏิบัติจริง มากกว่าการบรรยายเป็นกิจกรรมที่ส่งผลต่ออารมณ์และความรู้สึกของผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่เน้นการสร้างความรู้ด้วยตนเองผู้เรียนสามารถมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคล หรือสิ่งแวดล้อมรอบตัว ผู้สอนควรจัดกิจกรรม ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการอภิปรายแสดงความคิด และการปฏิบัติด้วยตนเอง

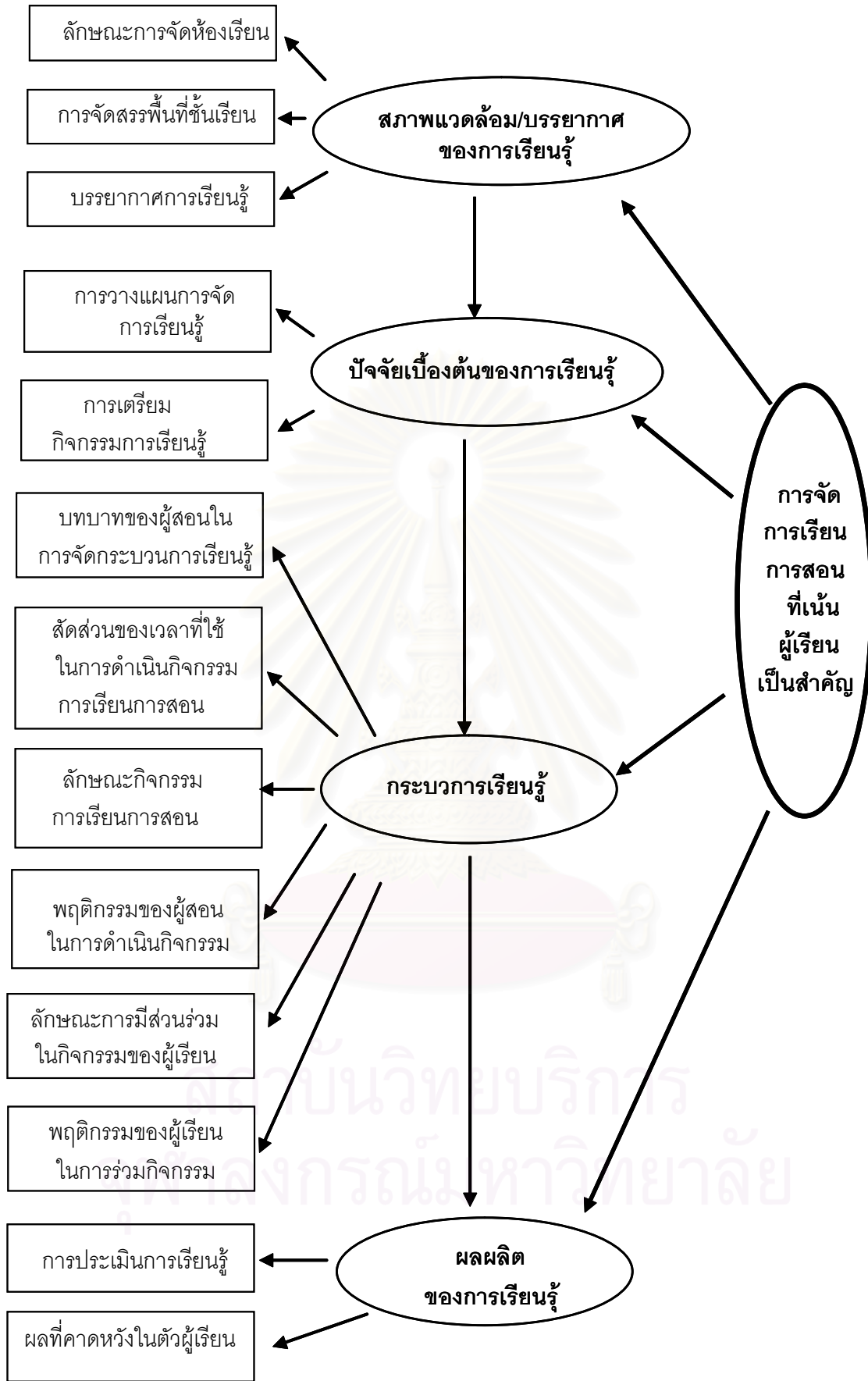
4) พฤติกรรมของผู้สอนในการดำเนินกิจกรรม โดยผู้สอนควรเป็นผู้แนะแนวทางให้ผู้เรียนได้ค้นหาความรู้ โดยการ สังเกต สัมภาษณ์ ทดลองปฏิบัติ และวิเคราะห์จนพบคำตอบด้วยตนเอง และแนะแนวหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ นอกจากนี้ยังต้องเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นไวต่อความรู้สึกของผู้เรียน มีการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้นำประสบการณ์เดิมมาใช้เพื่อเชื่อมโยงความรู้ใหม่ และสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน พร้อมทั้งเป็นผู้ที่เสริมแรงให้ผู้เรียนได้แสดงพฤติกรรมที่ ผู้สอนต้องการ 5) ลักษณะการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของผู้เรียน ผู้เรียนสามารถเลือกทำกิจกรรมที่ชอบตามความถนัด และความสนใจของตนเอง

สามารถเสนอความคิดเห็นเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้

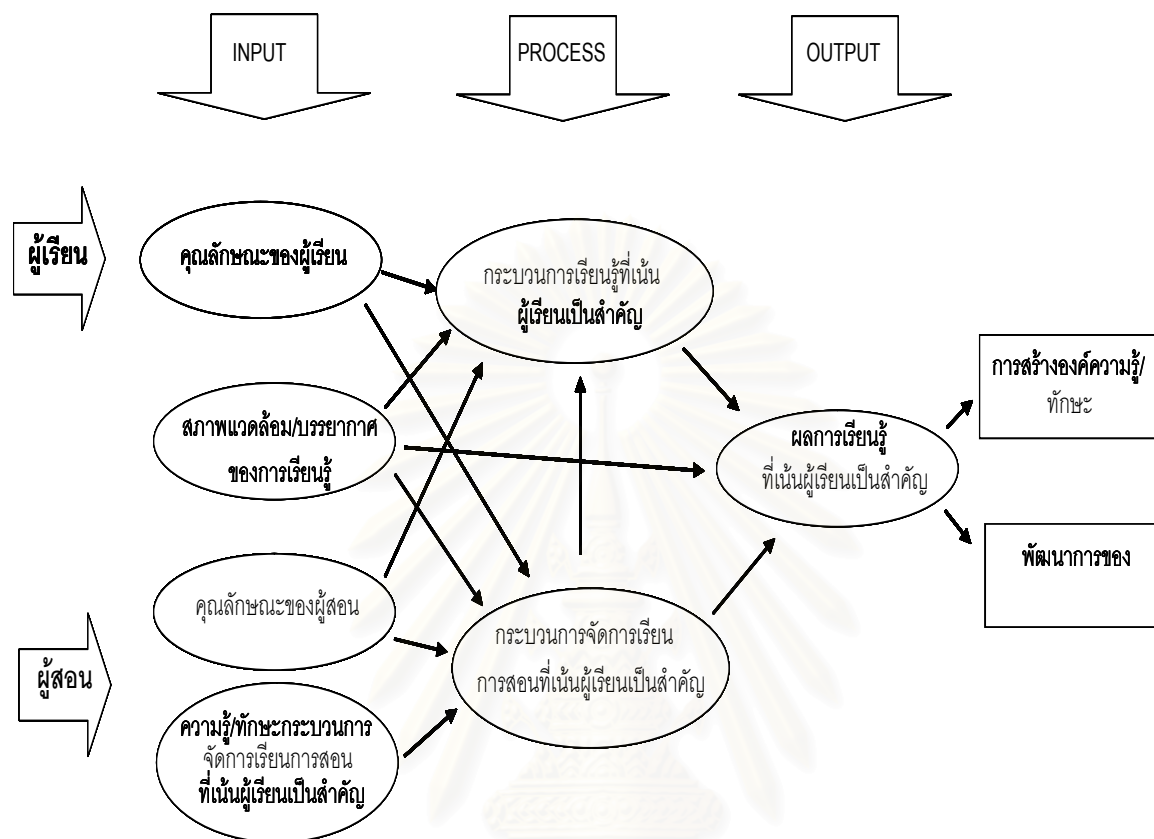
ซึ่งกันและกัน ในการปฏิบัติงานกลุ่ม มีการแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบในการทำงานร่วมกันตามความถนัดของแต่ละคน และให้ความร่วมมือกับผู้อื่นในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ทุกชั้นตอน 6) พฤติกรรมของผู้เรียนในการร่วมกิจกรรม ผู้เรียนจะต้องมีความตื่นตัวในการพัฒนากลยุทธ์ที่จะสร้างความเข้าใจอย่างมีความหมาย กล่าวสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น กล่าวชักถามผู้สอนเมื่อเจอประเด็นปัญหาที่ซับซ้อน และปฏิบัติตนในการทำกิจกรรมอย่างกระตือรือร้น

4. ด้านผลผลิตของการเรียนรู้

ผลผลิตของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย 1) การประเมินการเรียนรู้ ผู้สอนควรประเมินผู้เรียนโดยใช้ข้อมูลจากหลายแหล่ง ควรทำการประเมินไปพร้อม ๆ กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และส่งเสริมให้ผู้เรียนประเมินตนเอง ควรประเมินทั้งความรู้พื้นฐานของวิชา ทักษะการปฏิบัติ ทักษะการคิด กระบวนการแสวงหาความรู้ของผู้เรียน นอกจากนี้ควรประเมินพัฒนาการของความรู้พื้นฐาน ทักษะการปฏิบัติ ทักษะการคิด กระบวนการแสวงหาความรู้ของผู้เรียน และมีการแจ้งผลการประเมินให้ผู้เรียนทราบ 2) ผลที่คาดหวังในตัวผู้เรียน สิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เมื่อผู้สอนจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญคือ ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานของวิชา มีทักษะการปฏิบัติ ทักษะการคิด กระบวนการแสวงหาความรู้ มีคุณธรรมพื้นฐานที่จำเป็น และมีพัฒนาการของความรู้พื้นฐาน พัฒนาการของทักษะการปฏิบัติ ทักษะการคิด พัฒนาการของกระบวนการแสวงหาความรู้ และพัฒนาการของคุณธรรมพื้นฐานที่จำเป็น

แผนภาพที่ 1 โมเดลตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

แผนภาพที่ 1 โมเดลเชิงตรรกะ (logic model) ของความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กับผลผลิตที่เกิดขึ้น

สถาบันนวัตกรรมการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การตัดสินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
(ฉบับปรับปรุง แก้ไข เพื่อนำไปใช้ประเมินการจัดการเรียนการสอนฯ)

องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อม/บรรยากาศของการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้หลัก	ตัวบ่งชี้ย่อย	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 5
1. ลักษณะการจัด ห้องเรียน	2.1 การจัดมุมสื่อการเรียนรู้ <u>คำอธิบาย</u> ในแต่ละรายวิชามีการจัดมุมสื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอยู่ในห้องเรียน เช่น มีโต๊ะแสดง ผลงาน/ชิ้นงานของนักเรียน มีมุมความรู้ บ้ายความรู้ ตะกร้า ความรู้ เป็นต้น	ไม่มี	มี 1 ครั้ง	มี 2 ครั้ง	มี 3 ครั้ง	มีมากกว่า 3 ครั้ง
	1.2 จำนวนสื่อ <u>คำอธิบาย</u> มีจำนวนสื่อเพียงพอ สำหรับให้ผู้เรียนใช้ ประกอบ การเรียนรู้ ในแต่ละรายวิชา	ไม่มี	มี 1-25 %	มี 26-50 %	มี 51-75 %	มี 76-100 %
	1.3 การจัดห้องเรียน <u>คำอธิบาย</u> มีการจัดโต๊ะ และเก้าอี้ที่สะดวกต่อการจัดกลุ่ม ผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรม พูดคุย แลกเปลี่ยน ความคิดเห็นกัน	ไม่มี	เป็นบางครั้ง (1-25 % ของ จำนวนคาบ เรียน)	ค่อนข้างบ่อย (26-50 %ของ จำนวนคาบ เรียน)	บ่อยครั้ง (51-75 %ของ จำนวนคาบ เรียน)	เป็นประจำ (76-100 %ของ จำนวนคาบ เรียน)

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวบ่งชี้หลัก	ตัวบ่งชี้ย่อย	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 5
2. การจัด ชั้นเรี	2.1 การจัดกลุ่มผู้เรียน คำอธิบาย มีการจัดกลุ่มผู้เรียนตามศักยภาพ ความถนัด ความสนใจของผู้เรียน	ไม่มี	เป็นบางครั้ง (1-25 % ของ จำนวนคาบ เรียน)	ค่อนข้างบ่อย (26-50 % ของ จำนวนคาบ เรียน)	บ่อยครั้ง (51-75 % ของ จำนวนคาบ เรียน)	เป็นประจำ (76-100 % ของ จำนวนคาบ เรียน)
	2.3 การใช้ห้องเรียน คำอธิบาย มีการใช้ห้องเรียนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริม การเรียนรู้ของผู้เรียนตามศักยภาพ ความต้องการและความสนใจ ของผู้เรียน	ไม่มี	มี 1 ครั้ง	มี 2 ครั้ง	มี 3 ครั้ง	มีมากกว่า 3 ครั้ง
3. บรรยายภาคการเรียนรู้	3.1 การรับฟังความคิดเห็น คำอธิบาย ผู้สอนให้อิสระแก่ผู้เรียนในการแสดงความคิดเห็น และการตัดสินใจ	ไม่มี	เป็นบางครั้ง (1-25 % จำนวน คาบเรียน)	ค่อนข้างบ่อย (26-50 % ของ จำนวนคาบ เรียน)	บ่อยครั้ง (51-75 % ของ จำนวนคาบ เรียน)	เป็นประจำ (76-100 % ของ จำนวนคาบ เรียน)
	3.2 การเปิดโอกาสให้ซักถาม คำอธิบาย ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถาม เมื่อผู้เรียนเกิด ข้อสงสัยในวิธีการเรียนรู้และเนื้อหาที่เรียน	ไม่มี	เป็นบางครั้ง (1-25 % จำนวน คาบเรียน)	ค่อนข้างบ่อย (26-50 % ของ จำนวนคาบ เรียน)	บ่อยครั้ง (51-75 % ของ จำนวนคาบ เรียน)	เป็นประจำ (76-100 % ของ จำนวนคาบ เรียน)

องค์ประกอบ ปัจจัยเบื้องต้นของการเรียนรู้

ตัว	ัก	ตัวบ่งชี้ย่อย	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 5
1.	การวางแผนการจัดการเรียนรู้	1.1 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ คำอธิบาย ผู้สอนทำแผนการจัดการเรียนรู้ ที่แสดงถึงการเตรียมกิจกรรม การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ และการเตรียมการวัดและประเมินผลที่มุ่งเน้นให้ ผู้เรียนลงมือปฏิบัติเอง	ไม่มีแผน	มีแผนการจัดการเรียนรู้เพียง 1-29%ของผล การเรียนรู้ที่คาดหวัง	มีแผนการจัดการ การเรียนรู้ 30-50%ของผล การเรียนรู้ที่คาดหวัง	มีแผนการจัดการ การเรียนรู้ 51-70%ของผล การเรียนรู้ที่คาดหวัง	มีแผนการจัดการ เรียนรู้มากกว่า 70%ของผลการ เรียนรู้ที่คาดหวัง
		1.2 การวางแผนการจัดกิจกรรม คำอธิบาย 1) ผู้สอนวางแผนการจัดการจัดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบการ เรียนการสอน ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสอดคล้อง กับศักยภาพ/ความต้องการ/ความสนใจของผู้เรียน 2) ผู้สอนวางแผนการจัดกิจกรรมโดยมุ่งสร้างสรรค์ ประสบการณ์ใหม่ให้ผู้เรียนบนพื้นฐานประสบการณ์เดิม 3) ผู้สอนวางแผนการจัดกิจกรรมโดยมุ่งเน้นการ เชื่อมโยงความรู้ ในแต่ละวิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกันเข้าด้วยกัน 4) ผู้สอนวางแผนการจัดกิจกรรม โดยคำนึงถึงความ แตกต่างระหว่างบุคคลในด้านความรู้ / ความถนัด / ความสนใจ ของผู้เรียน	ไม่มีการวางแผน	มีการวางแผน เพียง 1 รายการ	มีการวางแผน เพียง 2 รายการ	มีการวางแผน เพียง 3 รายการ	มีการวางแผน ครบทั้ง 4 รายการ
2.	การเตรียมกิจกรรม การเรียนรู้	2.1 การเตรียมความพร้อมของผู้สอน คำอธิบาย ผู้สอนเตรียมตัวเองด้วยการศึกษาค้นคว้า ทดลอง และปฏิบัติจนเกิดความชำนาญ	ไม่มี	เป็นบางครั้ง (1-40 %ของ จำนวนคาบเรียน)	ค่อนข้างบ่อย (41-60 %ของ จำนวนคาบ เรียน)	บ่อยครั้ง (61-80 %ของ จำนวนคาบ เรียน)	เป็นประจำ (81-100 %ของ จำนวนคาบเรียน)

ว่งชี้หลัก	ตัวบ่งชี้ย่อย	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 5
2. การเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้	2.2 การเตรียมแหล่งข้อมูลในการแสวงหาความรู้ คำอธิบาย ผู้สอนเตรียมแหล่งข้อมูลในการแสวงหาความรู้ต่าง ๆ สำหรับผู้เรียน ทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน	ไม่มี	มี 1 ครั้ง	มี 2 ครั้ง	มี 3 ครั้ง	มีมากกว่า 3 ครั้ง
	2.3 การเตรียมสื่อ คำอธิบาย ผู้สอนเตรียมสื่อการเรียนการสอนที่มีจำนวนเพียงพอ กับความต้องการของผู้เรียน และสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา หรือ จุดประสงค์การเรียนรู้	ไม่มี	เป็นบางครั้ง (1-40 %ของผล การเรียนรู้ที่คาดหวัง)	ค่อนข้างบ่อย (41-60 %ของ ผลการเรียนรู้ที่ คาดหวัง)	บ่อยครั้ง (61-80 %ของ ผลการเรียนรู้ที่ คาดหวัง)	เป็นประจำ (81-100 %ของ ผลการเรียนรู้ที่ คาดหวัง)
	2.4 การเตรียมการประเมินผล คำอธิบาย ผู้สอนเตรียมการประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย โดย ใช้การทดสอบร่วมกับวิธีอื่นๆ เช่น การสังเกต การทำแบบฝึกหัด หรือชิ้นงาน เป็นต้น	ไม่มี	เป็นบางครั้ง (1-40 %ของผล การเรียนรู้ที่คาดหวัง)	ค่อนข้างบ่อย (41-60 %ของ ผลการเรียนรู้ที่ คาดหวัง)	บ่อยครั้ง (61-80 %ของ ผลการเรียนรู้ที่ คาดหวัง)	เป็นประจำ (81-100 %ของ ผลการเรียนรู้ที่ คาดหวัง)

องค์ประกอบด้านกระบวนการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้หลัก	ตัวบ่งชี้ย่อย	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 5
1. บทบาทของผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้	<p>1.1 การเป็นผู้กระตุ้น และส่งเสริมการเรียนรู้</p> <p>คำอธิบาย ผู้สอนจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์เรียนรู้ที่ส่งเสริมผู้เรียนตามรายการต่อไปนี้</p> <p>1) ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผนและร่วมทำกิจกรรม ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน</p> <p>2) ผู้เรียนสร้างความรู้และทักษะด้วยตนเอง</p> <p>3) ผู้เรียนได้ฝึกฝนการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน</p> <p>4) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินความรู้ และทักษะของตนเอง และเพื่อน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน</p>	ไม่เคยมการปฏิบัติ	มีการปฏิบัติ 1 รายการ	มีการปฏิบัติ 2 รายการ	มีการปฏิบัติ 3 รายการ	มีการปฏิบัติ ครบทั้ง 4 รายการ
	<p>1.2 การเป็นผู้ประเมิน</p> <p>คำอธิบาย ผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง เช่น ประเมินโดยผู้สอนร่วมกับผู้เรียน และทำการประเมินก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียน เป็นต้น</p>	ไม่เคยมการปฏิบัติ	ปฏิบัติเป็น บางครั้ง (1-40 %ของผล การเรียนรู้ที่ คาดหวัง)	ปฏิบัติค่อนข้าง บ่อย (41-60 %ของ ผลการเรียนรู้ที่ คาดหวัง)	ปฏิบัติบ่อยครั้ง (61-80 %ของ ผลการเรียนรู้ที่ คาดหวัง)	ปฏิบัติเป็นประจำ (81-100 %ของ ผลการเรียนรู้ที่ คาดหวัง)

ตัวบ่งชี้หลัก	ตัวบ่งชี้ย่อย	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 5
2. สัดส่วนของเวลาที่ใช้ ในการดำเนิน โครงการเรียน การสอน	2.1 เวลาที่ใช้ในการนำเข้าสู่บทเรียน <u>คำอธิบาย</u> ผู้สอนใช้เวลาในการนำเข้าสู่บทเรียนในแต่ละคาบเรียน ไม่เกิน 10 นาที	ไม่เคย	เป็นบางครั้ง (1-40%)	ค่อนข้างบ่อย (41-60%)	บ่อยครั้ง (61-80%)	เป็นประจำ (81-100%)
	2.2 เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมกลุ่ม <u>คำอธิบาย</u> ผู้สอนใช้เวลาในการทำกิจกรรมกลุ่มมากกว่ากิจกรรม เดี่ยว เช่น สัดส่วนของเวลาในการทำกิจกรรมกลุ่มต่อกิจกรรม เดี่ยว ไม่ต่ำกว่า 60:40 เป็นต้น	ไม่เคย	เป็นบางครั้ง (1-40%)	ค่อนข้างบ่อย (41-60%)	บ่อยครั้ง (61-80%)	เป็นประจำ (81-100%)
	2.3 เวลาที่ใช้ในการสรุปบทเรียน <u>คำอธิบาย</u> ผู้สอนใช้เวลาในการสรุปการเรียนรู้ในแต่ละคาบเรียน ไม่เกิน 10 นาที	ไม่เคย	เป็นบางครั้ง (1-40%)	ค่อนข้างบ่อย (41-60%)	บ่อยครั้ง (61-80%)	เป็นประจำ (81-100%)
	2.4 เวลาที่ใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้ <u>คำอธิบาย</u> ผู้สอนใช้เวลาในการประเมินผลการเรียนรู้ในแต่ละ คาบเรียนไม่เกิน 10 นาที	ไม่เคย	เป็นบางครั้ง (1-40%)	ค่อนข้างบ่อย (41-60%)	บ่อยครั้ง (61-80%)	เป็นประจำ (81-100%)
3. ลักษณะกิจกรรม การเรียนการสอน	3.1 รูปแบบหรือวิธีการสอน <u>คำอธิบาย</u> ผู้สอนใช้รูปแบบหรือวิธีสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหา โดยคำนึงถึง ความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านความรู้ / ความถนัด / ความสนใจ ของผู้เรียน	ไม่เคย	เป็นบางครั้ง (1-40%)	ค่อนข้างบ่อย (41-60%)	บ่อยครั้ง (61-80%)	เป็นประจำ (81-100%)

ตัวบ่งชี้หลัก	ตัวบ่งชี้ย่อย	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 5
3. ลักษณะกิจกรรม การสอน	3.2 การจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์ คำอธิบาย ผู้สอนจัดกิจกรรมตามรายการต่อไปนี้ 1) มุ่งเน้นการปฏิบัติของผู้เรียนมากกว่าการบรรยาย เช่น สัดส่วนของเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติต่อการบรรยาย ไม่ต่ำกว่า 60 :40 2) ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเคลื่อนไหวร่างกายในการทำกิจกรรม 3) ส่งเสริมให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่าง ผู้เรียนกับผู้สอน และผู้เรียนกับผู้เรียน ทั้งภายในกลุ่มและระหว่าง กลุ่ม 4) ส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นพบวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง	ไม่เคยปฏิบัติ	มีการปฏิบัติ 1 รายการ	มีการปฏิบัติ 2 รายการ	มีการปฏิบัติ 3 รายการ	มีการปฏิบัติ ครบทั้ง 4 รายการ
4. พฤติกรรมของ ผู้สอนในการดำเนิน กิจกรรม	4.1 การแนะแนวทางในการค้นคว้า คำอธิบาย มีการแนะแนวทางในการค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น internet เป็นต้น	ไม่เคย	เป็นบางครั้ง (1-40%)	ค่อนข้างบ่อย (41-60%)	บ่อยครั้ง (61-80%)	เป็นประจำ (81-100%)
	4.2 การสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน คำอธิบาย มีการสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนขณะทำกิจกรรม เพื่อ วินิจฉัยปัญหาการเรียนรู้และนำมาปรับปรุง แก้ไขให้ดีขึ้น	ไม่เคย	เป็นบางครั้ง (1-40%)	ค่อนข้างบ่อย (41-60%)	บ่อยครั้ง (61-80%)	เป็นประจำ (81-100%)

ตัวบ่งชี้หลัก	ตัวบ่งชี้ย่อย	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 5
4. พฤติ ของ ผู้สอน ในการดำเนิน กิจกรรม	<p>4.3 การกระตุ้นเสริมแรง</p> <p><u>คำอธิบาย</u> ผู้สอนกระตุ้นส่งเสริมผู้เรียนตามรายการต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) แสดงพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ 2) นำประสบการณ์เดิมมาเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ 3) สร้างองค์ความรู้หรือทักษะปฏิบัติด้วยตนเอง 4) นำความรู้ หรือทักษะไปใช้ในชีวิตประจำวัน 	ไม่เคยปฏิบัติ	มีการปฏิบัติ 1 รายการ	มีการปฏิบัติ 2 รายการ	มีการปฏิบัติ 3 รายการ	มีการปฏิบัติ ครบทั้ง 4 รายการ
5. ลักษณะการมี ส่วนร่วมในกิจกรรม ของผู้เรียน	<p>5.1 การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม</p> <p><u>คำอธิบาย</u> ผู้เรียนให้ความร่วมมือกับผู้สอนในการดำเนิน กิจกรรมการเรียนการสอนทุกขั้นตอน ตั้งแต่ขั้นการนำเข้าสู่ บทเรียน ชั้นสอน และชั้นสรุป พร้อมทั้งเสนอความคิดเพื่อ แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ในการปฏิบัติงานกลุ่ม</p>	ไม่เคยปฏิบัติ	ปฏิบัติเป็น บางครั้ง (1-40%)	ปฏิบัติค่อนข้าง บ่อย (41-60%)	ปฏิบัติบ่อยครั้ง (61-80%)	ปฏิบัติเป็น ประจำ (81-100%)
	<p>5.2 ความรับผิดชอบต่อหน้าที่</p> <p><u>คำอธิบาย</u> ผู้เรียนปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่จน เป็นผลสำเร็จ โดยแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบ ในการทำงานร่วมกัน ตามความถนัดของแต่ละคน</p>	ไม่เคยปฏิบัติ	ปฏิบัติเป็น บางครั้ง (1-40%)	ปฏิบัติค่อนข้าง บ่อย (41-60%)	ปฏิบัติบ่อยครั้ง (61-80%)	ปฏิบัติเป็น ประจำ (81-100%)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

6. พฤติกรรมของ ผู้เรียนในการร่วม กิจ	6.1 ความกระตือรือร้นของผู้เรียน <u>คำอธิบาย</u> ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น ตั้งตัวในการ พัฒนากลยุทธ์ที่จะสร้างความรู้ความเข้าใจอย่างมีจุดหมาย	ไม่เคยแสดง พฤติกรรม	แสดงพฤติกรรม เป็นบางครั้ง (1-40%)	แสดงพฤติกรรม ค่อนข้างบ่อย (41-60%)	แสดงพฤติกรรม บ่อยครั้ง (61-80%)	แสดงพฤติกรรม เป็นประจำ (81-100%)
	ตัวบ่งชี้หลัก	ตัวบ่งชี้ย่อย	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4
6. พฤติกรรมของ ผู้เรียนในการร่วม กิจกรรม	6.2 การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและซักถาม <u>คำอธิบาย</u> มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการซักถาม ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้สอน และผู้เรียนกล้าซักถาม ผู้สอนเมื่อเผชิญประเด็นปัญหาที่ซับซ้อน	ไม่เคยแสดง พฤติกรรม	แสดงพฤติกรรม เป็นบางครั้ง (1-40%)	แสดงพฤติกรรม ค่อนข้างบ่อย (41-60%)	แสดงพฤติกรรม บ่อยครั้ง (61-80%)	แสดงพฤติกรรม เป็นประจำ (81-100%)

องค์ประกอบด้านผลผลิตของการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้หลัก	ตัวบ่งชี้ย่อย	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 5
1. การประเมินการ เรียนรู้	1.1 วิธีประเมินการเรียนรู้ <u>คำอธิบาย</u> ผู้สอนประเมินผู้เรียนโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น ให้การทดสอบ การสังเกต การทำแบบฝึก/ ชิ้นงาน เพิ่มสะสมงาน เป็นต้น และประเมินความรู้ ทักษะ และ คุณธรรมพื้นฐานของผู้เรียน (ตามที่กำหนดในแผนการจัดการ เรียนรู้) พร้อม ๆ กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	ไม่เคยปฏิบัติ	ปฏิบัติเป็น บางครั้ง (1-25%)	ปฏิบัติค่อนข้าง บ่อย (26-50%)	ปฏิบัติบ่อยครั้ง (50-75%)	ปฏิบัติเป็น ประจำ (76-100%)

ตัวบ่งชี้หลัก	ตัวบ่งชี้ย่อย	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 5
1. การประเมินการเรียนรู้	1.2 ขอบเขตของการประเมิน คำอธิบาย ผู้สอนประเมินผู้เรียนตามรายการต่อไปนี้ 1) ความรู้พื้นฐานของวิชา ทักษะการปฏิบัติ ทักษะการคิด กระบวนการแสวงหาความรู้ของผู้เรียนและคุณธรรมพื้นฐานตามแผนที่กำหนด ในแผนการจัดการเรียนรู้ 2) พัฒนาการของความรู้พื้นฐาน ทักษะการปฏิบัติ ทักษะการคิด กระบวนการแสวงหาความรู้ของผู้เรียนและคุณธรรมพื้นฐานตามแผนที่กำหนด ในแผนการจัดการเรียนรู้	ไม่เคยปฏิบัติ	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง (1-25%)	ปฏิบัติค่อนข้างบ่อย (26-50%)	ปฏิบัติบ่อยครั้ง (51-75%)	ปฏิบัติเป็นประจำ (76-100%)
	1.3 การประเมินตนเองของผู้เรียน คำอธิบาย ผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนประเมินตนเอง เกี่ยวกับความรู้ ทักษะ และคุณธรรมพื้นฐานของผู้เรียน	ไม่เคยปฏิบัติ	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง (1-25%)	ปฏิบัติค่อนข้างบ่อย (26-50%)	ปฏิบัติบ่อยครั้ง (51-75%)	ปฏิบัติเป็นประจำ (76-100%)
2. ผลที่คาดหวังในตัวผู้เรียน	2.1 ความรู้พื้นฐาน คำอธิบาย ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานที่จำเป็นของแต่ละวิชา	มีอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุงอย่างยิ่ง	มีอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง (1-59%)	มีอยู่ในระดับปานกลาง (60-69%)	มีอยู่ในระดับดี (70-79%)	มีอยู่ในระดับดีมาก (80-100%)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวบ่งชี้หลัก	ตัวบ่งชี้ย่อย	ระดับ 1	ระดับ 2	ระดับ 3	ระดับ 4	ระดับ 5
2. ผลที่คาดหวังใน ตัวผู้เรียน	2.2 ทักษะ <u>คำอธิบาย</u> ผู้เรียนมีทักษะความคิด กระบวนการ แสวงหาความรู้ หรือทักษะการปฏิบัติ	มีอยู่ในระดับที่ต้อง ปรับปรุงอย่างยิ่ง	มีอยู่ในระดับที่ต้อง ปรับปรุง (1-59%)	มีอยู่ในระดับ ปานกลาง (60-69%)	มีอยู่ในระดับดี (70-79%)	มีอยู่ในระดับ ดี มาก (80-100%)
	2.3 คุณธรรมพื้นฐาน <u>คำอธิบาย</u> ผู้เรียนมีคุณธรรมพื้นฐานที่จำเป็น ตามที่กำหนดในหลักสูตร/แผนการจัดการเรียนรู้	มีอยู่ในระดับที่ต้อง ปรับปรุงอย่างยิ่ง	มีอยู่ในระดับที่ต้อง ปรับปรุง (1-59%)	มีอยู่ในระดับ ปานกลาง (60-69%)	มีอยู่ในระดับดี (70-79%)	มีอยู่ในระดับดีมาก (80-100%)
	2.4 พัฒนาการของผู้เรียน <u>คำอธิบาย</u> ผู้เรียนมีพัฒนาการดังรายการต่อไปนี้ 1) ความรู้พื้นฐานที่จำเป็นตามที่กำหนดใน หลักสูตร/แผนการจัดการเรียนรู้ 2) ทักษะ การคิด กระบวนการแสวงหา ความรู้ หรือทักษะการปฏิบัติ 3) คุณธรรมพื้นฐานที่จำเป็นตามที่กำหนด ในหลักสูตร/แผนการจัดการเรียนรู้ เช่น ตรงต่อ เวลา ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ความซื่อสัตย์ ความมีระเบียบวินัย เป็นต้น	มีอยู่ในระดับที่ต้อง ปรับปรุงอย่างยิ่ง	มีอยู่ในระดับที่ต้อง ปรับปรุง (1-59%)	มีอยู่ในระดับ ปานกลาง (60-69%)	มีอยู่ในระดับดี (70-79%)	มีอยู่ในระดับดีมาก (80-100%)

คู่มือการใช้
รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

เอกสารนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก สาขาการวัดและประเมินผลการศึกษา
เรื่อง การพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

โดย

ผู้วิจัย นางสาวกฤษณา คิตติ
อาจารย์ที่ปรึกษา รศ.ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผศ.ดร.สุวัฒนา สุวรรณเขตนิคม

(เอกสารอยู่ในระหว่างการทำวิจัย ห้ามลอกเลียนหรือให้อ่างอิง)

คำนำ

เอกสารคู่มือการใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เล่มนี้ ได้นำเสนอรูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญประกอบด้วย ตอนที่ 1 การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตอนที่ 2 รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตอนที่ 3 ขั้นตอนการประเมินการจัดการเรียนการสอนฯ

วัตถุประสงค์ของการใช้เอกสารเล่มนี้ เพื่อให้ผู้ประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และภารกิจของผู้ประเมิน

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ที่มีคุณค่าต่อการ ใช้ปรับปรุง พัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้สามารถบรรลุจุดมุ่งหมายของการประเมิน คือการพัฒนาการเรียนการสอนของครู-อาจารย์

กฤษณา คิตติ์

ผู้วิจัย

ธันวาคม 2546

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

ตอนที่ 1	การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	1
ตอนที่ 2	รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3
2.1	รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3
2.2	เป้าหมายของการประเมิน	6
2.3	สิ่งที่มุ่งประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	6
2.4	วิธีการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	6
ตอนที่ 3	ขั้นตอนการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	7
	รายการอ้างอิง	27

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเรียนการสอนที่ผ่านมาตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ยังเน้นการเรียนการสอนที่ยึดตัวครูเป็นศูนย์กลาง ครูเป็นผู้มีอำนาจในชั้นเรียน ครูยังคงยึดมั่นว่าตนเองเป็นผู้รู้มากที่สุด ผู้เรียนมีหน้าที่รับ และปรับตัวให้สอดคล้องกับเนื้อหาความรู้และวิธีการสอนของครู (ประเวศ วะสี, 2543) กระบวนการเรียนการสอนยังเป็นพฤติกรรมถ่ายทอดเนื้อหาสาระของความรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยอาศัยแบบเรียนหรือตำราที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน เรียนด้วยวิธีท่องจำ หรือจำ หรือนำความรู้ที่ครูบอกไปตอบใส่กระดาษคำตอบ แล้วครูประเมินผลว่า ใครคือคนเก่ง สอบได้หรือสอบตก พฤติกรรมของผู้เรียนจะท่องได้เป็นนกแก้วนกขุนทอง แต่จะให้คิดเอง ทำเอง แก้ปัญหาเองไม่ได้เพราะจะมีความรู้ในวงจำกัดอยู่ใน สิ่งที่ครูบอกหรือที่สอนเท่านั้น สำหรับการสอนจะเป็นการสอนเน้นทฤษฎีมากกว่าให้ลงมือปฏิบัติ ไม่เน้นกระบวนการให้ผู้เรียนได้พัฒนาในด้านการคิดวิเคราะห์ การแสดงความคิดเห็น และการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนขาดคุณลักษณะช่างสงสัย ช่างคิด และใฝ่หาคำตอบ เน้นการสอนหนังสือมากกว่าการสอนคน นอกจากนี้ยังขาดการเชื่อมโยงภูมิปัญญาท้องถิ่นกับเทคโนโลยีที่ทันสมัย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543 : 2)

จากสภาพการเรียนการสอนดังกล่าว ทำให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเรียนรู้ นักการศึกษา ครู-อาจารย์ ผู้บริหารการศึกษา ผู้เรียน และกลุ่มบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ได้ร่วมกันคิดหาวิธีการว่าจะทำอย่างไร ผลผลิตทางการศึกษาจึงจะมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพสูงสุดในตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการคิด เขียน ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตัวหลักสูตร แนวทางเทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนให้เอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้เป็น “ทรัพยากรมนุษย์” ที่มีคุณค่าและสมบูรณ์แบบที่สามารถเรียนรู้โดยการชี้นำตนเอง (self – directed learning) ด้วยการนำเอาความรู้ และประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต ฟังพา ตนเองได้ เนื่องจากใฝ่หาความรู้ได้เอง และใช้ความรู้ทางสร้างสรรค์เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ปรับตัว ปรับใจและปฏิบัติตนให้อยู่ในสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงได้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

จากหลักการและแนวคิดดังกล่าว จึงได้เกิดมีแนวคิดและแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่คาดว่าน่าจะมีประโยชน์ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนสูงสุด นั่นคือ “การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (student-centered)” ซึ่งเชื่อว่าวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบนี้จะสามารถพัฒนา ผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีความคิดสร้างสรรค์ ตลอดจนมีทักษะในการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นผู้ที่มีความเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543)

การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีใช้ของใหม่ ถ้ามองย้อนกลับไปจะเห็นว่า เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 เป็นหลักสูตรพุทธศักราช 2521 แนวคิดเรื่องการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นับเป็นแนวคิดหลักของการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรฉบับดังกล่าว ได้มีการส่งเสริมให้ครูเปลี่ยนแนวการจัดการเรียนการสอนจากการบรรยาย บอกเล่ามาเป็นการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งต่อมาแม้ว่า หลักสูตรฉบับปี พ.ศ. 2521 จะได้รับการปรับปรุงอีกครั้งหนึ่งในปี พ.ศ. 2533 แล้วก็ตาม แต่แนวคิดในเรื่องการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญก็ยังคงอยู่เช่นเดิม ต่อมาประมาณปี พ.ศ. 2538 เมื่อมีการปฏิรูปการเมืองเกิดขึ้น วงการศึกษาได้มีการเคลื่อนไหวให้มีการปฏิรูปการศึกษาอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งส่งผลให้มีพระราชบัญญัติการศึกษาเกิดขึ้น จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้บัญญัติสาระแนวทางการปฏิรูปการศึกษาไทยไว้ในหมวดความมุ่งหมาย (หมวด 1) และแนวทางการจัดการศึกษา (หมวด 4) ว่า การศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับ ผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ในการจัดการศึกษาจะต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543)

คำว่า “ผู้เรียนเป็นสำคัญ” (student-centered) สำหรับครูยังคงมีความเข้าใจสับสนในความหมายและแนวทางปฏิบัติที่หลากหลาย เนื่องจากการดำเนินงานเพื่อการปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมา ยังไม่มีความชัดเจนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แม้ว่าสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.) จะพยายามรวบรวมองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2540 และมีโครงการอบรมให้ตัวแทนของกรมต้นสังกัดต่าง ๆ นำไปขยายผลให้ความรู้แก่ครูมาแล้วหลายโครงการก็ตาม แต่ก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จมากนัก เนื่องจากทั้งผู้ให้และผู้รับการอบรมต่างก็ยังไม่มีความเข้าใจพอทั้งในเรื่องแนวคิด ทฤษฎีและการปฏิบัติ ทำให้ผู้รับการอบรมไม่สามารถนำไปขยายผลได้ (วีรบุษ ปิณฑวนิช, 2543) เมื่อครูยังมีความเข้าใจอย่างหลากหลายในหลักการ แนวคิด ตลอดจนวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงทำให้แต่ละคนลังเล และไม่แน่ใจว่าแนวทางที่ตนปฏิบัติอยู่นั้น เป็นแนวทางที่ถูกต้องหรือไม่ ไม่มีความชัดเจนในเรื่องแนวคิด หลักการ ความหมาย ตลอดจนตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และแนวทางปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงทำให้สอนแบบเก่า ๆ กลับมาเป็นแนวทางหลักในการจัดการเรียนการสอนของครู

เมื่อสภาพการเป็นเช่นนี้ การประเมินการจัดการเรียนการสอนเพื่อการปรับปรุง และพัฒนา การจัดการเรียนการสอนจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น หากมีวิธีการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างมีระบบ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลแล้ว จะช่วยให้ครูและผู้เกี่ยวข้องได้ทราบ ข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับการปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และยังนำไปใช้ประโยชน์ในการกำกับ ติดตาม และตัดสินใจทางด้านการบริหารได้อีกด้วย

สรุป การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง กระบวนการพัฒนา ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมของผู้เรียน โดยยึดผู้เรียนเป็นแกนกลางของการสร้างและพัฒนาความเจริญงอกงาม สร้างการมีส่วนร่วมรู้ ร่วมคิด ร่วมกระทำระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนและ ผู้เรียนกับผู้สอนด้วยการใช้ยุทธวิธีที่หลากหลายและยืดหยุ่น คำนึงถึงความสามารถที่แตกต่างกันของผู้เรียน โดยผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้ร่วมวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นผู้กระตุ้น ส่งเสริมความคิดและอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม พัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ สอดคล้องกับศักยภาพ ความต้องการ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียน

จากการนิยามความหมายของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เราสามารถนิยามความหมายของการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ว่า หมายถึง การตัดสินใจคุณค่าที่ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจคุณค่า และการเสนอสารสนเทศเพื่อการพัฒนาคุณค่าของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จากการนิยามดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการประเมินการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญอันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาและสังคม

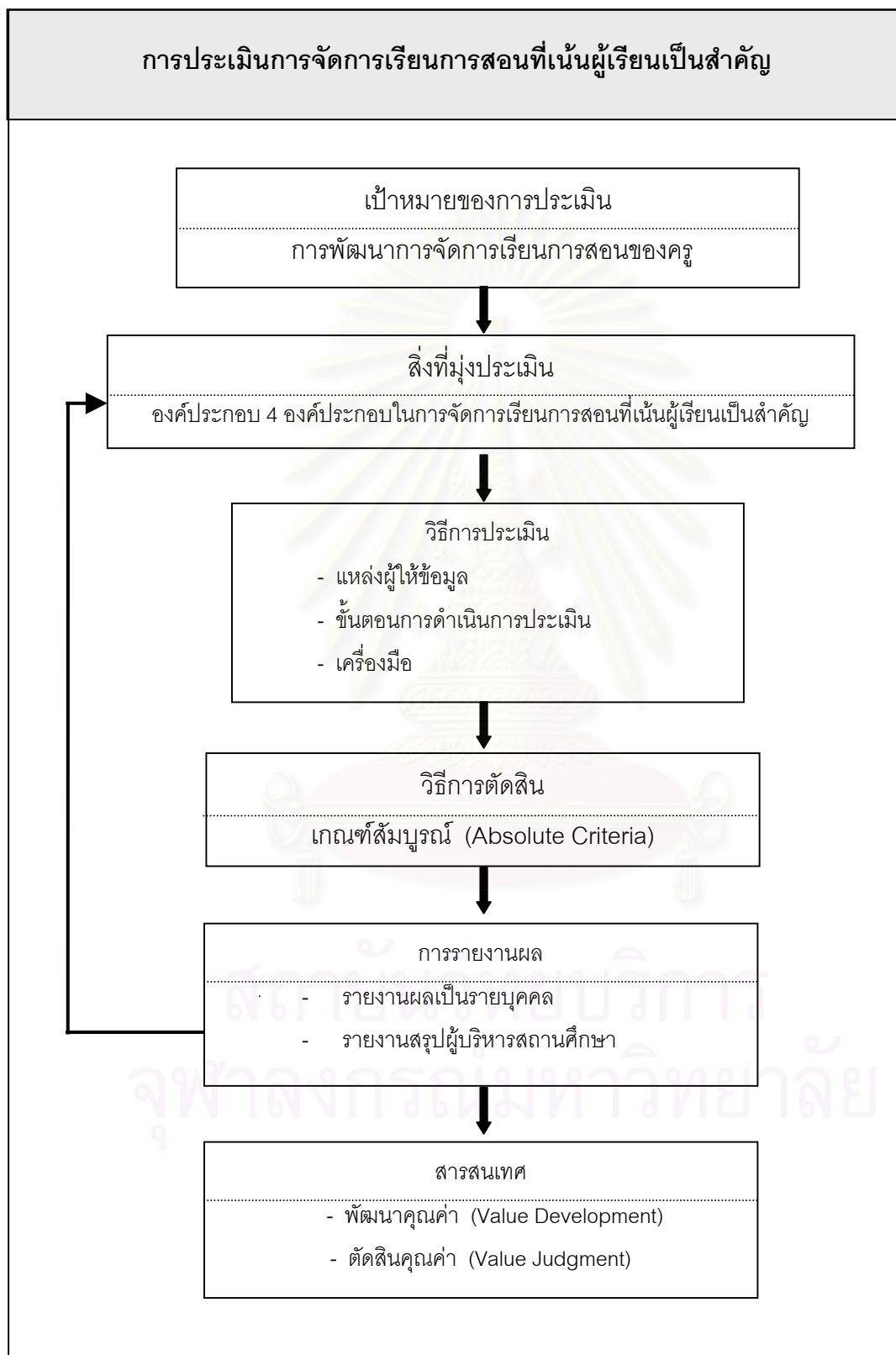
ตอนที่ 2 รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.1 รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง โครงสร้างของความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบสำคัญ 4 องค์ประกอบ ในการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญคือ 1) เป้าหมายของการประเมิน 2) สิ่งที่มีมุ่งประเมิน 3) วิธีการประเมิน และ 4) วิธีการตัดสินใจ โดยยึดหลักการ แนวคิดของการกระบวนการประเมินแบบ 360 องศา มีลักษณะสำคัญคือ 1) เป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการประเมิน เพื่อการปรับปรุง พัฒนา การจัดการเรียนการสอน 2) สิ่งที่มีมุ่งประเมิน ประเมินตามตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์จากหลักการแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน

เป็นสำคัญ ครอบคลุมองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบที่สำคัญ ประกอบด้วย (1) องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อม/บรรยากาศของการเรียนรู้ (2) องค์ประกอบด้านปัจจัยเบื้องต้นของการเรียนรู้ (3) องค์ประกอบด้านกระบวนการเรียนรู้ และ (4) องค์ประกอบด้านผลผลิตของการเรียนรู้ 3) วิธีการประเมินในการประเมินการจัดการเรียนการสอนครั้งนี้ มีแหล่งผู้ให้ข้อมูล 6 แหล่ง ประกอบด้วย การประเมินตนเอง การประเมินเพื่อนครู การประเมินจากหัวหน้าหมวดวิชา การประเมินจากผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ การประเมินจากนักเรียน และการประเมินจากผู้ปกครอง โดยมีขั้นตอนของการดำเนินการประเมิน 7 ขั้นตอน คือ (1) การสร้างการยอมรับของหัวหน้าสถานศึกษาในการใช้กระบวนการประเมินแบบ 360 องศา (2) การสร้างการยอมรับของครูผู้สอน (3) การออกแบบการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ ซึ่งประกอบด้วย การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือและการกำหนดน้ำหนักของข้อมูลส่วนต่าง ๆ (4) การเตรียมการประเมิน (5) การประเมินครั้งที่ 1 (6) การประเมินครั้งที่ 2 และ (7) การรายงานผลการประเมิน และใช้ระบบถ่วงน้ำหนักคะแนนความสำคัญขององค์ประกอบ 4) วิธีการตัดสิน ใช้การเปรียบเทียบข้อมูลจากการประเมินกับเกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute Criteria) รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แสดงดังแผนภาพที่ 1

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 1 รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2 เป้าหมายของการประเมิน

เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

2.3 สิ่งที่มีมุ่งประเมิน

สิ่งที่มุ่งประเมิน ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีองค์ประกอบสำคัญ 4 องค์ประกอบ คือ

1. ด้านสภาพแวดล้อม/บรรยากาศของการเรียนรู้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ดังต่อไปนี้

- 1.1 ลักษณะการจัดห้องเรียน
- 1.2 การจัดสรรพื้นที่ชั้นเรียน
- 1.3 บรรยากาศการเรียนรู้

2. ด้านปัจจัยเบื้องต้นของการเรียนรู้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ดังต่อไปนี้

- 2.1 การวางแผนการเรียนรู้
- 2.2 การเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้

3. ด้านกระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ดังต่อไปนี้

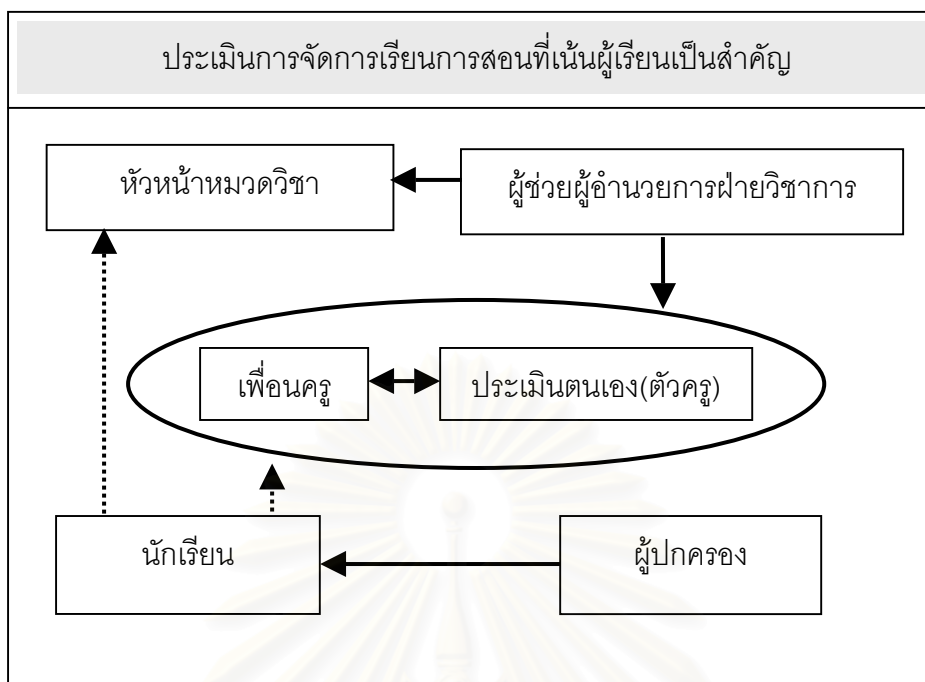
- 3.1 บทบาทของผู้สอนในกระบวนการเรียนรู้
- 3.2 สัดส่วนของเวลาที่ใช้ในการพูด
- 3.3 ลักษณะกิจกรรมที่ผู้สอนจัด
- 3.4 พฤติกรรมผู้สอนในการดำเนินกิจกรรม
- 3.5 ลักษณะการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของผู้เรียน
- 3.6 พฤติกรรมผู้เรียนในการร่วมกิจกรรม

4. ด้านผลผลิตของการเรียนรู้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ดังต่อไปนี้

- 4.1 การประเมินการเรียนรู้
- 4.2 ผลที่คาดหวังในตัวผู้เรียน

2.4 วิธีการประเมิน

แหล่งผู้ให้ข้อมูล หรือทีมผู้ประเมินแต่ละทีมประกอบด้วย 1) ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ 2) หัวหน้าหมวดวิชา 3) ครู(ที่ถูกประเมิน) 4) เพื่อนครู 5) นักเรียน และ 6) ผู้ปกครองนักเรียน ดังแผนภาพที่

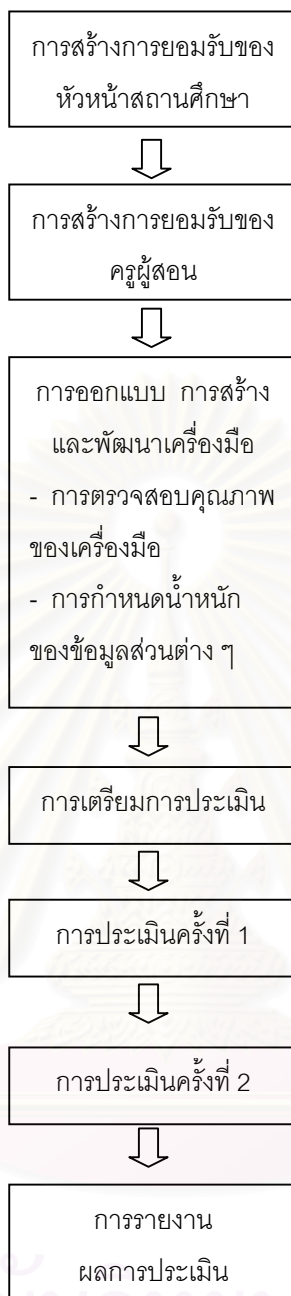
- หมายเหตุ
- หมายถึง การประเมินทางเดียว
 - ↔ หมายถึง การประเมิน 2 ทาง
 - ⋯→ หมายถึง การประเมินโดยนักเรียน

แผนภาพที่ 2 แหล่งผู้ให้ข้อมูลในการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามแผนภาพที่ 2 นั้น ข้อมูลการประเมินการจัดการเรียนการสอนของครูแต่ละคน จะมาจากผลการประเมินตนเอง และผลการประเมินที่มาจากผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชา เพื่อนครู นักเรียนที่ครูผู้นั้นสอน และผู้ปกครองของนักเรียน จะเห็นได้ว่าหัวหน้าหมวดวิชาและครูแต่ละคนในหมวดจะต้องประเมินตนเองและประเมินผู้อื่น ลักษณะการประเมินจะเป็นการประเมิน 2 ทาง (เป็นทั้งผู้ประเมินและผู้ถูกประเมิน) สำหรับผู้ปกครอง นักเรียน และผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ เป็นการประเมินทางเดียว (เป็นผู้ประเมิน) โดยผู้ปกครองจะประเมินการเรียนการสอนในส่วนที่เกี่ยวกับองค์ประกอบด้านตัวผู้เรียนเท่านั้น

ตอนที่ 3 ขั้นตอนดำเนินการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ในการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีขั้นตอนการประเมิน 7 ขั้นตอน ดังแผนภาพที่ 3

แผนภาพที่ 3 ขั้นตอนการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ขั้นตอนการดำเนินการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1. การสร้างการยอมรับของหัวหน้าสถานศึกษาในการใช้กระบวนการประเมิน

แบบ 360 องศา

โดยการติดต่อผู้อำนวยการโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 โรงเรียน เพื่อขออนุญาตทดลองใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พร้อมทั้งอธิบายรายละเอียดของกิจกรรม ที่จะต้องขอความร่วมมือจากทางโรงเรียน และประโยชน์ที่โรงเรียนและครูตลอดจนนักเรียนจะได้รับ

2. การสร้างการยอมรับของครูผู้สอน

2.1 ดำเนินการติดต่อ ประสานงานกับผู้อำนวยการโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 โรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ ให้นำเรื่องการประเมินการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบที่ผู้วิจัยเสนอ เข้าเป็นวาระหนึ่งในการประชุมครู เพื่อแจ้งให้ครู-อาจารย์ในโรงเรียนทราบ และเพื่อขอครูอาสาสมัคร ที่จะเข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอน ฯ 1-2 หมวดวิชา

2.2 จัดประชุมปฏิบัติการสร้างความรู้ ความเข้าใจ แก่ครู-อาจารย์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในประเด็นเกี่ยวกับ 1) หลักการ แนวคิด เกี่ยวกับการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) การประเมินการจัดการเรียนการสอน ที่ใช้แนวคิดการประเมิน แบบ 360 องศา 3) ขั้นตอน และรายละเอียดของกิจกรรมที่จะดำเนินการต่อไป

3. การออกแบบ การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ แนวคิดในการสร้างเครื่องมือวิจัยประเภทต่าง ๆ และได้ดำเนินการออกแบบ สร้างและพัฒนาเครื่องมือโดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการประเมินและข้อมูล/สารสนเทศ ที่ต้องการ ได้เครื่องมือที่จะนำไปใช้ในการประเมิน 6 ฉบับ ประกอบด้วย

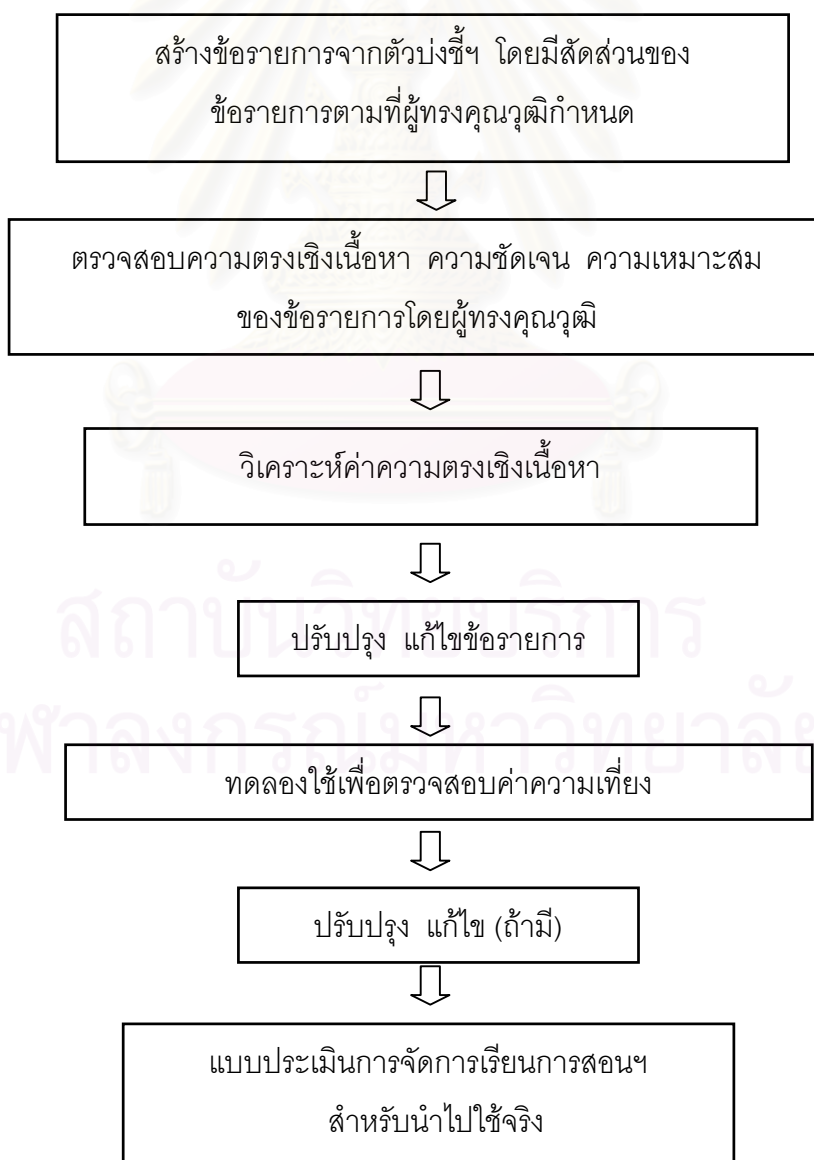
- 1) แบบประเมินการจัดการเรียนการสอนฯ สำหรับการประเมินโดยครู-อาจารย์
(แบบประเมินฉบับที่ 1)
- 2) แบบประเมินการจัดการเรียนการสอนฯ สำหรับการประเมินโดยนักเรียน
(แบบประเมินฉบับที่ 2)
- 3) แบบประเมินการจัดการเรียนการสอนฯ สำหรับการประเมินโดยผู้ปกครอง
(แบบประเมินฉบับที่ 3)
- 4) แบบวัดทัศนคติต่อการประเมินการจัดการเรียนการสอนฯ (แบบวัดทัศนคติ)
- 5) แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารและครู-อาจารย์ เกี่ยวกับความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการประเมินไปใช้ (แบบสัมภาษณ์ฉบับที่ 1)

6) แบบสัมภาษณ์การยอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้อง (แบบสัมภาษณ์ฉบับที่ 2)

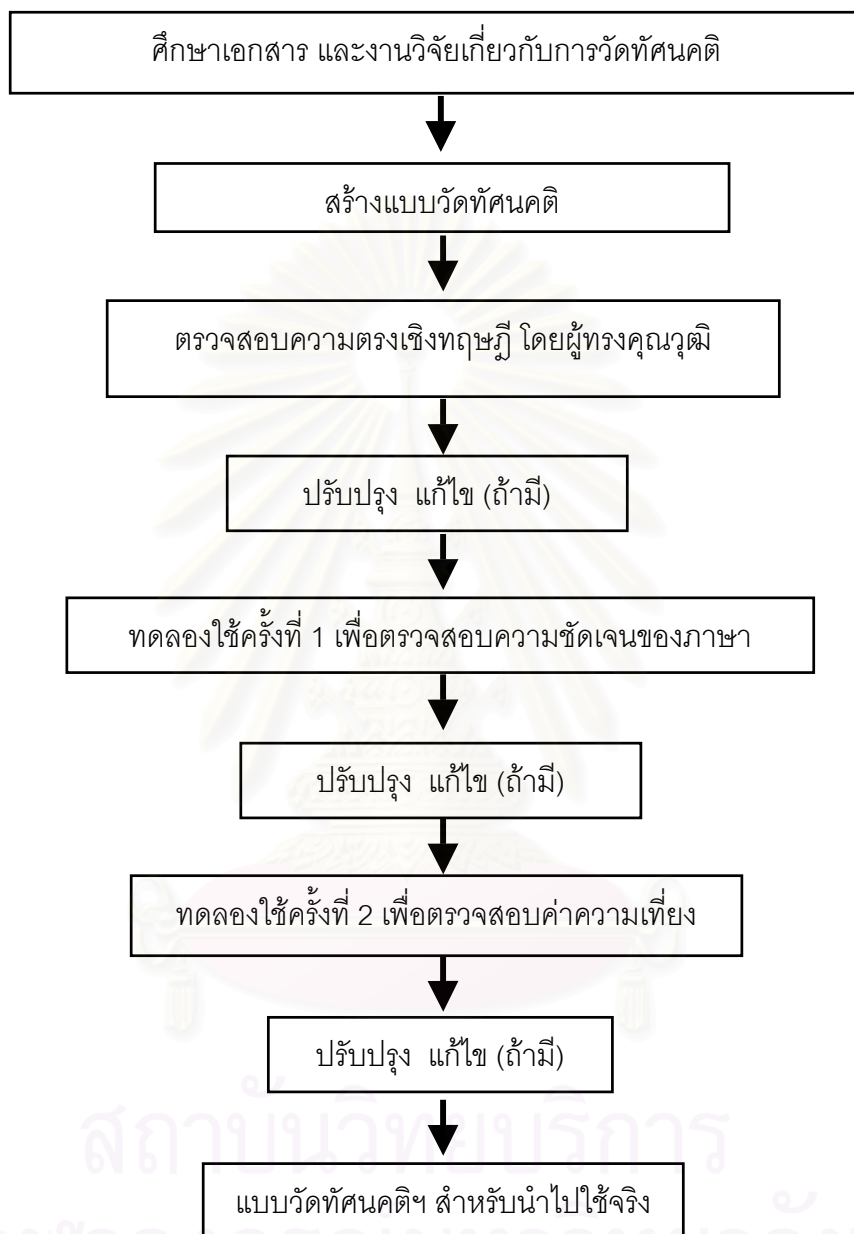
แบบประเมินฉบับที่ 1, 2 และ 3 มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จะนำไปใช้ประเมินการจัดการเรียนการสอน ๓ ครั้ง คือ ช่วงกลางภาคเรียน (ประมาณสัปดาห์ที่ 8-9) และช่วงปลายภาคเรียน (ประมาณสัปดาห์ที่ 17-18) สำหรับแบบวัดทัศนคติ มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จะนำไปใช้วัดทัศนคติของผู้ถูกประเมิน โดยจะใช้ในช่วงปลายภาคเรียน (สัปดาห์ที่ 18) ส่วนแบบสัมภาษณ์ ฉบับที่ 1 และ 2 จะนำไปสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้ใช้ผลการประเมิน (ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู-อาจารย์ นักเรียน และผู้ปกครอง) โดยจะใช้สัมภาษณ์ในช่วงปลายภาคเรียน (ประมาณสัปดาห์ที่ 17-18)

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

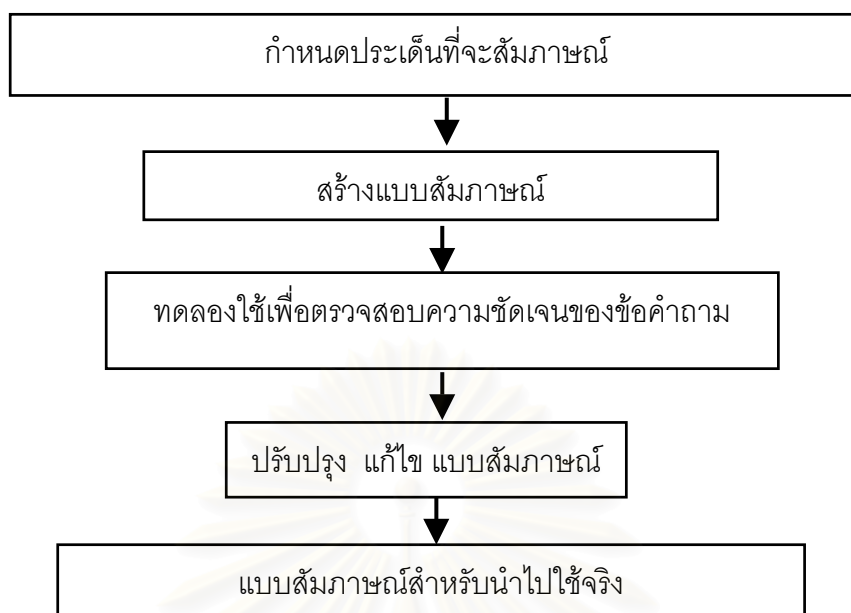
จากขั้นตอนข้างต้น จะได้เครื่องมือ 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ แบบประเมินการจัดการเรียนการสอน ๓ (3 ฉบับ) แบบวัดทัศนคติ (1 ฉบับ) และแบบสัมภาษณ์ (2 ฉบับ) ซึ่งเครื่องมือแต่ละประเภทมีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพ ดังแผนภาพที่ 4-6

แผนภาพที่ 4 การสร้าง และการตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินฯ

แผนภาพที่ 5 การสร้าง และการตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดทัศนคติฯ

แผนภาพที่ 6 การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพแบบสัมภาษณ์

การกำหนดน้ำหนักของข้อมูลส่วนต่าง ๆ

กำหนดน้ำหนักความสำคัญของข้อมูลที่ได้จากแหล่งผู้ประเมินแต่ละแหล่งโดย ผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย

1. นักวิชาการ ทางด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา มีความรู้และเชี่ยวชาญทางการประเมินการสอนจำนวน 7 คน พิจารณาจากคุณสมบัติ คือ เป็นผู้มีวุฒิปริญญาเอกสาขาการวัดและประเมินผลการศึกษา มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องการประเมินการสอน/การประเมินการเรียนรู้ ไม่ต่ำกว่า 5 ปี
2. ครูปฏิบัติการสอน ที่เป็นครูแห่งชาติ ครูแม่แบบ ครูต้นแบบ หรือครูแกนนำ จำนวน 12 คน พิจารณาจากคุณสมบัติ
 - 2.1 เป็นครูปฏิบัติการสอนไม่ต่ำกว่า 10 ปี
 - 2.2 วุฒิการศึกษาอย่างต่ำปริญญาโท สาขาทางการศึกษาที่มีความรู้ และความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์ทางการประเมิน
 - 2.3 เป็นครูแห่งชาติ ครูต้นแบบ ครูแม่แบบ หรือครูแกนนำ

4. เตรียมการประเมิน

การเตรียมการประเมิน เป็นการเตรียมความพร้อมก่อนจะทำการประเมิน ซึ่งจะมีการเตรียมเกี่ยวกับผู้ประเมิน และเครื่องมือสำหรับใช้ในการประเมิน ดังนี้

4.1 การเตรียมผู้ประเมิน โดยการจัดประชุมครูที่เข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมการประเมิน และแบ่งกลุ่มผู้ประเมิน ในการแบ่งกลุ่มผู้ประเมินจะยึดหลักว่า ถ้าเป็นหมวดวิชาขนาดใหญ่ (มีครูในหมวดตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป ซึ่งจะพบในโรงเรียนขนาดใหญ่) จะแบ่งกลุ่มโดยให้ครูที่สอนวิชาเดียวกัน หรือระดับชั้นเดียวกัน หรือช่วงชั้นเดียวกันอยู่กลุ่มผู้ประเมินกลุ่มเดียวกัน เนื่องจากผู้ประเมินในกลุ่มจะต้องประเมินกันและกัน สำหรับหมวดวิชาที่มีครูไม่ถึง 10 คน จะจัดกลุ่มผู้ประเมินโดยให้ครูที่อยู่หมวดวิชาเดียวกัน หรือต่างหมวดกันที่สอนอยู่อาคารเดียวกัน หรือสอนนักเรียนช่วงชั้นเดียวกัน มีความสะดวกที่จะประเมินการจัดการเรียนการสอนของครูในกลุ่มได้

สิ่งสำคัญที่ต้องเน้นในการประชุมชี้แจงในการเตรียมผู้ประเมินคือ

1) การชี้แจงทำความเข้าใจกับกลุ่มผู้ประเมินถึง (1) วัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของการประเมินที่เป็นไปเพื่อปรับปรุงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน มิใช่การนำผลการประเมินไปเป็นข้อมูลเพื่อการพิจารณาความดีความชอบ (2) ผู้ประเมินประกอบด้วยใครบ้าง ใช้เครื่องมืออะไรและอย่างไร ระยะเวลาที่ใช้ประเมินจะให้ข้อมูลย้อนกลับ(โดยคำนึงถึงสิทธิส่วนบุคคล) อย่างไร และจะพิจารณาข้อมูลย้อนกลับอย่างไร ส่วนแหล่งผู้ให้ข้อมูลหรือทีมผู้ประเมินแต่ละทีมประกอบด้วยวิธีประเมิน การสังเกตการสอนร่วมกับการสัมภาษณ์ครูหรือนักเรียนที่รู้เห็นการจัดการเรียนการสอนของครูที่ถูกประเมิน ผู้ประเมินควรวหาโอกาส/เวลาในการสังเกตการจัดการเรียนการสอนของครูในกลุ่มบ่อย ๆ เพราะเป็นการยากที่จะได้ข้อมูลอย่างครบถ้วน จากการสังเกตในเวลาที่จำกัดหรือน้อยครั้ง สำหรับแหล่งความคลาดเคลื่อนที่มาจากผู้ประเมิน ซึ่งจะต้องชี้แจงให้ ผู้ประเมินระมัดระวังมีดังนี้ (1) ผู้ประเมินไม่รู้พฤติกรรมปกติของผู้ถูกประเมินทำให้การประเมินคลาดเคลื่อน ซึ่งอาจเนื่องมาจากการไม่ได้เป็นผู้อยู่ใกล้ชิดหรือไม่มีโอกาส/เวลาในการสังเกตพฤติกรรมของผู้ถูกประเมินได้บ่อย ๆ (2) การประเมินในทางบวกเพื่อให้เป็นไปตามที่สังคมปรารถนา เช่น ถ้าผู้ประเมินตระหนักว่า ถ้าประเมินต่ำแล้วจะเกิดผลเสียต่อบุคคลที่ถูกประเมินหรือองค์กรของตน ดังนั้นผู้ดำเนินการหรือผู้จัดการประเมิน จะต้องชี้แจงให้ผู้ประเมินทุกคนได้ทราบถึงความสำคัญและจุดมุ่งหมายของการประเมิน ว่าประเมินเพื่อจุดมุ่งหมายใด (3) การประมาณค่าในลักษณะเดียวกันทุกข้อความที่ให้ประมาณค่า เช่น กรณีแบบประเมินเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ คือ 1, 2, 3, 4 และ 5 ก็มักจะประมาณค่ากลาง ๆ คือ 3 เกือบทุกข้อความ (Central Tendency Errors) หรือประมาณค่าสูงแบบปล่อยคะแนน (Leniency Errors) เช่น ประมาณค่าเป็น 1 หรือ 2 ทุกข้อความ หรือประมาณค่าต่ำ

แบบกดคะแนน (Severity Errors) เช่น ประมาณค่าเป็น 1 หรือ 2 ทุกข้อความ การประเมินในลักษณะเช่นนี้ไม่ได้ขึ้นอยู่กับเนื้อหาของข้อความที่ให้ประมาณค่า ข้อมูลที่ได้จากการประเมินไม่เป็นประโยชน์แต่อย่างใด ดังนั้นผู้ดำเนินการประเมินหรือผู้จัดการประเมินจะต้องชี้แจงให้ผู้ประเมินได้ตระหนักถึงความเสียหายที่เกิดจากความคลาดเคลื่อนดังกล่าว (4) ความลำเอียงโดยไม่ตั้งใจหรือโดยไม่รู้ตัวของผู้ประเมินที่มีต่อผู้ถูกประเมิน ทำให้ได้ผลการประเมินในทางที่ดีหรือไม่ดีต่อผู้ถูกประเมิน (Halo effects) เนื่องจากผู้ประเมินมีความประทับใจในตัว ผู้ถูกประเมินในด้านดีหรือด้านไม่ดี (5) การประเมินผู้อื่นสูงหรือต่ำในคุณลักษณะของผู้ถูกประเมิน ที่มีลักษณะตรงข้ามกับตน (Contrast Errors) เช่น ผู้ประเมินมีคุณลักษณะเป็นผู้นำสูง มักจะประเมินผู้อื่นว่ามีความเป็นผู้นำต่ำ หรือผู้ที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง มักจะประเมินความเป็นผู้นำของผู้อื่นสูง (6) การประเมินคุณลักษณะของผู้ถูกประเมินกลุ่มหนึ่งไปในลักษณะเดียวกัน (Logical Errors) เช่น มักประเมินความเป็นผู้นำของผู้หญิงทุก ๆ คนต่ำ แต่ถ้าให้ประเมินผู้ชายจะประเมินให้ค่าสูงเป็นต้น (7) การประมาณค่าข้อความ (Items) หรือคุณลักษณะ (Traits) ที่อยู่ในหน้าเดียวกันในแบบประเมินเป็นไปในลักษณะเดียวกัน เช่น ข้อความในหน้าแรกประมาณค่าเป็น 4 ทุกข้อ ส่วนข้อความในหน้าที่สอง ประมาณค่าเป็น 3 ทุกข้อ เป็นต้น การประมาณค่าในลักษณะดังกล่าวนี้เรียกว่า Proximity Errors หรือ Order Effects

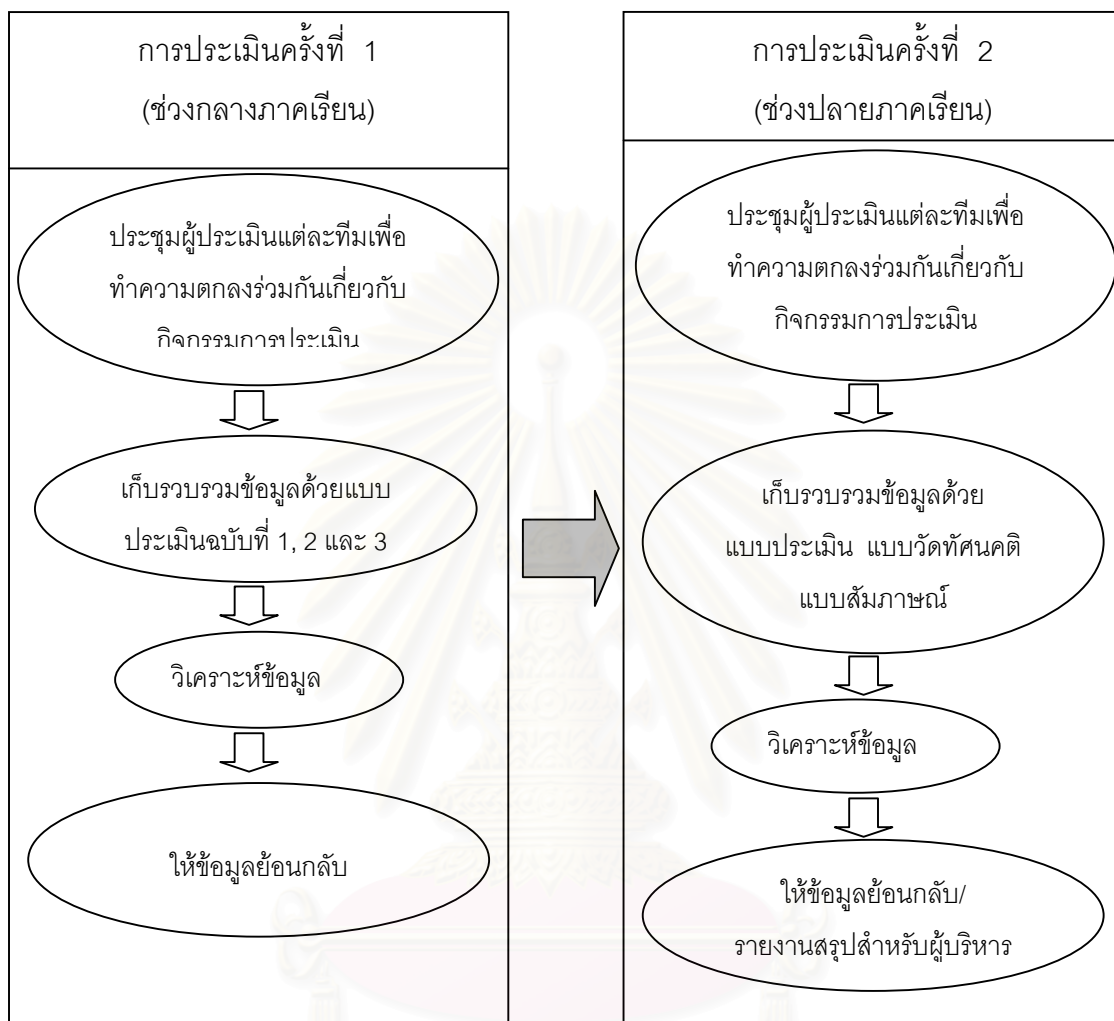
4.2 การเตรียมเครื่องมือประเมิน ผู้วิจัยได้จัดฉบับแบบประเมินแต่ละฉบับโดยใช้สีที่แตกต่างกัน เพื่อความสะดวกต่อการนำไปใช้ และเพื่อความน่าสนใจของผู้ตอบแบบประเมิน แล้วนับจำนวนฉบับที่จะต้องให้ประเมินการจัดการเรียนการสอนของครูแต่ละคนในแต่ละโรงเรียน บรรจุใส่ซอง และเขียนใบปะหน้าของเพื่อความสะดวกต่อการนำไปใช้ประเมิน

5. การประเมิน

ในการประเมินการจัดการเรียนการสอน จะดำเนินการ 2 ครั้ง ทำการประเมินครั้งแรกในสัปดาห์ที่ 8-9 เมื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์เรียบร้อยแล้ว จะดำเนินการนิเทศและแจ้งผลการประเมินให้ครูแต่ละคนทราบ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอน แล้วทำการประเมินครั้งที่ 2 ในสัปดาห์ที่ 16-17 สำหรับแผนการประเมินปรากฏดังแผนภาพที่ 7

สำหรับการสัมภาษณ์ และการวัดทัศนคติจะดำเนินการในช่วงปลายภาคเรียน

โดยมีกรอบการประเมิน ดังตารางที่ 1

แผนภาพที่ 7 แผนการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 กรอบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

วัตถุประสงค์	ข้อมูล/สารสนเทศที่ต้องการ	แหล่งผู้ประเมิน	การเก็บรวบรวมข้อมูล	ช่วงเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูล
1. เพื่อประเมินการจัด การเรียนการสอนที่ เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ	1) สภาพแวดล้อม/บรรยากาศของการเรียนรู้	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ	แบบประเมินการจัด	สัปดาห์ที่ 8-9
	- ลักษณะการจัดห้องเรียน	หัวหน้าหมวดวิชา	การเรียนการสอน	สัปดาห์ที่ 16-17
	- การจัดสรรพื้นที่ชั้นเรียน	ครูผู้สอน	ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	
	- บรรยากาศการเรียนรู้	เพื่อนครู	(แบบประเมินฉบับที่ 1, 2)	
		นักเรียน		
	2) ปัจจัยเบื้องต้นของการเรียนรู้	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ	แบบประเมินการจัด	สัปดาห์ที่ 8-9
	- การวางแผนการจัดการเรียนรู้	หัวหน้าหมวดวิชา	การเรียนการสอน	สัปดาห์ที่ 16-17
	- การเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้	ครูผู้สอน	ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	
		เพื่อนครู	(แบบประเมินฉบับที่ 1, 2)	
	นักเรียน			
3) กระบวนการเรียนรู้	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ	แบบประเมินการจัด	สัปดาห์ที่ 8-9	
- บทบาทของผู้สอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้	หัวหน้าหมวดวิชา	การเรียนการสอน	สัปดาห์ที่ 16-17	
	ครูผู้สอน	ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		
- สัดส่วนของเวลาที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน	เพื่อนครู	(แบบประเมินฉบับที่ 1, 2)		
	นักเรียน			

ตารางที่ 1 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	ข้อมูล/สารสนเทศที่ต้องการ	แหล่งผู้ประเมิน	การเก็บรวบรวมข้อมูล	ช่วงเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูล
	<ul style="list-style-type: none"> - ลักษณะกิจกรรมการเรียนการสอน - พฤติกรรมของผู้สอนใน การดำเนินกิจกรรม - ลักษณะการมีส่วนร่วมใน กิจกรรมของผู้เรียน - พฤติกรรมของผู้เรียนในการร่วม กิจกรรม 	<ul style="list-style-type: none"> ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชา ครูผู้สอน เพื่อนครู นักเรียน ผู้ปกครอง 	<ul style="list-style-type: none"> แบบประเมินการจัด การเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (แบบประเมินฉบับที่ 1, 2 และ 3) 	<ul style="list-style-type: none"> สัปดาห์ที่ 8-9 สัปดาห์ที่ 16-17
4) ผลผลิตของการเรียนรู้	<ul style="list-style-type: none"> - การประเมินการเรียนรู้ - ผลที่คาดหวังในตัวผู้เรียน 			
2. เพื่อประเมินประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	<p>2.1 รูปแบบการประเมินฯที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้ในการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้จริงเพียงใด (ความเป็นไปได้ด้านการปฏิบัติและงบประมาณ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชา ครูผู้สอน เพื่อนครู 	<ul style="list-style-type: none"> การสัมภาษณ์ (แบบสัมภาษณ์ฉบับที่ 1) 	<ul style="list-style-type: none"> สัปดาห์ที่ 16-17

ตารางที่ 1 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	ข้อมูล/สารสนเทศที่ต้องการ	แหล่งผู้ประเมิน	การเก็บรวบรวมข้อมูล	ช่วงเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูล
2.2	ทัศนคติต่อการประเมิน ฯ ของผู้ถูกประเมิน	หัวหน้าหมวดวิชา ครูผู้สอน เพื่อนครู นักเรียน	แบบวัดทัศนคติต่อการประเมินการ จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ	สัปดาห์ที่ 16-17
2.3	การยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง หรือผู้ใช้ผลการ ประเมิน	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชา ครูผู้สอน เพื่อนครู นักเรียน ผู้ปกครอง	การสัมภาษณ์ (แบบสัมภาษณ์ฉบับที่ 2)	สัปดาห์ที่ 16-17
2.4	ความถูกต้องของผลการประเมิน	ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชา ครูผู้สอน เพื่อนครู นักเรียน ผู้ปกครอง	แบบประเมินการจัดการเรียนการ สอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (แบบประเมินฉบับที่ 1, 2 และ 3)	สัปดาห์ที่ 16-17

ตารางที่ 2 สรุปกำหนดการดำเนินการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

สัปดาห์ที่	1	1	2-6	7	8-9	16-17	18
วัน/เดือน/ปี	3-8 พ.ย. 2546	3-8 พ.ย. 2546	10พ.ย.- 12ธ.ค. 2546	15-19 ธ.ค. 2546	22 ธ.ค. – 2 ม.ค. 2547	16-27 ก.พ. 2547	
	การสร้างการยอมรับของหัวหน้าสถานศึกษา	การสร้างการยอมรับของครูผู้สอน	การออกแบบสร้างและพัฒนาเครื่องมือ	การเตรียมการประเมิน	การประเมินครั้งที่ 1	การประเมินครั้งที่ 2	การสรุปรายงานผลการประเมิน
	- ติดต่อ ผอ. รร. เพื่อขออนุญาตทดลองใช้รูปแบบการประเมินฯและชี้แจงรายละเอียดของกิจกรรมที่ต้องขอความร่วมมือ	- ติดต่อประสานงานกับ ผอ. หรือตัวแทน ผอ. เพื่อขอคู่มือฯ สัมผัสที่จะเข้าร่วมทดลองใช้ - จัดประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ 1) หลักการแนวความคิดการประเมินการสอนฯ 2) การประเมินการจัดการเรียนการสอนตามคู่มือการประเมินฯ 3) ขั้นตอน รายละเอียดของกิจกรรมที่จะดำเนินการ	- การออกแบบและสร้างเครื่องมือ - การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ - การกำหนดน้ำหนักของข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ	การเตรียมผู้ประเมิน - แบ่งกลุ่มผู้ประเมิน - ประชุมชี้แจง ทำความเข้าใจการประเมินการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับ 1) จุดมุ่งหมายของการประเมิน 2) วิธีประเมิน 3) เครื่องมือประเมิน 4) ระยะเวลาดำเนินการประเมิน 5) การแจ้งผลการประเมิน การเตรียมเครื่องมือ โดยการจัดฉบับบรรจุตั้งพร้อมใช้ประเมิน และ 6) การเป็นนักประเมินที่ดี	- ดำเนินการประเมินตามคู่มือการประเมิน - วิเคราะห์ผล - ทำสรุปรายงานผลการประเมินในสัปดาห์ที่ 10 - นิเทศ กำกับ ติดตาม	- ดำเนินการประเมินคู่มือการประเมิน - วิเคราะห์ผล - ทำสรุปรายงานผลการประเมินในสัปดาห์ที่ 18	- สรุปรายงานครูผู้สอนแต่ละคนและสรุปรายงานผลการประเมินในภาพรวมต่อผู้บริหาร รร.

6. คะแนนเกณฑ์การประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

จากการประชุมระดมความคิดของผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับเกณฑ์การตัดสินการจัดการเรียน

การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า คะแนนเกณฑ์การประเมินที่ถือว่าผ่านเกณฑ์ภาพรวมคือ 70 % สำหรับคะแนนเกณฑ์ที่ถือว่าผ่านแต่ละองค์ประกอบ สรุปได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 คะแนนเกณฑ์การประเมิน

องค์ประกอบ	จำนวนข้อ	คะแนนเต็ม	คะแนน ถ่วงน้ำหนัก	คะแนนเกณฑ์ ที่ถือว่าผ่าน
1. องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อม/ บรรยากาศการเรียนรู้	7	35	9	6.3
2. องค์ประกอบด้านปัจจัยเบื้องต้น	6	30	25	17.5
3. องค์ประกอบด้านกระบวนการเรียนรู้	15	75	48	33.6
4. องค์ประกอบด้านผลผลิตของการเรียนรู้	7	35	18	12.6
รวม	35	175	100	70

7. การรายงานผลการประเมิน

ภายหลังการเสร็จสิ้นการประเมินแต่ละครั้ง จะมีการรายงานผลการประเมิน 2 ลักษณะ คือ

1. การรายงานผลแก่ผู้ถูกประเมินเป็นรายบุคคล เป็นการรายงานข้อมูลเพื่อให้ครูได้ใช้ปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โดยใช้แบบรายงานผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับผู้สอน (แบบ รป.1)

2. การรายงานสรุปสำหรับผู้บริหาร เป็นการรายงานผลการประเมินโดยภาพรวม เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผน ส่งเสริม ปรับปรุง พัฒนาการจัดการเรียนการสอนต่อไป โดยใช้แบบรายงานผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับผู้บริหาร (แบบ รป.2)

(ตัวอย่าง)

แบบ รป.1

แบบรายงานผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ของอาจารย์

ประเมินครั้งที่ เมื่อวันที่

ข้อ ที่	รายการที่ประเมิน	คะแนน ประเมิน ตนเอง	คะแนนเฉลี่ยจากผู้ประเมินแต่ละแหล่ง			
			ผช.ผอ. และหน.ม.	เพื่อนครู	นัก เรียน	ผู้ปกครอง
องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อม/บรรยากาศ ของการเรียนรู้						
1	การจัดมุมสื่อการเรียนรู้	4	3	3.83	3.2	-
2	จำนวนสื่อ	3	5	4.33	3.48	-
3	การจัดห้องเรียน	5	5	3.67	3.4	-
4	การจัดกลุ่มผู้เรียน	4	4	3.5	3.56	-
5	การใช้ห้องเรียน	5	5	4.5	3.4	-
6	การรับฟังความคิดเห็น	4	5	4.5	3.72	-
7	การเปิดโอกาสให้ซักถาม	5	5	4.50	4.50	-
องค์ประกอบด้านปัจจัยเบื้องต้นของ การเรียนรู้						
8	การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้	4	5	4.17	3.4	-
9	การเตรียมความพร้อมของผู้สอน	4	5	4.33	3.96	-
10	การวางแผนการจัดกิจกรรม	5	5	4.33	4.12	-
11	การเตรียมแหล่งข้อมูลในการแสวงหาความรู้	5	3	3.83	4.04	-
12	การเตรียมสื่อ	4	5	3.83	3.72	-
13	การเตรียมการประเมินผล	5	5	3.83	3.88	-
องค์ประกอบด้านกระบวนการเรียนรู้						
14	การเป็นผู้กระตุ้น และส่งเสริมการเรียนรู้	5	4	4	3.68	-
15	การเป็นผู้ประเมิน	4	4	4.33	4.33	-
16	เวลาที่ใช้ในการนำเข้าสู่บทเรียน	5	5	3.67	3	-
17	เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมกลุ่ม	4	4	4	2.84	-
18	เวลาที่ใช้ในการสรุปบทเรียน	5	4	4	2.64	-
19	เวลาที่ใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้	4	4	4	2.52	-
20	รูปแบบหรือวิธีการสอน	5	5	3.67	3.52	-

ข้อ ที่	รายการที่ประเมิน	คะแนน ประเมิน ตนเอง	คะแนนเฉลี่ยจากผู้ประเมินแต่ละแหล่ง			
			ผช.ผอ. และหน.ม.	เพื่อนครู	นัก เรียน	ผู้ปกครอง
21	การจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์	5	4	3.67	3.48	-
22	การแนะแนวทางในการค้นคว้า	5	5	3.5	3.04	-
23	การสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน	5	5	4	3.76	-
24	การกระตุ้นเสริมแรง	5	4	4	3.68	-
25	การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม	4	4	3.83	3.24	-
26	ความรับผิดชอบต่อหน้าที่	4	4	4	3.48	-
27	ความกระตือรือร้นของผู้เรียน	4	4	3.33	3.36	-
28	การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและซักถาม	4	4	3.67	3.52	-
องค์ประกอบด้านผลผลิตของการเรียนรู้						
29	วิธีประเมินการเรียนรู้	5	4	3.83	3.4	-
30	ขอบเขตของการประเมิน	5	4	3.5	4.68	-
31	การประเมินตนเองของผู้เรียน	4	4	4.17	3.72	3.25
32	ความรู้พื้นฐาน	3	3	3.33	3.12	3.13
33	ทักษะ	3	3	3.5	3.16	3.13
34	คุณธรรมพื้นฐาน	4	4	3.83	3.28	3.63
35	พัฒนาการของผู้เรียน	4	4	3.83	3.4	3.56
	รวม	153	150	136.81	123.23	

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(ตัวอย่าง)

แบบ รป.2

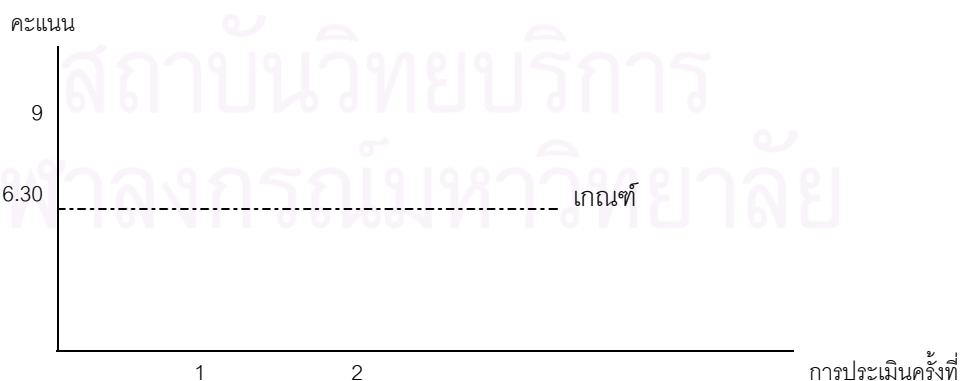
แบบรายงานผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
สำหรับผู้บริหาร

ประเมินครั้งที่ 2 เมื่อวันที่จำนวนผู้รับการประเมิน 5 คน

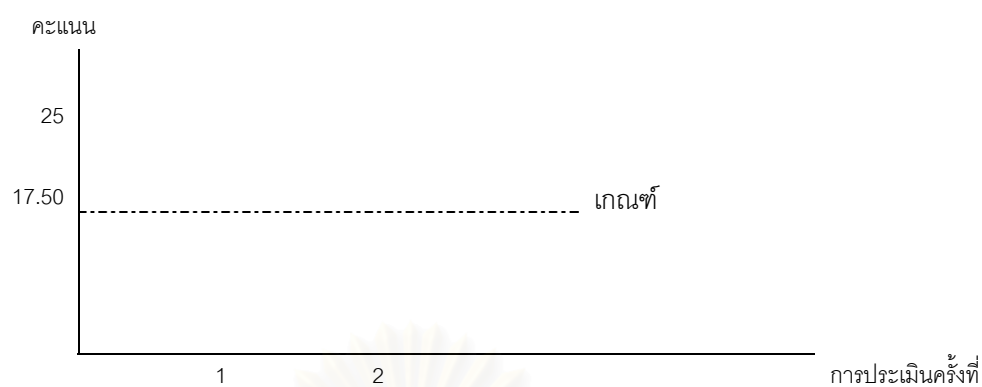
องค์ประกอบ ที่ประเมิน	คะแนนรวมของผู้รับการประเมิน (คนที่)					รวม	เฉลี่ย	คะแนน เกณฑ์	ผลการตัดสิน	
	1	2	3	4	5				ผ่าน	ไม่ผ่าน
1.องค์ประกอบด้าน สภาพแวดล้อม/ บรรยากาศการเรียนรู้ (คะแนนเต็ม 9 คะแนน)								6.30		
2.องค์ประกอบด้านปัจจัย เบื้องต้นของการเรียนรู้ (คะแนนเต็ม 25 คะแนน)								17.50		
3.องค์ประกอบด้าน กระบวนการเรียนรู้ (คะแนนเต็ม 48 คะแนน)								33.60		
4.องค์ประกอบด้าน ผลผลิตของการเรียนรู้ (คะแนนเต็ม 18 คะแนน)								12.60		
รวม (คะแนนเต็ม 100 คะแนน)								70.00		

แผนภูมิความก้าวหน้าของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

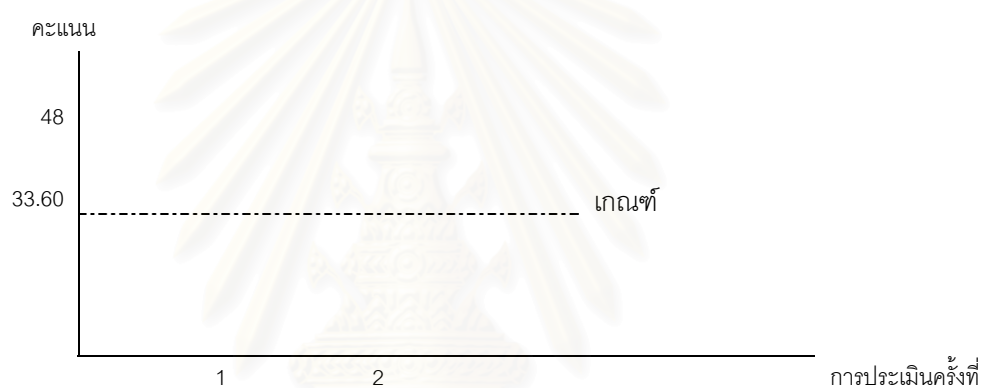
แผนภูมิที่ 1 ความก้าวหน้าจากการประเมินองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อม/บรรยากาศการเรียนรู้

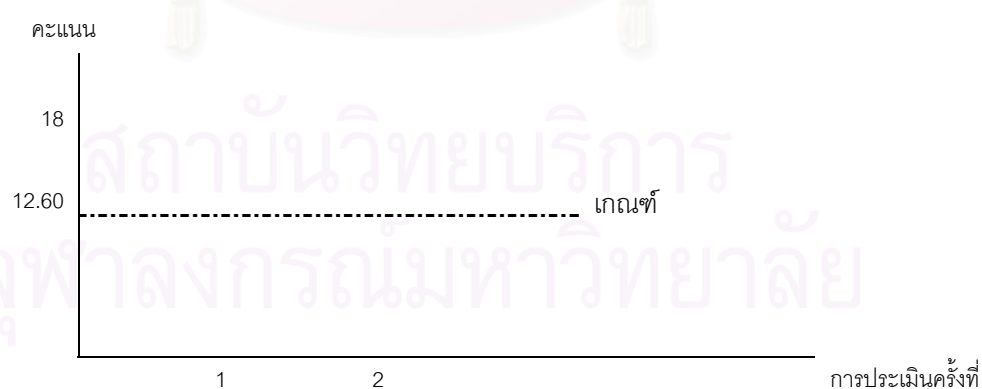
แผนภูมิที่ 2 ความก้าวหน้าจากการประเมินองค์ประกอบด้านปัจจัยเบื้องต้นของการเรียนรู้

แผนภูมิที่ 3 ความก้าวหน้าจากการประเมินองค์ประกอบด้านกระบวนการเรียนรู้

แผนภูมิที่ 4 ความก้าวหน้าจากการประเมินองค์ประกอบด้านผลผลิตของการเรียนรู้

สรุปผลการประเมิน.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2543). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.**

2542. กรุงเทพมหานคร: พรึทหวานกราฟฟิคจำกัด.

ประเวศ วะสี. (2543). ปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อแก้ความทุกข์ยากของคนทั้งแผ่นดิน. **สานปฏิรูป**. 3 (ตุลาคม).

วีรนุช ปิณฑวณิช. (2543). พร้อมปฏิรูปการเรียนรู้แค่ไหน. **สานปฏิรูป**. 3(พฤษภาคม).

ศิริชัย กาญจนวาสี. (2543) **การประเมินการเรียนรู้ : ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย.**

กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).

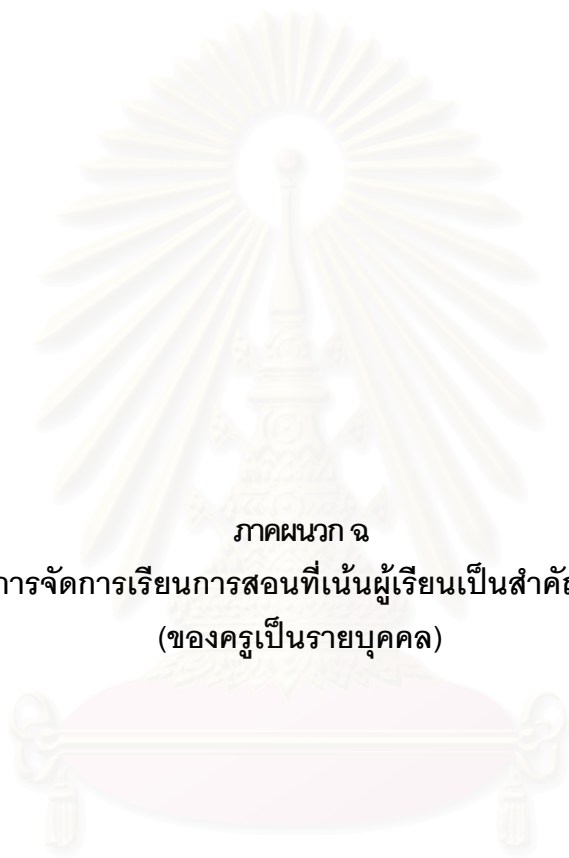
ศิริชัย กาญจนวาสี. (2545). **ทฤษฎีการประเมิน.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Edwards, M.R. (May/June 1996). How to manage performance and pay with 360-degree feedback Compensation & Benefits. REVIEW: 28-41.

Edwards, M.R. and Ewen A.J. (1996). 360 Degree Feedback: The powerful new model for employee assessment & performance improvement. New York: AMACOM.

Kanjanawasee, S. (1989). Alternative strategies for policy analysis : An assessment of school effects on student cognitive and affective mathematics outcomes in secondary schools in Thailand. Doctoral dissertation, University of California, Los Angeles.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก จ

ผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครั้งที่ 1 และ 2
(ของครูเป็นรายบุคคล)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครั้งที่ 1 ของอาจารย์ 111

องค์ประกอบการประเมิน การจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ผู้ประเมิน																		คะแนน รวมจาก ผู้ประเมิน	น.น. ความ สำคัญของ องค์ ประกอบ	คะแนนผลการ ประเมิน		
	ผู้เรียน			ผช. ผอ.			หัวหน้าหมวดวิชา			เพื่อนครู			ตนเอง			ผู้ปกครอง					คะแนน ผู้ประเมิน	ความ สำคัญ ที่ได้	คะแนน เต็ม
	คะแนน เฉลี่ย	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน ต่าง น.น.	คะแนน	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน ต่าง น.น.	คะแนน	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน					
1. สภาพแวดล้อม/ บรรยากาศของการเรียนรู้	23.39	0.22	5.15	22.00	0.12	2.64	24.00	0.16	3.84	20.40	0.16	3.26	23.00	0.34	7.82	-	-	-	22.71	0.26	5.84	9	
2. ปัจจัยเบื้องต้นของ การเรียนรู้	22.22	0.22	4.89	20.00	0.12	2.4	25.00	0.16	4.00	20.40	0.16	3.26	21.00	0.34	7.14	-	-	-	21.69	0.83	18.08	25	
3. กระบวนการเรียนรู้	49.78	0.22	10.95	49.00	0.12	5.88	54.00	0.16	8.64	45.20	0.16	7.23	43.00	0.34	14.62	-	-	-	47.32	0.64	30.29	48	
4. ผลผลิตของการเรียนรู้	24.70	0.20	4.94	28.00	0.11	3.08	21.00	0.14	2.94	21.40	0.15	3.21	21.00	0.31	6.51	22.60	0.09	2.03	22.71	0.51	11.68	18	
																			รวม	65.89	100		

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครั้งที่ 1 ของอาจารย์ 112

องค์ประกอบการประเมิน การจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ผู้ประเมิน																		คะแนน รวมจาก ผู้ประเมิน	น.น. ความ สำคัญของ องค์ ประกอบ	คะแนนผลการ ประเมิน		
	ผู้เรียน			ผศ. ผอ.			หัวหน้าหมวดวิชา			เพื่อนครู			ตนเอง			ผู้ปกครอง					คะแนน ขององค์ ประกอบ	คะแนน ที่ได้	คะแนน เต็ม
	คะแนน เฉลี่ย	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน ถ่วง น.น.	คะแนน	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน ถ่วง น.น.	คะแนน	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน ถ่วง น.น.	คะแนน	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน ถ่วง น.น.	คะแนน	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน ถ่วง น.น.	คะแนน	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน ถ่วง น.น.					
1. สภาพแวดล้อม/ บรรยากาศของการเรียนรู้	25.20	0.22	5.54	25.00	0.12	3.00	24.00	0.16	3.84	26.80	0.16	4.29	31.00	0.34	10.54	-	-	-	27.21	0.26	7.00	9	
2. ปัจจัยเบื้องต้นของ การเรียนรู้	20.32	0.22	4.47	21.00	0.12	2.52	25.00	0.16	4.00	22.80	0.16	3.65	25.00	0.34	8.50	-	-	-	23.14	0.83	19.28	25	
3. กระบวนการเรียนรู้	47.32	0.22	10.41	47.00	0.12	5.64	54.00	0.16	8.64	50.25	0.16	8.04	61.00	0.34	20.74	-	-	-	53.47	0.64	34.22	48	
4. ผลผลิตของการเรียนรู้	22.92	0.20	4.584	22.00	0.11	2.42	21.00	0.14	2.94	23.80	0.15	3.57	27.00	0.31	8.37	22.66	0.09	2.03	23.91	0.51	12.30	18	
																			รวม	72.80	100		

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครั้งที่ 1 ของอาจารย์ 113

องค์ประกอบการประเมิน การจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ผู้ประเมิน																		คะแนน รวมจาก ผู้ประเมิน	น.น. ความ สำคัญของ องค์ ประกอบ	คะแนนผลการ ประเมิน	
	ผู้เรียน			ผช. ผอ.			หัวหน้าหมวดวิชา			เพื่อนครู			ตนเอง			ผู้ปกครอง					คะแนน ที่ได้	คะแนน เต็ม
	คะแนน เฉลี่ย	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน ต่าง	คะแนน	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน ต่าง	คะแนน	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน ต่าง	คะแนน	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน ต่าง	คะแนน	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน ต่าง	คะแนน	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน ต่าง				
1. สภาพแวดล้อม/ บรรยากาศของการเรียนรู้	22.29	0.22	4.9038	25.00	0.12	3.00	24.00	0.16	3.84	21.25	0.16	3.40	21.00	0.34	7.14	-	-	-	22.28	0.26	5.73	9
2. ปัจจัยเบื้องต้นของ การเรียนรู้	24.29	0.22	5.34	22.00	0.12	2.64	25.00	0.16	4.00	20.75	0.16	3.32	19.00	0.34	6.46	-	-	-	21.76	0.83	18.14	25
3. กระบวนการเรียนรู้	51.67	0.22	11.37	51.00	0.12	6.12	55.00	0.16	8.80	47.25	0.16	7.56	35.00	0.34	11.90	-	-	-	45.75	0.64	29.28	48
4. ผลผลิตของการเรียนรู้	26.33	0.20	5.27	22.00	0.11	2.42	22.00	0.14	3.08	21.00	0.15	3.15	18.00	0.31	5.58	23.20	0.09	2.09	21.58	0.51	11.10	18
																			รวม		64.25	100

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครั้งที่ 1 ของอาจารย์ 114

องค์ประกอบการประเมิน การจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ผู้ประเมิน																		คะแนน รวมจาก ผู้ประเมิน	น.น. ความ สำคัญ ขององค์ ประกอบ	คะแนนผลการ ประเมิน	
	ผู้เรียน			ผช. ผอ.			หัวหน้าหมวดวิชา			เพื่อนครู			ตนเอง			ผู้ปกครอง					คะแนน ที่ได้	คะแนน เต็ม
	คะแนน เฉลี่ย	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน ถ่วง น.น.	คะแนน	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน ถ่วง น.น.	คะแนน	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน ถ่วง น.น.	คะแนน	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน ถ่วง น.น.	คะแนน	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน ถ่วง น.น.	คะแนน	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน ถ่วง น.น.				
1. สภาพแวดล้อม/ บรรยากาศของการเรียนรู้	28.96	0.22	6.37	23.00	0.12	2.76	26.00	0.16	4.16	24.20	0.16	3.87	26.00	0.34	8.84	-	-	-	26.00	0.26	6.69	9
2. ปัจจัยเบื้องต้นของ การเรียนรู้	25.36	0.22	5.58	20.00	0.12	2.4	25.00	0.16	4.00	22.20	0.16	3.55	23.00	0.34	7.82	-	-	-	23.35	0.83	19.46	25
3. กระบวนการเรียนรู้	61.12	0.22	13.45	52.00	0.12	6.24	54.00	0.16	8.64	48.80	0.16	7.81	49.00	0.34	16.66	-	-	-	52.79	0.64	33.79	48
4. ผลผลิตของการเรียนรู้	28.60	0.20	5.72	22.00	0.11	2.42	21.00	0.14	2.94	23.40	0.15	3.51	25.00	0.31	7.75	24.33	0.09	2.19	24.53	0.51	12.62	18
																			รวม	72.55	100	

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครั้งที่ 1 ของอาจารย์ 115

องค์ประกอบการประเมิน การจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ผู้ประเมิน																		คะแนน รวมจาก ผู้ประเมิน	น.น. ความ สำคัญของ องค์ ประกอบ	คะแนนผลการ ประเมิน	
	ผู้เรียน			ผศ. ผอ.			หัวหน้าหมวดวิชา			เพื่อนครู			ตนเอง			ผู้ปกครอง					คะแนน ความ สำคัญ ที่ได้	คะแนน เต็ม
	คะแนน เฉลี่ย	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน ต่าง น.น.	คะแนน	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน ต่าง น.น.	คะแนน	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน ต่าง น.น.	คะแนน	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน ต่าง น.น.	คะแนน	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน ต่าง น.น.	คะแนน	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน ต่าง น.น.				
1. สภาพแวดล้อม/ บรรยากาศของการเรียนรู้	26.96	0.22	5.93	23.00	0.12	2.76	24.00	0.16	3.84	25.50	0.16	4.08	20.00	0.34	6.80	-	-	-	23.41	0.26	6.02	9
2. ปัจจัยเบื้องต้นของ การเรียนรู้	21.58	0.22	4.75	21.00	0.12	2.52	25.00	0.16	4.00	22.50	0.16	3.60	19.00	0.34	6.46	-	-	-	21.33	0.83	17.77	25
3. กระบวนการเรียนรู้	48.83	0.22	10.74	46.00	0.12	5.52	54.00	0.16	8.64	50.67	0.16	8.11	46.00	0.34	15.64	-	-	-	48.65	0.64	31.14	48
4. ผลผลิตของการเรียนรู้	24.61	0.20	4.922	22.00	0.11	2.42	22.00	0.14	3.08	24.00	0.15	3.60	17.00	0.31	5.27	28.00	0.09	2.52	21.81	0.51	11.22	18
																			รวม		66.15	100

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครั้งที่ 2 ของอาจารย์ 111

องค์ประกอบการประเมิน การจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ผู้ประเมิน																		คะแนน รวมจาก ผู้ประเมิน	น.น. ความ สำคัญของ องค์ ประกอบ	คะแนนผลการ ประเมิน			
	ผู้เรียน			ผช. ผอ.			หัวหน้าหมวดวิชา			เพื่อนครู			ตนเอง			ผู้ปกครอง					รวมจาก ผู้ประเมิน	น.น. ความ สำคัญของ องค์ ประกอบ	คะแนน ที่ได้	คะแนน เต็ม
	คะแนน เฉลี่ย	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน ต่าง น.น.	คะแนน	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน ต่าง น.น.	คะแนน	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน ต่าง น.น.	คะแนน	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน ต่าง น.น.	คะแนน	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน ต่าง น.น.	คะแนน	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน ต่าง น.น.						
1. สภาพแวดล้อม/ บรรยากาศของการเรียนรู้	24.80	0.22	5.46	21.00	0.12	2.52	28.00	0.16	4.48	27.80	0.16	4.45	28.00	0.34	9.52	-	-	-	26.42	0.26	6.79	9		
2. ปัจจัยเบื้องต้นของ การเรียนรู้	23.17	0.22	5.10	22.00	0.12	2.64	26.00	0.16	4.16	23.80	0.16	3.81	24.00	0.34	8.16	-	-	-	23.87	0.83	19.89	25		
3. กระบวนการเรียนรู้	52.27	0.22	11.50	53.00	0.12	6.36	59.00	0.16	9.44	53.80	0.16	8.61	57.00	0.34	19.38	-	-	-	55.29	0.64	35.38	48		
4. ผลผลิตของการเรียนรู้	25.17	0.20	5.03	27.00	0.11	2.97	25.00	0.14	3.50	25.20	0.15	3.78	23.00	0.31	7.13	25.50	0.09	2.30	24.71	0.51	12.71	18		
																			รวม		74.77	100		

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครั้งที่ 2 ของอาจารย์ 112

องค์ประกอบการประเมิน การจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ผู้ประเมิน																		คะแนน รวมจาก ผู้ประเมิน	น.น. ความ สำคัญของ องค์ ประกอบ	คะแนนผลการ ประเมิน		
	ผู้เรียน			ผ.ช. ผ.อ.			หัวหน้าหมวดวิชา			เพื่อนครู			ตนเอง			ผู้ปกครอง					ความ สำคัญ	คะแนน ที่ได้	คะแนน เต็ม
	คะแนน เฉลี่ย	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน ต่าง น.น.	คะแนน	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน ต่าง น.น.	คะแนน	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน					
1. สภาพแวดล้อม/ บรรยากาศของการเรียนรู้	27.67	0.22	6.09	23.00	0.12	2.76	29.00	0.16	4.64	27.60	0.16	4.42	27.00	0.34	9.18	-	-	-	27.08	0.26	6.96	9	
2. ปัจจัยเบื้องต้นของ การเรียนรู้	23.20	0.22	5.10	22.00	0.12	2.64	26.00	0.16	4.16	24.60	0.16	3.94	22.00	0.34	7.48	-	-	-	23.32	0.83	19.43	25	
3. กระบวนการเรียนรู้	54.87	0.22	12.07	52.00	0.12	6.24	60.00	0.16	9.60	55.40	0.16	8.86	51.00	0.34	17.34	-	-	-	54.12	0.64	34.63	48	
4. ผลผลิตของการเรียนรู้	26.00	0.20	5.2	27.00	0.11	2.97	27.00	0.14	3.78	27.00	0.15	4.05	22.00	0.31	6.82	24.40	0.09	2.20	25.02	0.51	12.87	18	
																			รวม		73.90	100	

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครั้งที่ 2 ของอาจารย์ 113

องค์ประกอบการประเมิน การจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ผู้ประเมิน																		คะแนน รวมจาก ผู้ประเมิน	น.น. ความ สำคัญของ องค์ ประกอบ	คะแนนผลการ ประเมิน	
	ผู้เรียน			ผช. ผอ.			หัวหน้าหมวดวิชา			เพื่อนครู			ตนเอง			ผู้ปกครอง					ความ สำคัญ ที่ได้ เต็ม	คะแนน เต็ม
	คะแนน เฉลี่ย	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน ถ่วง น.น.	คะแนน	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน ถ่วง น.น.	คะแนน	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน ถ่วง น.น.	คะแนน	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน ถ่วง น.น.	คะแนน	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน ถ่วง น.น.	คะแนน	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน ถ่วง น.น.				
1. สภาพแวดล้อม/ บรรยากาศของการเรียนรู้	27.50	0.22	6.05	25.00	0.12	3.00	28.00	0.16	4.48	26.80	0.16	4.29	28.00	0.34	9.52	-	-	-	27.34	0.26	7.03	9
2. ปัจจัยเบื้องต้นของ การเรียนรู้	21.77	0.22	4.79	22.00	0.12	2.64	26.00	0.16	4.16	23.00	0.16	3.68	24.00	0.34	8.16	-	-	-	23.43	0.83	19.52	25
3. กระบวนการเรียนรู้	55.33	0.22	12.17	52.00	0.12	6.24	60.00	0.16	9.60	53.60	0.16	8.58	56.00	0.34	19.04	-	-	-	55.63	0.64	35.60	48
4. ผลผลิตของการเรียนรู้	25.43	0.20	5.09	27.00	0.11	2.97	27.00	0.14	3.78	24.80	0.15	3.72	24.00	0.31	7.44	26.50	0.09	2.39	25.38	0.51	13.05	18
																			รวม		75.21	100

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครั้งที่ 2 ของอาจารย์ 115

องค์ประกอบการประเมิน การจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ผู้ประเมิน																		คะแนน รวมจาก ผู้ประเมิน	น.น. ความ สำคัญของ องค์ ประกอบ	คะแนนผลการ ประเมิน	
	ผู้เรียน			ผ.ช. ผ.อ.			หัวหน้าหมวดวิชา			เพื่อนครู			ตนเอง			ผู้ปกครอง					คะแนน ความ สำคัญ ที่ได้	คะแนน เต็ม
	คะแนน เฉลี่ย	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน ถ่วง น.น.	คะแนน	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน ถ่วง น.น.	คะแนน	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน ถ่วง น.น.	คะแนน	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน ถ่วง น.น.	คะแนน	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน ถ่วง น.น.	คะแนน	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน ถ่วง น.น.				
1. สภาพแวดล้อม/ บรรยากาศของการเรียนรู้	24.90	0.22	5.48	24.00	0.12	2.88	29.00	0.16	4.64	24.80	0.16	3.97	25.00	0.34	8.50	-	-	-	25.47	0.26	6.55	9
2. ปัจจัยเบื้องต้นของ การเรียนรู้	21.23	0.22	4.67	21.00	0.12	2.52	26.00	0.16	4.16	21.60	0.16	3.46	24.00	0.34	8.16	-	-	-	22.97	0.83	19.14	25
3. กระบวนการเรียนรู้	51.60	0.22	11.35	52.00	0.12	6.24	60.00	0.16	9.60	53.00	0.16	8.48	62.00	0.34	21.08	-	-	-	56.75	0.64	36.32	48
4. ผลผลิตของการเรียนรู้	26.00	0.20	5.2	27.00	0.11	2.97	26.00	0.14	3.64	23.80	0.15	3.57	28.00	0.31	8.68	24.40	0.09	2.20	26.26	0.51	13.50	18
																			รวม		75.51	100

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครั้งที่ 2 ของอาจารย์ 114

องค์ประกอบการประเมิน การจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ผู้ประเมิน																		คะแนน รวมจาก ผู้ประเมิน	น.น. ความ สำคัญของ องค์ ประกอบ	คะแนนผลการ ประเมิน	
	ผู้เรียน			ผช. ผอ.			หัวหน้าหมวดวิชา			เพื่อนครู			ตนเอง			ผู้ปกครอง					คะแนน สำคัญ ที่ได้	คะแนน เต็ม
	คะแนน เฉลี่ย	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน ถ่วง น.น.	คะแนน	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน ถ่วง น.น.	คะแนน	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน	คะแนน	น.น.ความ สำคัญของ ผู้ประเมิน				
1. สภาพแวดล้อม/ บรรยากาศของการเรียนรู้	27.30	0.22	6.01	26.00	0.12	3.12	29.00	0.16	4.64	28.00	0.16	4.48	34.00	0.34	11.56	-	-	-	29.81	0.26	7.66	9
2. ปัจจัยเบื้องต้นของ การเรียนรู้	23.07	0.22	5.08	22.00	0.12	2.64	26.00	0.16	4.16	23.00	0.16	3.68	29.00	0.34	9.86	-	-	-	25.42	0.83	21.18	25
3. กระบวนการเรียนรู้	54.83	0.22	12.06	52.00	0.12	6.24	60.00	0.16	9.60	53.40	0.16	8.54	70.00	0.34	23.80	-	-	-	60.25	0.64	38.56	48
4. ผลผลิตของการเรียนรู้	26.40	0.20	5.28	28.00	0.11	3.08	27.00	0.14	3.78	25.80	0.15	3.87	31.00	0.31	9.61	27.00	0.09	2.43	28.05	0.51	14.43	18
																			รวม	81.83	100	

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติของผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวกฤษณา คิตติ สำเร็จการศึกษาปริญญาการศึกษาศาสตรบัณฑิต วิชาเอกคณิตศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เมื่อปีการศึกษา 2528 และสำเร็จการศึกษาปริญญา มหาบัณฑิต สาขาการวัดและประเมินผลการศึกษาจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2535 เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการวัดและประเมินผลการศึกษา ภาควิชาวิจัยการ ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2543 ปัจจุบันรับราชการในตำแหน่ง ศึกษา นิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย